

Møte tirsdag den 7. desember 2010 kl. 10

President: Akhtar Chaudhry

Dagsorden (nr. 31):

1. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2011, kapitler under Arbeidsdepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet (rammeområde 7) (Innst. 15 S (2010–2011), jf. Prop. 1 S (2010–2011))
2. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om endring i statsbudsjettet for 2010 under Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (Innst. 119 S (2010–2011), jf. Prop. 23 S (2010–2011) kap. 847)
3. Forslag fra stortingsrepresentant Laila Marie Reiertsen på vegne av Fremskrittspartiet fremsatt i Stortingets møte 2. desember 2010 (jf. Innst. 72 L):
«Stortinget ber regjeringen sørge for at det utarbeides retningslinjer for hvordan departementet, offentlige etater og virksomheter skal håndtere henvendelser i forbindelse med varslingssaker.»
4. Forslag fra stortingsrepresentant Laila Marie Reiertsen på vegne av Fremskrittspartiet fremsatt i Stortingets møte 2. desember 2010 (jf. Innst. 72 L):
«Stortinget ber regjeringen opprette en egen varslervdeling i Arbeidstilsynet som gis nødvendig myndighet til å følge opp varslingssaker, samt ha nødvendig kompetanse til å kunne bistå i forbindelse med varslingssaker i arbeidslivet.»
5. Forslag fra stortingsrepresentant Laila Marie Reiertsen på vegne av Fremskrittspartiet fremsatt i Stortingets møte 2. desember 2010 (jf. Innst. 72 L):
«Stortinget ber regjeringen opprette et utvalg som skal evaluere innføringen av varslingsparagrafene som ble innført i 2007. Stortinget forutsetter at et slikt utvalg skal ha med medlemmer fra arbeidslivsorganisasjonene, samt at utvalget også må ha med minst ett medlem som har vært varslerv. Utvalget skal fremme forslag til endringer i lovverket for å styre varslervens vern.»
6. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2011, kapitler under Helse- og omsorgsdepartementet (rammeområde 15) (Innst. 11 S (2010–2011), jf. Prop. 1 S (2010–2011))
7. Referat

Presidenten: De innkalte vararepresentanter, for Oslo Kristin Vinje og for Rogaland fylke Marit Amundsen, har tatt sete.

Fra Kristelig Folkepartis stortingsgruppe foreligger søknad om permisjon for representanten Dagfinn Høybråten i dagene 7. og 8. desember for å delta i Nordisk Råds presidiummøte i Majvik i Finland.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.

2. Vararepresentanten, Kjell Arvid Svendsen, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Kjell Arvid Svendsen er til stede og vil ta sete.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagsmøtet – om nødvendig – fortsetter utover den reglementsmessige tid kl. 16.00 til dagens kart er ferdigbehandlet. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [10:03:04]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2011, kapitler under Arbeidsdepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Fiskeri- og kystdepartementet (rammeområde 7) (Innst. 15 S (2010–2011), jf. Prop. 1 S (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 95 minutter, og at taletiden fordeles slik:

Arbeiderpartiet 35 minutter, Fremskrittspartiet 20 minutter, Høyre 15 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Venstre 5 minutter og statsråd Rigmor Aasrud 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere og inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Robert Eriksson (FrP) [10:04:54] (komiteens leder): Vi skal i dag behandle arbeids- og sosialkomiteens budsjett. Etter mitt skjønn er det et viktig budsjett, som berører utrolig mange mennesker. Samtidig er det også en del bekymringer knyttet til dette, som jeg og Fremskrittspartiet tar inn over oss.

Det er bekymringsfullt at 800 000 i yrkesaktiv alder står utenfor arbeidslivet. Riktignok er det slik at enkelte er for syke og ikke har mulighet til å delta i arbeidslivet. De skal vi naturlig nok ta godt vare på. De skal vi sikre en god inntekt. Det er ikke slik som enkelte fra venstresiden prøver å påstå, at Fremskrittspartiets budsjett betyr en raljering overfor de ytelsene.

Men det som bekymrer oss, er at det er 78 000 funksjonshemmede som ønsker seg inn i arbeidslivet, og som ikke får den nødvendige hjelpen, oppbakkingen og de nødvendige mulighetene til å bidra med sin arbeidsevne. Det handler om alle de unge som sliter med psykiske problemer, og som ikke får den nødvendige oppfølging og tilrettelegging for å kunne komme tilbake i arbeidslivet. Jeg har i sommer vært rundt og besøkt mange av disse ung-

dommene, med tanke på mange av de tilbudene som burde vært på plass for å hjelpe ungdommer med psykiske lidelser tilbake til arbeidslivet. Problemet er at mange av disse tilbudene har blitt stoppet, eller det er rett før de blir stoppet, på grunn av manglende bevilgninger.

Jeg var i min egen hjemkommune, Verdal, og besøkte en Inn på tunet-bedrift, der man virkelig har tatt tak i ungdom med psykiske lidelser. Grunnen til at jeg bruker dette eksempelet, er nettopp at denne gruppen utgjør den nest største gruppen blant de sykmeldte. Det er en av de største gruppene blant de uføretrygdene. Vi har ikke råd til ikke å ta tak i denne gruppen og gi dem muligheten til å delta i arbeidslivet. Til det eksempelet: De har tatt imot 18 ungdommer med varierende psykiske problemer, man har lagt opp konkret arbeidstrening for dem, gått inn i dialog med lokalt næringsliv for å sørge for å få til arbeidsplasser så de kunne komme inn i det ordinære arbeidsmarkedet. Den 1. mars 2010, etter at denne bedriften hadde klart å få 16 av 18 stykker inn i ordinært arbeidsliv, sier Nav: Vi har ikke mer ressurser, vi kan ikke støtte dette tilbudet mer. Resultatet ble stopp i tilbudet, ingen flere får muligheten til å delta, og de ungdommene som sto og ventet på å få den nødvendige hjelpen, havnet tilbake i et liv med passivitet. Som en av de ungdommene som jeg møtte, sa: Jeg vet ikke om jeg makter å stå i denne køen lenger og vente på at samfunnet ikke har bruk for meg, og at jeg kun skal ta imot uføretrygd.

Derfor har Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett lagt på plass ressurser for å sikre økt reaktivering av uføretrygdene, få dem tilbake til arbeidslivet. Vi satser på mer penger til Inn på tunet, som er et godt tiltak, og som vi vet mange andre land har gode erfaringer med. Det det handler om for oss, er ikke – ta den jenta – Marit, som tok kontakt med meg i går, som har vært utsatt for en alvorlig trafikkskade og prøvd 16 ganger å komme tilbake til arbeidslivet. Det er slått fast at hun har null arbeidsevne. Vi skal ikke gjøre noe med ytelsene til Marit, men vi skal hjelpe de ungdommene som ønsker å komme tilbake til arbeidslivet. Dagens politikk har dessverre ikke vært god nok. Man klarer ikke å se helheten, man klarer ikke å hjelpe alle dem som ønsker seg tilbake, som i stedet blir overført til passive ytelser.

Fremskrittspartiet registrerer også at regjeringspartiene foretar et dramatisk kutt i tiltaksplasser. Det er et kutt på 7 100 plasser fra i fjor. Jeg er stolt av at Fremskrittspartiet i dette budsjettforslaget legger på plass økte bevilgninger, opprettholder flere plasser, og at vi styrker det med 9 100 flere plasser enn det regjeringen legger opp til. Alle som var på høringen til komiteen da vi hadde høring om budsjettet, fikk sikkert med seg de klare signalene som kom, både fra vekstbedriftene, fra attføringsbedriftene og fra flere andre. Hvis man ikke har økt innsats på dette området, betyr det økt utstøting, økt uføretrygding, det blir færre som får hjelp. Jeg ble skuffet da jeg diskuterte dette spørsmålet tidligere i høst i NRK med representanten Forsberg, som sa at grunnen til at man har foretatt disse innstrammingsene, er at det er et innstrammingsbudsjett. Hvilke innstramminger er det ikke å hjelpe folk tilbake til arbeidslivet? Hvilke innstramminger oppnår man

ved at folk går på passive ytelser, og blir skjøvet over på uføretrygd? Det er en uverdigg politikk overfor dem som trenger en utstrakt hånd, og som trenger hjelp for å komme tilbake og bidra i samfunnet. Derfor har Fremskrittspartiet sett nødvendigheten av at man for å hjelpe dem som er mest sårbare, også øremerker 2 500 flere plasser til VTA.

Jeg registrerer også at det fortsatt er store utfordringer innenfor Nav. For andre året på rad har man ikke klart å få godkjent sine regnskap. Vi vet at man står overfor store utfordringer på IKT. Derfor foreslår Fremskrittspartiet en økt bevilgning på 200 mill. kr. IKT-investeringene må komme, og vi frykter at det vil gå ut over annen aktivitet. Vi har allerede sett eksempler på det, ved at 160 stillinger blir redusert i førstelinjetjenesten. Jeg frykter at med det budsjettet regjeringen legger opp til, blir enda flere som må gå, at aktiviteten blir dempet på førstelinjetjenesten, og at flere brukere ikke får nødvendig hjelp. Også FFO har påpekt det i sin rapport, at man ikke har kommet så veldig mange steg videre når det gjelder Nav. De med sammensatte lidelser har fortsatt store problemer med å få nødvendig hjelp. Fremskrittspartiet mener derfor det er viktig å opprettholde bevilgninger som gjør det mulig å opprettholde aktiviteten.

Også sykefraværet i Nav er altfor høyt. Det håper jeg, og ber nok en gang om, at man tar inn over seg, at man fremmer gode tiltak og holder fokus på det. Hadde sykefraværet i Nav vært på samme nivå som i resten av offentlig sektor, kunne man hatt en innsparing på 95 mill. kr. Det hadde utgjort 200 årsverk, ifølge Finansdepartementet, som kunne betydd ytelser for brukerne og gitt dem bedre oppfølging, bl.a. dem som har de store problemene.

Jeg registrerer også at regjeringen på mange måter har gitt opp kampen mot fattigdom. Jeg registrerer at statsråd Lysbakken 10. november sier at man ikke kan hjelpe alle, man har ikke klart å nå de lovnadene man hadde tidlige-re. Jeg synes, når jeg reiser rundt omkring og ser, at det er trist, og det gjør noe med oss. Jeg tror det gjør noe med oss alle sammen når man møter unger som år etter år ikke har fått vært på sommerferie, når man møter unger som ikke deltar i fritidsaktiviteter fordi foreldrene ikke har råd. De har lyst, men de har ikke muligheten. Eller hva når man møter unger som prøver å skjule familiens egen fattigdom ved ikke å ta med venner hjem, unger som ikke vil vise fram hjemmet? Jeg synes man har store utfordringer på dette området. Derfor ønsker også Fremskrittspartiet en økt satsing på de ideelle, frivillige organisasjonene, spesielt rettet mot barn og unge. Derfor foreslår vi også i vårt budsjett å øke bevilgningene med 200 mill. kr til disse, de som kan gjøre noe med problemene, rettet mot organisasjoner som Maritastiftelsen, Redd Barna, Kirkens Bymisjon osv.

Jeg ser at tiden holder på å gå ut, og jeg vil med det ta opp de forslag som Fremskrittspartiet har fremmet enten alene eller sammen med andre i innstillingen.

Presidenten: Representanten Robert Eriksson har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Karin Andersen (SV) [10:15:07]: Fremskrittspartiet tok i sitt innlegg veldig sterkt til orde for en bedring av situasjonen for unger som lever i familier som er vanskeligstilte. Vi i SV er veldig opptatt av det og enig i at det er en situasjon som er uakseptabel. Da er det veldig rart å se Fremskrittspartiets budsjettforslag, der de har penger til alt mellom himmel og jord og penger til skattelette i hundretusenklassen til dem som tjener over 3 mill. kr. Men støtten til enslige forsørgere skal de ta vekk. Det er jo i disse familiene de fattigste ungene lever. De skal få overgangsstonad mye kortere tid, og de skal ikke få muligheter til å ta utdanning mens de går på overgangsstonaden. Det vi vet, er at dette er en stonad som gjør at disse forsørgerne får en utdanning, og at de får en inntekt som gjør at disse ungene kommer ut av en fattig situasjon. (Presidenten klubber.) Hva er grunnen til at Fremskrittspartiet ikke har råd til å prioritere disse ungene?

Robert Eriksson (FrP) [10:16:29]: Fremskrittspartiet har tro på at den beste måten å hjelpe foreldre med dårlig økonomi på – dette er stort sett foreldre som ikke er i arbeidslivet – er å hjelpe dem tilbake til arbeidslivet. Det vil også gjelde dem som har lave inntekter. Det at Fremskrittspartiet i sitt alternative forslag til budsjett øker bunnfradraget på skatten, vil også gjøre at man får en betydelig skattelette for dem med lavest inntekt.

Så har Fremskrittspartiet foreslått en reduksjon i perioden med overgangsstonad fra tre til ett år. Jeg tror at vi må sette inn mye strengere virkemidler for at man skal kunne få disse forsørgerne tilbake til arbeidslivet, gi dem hjelp gjennom andre systemer tidligere. Undersøkelser på dette området viser at det for mange virker mot sin hensikt å gå tiden ut, og at arbeidslinjen ikke blir fulgt godt nok opp. Derfor tror vi at man ved å flytte taket fra tre år ned til ett år og med andre typer tiltak kan hjelpe flere tilbake raskere, noe som også vil gi dem en bedre inntekt på en raskere måte.

Kari Henriksen (A) [10:17:38]: Fremskrittspartiet, som mener at de er partiet for uføre, syke og eldre, kutter totalt nesten 5 mrd. kr i uføretrygd, sykepenger, dagpenger og arbeidsavklaringspenger – ytelser som danner livsgrunnlaget for ca. 20 000 eldre, uføre, syke og arbeidsledige. Jeg tar det for gitt at Fremskrittspartiet mener budsjettet er realistisk og gjennomførbart. 5 mrd. kr betyr at over 20 000 eldre, uføre og syke mister ytelsen fra 1. januar.

Flere har henvendt seg til meg. De tror ikke det de leser eller hører. Jeg finner ikke svaret i innstillingen, og tar det for gitt at Fremskrittspartiets politikk ikke dreier seg om trylleri. Kan representanten Eriksson forklare meg og dem som ikke tror på budsjettet deres, hva Fremskrittspartiet har ment at eldre, uføre og syke skal leve av fra 1. januar, og kan representanten dele med offentligheten hvorfor nettopp eldre, uføre, syke og arbeidsledige er mål for et kutt på 5 mrd. kr?

Robert Eriksson (FrP) [10:18:43]: For det første, som jeg sa i mitt innlegg: Fremskrittspartiet gjør ikke noen endringer i ytelsene. Dette er en illusjon som jeg ser at venstresiden i norsk politikk prøver å skape.

Vi ser og registrerer når det gjelder sykelønn, at kun 24 pst. knyttes til gradert sykmelding. Et viktig tiltak i IA-avtalen var økt bruk av gradert sykmelding. Jeg registrerer at vi også hadde denne debatten i fjor. Da mente Fremskrittspartiet ut fra sine beregninger og sine anslag at det var mulig å redusere sykelønnen med 2,6 mrd. kr. Hva viser regnskapet og salderingen? Jo, anslagene viser at man kan spare over 3,2 mrd. kr i sykelønn. Betyr det – for å stille spørsmålet tilbake – at det ble så mange som ble friskere i romjula i fjor, og at regjeringen derfor nå sparer 3,2 mrd. kr? Nei, det går på anslagene. Man har fått færre som har blitt sykmeldt. Med Fremskrittspartiets politikk tror vi at man kan få økt bruk av gradering (presidenten klubber), færre som er uføretrygdet, og færre som er sykemeldt.

Presidenten: Komiteen har god tid til rådighet til debatten, derfor ønsker presidenten at taletiden respekteres.

Geir Pollestad (Sp) [10:20:02]: Det er bred enighet om at regjeringen har håndtert finanskrisen på en god måte. Det har kommet en rekke pakker, som for så vidt har hatt tre kjennetegn. Det ene er at de har vært kraftfulle, det andre er at de har virket, og det tredje er at de har fått sur kritikk fra Fremskrittspartiet.

Den jevne tonen fra Fremskrittspartiet på de ulike tiltakene som har kommet mot finanskrisen, har vært at det er feil medisin, dessuten er det for lite av den feil medisinen, og den feil medisinen kommer for sent.

Når en ser resultatet og den stillingen som Norge nå befinner seg i, vil da representanten innrømme at Fremskrittspartiet har vært for negative til de tiltakspakkene som regjeringen har lagt fram, og vil representanten si at regjeringens partiene har håndtert finanskrisen på en god måte, når en vet at Norge bl.a. har en tredjedel av den arbeidsledigheten som er snittet i EU?

Robert Eriksson (FrP) [10:21:13]: For det første kjenner jeg meg ikke igjen i beskrivelsen som kommer fra representanten Pollestad. Da vi behandlet tiltakspakkene mot finanskrisen, var det stor tverrpolitisk enighet i Stortinget om de store delene av de pakkene og retningen på dem. Det Fremskrittspartiet kritiserte den gangen – og da er vi tilbake til over et år siden – var en del av beløpene størrelse, bl.a. mot bygg- og anleggssektoren. Vi ønsket å sette fart på kommunal sektor ved å gå inn med større pakker der for å få ned vedlikeholdsetterslepet. Det var en del av kritikken. Vi ønsket også at disse midlene skulle kunne brukes mye tidligere enn det som regjeringen la opp til. Vi kjenner også fra rapporter at mange av disse midlene faktisk ikke ble tatt i bruk før ut i august det året.

Så jeg kjenner meg ikke helt igjen i den beskrivelsen Pollestad gir. Man må jo også huske at det var stor tverrpolitisk enighet knyttet til de store pakkene mot finanskrisen. Men noen av oss ønsket mer kraftfulle tiltak – ja, det er riktig.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Anette Trettebergstuen (A) [10:22:34]: Neste års budsjett er et ansvarlig budsjett for arbeid og for inkludering. Ansvarlighet høres kanskje litt kjedelig ut, men når det kommer nettopp til statsbudsjettet, burde ansvarlighet vekke stor og heftig begeistring blant folk. For et stramt budsjett som årets sikrer det som er det aller, aller viktigste for oss alle. Det sikrer lav rente, lav ledighet, og at færre opplever å miste jobben eller å bli permittert. Et ansvarlig budsjett sikrer trygghet for folks jobb og hjem – ingenting er viktigere enn det. Derfor er budsjettet for neste år et solid budsjett, som sikrer folks trygghet i hverdagen, og som i tillegg gir oss rom for å prioritere å styrke det aller, aller viktigste: barnevernsbarna, rusmisbrukere, en bedre eldreomsorg, de unge som dropper ut av skolen, og de som i dag står utenfor arbeidslivet. Budsjettet sikrer fortsatt lav ledighet. Vi investerer i arbeidslinja samtidig som vi gjennom gode sosiale ordninger sikrer hverdagen til dem som opplever å være ledige, eller å bli ledige.

Vi viderefører i årets budsjett de midlertidige tiltakene vi innførte da finanskrisen inntraff, selv om situasjonen på arbeidsmarkedet har stabilisert seg. Vi styrker kvinners rettigheter i dette budsjettet ved at foreldrepenger, svangerskapsenger og svangerskapsrelaterte sykepenger nå regnes med i dagpengegrunnlaget.

Og vi er utålmodige. Vi vil ha fart i arbeidet mot ufrivillig deltid – kvinnearbeidsløshet – og setter derfor av 25 mill. kr i årets budsjett til lokale forsøk som en start på en offensiv, for å begrense ufrivillig deltid, og bedre mulighetene for heltid. Vi følger opp og styrker arbeidet for et mer inkluderende arbeidsliv i den nye IA-avtalen med 153 mill. kr neste år.

Regjeringen har ikke gitt opp, men vi fortsetter kampen mot fattigdom. Vi har samlet sett styrket innsatsen mot fattigdom med 4 mrd. kr mer enn det den forrige regjeringen gjorde. Det er bra, men noe mindre kan vi heller ikke forvente av oss selv – vi er en regjering med store ambisjoner. Dette er det viktigste, men også det aller vanskeligste arbeidet vi gjør, for fattigdom må bekjempes med en rekke tiltak – både kortsiktige og langsiktige tiltak. Derfor er det så viktig at vi styrker velferdsordningene, som barnehage, sørger for en god skole for alle, styrker kommuneøkonomien, styrker bostøtteordningen, kommer med tiltak for rusavhengige, støtter barnevernsbarna på en bedre måte, legger inn en større innsats mot drop-out i skolen, og at vi satser på kvalifiseringsprogrammet. Vi har i denne perioden økt minstesatsen i folketrygden, og vi har trappet opp kvalifiseringsprogrammet. Alt dette er tiltak som gir akutt bedring i inntekter og levekår for mange, og tiltakene våre er også på sikt med på å forebygge fattigdom blant framtidige generasjoner.

På vårt område er jo kvalifiseringsprogrammet spesielt viktig, for å få folk fra passive minstestøtninger og inn i aktivitet og avklaring. Det er et av våre viktigste verktøy. Tallene fra programmet i fjor viser at mer enn seks av ti som fullførte programmet, gikk til arbeid eller utdanning. Programmet virker, det gir folk en sjanse, ekstra oppfølging og er en gulrot for å få en bedre situasjon, og det får også flere inn i aktivitet. Derfor skal vi fortsatt satse på kvalifiseringsprogrammet.

Regjeringen styrker også innsatsen mot sosial dumping i budsjettet i år. Vi følger opp handlingsplanene, og vi innfører et treparts bransjeprogram for renholdsbransjen for å forsterke arbeidet for anstendige og seriøse arbeidsforhold i en bransje som er sterkt preget av useriøsitet.

Vi trapper også opp innsatsen mot trygdemisbruk i budsjettet. Trygdeordningene er det beste ved den norske velferdsstaten. Vi sørger for at ingen faller utenfor fellesskapet, og det hindrer fattigdom. Velferdsordningene er til for dem som trenger dem, og de skal ikke misbrukes – det går ut over legitimiteten til velferdsstaten. Derfor er vi opptatt av å bekjempe trygdemisbruk.

Dette er noen av satsingene på vårt budsjettområde for neste år. Det er også slik at innsatsbehovet på vårt budsjettområde avhenger av innsatsen – og hvorvidt man lykkes – på de andre budsjettområdene som skal debatteres i uken som kommer. De poster som vi i dag diskuterer og behandler som sorterer under vårt område, er et resultat av alt det andre som gjøres på andre områder, over tid. Utgifter til uføretrygd, behovet for antall arbeidsmarkeds tiltak, nivået på antall sosialhjelpsmottakere – alt dette er et resultat av om vi lykkes med det forebyggende arbeidet. Derfor kan vi ikke bare behandle vårt budsjettområde isolert, sette de alternative disponeringene innenfor rammen opp mot hverandre, og så trille terningkast på partiene etter det. Nei, vi er nødt til å se helheten i partienes politikk, og ut fra det ser vi klart resultatene og behovene på vårt område i form av f.eks. tiltaksplasser. Det avhenger jo av antall ledige, som igjen er et resultat av den totale økonomiske politikken. Det er et resultat av om man kjører en linje der folk har sterke og gode rettigheter i arbeidsmiljøloven, eller om man kjører en linje der man understøtter sosial dumping, svekker arbeidstakerrettigheter, brutaliserer arbeidslivet og støter flere ut av det. Dette gir seg utslag på sikt – på behovet for trygdeutbetalinger og tiltak.

Ansvarlig budsjettpolitikk som sikrer lav rente, som sikrer kronekursen, og som sikrer eksportrettet industri, er avgjørende. Det vi gjør i hele næringspolitikken vår, i innsatsen vår mot rus, i innsatsen mot drop-out i skolen, det at vi styrker kriminalomsorgen og tilbakeføringen på justisfeltet, at vi satser på psykiatri, at vi har fått på plass den nye IA-avtalen med fokus på tidlige oppfølging og tilbakeføring til arbeidsplassen, alle våre tiltak mot sosial dumping, potten mot ufrivillig deltid – det er jo alt dette vi gjør på alle områder, som avgjør om vi framover klarer å styrke arbeidslinja, inkludere flere, sikre at folk flest er i jobb, at færrest mulig blir presset ut av arbeidslivet, og at flere som i dag er utenfor, kan komme inn. Da hjelper det ikke å gjøre som Fremskrittspartiet, å skrike etter noen flere tusen tiltaksplasser, når man har en helhetlig politikk som vil bidra til å gjøre arbeidslivet mindre seriøst, sette økonomien over styr og med det folks jobb og hjem. Det er helheten som teller, og helheten i regjeringens politikk sikrer at få er ledige, og det forebyggende perspektivet vårt gjør at det fortsatt skal være slik framover.

Og vi vil videre. Vi er ikke fornøyd med at det finnes fattige barn i Norge. Vi er ikke fornøyd med at unge blir uføre fordi de ikke får den oppfølgingen de skulle

hatt. Vi er ikke fornøyd med at én av fem ikke fullfører videregående skole, eller at køene i psykiatrien er lange.

Men hvis opposisjonen – Fremskrittspartiet og Høyre – kommer til makten og gjennomfører sin politikk på alle områder, ikke bare på vårt område isolert sett, betyr det i realiteten at de river pilarene i den norske modellen fra hverandre, og at vi tar to skritt tilbake i kampen for at alle skal med. Man kan ikke si, som Høyre, at man er opptatt av å redusere sosiale forskjeller og så prioritere skatteuttak i milliardklassen til dem med høyest inntekt. Det blir det mindre velferd å fordele av. Man kan ikke gjøre som Høyre gjør, å si at man er opptatt av å styrke arbeidslinja, men beholder mantraet om å bygge ned offentlig sektor, svekke arbeidsmiljøloven og godta sosial dumping. Det hjelper ikke i retorikken å nærme seg venstresiden og plutselig være opptatt av å redusere sosiale forskjeller, når man i realiteten politisk nærmer seg Fremskrittspartiet. Det er klinkende klart at det ikke er noen konsensus, men konflikt om den norske modellen, og høyresiden støtter modellen i retorikken, men vil plukke den fra hverandre hver dag i denne salen med sin praktiske politikk.

Vi har en annen strategi. Det anstendige arbeidslivet med en sterk arbeidsmiljølov står som en påle i den norske modellen. Vi er garantistene for at folk som ikke kan forsørge seg selv gjennom arbeid, permanent eller midlertidig, skal ha en trygd å leve av. Vi vil at flere skal med gjennom å styrke arbeidslinja, gjøre arbeidslivet mer inkluderende, forebygge utstøting av arbeidslivet, sykdom og uførhet og ikke svekke folks rettigheter.

Vi er i ferd med å gjøre dette gjennom store reformer som allerede er i gang, og som er planlagt. Vi skal få Nav opp og stå. Nav er en god velferdspolitisk ambisjon. Vi holder på med sysselsettingsstrategi for dem med nedsatt arbeidsevne. Vi har fullt fokus på IA-avtalen, som kommer til å redusere sykefraværet framover, og vi jobber med en uførereform som skal gjøre det enklere å kombinere arbeid og trygd.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Laila Marie Reiertsen (FrP) [10:32:05]: I statsbudsjettet har regjeringa sett av 25 mill. kr til kampen mot ufrivillig deltid. Det er noko som Framstegspartiet også står for. Vi har allerede sett mange gode eksempel på slike prosjekt rundt om i landet utan noka form for økonomisk kompensasjon. Den einaste bremsekompensasjonen ein har sett, er at LO sentralt har bremsa prosjekta.

Kan representanten Trettebergstuen sikra at dei nye prosjekta som vil koma, ikkje vil bli stoppa eller bremsa av LO sentralt?

Anette Trettebergstuen (A) [10:32:35]: Jeg er glad for at Fremskrittspartiet nå er med oss i kampen mot ufrivillig deltid. Det er viktig med penger til lokale forsøk både for at man kan spre erfaringene som allerede finnes i form av lokale forsøk, og for at man kan sette i gang nye.

Det Fremskrittspartiet her forsøker å gjøre, er å bruke anledningen til å svekke fagbevegelsen sentralt. Det er ikke slik at de fleste forsøk med hensyn til endrede arbeids-

tidsordninger blir stoppet sentralt. De fleste blir faktisk innvilget.

Jeg kan ikke se det er noe behov for å svekke arbeidsmiljøloven i kampen mot ufrivillig deltid. Tvert imot, vi godtar ikke at Fremskrittspartiet her bruker anledningen til å forsøke å svekke arbeidsmiljøloven. Den står som en påle i den norske modellen. Ufrivillig deltid bekjemper vi med helt andre virkemidler.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [10:33:44]: Jeg har lyst til å minne representanten Trettebergstuen om at det også er to andre partier i opposisjon, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Så har jeg lyst til å benytte anledningen til å si at i hvert fall i Høyre synes vi ansvarlighet er veldig tøft og bra. Så har Høyre og Arbeiderpartiet stått sammen ganske lenge om et prinsipp som heter arbeidslinjen. I dette budsjettet beveger Arbeiderpartiet seg fra arbeidslinjen og over til en stønadslinje. Jeg lurer på om representanten Trettebergstuen kan nevne noe i budsjettet som gjør det mer lønnsomt å jobbe, og som styrker arbeidslinjen?

Anette Trettebergstuen (A) [10:34:19]: Vi styrker arbeidslinja ved at vi har en helhetlig økonomisk politikk og en politikk på alle områder som sørger for at ledigheten er lav.

Jeg godtar ikke premisset i spørsmålet til representanten Røe Isaksen om at det ikke lønner seg å jobbe. Arbeidslinja er reell, og det lønner seg å jobbe.

Så har man den siste tiden fått en debatt om at det kanskje finnes noen – det gjelder dem på uføretrygd – som det kanskje ikke lønner seg for å gå fra trygd tilbake til arbeid. Det er en veldig liten gruppe, det er de med de minste ytelsene, og det er helt andre årsaker til at de har vanskeligheter med å komme seg tilbake i arbeid enn at de kanskje ville tjent noen kroner på å gjøre det. Så jeg godtar ikke premisset om at det ikke lønner seg å jobbe. Det har arbeiderbevegelsen kjempet for og sørget for gjennom all vår tid, og gjør det fortsatt.

Jeg er skeptisk til den retorikken som Høyre her fører. Jeg tror at målet til Høyre er å få legitimitet til å svekke velferdsordningene ved å framstille det som om folk velger å «trygde seg», og at det ikke lønner seg å jobbe. Det er ikke sant.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:35:34]: Eg la merke til at representanten Trettebergstuen ikkje svarte på spørsmålet frå Røe Isaksen om kva for tiltak i budsjettet som styrkjer arbeidslina, men eg skal gi ho sjansen på ny med eit litt meir konkret spørsmål.

Eg har oppfatta at Arbeidarpartiet heile tida snakkar om arbeid, og at arbeid er noko av det viktigaste. Det blir snakka om personars eigenverdi ved å kunne føle på det å få lov til å bidra i samfunnet. Det blir snakka om å lyfte folk ut av fattigdom. Det er eg heilt einig i.

Eit av dei viktigaste verkemidla for å hjelpe folk inn i arbeid etter at dei har vore sjukmelde eller har falle ut av arbeidslivet, ha hatt nedsett arbeidsevne eller anna, er nettopp arbeidsmarknadstiltaka.

Mitt spørsmål til Trettebergstuen er: Kvifor kuttar ein

tiltaka frå per dags dato ca. 76 000 til 71 000 rett over nytt-år? Kvifor kuttar ein i dei tiltaka som hjelper menneske med å gi dei erfaring og moglegheit til å kome på tiltak? Kva er grunngevinga for at ein kuttar i desse tiltaka når talet på menneske som ønskjer å kome på tiltak, aukar?

Anette Trettebergstuen (A) [10:36:39]: Vi gjør en rekke ting innenfor årets budsjett i tillegg til at vi holder ledigheten lav for akutt å få folk tilbake til arbeidslivet eller hindre at folk detter ut. Hele IA-satsingen vår handler nettopp om det. Oppfølgingen av IA-avtalen er viktig i så måte. Kvalifiseringsprogrammet er et av de viktigste verktøyene for å styrke arbeidslinja. Den innsatsen vi gjør mot drop-out i skolen og alt vi gjør på de ulike feltene når det gjelder forebygging, er viktig.

Så har vi et godt nivå på antall tiltaksplasser. Det nivået vi har satt for neste år på tiltaksplassene, er ut fra et beregnet behov. Så har vi sagt, og det har sikkert også representanten Ropstad fått med seg, at vi har dette under oppsikt kontinuerlig. Dersom det viser seg at behovet er større enn det vi har planlagt for, så kommer vi selvsagt tilbake til det i løpet av våren – akkurat som vi gjorde i fjor.

Presidenten: Replikskordskiftet er over.

En person på galleriet sa «ha det bra» idet han forlot galleriet.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [10:37:54]: Jeg holdt på å si «ha det bra», men det er vel ikke på sin plass. Vi skal jo henvende oss til presidenten, selvfølgelig, og han er jo heldigvis her fortsatt – det er bra.

Vi er jo enige om mye i Norge, og det er bra, f.eks. to eksempler som representanten Trettebergstuen nevnte, at man i løpet av den siste tiden har hevet grunnbeløpene i folketrygden, og at man også har fått på plass en ny bostøtteordning. Begge de tingene er reformer som er gjennomført med Høyres stemmer, og det er bra. Det er også en verdi at i en del store reformer står man sammen i Norge. Det er sannsynligvis også en av grunnene til at Norge er et godt land å bo i for de aller, aller fleste. Men det betyr ikke at de problemene vi har, er mindre viktige, og det betyr heller ikke at uenigheten vår på sentrale områder ikke er viktig. Det vi kan være helt enige om, er at for mange står utenfor arbeidslivet.

Oscar Wilde sa at det finnes tre typer løgn. Det er løgn, forbannet løgn og statistikk. Og statistikk kan brukes til så mangt. Man kan velge hvor man vil gå inn og hvilke år man vil legge vekt på. Men hvis man ser på perioden fra 1980 og fram til i dag, er det hevet over enhver tvil at det er flere mennesker som står utenfor, på en offentlig støtteordning, enn det var da, og økningen er stor. Økningen er de siste årene størst for dem som er unge uføre. Det har selvfølgelig veldig mange problemer ved seg. Det ene problemet er at dette er et tap for samfunnet rent samfunnsøkonomisk. Det er arbeidskraft vi ikke får utnyttet. Det koster penger over statsbudsjettet, penger som vi kunne brukt på veldig mange andre gode og viktige formål, og sist, men ikke minst: Det skaper også i deler av det nors-

ke overflodssamfunnet lommer av fattigdom, fordi vi vet at tilknytningen til arbeidslivet kanskje er det aller mest avgjørende for å forebygge og forhindre fattigdom, men også for å kunne komme seg ut av fattigdom.

Høyres politikk har tre sentrale elementer for å gjøre noe med dette. Det første er prinsippet om at det alltid skal lønne seg å jobbe. Det må være åpenbart at voksne, friske mennesker i Norge skal gå på jobb, ikke fordi de har lyst, men fordi det er en plikt. Det er det voksne folk gjør. Sånn er det å leve i et samfunn og ta ansvaret for seg selv.

Prinsipp nr. 2 er at alle fortjener en ny sjanse. Det skal ikke være sånn at hvis du snubler, skal du bli liggende nede, men du skal få hjelp til å komme deg opp igjen. Og det gjelder alle, enten du snubler en kort periode eller en lengre periode.

Det tredje prinsippet er at vi skal ha anstendige og skikkelige ordninger for dem som faller utenfor arbeidslivet, og for dem som er for syke til å jobbe. Det er viktig.

Jeg er enig med representanten Trettebergstuen i at denne debatten ikke kan isoleres til enkeltposter på budsjettet. Det dreier seg om en helhetlig, ansvarlig politikk, og dermed dreier Høyres politikk for å motvirke sosialt utenforskap seg også om hele Høyres politikk. Det dreier seg om å ha en kunnskapsskole som gir alle en best mulig sjanse i livet. Det dreier seg om å ha et helsesystem hvor man er pragmatisk og fleksibel sånn at man sørger for at folk får behandling istedenfor å være mer opptatt av at folk skal stå i en offentlig kø fordi den er offentlig. Det handler om næringspolitikk også, for noen må ha råd og mulighet til å ansette alle disse menneskene som vi skal ha inn i arbeidslivet.

En sentral forskjell på Høyres og Arbeiderpartiets innfallsvinkel til denne debatten er at i Høyre forstår vi at vi er nødt til å ta alle gode krefter i bruk, mens med Arbeiderpartiets retorikk høres det av og til ut som om Norge er skapt fra Youngstorget. Det er ganske påfallende når representanten Trettebergstuen sier: «Vi holder ledigheten lav.» Jeg er helt enig i at den økonomiske politikken er viktig for å holde ledigheten lav, men Arbeiderpartiet nevner altså ikke ett eneste ord om bedriftseierne, ikke ett eneste ord om dem som skaper nye arbeidsplasser, ikke ett eneste ord om gründerne. Arbeiderpartiet nevner ikke engang ett eneste ord om kanskje det mest selvfølgelige man skulle tro at Arbeiderpartiet snakket om, nemlig folk som går på jobb, vanlige folk som står opp hver eneste dag og går på jobben. Det er ikke sikkert de har lyst hver dag. Det er ikke sikkert jobben deres er den mest kreative og utfordrende i hele verden. Men de går på jobb, og de er med på å skape velstand og velferd i Norge. Alle de som skaper bedrifter, alle de som opprettholder arbeidsplasser, og alle de som går på jobben hver dag, er med på å holde ledigheten i Norge lav. Det er ikke sånn at man vedtar velferden i Norge på partimøter på Youngstorget.

Arbeiderpartiet og Høyre har i mange år stått sammen om det som heter arbeidslinja. Tanken er veldig enkel. Det er for det første at det skal lønne seg å jobbe, og for det andre at man alltid skal legge aktivitet til grunn. Når vi nå lurer på om Arbeiderpartiet er i ferd med å bevege seg bort fra arbeidslinja og over til en stønadslinje isteden, handler

det om to ting. For det første handler det om den retorikken Arbeiderpartiet bruker i den offentlige debatten, den er det jo umulig å bli klok på. Den ene dagen sier Arbeiderpartiet at det er viktig å få flere folk ut av passive støtteordninger og over i arbeid, og den neste dagen sier andre, bl.a. representanten Trettebergstuen, at folk som står utenfor arbeidslivet, gjør det fordi de er for syke til å jobbe, punktum. Med andre ord er Arbeiderpartiet åpenbart forvirret i det kanskje viktigste velferdsspørsmålet i vår tid.

Den andre grunnen er at dette er et budsjett som ikke styrker arbeidslinja, som snarere styrker stønadslinja. Dette budsjettet gjør det dessverre mindre lønnsomt å jobbe, og når man samtidig ikke har en god nok satsing på tilrettelegging, ikke gjør nok for å ha tidligere intervensjon og få flere tilbake til arbeidslivet, ikke gjør nok for å ha et fleksibelt helsevesen som faktisk gir folk behandling, ikke har nok fokus på rehabilitering tidlig sånn at folk kan bli friske og komme seg tilbake, er dette et steg bort fra arbeidslinja og over til stønadslinja.

Høyres alternativ er bredt, og jeg har dessverre ikke tid til å nevne alt. Jeg kan ikke ta både næringspolitikk, utdanningspolitikk, forskningspolitikk og politikk for gründere og alt dette i løpet av disse tilmålte 10 minuttene. Men jeg kan si at vi gjennom noen ganske enkle grep gjør det mer lønnsomt for folk å jobbe, og gjør det mer lønnsomt for folk å gå fra en passiv støtteordning og over i arbeidslivet. Vi bruker bl.a. de store pengene på å senke skattene for vanlige arbeidstakere med lavere og middels inntekter. Arbeiderpartiet fortsetter å gjøre noe med formuesskatten, men vanlige arbeidstakere får ikke en krone i skattelettelse med dem.

Vi foreslår en rekke tiltak for å gjøre det mer fleksibelt å gå fra en stønadsordning til arbeid. Dagens system er så rigid at man risikerer å miste sine tilleggsytelser fra dag én hvis man tar seg jobb. Det er urimelig, og det er urettferdig. Og det handler om at offentlig sektor er mer opptatt av regler enn av å hjelpe folk over i jobb og å være litt fleksibel, slik at man får lov til å beholde noen ordninger lite grann lenger, hvis man får det til.

Vi foreslår en aktivitetsplikt for alle som er innenfor offentlige ordninger, bl.a. sosialhjelpsmottakere, slik at man sikrer at folk ikke blir passive stønadsmottakere, men har krav på aktivitet hvis de kommer til Nav-kontoret. Det betyr at folk heller ikke skal godta at de blir avspist med passivitet.

Vi foreslår økt innsats mot sykefravær, bedre prioritering av tiltaksmidler og mer lokal styring av dem. Vi vil ha arbeidsmarkedstiltak som retter seg inn mot dem som står lengst unna arbeidslivet, mens vi mener mange andre først og fremst trenger en jobb. Dette kan man ordne også utenfor Nav-systemet.

Vi vil – som dere også skal få høre mer om etterpå – ha forenkling av tilretteleggingsgarantier, gjøre tilretteleggingsarbeidet bedre, rett og slett fordi de som står utenfor arbeidslivet, er en stor og ubrukt ressurs som vi er nødt til å få inn.

Til slutt vil jeg gjenta det poenget at vi er enige om mye. Men jeg frykter at noe av det vi har vært enige om, er i ferd med å bli borte, nemlig dette at man skal ha en

konsekvent arbeidslinje, at det skal lønne seg å jobbe, og at man også skal fokusere på de menneskene som går til jobb hver eneste dag og gjør en innsats.

For Høyre er det et avgjørende poeng at hvis dette skal være et godt samfunn å bo i, må vi ta alle gode krefter i bruk. Da kan man ikke late som om det er politikken alene eller, enda verre, ett parti alene på ett partikontor på ett torg i Oslo som sitter med alle løsningene, sitter med den hele og fulle fasit og får all ære for det som går bra.

Helt til slutt vil jeg bare minne om at det partiet som i regjering har foreslått – i hvert fall hvis vi skal tro media – å kutte i offentlige ordninger, trygdeordninger, i denne perioden, er Det norske Arbeiderparti.

Jeg vil bruke de siste 6 sekundene til å ta opp de forslagene som Høyre har alene og sammen med Kristelig Folkeparti.

Presidenten: Representanten Torbjørn Røe Isaksen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Anette Trettebergstuen (A) [10:48:11]: Representanten Røe Isaksen har den siste tiden blitt opptatt av å redusere sosiale forskjeller. Han bryter således med partilinja og nærmer seg regjeringens prosjekt for sosial utjevning, i hvert fall gjør han det i retorikken. Jeg velger å tro representanten Røe Isaksen på det han sier, og jeg velger å tro på hans engasjement. Det er mulig at han etter et år på dette feltet ser verdien av å skifte kurs.

Partiet hans, derimot, har ikke understøttet Røe Isaksens retorikk med mye politikk, tvert imot. Nedbygging av offentlig sektor, skattelette i milliardklassen, fjerning av formuesskatten – alt dette gir mindre inntekter til velferd og omfordeling. Høyre vil øke barnehageprisene og svekke arbeidsmiljøloven. Alt dette er politikk for økte forskjeller, ikke for mindre forskjeller. Så jeg lurer på om representanten Røe Isaksen har en plan for hvordan han skal få med seg sitt eget parti, og ikke minst Fremskrittspartiet, på å skifte kurs og å legge an en praktisk politikk for å utjevne sosiale forskjeller i Norge framover. Hvis ikke er Røe Isaksens retorikk nettopp bare dette: tom retorikk.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [10:49:17]: Jeg er veldig glad for spørsmålet, fordi det gir meg en sjanse til å presisere at jeg ikke har sagt at Høyre skal føre en sosialdemokratisk millimeterrettferdig fordelingspolitikk.

Det Høyre har sagt, er at det at vi har små forskjeller i Norge, er en verdi. Det er en viktig norsk verdi, som også vi vil være med på å opprettholde. Det betyr ikke, som deler av Arbeiderpartiet tror, at man hvert eneste år skal finstudere lønnsstatistikken og så forsøke å millimeterregulere seg fram til det man anser som mer rettferdig. Men det betyr at i det store og hele er den kulturelle likheten i Norge, det at vi har felles arenaer, og at vi også har en kultur for relativt små inntektsforskjeller, et gode, men et gode blant mange.

Så vil jeg bare påpeke at Høyres skolepolitikk kanskje er den aller viktigste faktoren vi har for å kunne skape mer sosial utjevning i Norge. Men da handler det om å løfte

opp dem som trenger hjelp, ikke om å trykke ned dem som ikke trenger hjelp.

Geir Pollestad (Sp) [10:50:31]: I denne debatten snakker vi mye om å forbruke verdiene.

Verdiene skal også skapes. Det bringer meg inn på sikkerheten offshore, som vi også diskuterer i dag, og Petroleumstilsynet. Det er ingen tvil om at ulykken i Mexico-golfen og ulykker andre steder i verden har vist at dette er en sårbar næring, og at et aktivt statlig tilsyn er nødvendig for å ha god sikkerhet.

Fremskrittspartiet har foreslått å slå sammen Arbeidstilsynet og Petroleumstilsynet. Her har flertallet i komiteen, med unntak av Fremskrittspartiet og Høyre, gått sammen om en merknad der en, punkt 1, tar avstand fra sammenlåingen og, punkt 2, presiserer at Petroleumstilsynet skal være lokalisert i nærheten av de store oljeselskapenes hovedkontor, som, til representantens opplysning, er i Stavanger. Er dette et uttrykk for at Høyre ikke støtter en slik linje?

Torbjørn Røe Isaksen (H) [10:51:37]: Det er usedvanlig mange gode spørsmål fra posisjonen i dag. Jeg er helt enig i at verdier må skapes.

Så til den konkrete problemstillingen. Det stemmer at Høyre ikke har gått inn i flertallsmerknaden. Jeg og de andre i fraksjonen har vært skeptiske til en sammenslåing. Det er det flere grunner til, bl.a. at det kan argumenteres veldig godt for at Petroleumstilsynet er et veldig spesielt fagmiljø, som risikerer å bli utvannet dersom man legger det under Arbeidstilsynet, men også fordi det har en naturlig tilhørighet til den regionen i Norge som holder mest på med olje og gass.

Når det er sagt, tror jeg Høyre må være så ærlig og si at i denne saken vurderer vi argumentene. Det er i og for seg ikke ukjent for en regjering som nå er inne i en uførepensjonsrunde, f.eks., at man kanskje ikke har bestemt seg for absolutt alt på forhånd, men at man er i en pågående prosess.

Karin Andersen (SV) [10:52:40]: Jeg opplever at Høyre forsøker seg på en ideologisk spagat for tida. De prøver å framstå som et velferdsparti, men forneker det viktigste grunnlaget for at velferdsstaten skal være en suksess, nemlig at det er små forskjeller. De avslører at debatten om utenforskap handler om at syke folk har noe å leve av mens de er syke og uten arbeid, og de sier at de ønsker seg større forskjeller og kaller det arbeidslinja.

Jeg vil utfordre representanten Røe Isaksen til nå å fortelle det norske folk hvor mye Høyre vil redusere ytelse til folk som er uten arbeid eller er syke, eller hvor mye lønningene til lavtlønte i Norge skal gå ned for at Røe Isaksens visjon om at alle skal være i arbeid og ikke få en ytelse, kan være realistisk.

Jeg vil også henlede oppmerksomheten mot den skattetabellen som Høyre presenterte i finansdebatten, der de som har over 3 mill. kr i inntekt, får 60 000 kr i skattelette.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [10:53:50]: Jeg er grunnleggende uenig med Karin Andersen når hun sier at det

viktigste fundamentet for velferdsstaten er små forskjeller. Det viktigste fundamentet for velferdsstaten er at folk jobber, og at det er arbeidsplasser i Norge. Det viktigste fundamentet for velferdsstaten er ikke at man her inne klarer å vedta ordninger som er gode sikkerhetsnett for folk. Det er en konsekvens, det, av at folk der ute går på jobb, står opp om morgenen og gjør en innsats. Det er en konsekvens av at folk skaper arbeidsplasser, og at noen tar de arbeidsplassene. – Så det er sagt.

Så vet representanten Andersen godt, fordi vi begge to har vært til stede på møter, at vi sitter nå og snakker med representantens egen regjering om uførepensjonssystemet. Vi har sagt at vi mener at det skal lønne seg å jobbe. Det betyr selvfølgelig ikke at man til enhver tid – uansett hva slags jobb man tar, uansett i hvilken stillingsbrøk – skal tjene penger. Jeg regnet det som en selvfølge at man oppfattet det. Hvis det er det representanten vil at jeg skal presisere, er det selvfølgelig sann.

Presidenten: Replikkordskiftet er avsluttet.

Karin Andersen (SV) [10:55:10]: To år etter at finanskrisen rullet over oss, er det færre som er arbeidsløse i Norge enn i noe annet land. Det er SV stolt over å ha vært med på. På det området vi diskuterer i dag, styrker vi innsatsen, mens opposisjonen kutter – alle opposisjonspartiene kutter.

Det er altså flere i arbeid i Norge enn i noe annet land. Det har nettopp noe med, som jeg var innom i replikkordvekslingen med Høyre her, at en god, stor og trygg velferdsstat er en del av den strategien som har vært ekstremt vellykket i Norge. Der brukte vi innsats, bl.a. over offentlig sektor, da finanskrisen rullet over oss, og det virket bedre i Norge enn i noe annet land. De landene som brukte den strategien som Høyre og Fremskrittspartiet tar til orde for, nemlig skattelette, kom mye verre ut. Vi har inntektssikringer for dem som har dårlig helse og er uten arbeid. Det er SV stolt over. Vi kaller ikke det et utenforskap. Vi mener at det er inkludering av alle og likeverd.

Vi ønsker å satse sterkere på områder som vi vet virker. Kvalifiseringsprogrammet er et av de viktigste tiltakene som denne regjeringen har iverksatt. SV har en ambisjon om og ønsker å bidra til at det blir en enda sterkere satsing på det framover. Det er også en viktig inntektssikring for noen av de mest vanskeligstilte i dette landet. Fremskrittspartiet ønsker å fjerne den inntektssikringen til noen av de mest vanskeligstilte når de skal kvalifisere seg for arbeid. Det er SV dypt uenig i.

Vi øker satsingen mot ufrivillig deltid, som vi vet også er et av de vanskelige punktene for mange. Man skal faktisk ha en lønn som det går an å leve av, slik at man kan gå på jobben med glede hver dag. Det er litt oppsiktsvekkende at opposisjonen går løs på de pengene som er satt av til det, for det er virkelig nødvendig å få i gang forsøk på det området.

Når det gjelder sosial dumping, er kampen mot det en av de viktigste bærebjelkene for å opprettholde et samfunn med små forskjeller, trygghet og arbeid til alle. Hvis vi ikke vinner den kampen, resulterer det i at ærlige bedrift-

ter i Norge blir utkonkurrert av bedrifter som ikke er ærlige, og lønnsnivået generelt i Norge, spesielt for de mest utsatte gruppene og de tyngste arbeidene, vil gå ned. Det betyr at det vil bli færre som kan gå inn i de yrkene, færre som har forutsetninger, som f.eks. ikke har kompetanse eller har dårlig helse, og det vil være mange færre som greier å forsørge seg av egen jobb. Det er en utvikling som vi vet er i en del land, og det er land vi ikke liker å sammenligne oss med. Der er forskjellene store, fattigdommen større, lønningene små, og de er heller ikke vellykkede i økonomisk forstand. Så det vil vi advare mot.

Jeg vil henlede oppmerksomheten på noen merknader som komiteen har om Varig tilrettelagt arbeid, for vi er opptatt av at arbeid til alle skal gjelde arbeid til alle. Komiteen sier at dette er et viktig satsingsområde. Vi mener det ikke er grunn til noen reduksjon, og vi ber om å få en oversikt etter hvert over hvor mange det er som ønsker slikt arbeid. Det foregår utrolig mye produktivt arbeid, mange gode tjenester blir også produsert. Det er et område som komiteen ønsker å styrke.

Så har vi i løpet av behandlingen i Stortinget fått til en liten satsing på noe som heter sosialt entreprenørskap. Det tror jeg er kimen til en ny sosialpolitikk. Det handler om at sosialt vanskeligstilte gjennom sjølhjelpsorganisasjoner skal bidra til å skaffe seg egen inntekt. Men sosialt entreprenørskap handler ikke om tradisjonelt entreprenørskap, det handler om et entreprenørskap der man har en dobbelt bunnlinje. Der skal du skaffe inntekter til deg sjøl, mestre eget liv, bli herre i eget liv, og gjennom det du skaper, skal du skape sosial forandring for deg sjøl og i samfunnet rundt deg. Det er en måte som en del organisasjoner jobber på i dag, f.eks. KREM, og de har svært gode resultater. Jeg ser at den satsingen vi nå har startet med, med en liten bevilgning, kan være kimen til en ny sosialpolitikk som jeg er sikker på vil være vellykket.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Vigdís Giltun (FrP) [11:00:31]: SV gjør seg stadig til talsmann for de fattige og for å hindre økt fattigdom.

I årets budsjett har Fremskrittspartiet valgt å styrke tilskuddet til frivillige organisasjoner som jobber opp mot sosialt og økonomisk vanskeligstilte, med 200 mill. kr. Dette har ikke fått støtte fra regjeringen, og SV har tydeligvis ikke klart å snakke bra for den saken.

Når vi går inn på Navs sider, kan vi finne siden for søknader om disse støtteordningene. Der står det:

«Med forslaget til statsbudsjett som ble fremlagt i oktober, vil det være svært begrenset anledning til å gi driftsstøtte til nye organisasjoner eller støtte til nye prosjekter.»

Hva mener SV om at den støtten som nå gis til disse organisasjonene, er så begrenset at nye gode tiltak stopper opp, og at det også bremser de organisasjonene som allerede i dag gjør en kjempegod innsats? Hvorfor vil ikke SV være med på å gi mer i støtte til disse organisasjonene?

Karin Andersen (SV) [11:01:35]: Det er jo nettopp derfor vi gjennom behandlingen i finanskomiteen har fått

inn økte midler på dette området. Vi har fått inn 2,6 mill. kr til sosialt entreprenørskap, vi har fått inn 1 mill. kr til WayBack – som jeg vet at også Fremskrittspartiet er opptatt av – og vi har fått på plass penger til ferie og fritid for barn i vanskeligstilte familier. Så vi er opptatt av dette.

Men det som kanskje er vanskeligere å forstå, er hvorfor Fremskrittspartiet, som har så mye penger å bruke, er nødt til å kutte i utdanningsstøtten til dem som er enslige forsørgere, for at de skal greie å få seg en utdanning og en jobb, eller kutte i støtten til dem som går på kvalifiseringsprogram, som er noen av de aller mest vanskeligstilte, og som trenger den økonomiske tryggheten for å kunne gjennomføre det og ha mulighet til å få jobb.

Det vil være slik at veldig mange flere kommer ut av fattigdom med den strategien vi har, enn med den som Fremskrittspartiet tar til orde for.

Sylvi Graham (H) [11:02:40]: Jeg må få lov til å starte med å minne representanten Andersen om at det ikke var noen stor uenighet i Norge når det gjelder hvilke tiltak man skulle gjøre i finanskrisen, så jeg mener at det er helt uinteressant å trekke inn hva som er gjort i andre land.

Vi styrker innsatsen, men opposisjonen kutter, sier representanten Andersen. Fra mitt ståsted er det faktisk slik at det er Høyres budsjett som ligger over det regjeringsbudsjettet som Andersen representerer, når det gjelder støtte til de funksjonshemmede. Jeg lurer på hvorfor hun ikke kan støtte de forslag vi har lagt fram når det gjelder de funksjonshemmede i Norge – for å gjøre hverdagen lettere, for at de kan komme ut i jobb, og for at de skal kunne delta.

Karin Andersen (SV) [11:03:28]: Jeg refererer til de totale budsjettene som Høyre har lagt fram på dette området. Der er det et kutt på nesten 400 mill. kr totalt. I tillegg til det gjør Høyre kanskje det aller merkeligste kuttet i dette budsjettet, nemlig i driftsbudsjettet til Nav. Hvis man kutter i driftsbudsjettet til Nav – det er en bekymring i Nav nå for driftsbudsjettet med tanke på om de vil være i stand til å håndtere alle dem som trenger hjelp – er det litt merkelig at Høyre mener at de skal utrette mer med færre mennesker. Jeg tror kanskje at den strategien som Høyre har lagt seg på på det området, er en linje som overhodet ikke vil føre til at noen flere får hjelp, verken funksjonshemmede eller arbeidsledige eller noen av dem som trenger bistand for å komme seg i arbeid.

Dessuten vil jeg henlede oppmerksomheten på og faktisk også invitere til et samarbeid om en sysselsettingsstrategi for mennesker med funksjonsnedsettelse, som vi nå skal i gang med. Her tror jeg vi trenger nye tiltak, men da kan vi ikke samtidig kutte hos dem som skal hjelpe folk som står utenfor arbeidslivet.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:04:44]: Det hadde vore veldig freistande å følge opp vidare spørsmåla til representanten Graham. Men eg skal kome med eit anna spørsmål som eg synest fortener merksemd, og det dreier seg – ikkje uventu – om fattigdom.

I den same debatten i fjor hadde me vore gjennom

nettopp ein runde der Kristeleg Folkeparti la fram eit forslag om ein nasjonal dugnad mot fattigdom, der me inviterte regjeringa og alle partia til konstruktivt å tenkje på forskjellige forslag. For eg synest, sant å seie, at SV har mange gode forslag. Så trur eg òg at Kristeleg Folkeparti har nokre gode forslag, og dei hadde me håpt at regjeringa kunne lytte til.

Den gongen blei det gitt beskjed om at det skulle kome ei stortingsmelding, og så skulle det kome forslag osv., men me fikk igjen beskjed om at meldinga blei utsett.

I desse dagane diskuterer me uførepensjon. I dag fekk me brev om at heile proposisjonen er utsett og kjem på nyåret. Det verkar på meg som om ting berre blir utsette og utsette. Eitt av dei viktigaste tiltaka som SVs leiar òg har snakka om, er statlege satsar og auka sosialhjelp, og statsråd Lysbakken har antyda at det blir det ikkje noko av.

Er det ei utsetjing, eller blir det ikkje noko av auka sosialhjelpssatsar?

Karin Andersen (SV) [11:05:50]: Jeg tror Kristelig Folkeparti og SV står veldig nær hverandre i synet på bekjempelse av fattigdom, og det er jeg glad for.

Det kommer en stortingsmelding over jul som er en oppfølging av Fordelingsutvalgets innstilling. Det vil bli en svært viktig sak, for den tar nemlig for seg de store fordelingspolitiske grepene som vi gjør i samfunnet – dette at vi skal ha små forskjeller, og at dette gjør samfunnet mer vellykket på alle områder. Der tror jeg Kristelig Folkeparti, SV og regjeringen kan være svært enige, og der kommer forskjellen i forhold til Høyre og Fremskrittspartiet til å vise seg.

Når det gjelder sosialhjelpssatser, er det helt riktig at SV mener at vi bør ha statlige sosialhjelpssatser, og at de bør være høyere enn i dag. Det har vi ikke fått gjennomslag for i regjeringen. Det står heller ikke i regjeringsplattformen. Men arbeidet med å få bedret situasjonen for de mest vanskeligstilte kan man også tenke seg at man gjør gjennom kvalifiseringsprogrammet. Det har jo nettopp denne logikken at man får en fast ytelse som er høyere enn sosialhjelpen, og en trygghet for inntekt. Kvalifiseringsprogrammet er derfor et bra spor.

Presidenten: Replikordskiftet er avsluttet.

Geir Pollestad (Sp) [11:07:14]: Norge og den norske økonomien har taklet den globale finanskrisen godt. Arbeidsledigheten er lav og synkende. Selv om tallene fra tredje kvartal 2010 viser at nedgangen og uroen på arbeidsmarkedet etter finanskrisen ennå ikke er helt over, er det tydelige tegn på at den varige svekkelsen er avtagende. Vi har fortsatt den laveste arbeidsledigheten i Europa. Tall fra Eurostat fra september viser at gjennomsnittlig arbeidsledighet i EU er 9,6 pst., mens tilsvarende tall for Norge er 3,5 pst. Dette er viktig for velferden i Norge.

Vi har taklet finanskrisen godt, både fordi utgangspunktet før krisen var godt, med en historisk lav arbeidsledighet, og fordi vi hadde hatt en lengre periode med høy vekst i sysselsettingen. Men vi har også taklet krisen godt

fordi vi har hatt et velfungerende arbeidsmarked, en aktiv arbeidslivspolitik, og vi har hatt et høyt nivå på arbeidsmarkedstiltakene. Dette har gjort at ledigheten ikke vokste så mye når krisen satte inn. Det er ikke tilfældigheter som gjør at Norge har håndtert finanskrisen godt. Det er dyktig politisk lederskap, kombinert med politisk ideologi som har hatt som mål å nå alle, ikke bare de få.

Vi vet at langtidssykmelding og langtidssfravær fra arbeidslivet gir stor risiko for at arbeidstakere forsvinner ut for godt. Det er derfor nødvendig å sette i gang tiltak tidlig i sykefraværperioden. Jeg er glad for at vi har fått på plass en ny IA-avtale, og for at vi har en offensiv tilnærming til å få redusert sykefraværet.

Det var våren 2010 mange overskrifter om rekordhøyt sykefravær, men vi må konstatere at utviklingen siden den tiden har vært svært gledelig. Særlig gledelig er tallene fra andre kvartal 2010. Det ikke er mulig å peke på noen slags spesifikk faktor for bedringen, vi har bare hatt en stor nedgang. Det synes jeg vi skal ta med oss. Det viser at den tilnærmingen som vi har til sykefraværarbeidet, er rett.

Jeg har registrert at noen har gjort dette til en debatt om «utenforskap» eller om å «pisse på arbeidsfolk» eller andre begrep som har blitt brukt. Jeg mener dette er en avsporing og meningsløs tidtrøye. I denne diskusjonen må vi holde fokuset på tiltakene og effektene av tiltakene. Ja, det kan være kjekt for både Høyres stortingsgruppe, Manifest Analyse og andre å komme med finurlige begrep og kalle hverandre mer eller mindre nedsettende ting, men jeg tror at for den som er utenfor arbeidsmarkedet, den som er syk og vil tilbake til arbeidsmarkedet, er det den konkrete politikken som er avgjørende, ikke en kamp om hvem som tilhører i hvilken bås.

Til slutt vil jeg komme inn på IKT-systemet i Nav. Det er en utfordring. Vi skulle ha kommet lenger enn det vi har gjort, men budsjettet bærer bud om at en er i gang med prosessen. Vi er tjent med å ha en grundig og god prosess når vi skal gå til et så stort innkjøp som et nytt IKT-system for Nav er. Jeg har forventninger til den kvalitetssikringsprosessen som pågår og håper at vi raskt skal komme videre.

I likhet med mange andre i komiteen brukte jeg flere dager i sommer på å besøke et lokalt Nav-kontor. Jeg tror at alle som var inne på det Nav-kontoret og så på at saksbehandlerne måtte sitte og punche inn på et nytt system ting som var registrert av brukerne på nettet, var rimelig oppgitt, og fikk litt tanker tilbake til 1980-tallet da vi fikk opp «syntax error – press play on tape» på våre computere.

Nav har fantastisk mange engasjerte mennesker som er villige til å gjøre en god jobb. Vi må sørge for at de har de redskapene de trenger. Etter min mening er det den viktigste oppgaven innenfor velferdspolitikken i årene framover.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Robert Eriksson (FrP) [11:12:28]: Representanten Pollestad og Senterpartiet har ved gjentatte anledninger retorisk vært opptatt av sikkerheten, og spesielt i forhold

til Petroleumstilsynet. Det er prisverdig, og det er jeg glad for at man er. Samtidig registrerer jeg også at i Stavanger Aftenblad, som sikkert er en god og etterrettelig avis – det kan sikkert Pollestad bekrefte – skriver Jan Erik Vinnem, som er professor II i samfunnssikkerhet ved Universitet i Stavanger, at vi «trenger et koordinert, slagkraftig og faglig sterkt tilsyn når dagens ordning ikke tilfredsstiller». Videre skriver han at Fremskrittspartiet skal ha «ros for at forslaget om Petroleumstilsynet bør innlemmes i Arbeidstilsynet».

Mener Pollestad at professor Vinnem snakker mot bedre vitende, og er det sånn å forstå at Pollestad er fornøyd med de ressursene Petroleumstilsynet nå har fått tilført, og som medfører uforsvarlig kontroll på norsk sokkel?

Geir Pollestad (Sp) [11:13:26]: Stavanger Aftenblad er en utmerket avis som har mange viktige oppslag om sikkerheten offshore. Jeg har registrert at Fremskrittspartiet henger sitt forslag på én professor. Det er jo sånn at vi finner alle en professor som støtter våre forslag. Jeg har også hatt dårlige forslag som har fått støtte av en professor. Her er poenget at oppgavene til Petroleumstilsynet og Arbeidstilsynet er vesensforskjellige. Den ene handler om å forebygge en potensiell storulykke. Der kreves en helt annen metode, som er annerledes enn det man har på andre arbeidsplasser. Jeg frykter at en sammenslåing av Petroleumstilsynet og Arbeidstilsynet vil medføre en svekkelse av den muligheten som Petroleumstilsynet har til å gjøre en god jobb offshore. Og så får vi ha en diskusjon med Petroleumstilsynet videre om ressurstilgangen er god nok.

Sylvi Graham (H) [11:14:36]: Representanten Pollestad har ytret at han er glad for det offensive arbeidet som regjeringen gjør med tanke på sykefraværet, og han sier at det er konkret politikk for den som er syk, som er avgjørende.

Jeg må få bemerke at det er langt igjen før de tiltakene som nettopp er inngått i den nye IA-avtalen, begynner å virke. Mange er jo ikke i gang engang. Det er et faktum at helsekøene har vokst med flere titalls tusen mennesker under denne regjeringen. Vi er i ferd med å få et todelt helsesystem i Norge. Det er de som kan betale seg ut av køene, og nå har vi sett i avisene de siste dagene at det også er de som har kunnskap om helsesektoren, som når fram.

Hva vil representanten Pollestad gjøre for å hjelpe folk i helsekøene med tanke på konkret politikk, som han snakker om?

Geir Pollestad (Sp) [11:15:31]: Jeg er for så vidt glad for at vi har tiltak i IA-avtalen som ennå ikke har begynt å virke, og som ikke er satt i gang. Det viser at vi kan forvente ytterligere resultat framover.

Når jeg snakket om tett oppfølging, mener jeg bl.a. at en må pålegge legene større oppgaver, større ansvar. Jeg peker på at dialogmøter er viktige. Jeg peker på at en må se på arbeidsgivers rolle i dette. Samtidig har Senterpartiet

en grunnleggende sans for den tanken som ligger til grunn for Raskere tilbake-programmer. Det må det slås ring om. Det må målrettes bedre, for å få folk raskere tilbake i jobb.

Jeg er glad for den brede enigheten som vi har om IA-avtalen. Jeg er også glad for at Høyre fraviker sitt prinsipp om at det skal lønne seg å jobbe, og går inn for 100 pst. sykelønn.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:16:43]: Det var eit godt innlegg frå representanten Pollestad, med mye god sentrumspolitikk. Senterpartiet og Kristeleg Folkeparti har tradisjonelt stått veldig nær kvarandre, særleg med tanke på kampen mot sentralisering og toppstyring, fordi me ser at eit godt samfunn blir bygt nedanfrå.

I den siste tida har ein sett at Nav blir styrt meir og meir topptungt. I alle fall, etter mi oppfatning, tek ein grep der ute på grunn av innstrammingar nasjonalt. For eit par veker sidan gav fungerande Nav-direktør beskjed om prosentvise kutt i kvart fylke på 3,7 pst., som fører til kutt på bemanninga. Det har vore fleire lokale Nav-leiarar som har slutta i protest mot det dei kallar uforsvarlege løyvingar.

Mitt spørsmål til representanten Pollestad er – sidan me står saman i kampen mot sentralisering og meiner at det er viktig med spisskompetanse: Korleis ønskjer regjeringa å hindre at den sentraliseringa ikkje skjer?

Geir Pollestad (Sp) [11:17:51]: Noe av suksessen bak Nav-reformen må ligge i en tett lokal tilstedeværelse og lokal forankring. Nav har fått store midler og vil også få store midler neste år. Dette er en videreføring av et historisk høyt nivå i Nav.

Jeg er opptatt av at førstelinjetjenesten skal ha høy prioritet. Det er også en viktig oppgave for Nav. Det er der brukernes møte med Nav er. Det er viktig for Senterpartiet.

Så vil jeg gå tilbake til Kristelig Folkeparti når det gjelder en mismatch som de har i sin politikk, og som nettopp har vært oppe, der de har tatt til orde for statlige normer for sosialhjelpssatsen – noe som Senterpartiet er imot, da vi mener dette håndteres best ute i kommunene.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:19:08]: Kristeleg Folkeparti ønskjer eit samfunn der folks livskvalitet er viktigast, der fleire blir inkluderte og opplever at dei har eit verdig liv, der dei får lov til å bidra, og der me byggjer samfunnet nedanfrå.

Eit godt velferdssamfunn krev eit godt fellesskap, og fellesskap er viktig for alle menneske. Eit godt fellesskap betyr ein sterk og trygg offentleg sektor, men eit godt fellesskap betyr òg andre ting, for ei oppgåve løyst av fellesskapet er ei oppgåve løyst av familien. Som fleire har vore inne på, går debatten om eit velferdssamfunn langt utover vår komité. Ein trygg og god familie er ein føresetnad for å hindre at menneske fell utanfor i samfunnet. Men når det gjeld frivilligheit, er det eit anna fellesskap som er utruleg viktig. Frivillige organisasjonar gjer ein utruleg god innsats rundt om i landet vårt, menneske som brenn for å hjelpe andre, og som bruker fritida si på å løyse oppgåver

som mange meiner er offentlege. Men eit godt velferds-samfunn er avhengig av trygge, gode, stabile familiar, ein tidleg innsats og gode vilkår for frivillig sektor. Eg kunne ha brukt lang tid på å snakke om utfordringane i frivillig sektor, der ein ser at institusjon etter institusjon blir lagd ned, ein ser at mange frivillige organisasjonar slit, og me frå Kristeleg Folkeparti si side opplever at regjeringa ikkje har same fokus på ideell sektor.

Kristeleg Folkeparti ønskjer eit samfunn der fleire blir inkluderte. Me seier at eit samfunn som er godt for barna, er godt for alle. Eg synest det er eit fantastisk perspektiv å ha. Men eit samfunn som er godt for barna, betyr òg at ein må gjere meir for dei fattigaste barna. Kristeleg Folkeparti aukar budsjettet med 1,5 mrd. kr når det gjeld kampen mot fattigdom, og me gjer det med målretting, fordi me trur at tiltak må kome til dei som treng det mest. Me ser av statistikken frå SSB at det frå 1999 til 2001 var 3 pst. fattige barn. Frå 2006 til 2008 var det 8 pst. Det betyr nesten ei tredobling av fattige barn. Ein kan sikkert diskutere grensa for kva som er fattigdom, men poenget er at det er barn som veks opp, som opplever utrygghet og ein kvar-dag som dei ikkje fortener. Fattige barn er kanskje noko av det me burde ha prioritert høgare. Derfor er eg skuffa når regjeringspartia vel å stemme ned våre forslag som går på frivillig sektor, som er målretta mot barnehagar, inntekts-graderte satsar osv. Eit inkluderande samfunn handlar om å ta dei menneska som slit med å kome i arbeid, på alvor.

Prosentdelen menneske med nedsett arbeidsevne som er i arbeid, har gått ned. Det er dramatisk. Per dags dato er det over 150 000 menneske som er registrerte hos Nav med ferdig arbeidsevnevurdering, og som kan kome ut på ei eller anna form for tiltak. Men kva gjer regjeringa? Jo, dei kuttar i talet på tiltaksplassar, i arbeidsmarknadstiltak og for dei med nedsett arbeidsevne. Den nøkkelen som ligg i å hjelpe menneske ut i arbeid, og som er tilgjengeleg kapasitet, blir ikkje teken i bruk. Kristeleg Folkeparti har i sitt alternative budsjett styrkt talet på tiltaksplassar. Det som forundrar meg, er at det ser ut som om ein frå regjeringshald berre kan byggje opp og ned den delen ut frå statsbudsjettet, og så kan ein sjå til revidert. Utfordringa er at dei forskjellige organisasjonane, attføringsbedriftene og liknande som driv tiltak, mistar kompetansen, dei må permittere folk, og dei må byggje ned – og det er ei utfordring å byggje opp.

Nav – som er det eit menneske som fell utanfor, først møter i kontakt med det offentlege – opplever at dei i 2011 må kutte 161 mill. kr til fylka. Spisskompetansen – som er noko av det viktigaste for å kunne få ei tidleg avklaring, ein tidleg innsats, for å få folk inn på rett tiltak for å få dei ut i arbeid – blir kuttet. Me veit at det i snitt går 900 dagar frå ein blir sjukmeldt til ein kjem på ei eller anna form for tiltaksplass – 900 dagar! Det er ikkje rart at ein ikkje alltid klarer å lykkast. Hadde me styrkt Nav, hadde me klart å få fleire menneske fortare ut i arbeid.

Eg ser at tida går ut, så før eg gløymer det, må eg ta opp dei forslaga som Kristeleg Folkeparti har fremja.

Presidenten: Representanten Kjell Ingolf Ropstad har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Thor Erik Forsberg (A) [11:24:23]: Det er flott å høre representanten Ropstad snakke om inkludering og bekjempelse av fattigdom, men vi registrerer også at representanten Ropstad og Kristelig Folkeparti i merknader oftere og oftere skriver seg sammen med Høyre og Fremskrittspartiet.

I dette budsjettet har vi sett flere eksempler på kutt i støtte til de mest utsatte. Noen kutt som er nevnt, er i utdanningsstøtten for enslige forsørgere og i kvalifiseringsstøtten, som rammer nettopp dem som Ropstad er opp-tatt av. Vi husker også Bondevik IIs og Fremskrittspartiets kutt i dagpenger til de arbeidsløse. Er dette en politikk som frister til gjentakelse? Eller erkjenner representanten Ropstad og Kristelig Folkeparti at de er nødt til å søke bedre selskap?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:25:12]: Eg er i godt selskap med meg sjølv i komiteen, og eg synest at mange av dei forslaga som Kristeleg Folkeparti har fremja, er veldig gode.

Sjølv om eg kan vere einig med representanten Forsberg i at det er nokre kutt, særleg frå Framstegspartiet, som eg ikkje likar, må eg likevel seie at me finn saman på gode område, og det er det som er viktigast for meg. Eg er oppteken av politikken, ikkje av namnet på partiet som me eventuelt skriv oss saman med i merknaden. Derfor har eg skrive Kristeleg Folkeparti saman med regjeringspartia der me er einige med dei, og Kristeleg Folkeparti skriv seg saman med Framstegspartiet eller Høgre dersom me er einige om politikken. Eg meiner at dei merknadene som ligg frå opposisjonen – iallfall der Kristeleg Folkeparti har skrive seg inn – er uttrykk for ein politikk som ville hjelpt fleire menneske ut i arbeid, og som ville hjelpt fleire menneske ut av fattigdom.

Dersom representanten Forsberg tenkjer på regjering, kjem ikkje eg til å stå her og diskutere regjeringsspørsmålet. Men eg kjem til å seie at for Kristeleg Folkeparti er fattigdomskampen ei av dei viktigaste sakene, som me ikkje kan kompromisse på, dersom det eventuelt skulle gå mot regjeringsspørsmål.

Karin Andersen (SV) [11:26:21]: Jeg tror det er viktig at Kristelig Folkeparti klargjør for både seg sjøl og oss andre i hvilken politisk retning partiet ønsker å gå. Når en studerer de alternative budsjettene til opposisjonspartiene, er det en avgrunn mellom Kristelig Folkeparti, Høyre og Fremskrittspartiet, spesielt i dette at man tar fra de fattigste kvinnene i u-landene og gir til de rikeste mennene i Norge – som jo på en måte er hovedgrepet i fordelingspolitikken.

Det andre er synet på om store forskjeller er bra eller dårlig for et samfunn. Der oppfatter jeg at Kristelig Folkeparti ligger mye nærmere regjeringspartiene, og den retningen i politikken, enn de gjør på andre områder. Det eneste området i dette budsjettet der jeg oppfatter at Kristelig Folkeparti går oppsiktsvekkende i en annen retning, er i synet på sykepengene. Det er faktisk det eneste partiet

som foreslår å svekke sykelønnsordningen og åpne for reduksjon i sykelønnen. Er det et viktig signal på politisk retning? Eller er det de andre sakene som er de viktigste?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:27:28]: Signalet er at me ønskjer å gjennomføre dialogmøte, og derfor er det ikkje nokre kutt i budsjettet. Vårt mål – og det trur eg Karin Andersen er einig i – er jo å kunne lykkast med den tidlege innsatsen. Når anten Nav, bedrifter eller privatpersonar vel ikkje å gjennomføre dialogmøta, mistar ein verdifull tid, og ein mistar ei verdifull moglegheit til å få menneske ut i arbeid. Så eg trur at akkurat dette forslaget ville gitt ei innsparing. Representanten Andersen seier at det er eit kutt, men det er ikkje eit kutt, tvert imot det er eit godt forslag som regjeringa burde sett på.

Når det gjeld retning, er eg stolt over å seie at Kristeleg Folkeparti vil ein heilt annan veg enn det SV vil. Me har eit tredje alternativ. Eg har tru på ein politikk, som eg sa i mitt innlegg, som «me byggjer nedanfrå», der me tek det beste frå begge sidene – eg kan sjå god tryggleik, gode velferdsordningar frå venstresida, og eg kan sjå gode tiltak, f.eks. når det gjeld frivilligheit, valfridom, næringsliv osv. frå høgresida. For Kristeleg Folkeparti handlar det om å bygge ein politikk der me tek det beste frå begge sider – og så er Kristeleg Folkeparti ei eiga retning, ikkje anten til høgre eller til venstre.

Anette Trettebergstuen (A) [11:29:00]: Representanten Ropstad sa at det var politikken, ikke navnet på partiet, som var det viktige når man skulle skrive seg sammen i merknader. Samtidig sa representanten Ropstad i sitt innlegg at han er helt enig i at en må se på helheten i politikken til de politiske partiene for å kunne se resultatene og behovene på vårt område.

Da har jeg et par spørsmål til representanten Ropstad: Er representanten enig i at skatt er viktig for å finansiere velferden? Er representanten enig i at skatt også er et viktig grep for å drive omfordeling? Er representanten enig i at det har vært viktig for at vi i dag er et samfunn med relativt små forskjeller? Er representanten Ropstad enig med oss i at 50 mrd. kr i skatteuttak også nødvendigvis vil bety mindre penger til fordeling av velferd, mindre penger til barnevernsbarn, mindre penger til arbeidsmarkeds tiltak, mindre penger til barnehager, til skoler, til fellesskapsverdiene og til fattigdomsbekjempelse, som han er opptatt av?

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:30:06]: Ja, eg er heilt einig. Derfor er eg glad for Arbeidarpartiet og Kristeleg Folkeparti kan stå saman i skattepolitikken, at Arbeidarpartiet var villig til å støtte dei nødvendige grepa som blei gjorde under Bondevik II. Der støtta ein dei aller fleste skattekutta fordi ein såg at skatt er eit viktig verkemiddel for å få inntekter til å dekkje dei viktige velferdsoppgåvene, men det er òg eit viktig verkemiddel for å skape vekst ute i bedriftene og for å stimulere folk til å jobbe meir.

Derfor er eg òg einig i at skatt er eit viktig verkemiddel for å drive omfordeling og sikre at det ikkje blir for store forskjellar. Eg merka meg at me har vore einige, det

viser dei fleste innlegga. Røe Isaksen hadde eit viktig innlegg der han presiserte at store forskjellar ikkje er bra for eit samfunn. Derfor ser eg at me kan stå saman i skattepolitikken. Men det eg ikkje er fornøgd med – og som eg har brukt tid på i dag – er at regjeringa ikkje brukar dei verkemidla som ligg der for å hjelpe fleire menneske ut av fattigdom og inn i arbeid. Der trur eg at opposisjonen kunne ha gjort meir.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Borghild Tenden (V) [11:31:28]: Venstre er dessverre ikke representert i arbeids- og sosialkomiteen. Vi har således ikke hatt mulighet til å fremme Venstres posisjon i innstillingen vi nå behandler. Vi har derfor valgt å stemme for regjeringens forslag til konkrete budsjettvedtak, som konsekvens av at vårt forslag til alternativt statsbudsjett under rammeområde 7 falt i forbindelse med Stortingets behandling av finansinnstillingen. Vi har imidlertid enkelte rammeuavhengige forslag som er fremmet i salen i dag, og vi støtter også en del av de mindretallsforslagene som er fremmet i innstillingen.

Venstres liberale ideologi tar utgangspunkt i det enkelte mennesket. Alle skal ha frihet til å bruke sine evner til beste for seg selv og samfunnet – men like selvsagt er det at de som virkelig trenger samfunnets hjelp til å leve et verdig liv, skal få det. Frie samfunn har gode fellesskapsinstitusjoner og et sosialt sikkerhetsnett for alle.

Fattigdom rammer enkeltmennesker – ofte uventet og tilfeldig, og av sammensatte årsaker. En del mennesker er varig ute av stand til å skaffe seg en inntekt de kan leve av. De skal ha et støttenivå som gir dem mulighet til et verdig liv. Støtteordninger som er avgjørende for barns livsvilkår, skal være rause. Venstres førsteprioritet er å bekjempe fattigdom og helseproblemer hos barn og barnefamilier.

Dette vises igjen i Venstres alternative statsbudsjett. Vi foreslår målrettede skatteletteforslag, som f.eks. å øke satsene i minstefradraget til 38 pst. – noe som bare kommer dem med lave inntekter til gode – og vi foreslår direkte tiltak over statsbudsjettet for å bekjempe fattigdom, med over 2 mrd. kr utover regjeringens budsjettforslag.

Veien ut av fattigdom henger for svært mange sammen med muligheten til å forsørge seg selv gjennom arbeid. Venstre vil derfor satse målrettet på både flere arbeidsplasser og ikke minst på å få flere i arbeid. Det gjør vi gjennom å styrke arbeidslinjen helt gjennomgående i vårt alternative budsjettforslag, bl.a. gjennom en rekke forslag til skatteendringer og tiltak over budsjettets utgiftssider. Samtidig må det også tilrettelegges langt bedre for dem som av ulike årsaker har nedsatt arbeidsevne, slik at de kan få bidra etter evne. Mange som ikke kan arbeide i full stilling, kan likevel gjøre en betydelig innsats gjennom tilpassede arbeidsplasser og arbeidsoppgaver.

Andelen eldre vil stige kraftig i forhold til yrkesaktive. Nesten 25 pst. av innbyggerne i Norge i 2050 vil være 65 år eller eldre. Denne utfordringen må møtes med en målrettet politikk for å få flere hender i arbeid. Flere i arbeid og færre på stønad er helt grunnleggende for at vi skal kunne klare å opprettholde våre velferdsordninger i fremtiden. De

ulike velferdsytelsene, i kombinasjon med skattesystemet, må utformes slik at det lønner seg for den enkelte å være i inntektsgivende arbeid fremfor å motta offentlige stønader. Dette er helt avgjørende for om vi skal lykkes med å bevare et sterkt og bærekraftig velferdssystem også i fremtiden. Derfor er tiltak for å få flere i arbeid og tilrettelegging for flere arbeidsplasser en av hovedprioriteringene i Venstres alternative budsjett for 2011.

Jeg vil til slutt rette oppmerksomheten mot noe som er svært viktig for meg og for Venstre, og som representanten Trettebergstuen ikke berørte i det hele tatt i sitt innlegg. 1. mai i år gikk jeg for første gang i demonstrasjonstog. Jeg gikk sammen med en rekke selvstendig næringsdrivende under parolen om bedre sosial rettigheter. I sitt alternative budsjett foreslår Venstre både å likestille rettighetene når det gjelder omsorg for egne barn, og en forpliktende opptrappingsplan for å sidestille rettighetene knyttet til egen sykdom. Som et første ledd foreslår vi å øke kompensasjonsgraden etter 16 sykedager fra 65 pst., som er dagens regler, til 80 pst. Samlet koster dette i underkant av 300 mill. kr.

Regjeringen har en rørende omsorg for vanlige arbeidstakeres rettigheter knyttet til sykelønn og en ditto manglende omsorg når det gjelder dem som faktisk er villig til å ta den risikoen det er å skape en arbeidsplass for seg selv og kanskje noen til.

Helt til slutt: Jeg varsler at Venstre stemmer for mindretallsforslagene nr. 1–5, 8, 10–12, 15, 25 og 26 i innstillingen, og tar til slutt opp forslagene nr. 29–32, som er omdelt i salen her i dag.

Presidenten: Representanten Borghild Tenden har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Tove Linnea Brandvik (A) [11:36:59]: Det var en glede å høre at Venstre hadde sluttet seg til tradisjonen med å gå i 1. mai-tog. Vil du anta at du vil kunne finne flere paroler å gå under i årene som kommer? Det er mange av oss som har gått under de parolene og gjort den jobben i veldig mange år. Så det var kjekt å høre.

Jeg har imidlertid noen korte spørsmål til det alternative forslaget som Venstre har lagt fram. Jeg har registrert at man tar opp og legger inn ekstra midler til dem med redusert yrkesevne for å føre dem tilbake til arbeidslivet, noe som vi ser på som et veldig godt tiltak og slutter også opp om. Men vi har en presisering, og jeg skal bare referere fra teksten:

«Mange som ikke kan arbeide i full stilling, kan likevel gjøre en betydelig innsats for eksempel i deltidsstillinger, midlertidige ansettelser, gjennom tilpassede arbeidsoppgaver osv.»

Jeg lurer på: Hva er det med dem som har redusert arbeidsevne, som gjør at de er spesielt egnet til å være i midlertidige stillinger, eventuelt i traineestillinger som gjelder kortvarige prosjekter? Hva er det som gjør at man da kan føres tilbake til ordinært arbeid?

Borghild Tenden (V) [11:38:09]: Først vil jeg takke

for det positive som kom fram i replikken, og jeg skal love at jeg skal gå i flere 1. mai-tog. Så da er vi i alle fall enige om det.

Men så til replikken: Trettebergstuen sa flere ganger i sitt innlegg her i dag, hun sa det faktisk flere ganger: Det er helheten i budsjettet som teller. Når det gjelder Venstres alternative budsjett, er jeg mektig stolt av at vi plusser på 5 mrd. kr til konkrete tiltak som gjør at flere kommer i arbeid. Det er konkrete tiltak, som jeg håper representanten tar seg tid til å lese. I tillegg er jeg også veldig stolt av at vi bruker 2 mrd. kr mer til fattigdomsbekjempelse. Så det er vårt svar. Helheten er viktig for oss – helheten i budsjettet.

Karin Andersen (SV) [11:39:19]: Det ene man kan si om Venstres alternative statsbudsjett, er at en har en veldig overdreven tro på raske endringer i arbeidsmarkedssituasjonen og sykefraværet ved hjelp av ganske små grep som Venstre gjør, og at det ser ut til at man også måtte redusere dagpengene med dette budsjettet, hvis man skulle ta det på alvor.

Men jeg vil heller spørre om et forslag som er lagt fram i salen, nemlig dette med å innføre normerte sykmeldingsperioder etter svensk modell. Da er spørsmålet ganske konkret: Mener Venstre at det er politikere som skal bestemme hvor lenge folk skal være sykmeldte? Er ikke det et medisinsk ansvar for legene? Har Venstre satt seg inn i erfaringene fra Sverige med denne ordningen, der det faktisk har vært ganske alvorlige, personlige katastrofer som følge av dette, og der folk ikke har fått jobb, men har blitt stående uten inntektssikring og kommet i en mye vanskeligere situasjon, nettopp fordi man har innført denne typen politiske sykmeldingsperioder?

Borghild Tenden (V) [11:40:22]: Venstre hadde aldri fremmet et slikt forslag hvis vi ikke hadde undersøkt hvordan det har fungert i Sverige. Det har fungert bra, men det er ikke bare det som må til. Det har fungert bra sammen med flere tiltak og med det fokuset hele tiden på at man må få flere i arbeid. Det er der jeg etterlyser regjeringens kraftfulle innsats. Hvordan få flere i arbeid? Det er faktisk det vi skal leve av i fremtiden. Det finnes ingen kreative forslag, slik jeg ser det, i budsjettet her. Det er bare snakk om støtteordninger og ingen kreative tiltak til hvordan vi skal motivere folk til å komme i arbeid.

Karin Andersen (SV) [11:41:36]: Da får jeg følge det opp litt, for det er jo interessant å få vite hva Venstre mener med aktive tiltak. Det virker som om Venstre da mener at aktive tiltak skal gå ut på å skape mer økonomisk utrygghet for dem som er syke, framfor å ha en helhetlig politikk, slik som regjeringen er opptatt av, og som nettopp har skaffet Norge den laveste arbeidsledigheten av noe land vi kan sammenlikne oss med. Flere i Norge deltar i arbeid enn i noe annet land. Hvordan kan Venstre mene det er riktig at det virkemiddelet man skal ty til, er å gjøre syke folk mer utrygge på sin egen økonomi, framfor å støtte regjeringens politikk som beviselig gjør at flere er i arbeid, og at færre er arbeidsløse her enn i de lande-

ne som har brukt denne teknikken som Venstre nå tar til orde for?

Borghild Tenden (V) [11:42:39]: Det er i alle fall en ting vi bør være enige om, og det er at kostnadene for sykelønn må reduseres. Det håper jeg vi kan være enige om. Det at folk betaler skatt og kommer ut i arbeid, er faktisk det som driver samfunnet vårt fremover.

Så tilbake til det med Sverige, for jeg synes representanten burde ta seg en tur til Sverige for å undersøke hvordan det faktisk har fungert. Vi har tett dialog med vårt søsterparti i Sverige, men som jeg sa i sted, er det også flere tiltak enn den normerte sykmeldingsperioden som må til parallelt. Men det å ha fokus på at vi ønsker flere i arbeid og sykelønnen ned, er veldig viktig. Det føler jeg ikke denne regjeringen har. De har i alle fall ikke lyktes så langt, slik vi fra Venstre ser det. Vi er ekstremt opptatt av å skaffe flere arbeidsplasser, få flere i arbeid og motivere til det.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Statsråd Rigmor Aasrud [11:43:59]: Vi har Europas laveste ledighet og et av verdens beste velferdssamfunn. Det er ikke tilfeldig, men et resultat av klare politiske valg. Arbeidsløsheten biter seg nå fast i Europa, og faren er et varig høyere arbeidsledighetsnivå enn før finanskrisen.

Grunnlaget for velferden legges gjennom vår felles arbeidsinnsats. Arbeid til alle er derfor fortsatt et hovedmål for vår regjering. Arbeid gir den enkelte økonomisk selvstendighet og er et av de viktigste virkemidlene for å motvirke fattigdom og utjevne sosiale forskjeller.

Regjeringen foreslår et fortsatt høyt antall tiltaksplasser i 2011. Antall tiltaksplasser ble økt i 2009 for å møte økningen i antall ledige. Til neste år er bevilgningen tilpasset en positiv sysselsettingsutvikling.

Ordringen med tidsbestemt lønnstilskudd foreslås videreført i 2011, og det samme gjelder innsatsen knyttet til Nasjonal strategiplan for arbeid og psykisk helse.

For å bedre arbeidstakernes rettigheter i forbindelse med graviditet og fødsel foreslår regjeringen at foreldrepenger, svangerskapspenger og svangerskapsrelaterte sykepenger regnes med som arbeidsinntekt i kvalifiseringsgrunnlaget til dagpenger med virkning fra 1. januar 2011. Regjeringen opprettholder også de midlertidige finanskrisetiltakene for dagpenger og permitteringer.

Sykefraværet er redusert gjennom 2010, og bevilgningen reduseres derfor med om lag 3 mrd. kr i 2010. Reduserte bevilgninger til sykefravær gjør at vi kan bruke mer på helse, skole og barnehage. Vi legger til grunn at vi ikke skal ha økninger i sykefraværet i 2011. Samtidig som samfunnet har nytte av dette, vet vi også at det er bra for den enkelte å være i jobb framfor å gå sykmeldt.

Regjeringen legger til rette for et inkluderende arbeidsliv der alle har muligheten til å kunne delta. I mars i år undertegnet vi en ny og forsterket IA-avtale. Sykefraværet har gått ned i løpet av 2010. Det gjorde det også i 2004, men da gikk det opp igjen. Det er grunnleggende viktig at vi nå ikke slår oss til ro når vi ser at trendene går den rik-

tige veien, men at vi fortsetter å ha stor oppmerksomhet, gode informasjonstiltak og arbeider systematisk og målrettet for fortsatt gode resultater. Derfor har vi foreslått at det bevilges 153 mill. kr til oppfølging av den nye IA-avtalen.

I Soria Moria II varslet regjeringen en egen sysselsettingsstrategi for mennesker med nedsatt funksjonsevne – altså økt innsats på delmål 2 i IA-avtalen. Dette arbeidet er nå igangsatt. Sysselsettingsstrategien vil være konsentrert om å finne fram til konkrete arbeidsrettede tiltak og ordninger som er egnet til å øke deltakelsen i arbeidslivet for personer med funksjonsnedsettelse. I arbeidet vil vi særlig prioritere unge på vei inn i arbeidslivet etter gjennomført utdanning.

Å sikre velferdssamfunnet betyr også at Nav må fungere godt. Arbeids- og velferdsetatens driftsbevilgning for 2011 er derfor i all hovedsak videreført etter en kraftig økning gjennom de to foregående årene. Ambisjonen bak Nav-reformen var å få flere i arbeid og redusere tilstrømmingen til stønader. Jeg er glad for at vi nå ser forbedringer i hvordan Nav fungerer. Samtidig er jeg opptatt av å erkjenne at det fortsatt er utfordrende og langsiktig arbeid som må til for å få full effekt av reformen. Nytt IKT-system står sentralt i denne innsatsen. Vi foreslår derfor å bevilge 10 mill. kr til planlegging av dette viktige arbeidet. Gode planer er helt avgjørende når man skal starte på et så komplekst arbeid.

Samtidig som velferdstjenestene må videreutvikles og Nav må styrke sin saksbehandling, er regjeringen opptatt av å verne om fellesskapets midler. Velferdsordningene er til for dem som trenger dem. Trygdemisbruk er fullstendig uakseptabelt. Regjeringen ber derfor Arbeids- og velferdsdirektoratet om å styrke innsatsen mot trygdemisbruk.

Regjeringen er opptatt av at alle kan bidra i verdiskapingen. Det innebærer innsats både for å hindre ledighet og for å sikre at arbeidslivet er inkluderende og legger grunnlag for at så mange som mulig kan delta. Samtidig innebærer det vern om velferdsordningene for dem som av ulike grunner likevel ikke kan delta. Det skal alltid lønne seg å arbeide, men kan du ikke arbeide, skal du være sikret gode velferdsordninger. Vi har lagt et system hvor man enten er i arbeid eller har klare rettighetsbaserte ytelser. Det skal vi være stolte av og glade for. Utfordringen blir å få flere med ytelser til å kombinere trygd og arbeid.

Ufrivillig deltid er en form for arbeidsledighet som må bekjempes som annen arbeidsledighet. Ufrivillig deltid er et særlig framtrødende problem i visse bransjer og i forhold til visse yrkesgrupper, og det rammer kvinner. Regjeringen foreslår derfor å bevilge 25 mill. kr til tiltak som kan redusere antall arbeidstakere i ufrivillig deltid i 2011. Midlene er tenkt nytt til prosjekter knyttet til organisering av arbeid i enkeltvirksomheter og til forsøk rettet mot etter- og videreutdanning for å styrke arbeidstakernes muligheter til å komme seg over i heltid.

Regjeringen har også tatt initiativ til et treparts bransjesamarbeid for å fremme et seriøst og velfungerende arbeidsliv i utsatte bransjer. I samarbeid med partene i arbeidslivet er renholdsbransjen valgt ut som første bransje. Vi har foreslått 10 mill. kr som særlig skal benyttes til

godkjenningsordninger for renholdsvirksomheter, og ID-kort for renholdsbransjen vil inngå som et viktig element.

Fra nyttår gjennomføres en av de største omlegginger i folketrygdens historie. Pensjonsreformen trer i kraft. Muligheten til å kombinere arbeid og pensjon fra 62 år er en betydelig velferdsreform og legger til rette for en gradvis overgang fra arbeidsliv til pensjonisttilværelse etter egne ønsker og behov. Samtidig vil årlig pensjon bli høyere jo senere den tas ut. Det er grunn til å tro at flere vil velge å fortsette noe i arbeid framfor å pensjonere seg helt.

Regjeringen har styrket den årlige innsatsen mot fattigdom med 3,9 mrd. kr i perioden 2006–2010. Vi kombinerer et bredt forebyggende perspektiv med tiltak for å bedre levekårene til de vanskeligst stilte, særlig i forhold til barn og unge. Sentralt i arbeidet mot fattigdom er å gi alle muligheter til å forsørge seg selv og bli sosialt inkludert gjennom å delta i arbeidslivet. Fattigdom er et sammensatt problem som omfatter mye mer enn mangel på penger. Vi foreslår å styrke barnehage og skole og videreføre ordningen med 8 timers gratis leksehjelp. Et godt utbygd pedagogisk barnehagetilbud gir barn gode og mer likeverdige oppvekst- og læringsvilkår. Økt innsats for å hindre frafall i skolen er nødvendig for at flere skal ha muligheter i arbeidslivet. Styrket kommuneøkonomi gir kommunene bedre muligheter for å yte velferdstjenester.

Kvalifiseringsprogrammet er et av mange tiltak som bidrar til bedre muligheter og levekår for utsatte grupper. Vi styrker innsatsen overfor rusmiddelavhengige, innsatsen for økt fullføring i videregående opplæring og program for basiskompetanse i arbeidslivet. Vi foretar endringer i bidragsforskuddsordningen som vil gi bedre inntektssikring for forsørgere med lav inntekt.

Det foreslås i statsbudsjettet for 2011 en styrking på nær 300 mill. kr på områder som er spesielt viktige i en samlet innsats mot fattigdom.

Regjeringen tar sikte på å legge fram en stortingsmelding om fordelingspolitikken våren 2011. Der vil den videre innsatsen mot fattigdom ses i sammenheng med oppfølging av Fordelingsutvalgets innstilling, som kom i 2009.

Vi har lagt fram et budsjett for å holde sysselsettingen oppe og arbeidsledigheten lav.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Robert Eriksson (FrP) [11:53:15]: Jeg har mest lyst til å stille tre spørsmål, muligens blir det anledning til å stille to etter hvert.

Jeg merket meg at statsråden sa fra talerstolen at ufrivillig deltid er skjult ledighet. Vi vet at ufrivillig deltid ikke er registrert i noen form for ledighetsstatistikker. Både jeg og flere dro i gang en debatt denne høsten der en rekke regjeringsmedlemmer gikk på banen, også stortingsrepresentanter fra regjeringspartiene, og sa at man ikke hadde noen type skjult ledighet, og at dette var en fiktiv bruk fra høyresiden i norsk politikk. Jeg forstår det nå for det første dit hen at statsråden bekrefter at man har en skjult ledighet i de arbeidsledighetsstatistikkene vi har – det må jo være tilfellet ut fra det hun sa fra talerstolen – og for det andre

registrerer jeg at regjeringen har sagt at man skal vurdere et Nav-ombud. Det har man sagt i flere år. Hvor lenge skal regjeringen sitte og vurdere? Når kan vi forvente at det kommer en sak til Stortinget?

Statsråd Rigmor Aasrud [11:54:17]: Det er ingen tvil om at de som ønsker mer arbeid og ikke har en full stilling i dag, må regnes som arbeidssøkende og må være med i de vurderingene vi gjør for å få flere ut i arbeidslivet. Jeg har oppfattet at den debatten som har gått, har gått på helt andre typer ledighet som dem som har forskjellige typer stønadsordninger. Jeg oppfatter ikke at de som har ufrivillig deltid, nødvendigvis er på andre typer stønadsordninger. Men det er helt klart viktig for vår regjering å styrke innsatsen, slik at flere som jobber ufrivillig deltid, skal få anledning til å jobbe mer.

Så til den andre delen av Erikssons spørsmål: Regjeringen jobber med å gå gjennom hele Nav-systemet. Vi går gjennom klageordninger – hvordan man kan klage, hvordan rettssikkerheten er, hvordan tilsynsordninger er. Så det er et bredt spekter av saker som vi jobber med, og som vi må komme tilbake til når vi har gjennomgått hele det spekteret.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [11:55:33]: Høyre har støttet den delen i Arbeiderpartiet som har ønsket å gjøre noe med uførepensjonen – en del av Arbeiderpartiet som jeg har inntrykk av har ekstra gode vekstvilkår i departementet, kanskje litt mindre i dette huset. Men det er en annen sak.

Dessverre er det sånn nå at regjeringen skaper unødig stor usikkerhet. Det er to grunner til det. Det første er at man kommer fryktelig sent til Stortinget med viktige saker som er avgjørende for folk når den nye pensjonsreformen trer i kraft like utpå nyåret. Det andre er at det kommer en kontinuerlig strøm av lekkasjer om den nye uførepensjonsordningen, mens regjeringen i dag har varslet at proposisjonen ikke kommer før etter jul. Det vil si at det blir enda flere måneder med usikkerhet for folk som gjennom media blir servert et inntrykk av at det skal skje til dels dramatiske omlegginger som kan påvirke hva man får utbetalt, uten at jeg har sett at regjeringen i spesielt stor grad, i hvert fall ikke i alle saker, tar til motmæle. Hva vil statsråden gjøre for å hindre denne usikkerheten?

Statsråd Rigmor Aasrud [11:56:38]: La meg først gjøre helt klart: Det er ingen som har uføretytelser i dag, som skal omfattes av store endringer i den uføretrygden som kommer.

Så er det helt riktig at det er komplekse spørsmål som skal vurderes, og vi er ikke ferdig med det. Derfor har vi valgt å orientere Stortinget i dag om at vi ikke kommer med en proposisjon til Stortinget rett før jul, men vi jobber med det, og det vil ikke gå lang tid før proposisjonen er på plass i Stortinget. Det er høytrykk i regjeringen for å få til et godt forslag, som jeg håper vi skal kunne legge fram for Stortinget om ikke lang tid.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:57:31]: Eg ønskjer å

følgje opp førre spørjar. Sett utanfrå opplever eg det som om departementet mister litt kontroll på ein del viktige saker. Uførepensjonen er ei av sakene. Det er ei ufatteleg viktig sak som omfattar utruleg mange menneske, og det vil vere veldig avgjerande at ein landar på ei riktig løysing. Den saka blir utsett. Det har vore mykje kaos og mange lekkasjar, som Røe Isaksen var inne på.

Så ser vi at når det gjeld tilpassinga til ny alderspensjon, kjem det saker til Stortinget med eit par veker behandlingstid, noko som eg vil seie er uforsvarleg. Departementet somlar med å leggje fram saker i god tid.

Så er det Nav, som er eit av dei viktigaste organa for å lukkast i velferdspolitikken. Der ser ein at den fungerande Nav-direktøren kjem med kutt på 161 mill. kr ute i fylka. Det blir kutta 3,7 pst. To Nav-leiarar har den siste veka sagt opp jobben i protest mot det dei kallar uforsvarlege driftsbudsjett. Kvifor aksepterer statsråden at det blir gjort kutt i Nav?

Statsråd Rigmor Aasrud [11:58:38]: Når det gjelder kritikken mot at en kommer sent til Stortinget med proposisjoner, får jeg ta med meg den. Men når det gjelder uføreforhøret, mener jeg det er riktig at vi jobber med å få til et godt forslag som vi ønsker å legge fram for Stortinget. Det må være det viktigste.

Så til spørsmålene knyttet til driftsbudsjett til Nav. Det er riktig at det er et svakt kutt i driftsbudsjettene til Nav nå, etter at vi har økt mye i en periode der Nav har hatt en stor pågang av nye arbeidsledige og andre som skulle ha tjeneste fra Nav. Derfor mener vi at det er riktig å kunne ta ned noe for å tilpasse at det bl.a. skal administreres færre tiltaksplasser. Det er derfor en tilpasning til den situasjonen som vi nå har i arbeidsmarkedet.

Borghild Tenden (V) [11:59:40]: I forbindelse med regjeringens prosjekt Samarbeid for arbeid besøkte en rekke statsråder Opera Software. En tilbakemelding fra Opera-ledelsen var ifølge statsministeren selv at sykepenge og denne type ordninger skulle være mer tilpasset selvstendig næringsdrivende. På et konkret spørsmål fra Venstres leder, Trine Skei Grande, til statsministeren svarte statsministeren følgende:

«Vel, vi har gjort noen forbedringer, vi ser på om vi skal gjøre ytterligere forbedringer.»

Mine konkrete spørsmål til fungerende arbeids- og sosialminister er følgende: Hvordan går det? Hva skjer? Kommer det noen flere forbedringer? Kommer det noen tiltak? Og er det sånn at de selvstendig næringsdrivende også denne gang må betale for det selv?

Statsråd Rigmor Aasrud [12:00:41]: Det er riktig som statsministeren sa, at det er gjort enkelte tilpasninger. I det budsjettet som er lagt fram her, har vi valgt å gjøre andre prioriteringer enn å prioritere økte rettigheter for dem som er selvstendig næringsdrivende.

Sylvi Graham (H) [12:01:12]: Under Bondevik II-regjeringen foreslo man en rettighetsfesting av brukerstyrt personlig assistent for funksjonshemmede i forslaget til

statsbudsjett for 2006. BPA, som det kalles, gir den enkelte mye større frihet i hverdagen og en mye bedre mulighet for å delta i samfunnet, og ikke minst til å jobbe. Med BPA kan man være sjef i sitt eget liv, og det er en verdi som er viktig for Høyre.

I forslag til ny lov om helse- og omsorgstjenester i kommunene går regjeringspartiene likevel ikke inn for rettighetsfesting av brukerstyrt personlig assistent, til tross for at regjeringspartiene lovet dette i valgkampen. De har altså brutt sine løfter overfor de funksjonshemmede. Hvorfor vil ikke statsråden støtte Høyres alternative forslag under budsjettet i dag og gi de funksjonshemmede denne retten?

Statsråd Rigmor Aasrud [12:02:09]: For det første er ordningen med brukerstyrt personlig assistent en ordning som ligger under Helse- og omsorgsdepartementets budsjett. Derfor vil det være riktig å stille spørsmålet til helse- og omsorgsministeren, som jeg forstår skal debattere saken i denne salen i dag.

Vi har lagt fram en ny helse- og sosiallov som klargjør rettighetene til den enkelte brukeren på en ny måte. Det er vårt tiltak for å styrke rettighetene for dem som trenger tjenester fra det offentlige. Men denne konkrete saken mener jeg hører hjemme i Helse- og omsorgsdepartementets budsjett, som, så vidt jeg har forstått, skal behandles senere i dag.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed over.

Steinar Gullvåg (A) [12:03:12]: Slik virkeligheten åpenbart fortøner seg fra Akersgata, eller fra Løvebakken for den saks skyld, kan det være all grunn til å minne om at Norge faktisk er et av verdens beste land å leve i. Vi har overlevd finans- og gjeldskrisen uten synderlige men og med velstanden i behold. Aldri har vi hatt det bedre. Arbeidsledigheten er på under 3 pst. Vi holder orden i økonomien. Vi har lav prisstigning, stabil valutakurs og lavt rentenivå.

Likevel: I misnøyens vinter dyrkes særinteressene, egoismen og kravmentaliteten, mens helheten drukner i enkeltsaker, som fengslede innvandreres eventuelle trygderettigheter, tolketjeneste eller servicehunder, som i og for seg er viktige nok. Men ingen spekulasjon er så vidløftig at den ikke kan havne på VGs førsteside eller som innslag i TV 2-nyhetene med kommentarer fra Fremskrittspartiet. Opposisjonen, hvorav først og fremst Fremskrittspartiet, finner selvfølgelig sin egen glede i å nøre opp under forestillingen om at det meste går galt i fedrelandet. Derfor blir fallhøyden så stor når de skal formulere sine egne alternativer.

Det nye i budsjettinnstillingen fra arbeids- og sosialkomiteen er at Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti har forsøkt å skrive seg sammen i en felles merknad. Der enes de lett om all kritikk av regjeringen. Når de imidlertid skal formulere felles politikk, ender det i så vidt uforpliktende vendinger at alle partier, inkludert partiet Rødt, kunne ha sluttet seg til det meste, før de altså gir seg hen til egne og svært sprikende partimarkeringer. Sånn sett er arbeids- og sosialkomiteens bud-

sjettinnstilling en illustrasjon på dagens politiske situasjon.

Dermed er det selvfølgelig ikke sagt at alt er vel og bra i samfunnet, og at vi derfor kan lene oss tilbake i tilfredshet over tingenes tilstand. Selv om mye er gjort, er mye ugjort, og vi kunne selvfølgelig ha ønsket mer til mange gode formål. Men ethvert budsjett er en avveining, og vi løser ikke alle problemer med en gang. Jeg konstaterer at det til tross for uenighet om enkeltsaker er relativt bred politisk enighet om hovedprioriteringene. Unntaket er selvfølgelig Fremskrittspartiet.

Regjeringens politikk kjennetegnes av arbeidslinja. For mitt parti har sysselsettingspolitikken alltid vært overordnet andre politikkområder. Det er ikke tilfeldig at Norge i dag, som på slutten av 1970-tallet, er «en øy av full sysselsetting i et hav av arbeidsledighet», for å bruke daværende statsminister Odvar Nordlis ordelag. Men selv om vi har Europas laveste arbeidsledighet, er det fortsatt et stykke fram til målet om arbeid for alle. I tillegg til de arbeidsledige har mange av dem som av ulike grunner er henvist til å leve på offentlige budsjetter, et sterkt ønske om arbeid og inntekt. Men da må vi også skape et arbeidsliv som er i stand til å ta imot og gjøre seg nytte av dem som i utgangspunktet ikke stiller i første linje i konkurransen om en arbeidsplass. Derfor er vi i gang med en uførerreform som skal gjøre det enklere å pendle mellom trygd og arbeid. Derfor står vi på terskelen til en pensjonsreform som oppmuntrer eldre arbeidstakere til å stå i arbeid lenger, fordi arbeid og verdiskaping er nøkkelen til framtidig velferd. Jeg legger ikke skjul på at det er krevende – ikke bare fordi vi alle må yte mer for samme pensjon, men også fordi en uheldig allianse mellom ytterste høyre og ytterste venstre i den politiske periferien søker å innbille folk at vi kan fortsette som før, mens vi stadig blir flere pensjonister med gode pensjoner, som skal betales av færre yrkesaktive.

Selvsagt er det en betryggelse å vite at alle andre partier enn Fremskrittspartiet står ved pensjonsforliket og dermed sikrer pensjonsreformens politiske bærekraft. Likevel er mange urolige for framtidige pensjoner, også fordi pensjonssystemet er så vidt komplisert at det er vanskelig – inntil det umulige – å finne fram til grunnlaget for egne pensjonsvalg. Det faktum at vi i noen år framover skal operere med et gammelt og et nytt pensjonssystem, med innfløkte samordningsregler, gjør det selvfølgelig ikke enklere, selv om målet alltid har vært å gjøre pensjonssystemet enklere.

Øyvind Korsberg hadde her overtatt presidentplassen.

Vigdis Giltun (FrP) [12:08:27]: Fremskrittspartiet baserer seg på en helhetstenkning som kan hindre at folk blir langtidsyke og ender opp som uføretrygdet, og oppskriften er logisk og enkel. Fremskrittspartiet ser på ventetider i helsevesenet som et nødvendig onde, og all erfaring viser at lange sykmeldingsperioder ofte ender opp med uføretrygd.

I forbindelse med arbeidsrelaterte hjelpetiltak har også kort saksbehandlingstid og rask avklaring stor betydning,

både for arbeidssøker og arbeidsgiver. For å lykkes med å få flere med nedsatte funksjoner inn i arbeidslivet må budsjettene økes for å imøtekomme behovet for bedre tilrettelegging på arbeidsplassene og tilstrekkelig tilgang på ulike typer hjelpemidler som bedrer funksjonsevnen.

Ordningen med tilretteleggingsstønad er for dårlig kjent, den virker byråkratisk, og den oppfattes også som ugunstig når arbeidsgivere fortsatt skal dekke 40 pst. av utgiftene selv. Søknad om denne type stønad på arbeidsplassen har gått ned med 25,2 mill. kr fra 2006 til 2009 – og det er en årsak til det. Fremskrittspartiet har gjentatte ganger bedt regjeringen om å se på hva som er årsaken til at dette tilskuddet ikke blir brukt.

Vi ber også – sammen med Kristelig Folkeparti – regjeringen legge fram nødvendige lovforslag som sikrer at arbeidsplasser for personer med nedsatt funksjonsevne tilrettelegges basert på støtteordninger finansiert av Nav.

I løpet av hele året har komiteen fått henvendelser om at eksisterende tiltaksplasser nedlegges, på tross av at mange venter på tilbud. Vi har også registrert at VTA-plasser har blitt en salderingspost, på tross av at mange venter på å få et varig arbeidstilbud, og at tilbudene faktisk finnes. Fremskrittspartiet synes det er merkelig at regjeringen imøtekommer det manglende tilbudet med å kutte med ca. 7 000 plasser i 2011, og at tilretteleggingstilbudet ikke styrkes. I forhold til regjeringen foreslår Fremskrittspartiet å øke antallet med ca. 9 000 plasser, hvorav 2 500 er øremerket til varig tilrettelagte arbeidsplasser. Disse bør skilles ut i en egen post, for dette er varige arbeidsplasser.

For at Nav skal kunne tilby arbeidstiltak med høy kvalitet, må avtalepartnere og arbeidsgivere ha mer forutsigbarhet i forhold til hvordan de skal bygge opp sine tilbud, og hva de kan forvente av tilskudd og bistand.

Ordningen med tidsubestemt lønnstilskudd bør benyttes mer, og tilskuddet bør også benyttes i de tilfeller hvor utviklingshemmede kan komme ut i ordinært arbeid.

Fremskrittspartiet vil fjerne unødige hindringer for deltakelse i arbeidslivet for personer med nedsatt funksjonsevne. Vi valgte i vårt alternative budsjett å styrke bevilgningene til funksjonsassistanse, arbeidsreiser og utdanningsreiser, og ber om at disse ordningene gjøres om til varige ordninger innenfor folketrygden.

Fremskrittspartiet har også styrket budsjettet for lese- og skrivehjelp og ber regjeringen om å legge fram sak med sikte på å oppheve taket for skrivehjelp for blinde og svaksynte. Foreningen Servicehund har gjennom sitt prosjekt og gjennom brukererfaringer vist at en slik hund kan være avgjørende for hvordan en person klarer hverdagen. Fremskrittspartiet mener at de erfaringene man i dag sitter med, viser at servicehunder kan være et helt nødvendig hjelpemiddel for mange med nedsatt funksjonsevne. En samlet opposisjon fremmer derfor forslag om at servicehund godkjennes og finansieres på samme måte som førerhund for blinde. Fremskrittspartiet støtter regjeringens forslag om at fjorårets bevilgning på 3 mill. kr kan brukes til erstatningshunder, men øker i tillegg budsjettet med 4,4 mill. kr for å sikre erstatningshunder, og for å sikre en ny bruker ny hund.

Dagens ordning med 26-årsregelen er aldersdiskrimi-

nerende og hindrer mange tilgang på hjelpemidler til trening og stimulering. Fremskrittspartiet har fremmet forslag om å fjerne aldersgrensen og har derfor styrket sitt alternative budsjett med 30 mill. kr.

Det er et alvorlig samfunnsproblem, og det vitner om et samfunn på gal vei, når stadig flere i arbeidsfør alder lever av sosialtrygd over tid, og stadig flere med liten eller ingen arbeidserfaring føres inn i en passiv stønadstilværelse. Kvalifiseringsprogrammet er, slik Fremskrittspartiet ser det, jobbtrening og kvalifiseringshjelp til dem som trenger ekstra hjelp til å komme ut i jobb. Og det er da et paradoks at kvalifiseringsstøtaden i mange tilfeller blir til hinder for at flere kan delta i programmet. Kvalifiseringsstøtaden er nå overført til kommunene i rammebevilgningen, og Fremskrittspartiet frykter at dette vil føre til at kommuneøkonomien avgjør hvem som får delta i programmet.

Frivillige organisasjoner har en viktig rolle og bidrar med mange hjelpetiltak overfor vanskeligstilte, som kan føre til at flere mestrer hverdagen. Vi mener også det er viktig at frivillige organisasjoner som drives av folk med brukererfaring, i enda større utstrekning må få mulighet til å bidra med sin kompetanse inn mot det offentlige hjelpeapparatet.

Fremskrittspartiet har i sitt budsjett styrket tiltak som bidrar til at personer med funksjonssvikt og vanskeligstilte får mulighet til å delta både i arbeidslivet, i fritidsaktiviteter og i sosiale sammenhenger. Det lønner seg samfunnsøkonomisk, og det vil gi mange en bedre hverdag.

Thor Erik Forsberg (A) [12:13:45]: De Nav-ansatte lever etter store ambisjoner – våre vedtatte ambisjoner. Jeg tror det er viktig at alle, uansett hvilken politisk farge man har, er med på å ikke skru opp et større forventningspress til de Nav-ansatte enn det som er realistisk å få til. Det er kanskje ikke så rart at vi i det offentlige ordskiftet preges av utålmodighet, for vi har lyst til å løse så mange samfunnsoppgaver. Men likevel er det sånne ting som kan være med på å øke sykefraværet i Nav, hvis det er sånn at de ansatte hver dag kommer på jobb og føler at motgangen er stor, og man ikke får utløst alt det positive man har lyst til å gjøre.

Etaten har fått mange virkemidler til å bistå mennesker utenfor arbeidslivet. Når jeg har vært rundt på Nav-lokalkontor, er det er mange mennesker som imponerer, og jeg vil ta fram noen eksempler på en vellykket sosialpolitikk. Det dreier seg om kvalifiseringsprogrammet, og det dreier seg om tilbakeføringsgarantien for folk som har vært i fengsel. Det at mennesker som har levd langvarig på sosialhjelp, for første gang får det økonomiske pusterommet som gjør at man faktisk klarer å fokusere på det man skal for å komme seg ut i arbeid, gjør inntrykk. Det er å følge arbeidslinja når regjeringen også velger å prioritere å belønne dem som gjør en ekstra innsats for å kvalifisere seg selv til arbeid. Men først og fremst er jo dette en investering i mennesker, og også i felleskap og mer trygghet. Det vil etter hvert som vi får bygd ut tilbakeføringsgarantien enda bedre, være flere gode eksempler på mennesker som klarer å bryte sin egen kriminelle løpebane og bli akti-

ve samfunnsdeltakere. Det er en sosialpolitikk for flere i arbeid.

I året som kommer, vil krisen i europeisk økonomi kunne slå sterkere inn også i det norske arbeidsmarkedet enn den hittil har gjort. Derfor vil regjeringen hver eneste dag sørge for å følge med på situasjonen i arbeidsmarkedet, at Nav har nødvendig mannskap og verktøy for å takle de utfordringer som arbeidsmarkedet til enhver tid gir.

Regjeringen har vært med på å gi Nav betydelig økte driftsrammer i årene som ligger bak oss, og i all hovedsak blir dette også videreført i år. Det har vært store investeringer for å få på plass fysisk Nav-lokalkontorene. Det som står igjen som den viktigste investeringen framover, må være å få på plass et nytt IKT-system. Flertallet er fornøyd med at regjeringen bevilger penger til å ferdigstille konseptvalget og vil komme tilbake til Stortinget med det, slik at Stortinget kan fatte nødvendige bevilgninger til et IKT-system som gjør at de Nav-ansatte har muligheten til å nå intensjonene i selve Nav-reformen.

Den borgerlige opposisjonen skyver mennesker med nedsatt funksjonshemming foran seg i en strategi for å skape mer utrygghet i arbeidslivet ved å svekke stillingsvernet og ved å svekke de tillitsvalgte rolle. Men det er ikke utrygghet som skaper inkludering. Tvert imot vil en slik høyrepolitikk være med på å støte mennesker ut av arbeidslivet. Regjeringen velger å gå motsatt vei, og forsterker vårt arbeid mot sosial dumping og for et mer inkluderende arbeidsliv.

Torbjørn Røe Isaksen snakket i stad varmt om dem som hadde vært med på å sørge for at arbeidsløsheten i Norge holdt seg lav, nemlig bedriftseierne og arbeidsgiverne. Jeg vil også gi arbeidsgiverne ros for dette. Men som Høyre og andre også må forstå, handler det om å ta vare på de arbeidsgiverne som sørger for gode, inkluderende arbeidsplasser, god lønn og trygge arbeidsforhold – de arbeidsgiverne som er opptatt av det – og det er nettopp disse arbeidsgiverne som risikerer å bli utkonkurrert hvis vi ikke tar sosial dumping på alvor. Dette er derfor en kamp som må forene både myndigheter, arbeidstakere og arbeidsgivere. Det vil bli dyrt for oss alle om vi ikke lykkes.

Sylvi Graham (H) [12:18:54]: La meg starte med å si at jeg synes det er trist at fungerende statsråd for Barne- og likestillingsdepartementet, Tora Aasland, som har hovedansvaret for funksjonshemmede, ikke har funnet å ville være til stede i denne budsjettdebatten i dag. Og det ligger meg litt på hjertet, for jeg skal inn på nettopp disse spørsmålene.

Det er jo slik at de aller fleste mennesker har utdanning og jobb som målsetting, og har forventninger om å planlegge og leve sine liv selvstendig.

Høyres mål er et samfunn med muligheter for alle, hvor alle skal kunne være selvhjulpne, delta i arbeidslivet og ta del i velstandsutviklingen så langt helsen tillater det. Høyre vil at mennesker med nedsatt funksjonsevne skal ha muligheter til personlig utvikling, til deltakelse og livsutfoldelse på linje med andre samfunnsborgere. Derfor har

vi presentert det vi velger å kalle et første skritt i en sysselsettingsstrategi for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Flere av forslagene i vår strategi er også fremmet i Høyres alternative statsbudsjett for 2011, og flere andre vil fremmes gjennom egne forslag i Stortinget i året som kommer.

I Norge er vi fornøyd med at sysselsettingen er høy, og at vi har lav arbeidsledighet, men ser vi nærmere på tallene, er bildet mer dystert: Sysselsettingen er vesentlig lavere blant mennesker med nedsatt funksjonsevne enn den er for alle andre. Mange av dem det gjelder, har likevel full arbeidsevne dersom arbeidsplass eller arbeidsoppgaver kan tilrettelegges. Men til tross for at inkludering av mennesker med nedsatt funksjonsevne i arbeidslivet har vært ett av tre hovedmål i IA-avtalen i åtte år, er fremdeles lite skjedd for å få flere arbeidsføre og arbeidslystne mennesker ut i jobb. Derfor foreslår vi en forenkling av garantiordningen for tilrettelegging, og vi setter av 10 mill. kr til dette i budsjettet. Derfor har vi også valgt å prioritere 3 000 tiltaksplasser som er særlig rettet mot mennesker med nedsatt arbeidsevne, sånn at flere mennesker kan kvalifiseres for arbeidsmarkedet.

Et moderne velferdssamfunns viktigste suksessfaktor er i hvilken grad samfunnet klarer å inkludere mennesker med spesielle forutsetninger på viktige arenaer som arbeidsliv og utdanning, og andre arenaer som skaper muligheter for den enkelte. Mange mennesker møter funksjonshemmende terskler som gjør veien lengre å gå, og mange som i andre sammenhenger har full evne til deltagelse, blir i ung alder uføretrygdet. Disse opplever neppe uføretrygden som velferdssamfunnets adelsmerke. Vi må sørge for å snu den utviklingen gjennom en satsing på hjelpemidler for mennesker med nedsatt funksjonsevne som styrker arbeidslinjen. Derfor styrker vi ordningene med arbeids- og utdanningsreiser og funksjonsassistent, og foreslår å gjøre dette til permanente ordninger, i tillegg til at vi reverserer regjeringens kuttforslag på en del av områdene.

Høyres strategi heter «Fra godt nok til best mulig». Dette samsvarer med vårt velferdssyn: Staten skal ikke – og kan ikke – være alt for alle, men den skal være sterk for dem som har behov for hjelp. Et «godt nok» tilbud skal ikke være en hvilepute i et samfunn hvor over 90 000 mennesker med nedsatt funksjonsevne venter på bistand for å komme seg ut i jobb. Noen trenger litt mer for å ha like mye. Derfor må vi bli best mulig.

Første skritt på veien er å legge bort tanken om at en funksjonshemming skal hindre noen i å ha de samme muligheter som andre. For de aller fleste er det ikke sånn. Det skal ikke lenger være noen automatikk i at en ung person får tilbud om uføretrygd i 18-årspresang fra Nav fordi han eller hun har nedsatt funksjonsevne. Men det skal være automatikk i at dersom den samme personen møter Nav for bistand, så skal denne være god, treffsikker, rask og effektiv.

Høyre forstår skuffelsen som er i miljøet over at regjeringspartiene ikke vil rettighetsfeste brukerstyrt personlig assistent. Høyre vil rettighetsfeste det, og vi peker også på Econs analyse for ULOBA, som sier at to av tre som

hadde BPA, mente at denne bistanden gjorde det mulig for dem å være i jobb.

Forskjellene i dagens samfunn er størst mellom dem som jobber, og dem som ikke jobber. For altfor mange er inngangen til en trygdeordning også utgangen fra arbeidslivet og over i et liv som sementerer store forskjeller. Dette gjelder ikke minst for uføre. Vi kan ikke her i dag vedta å fjerne forskjellene i samfunnet, men det ville vært med Høyres stemme om vi hadde kunnet. Men vi kan skape et samfunn hvor det er lettere for hver enkelt å komme seg ut av en trygdeordning og inn i arbeidslivet. Rettighetsfesting av brukerstyrt personlig assistent er et slikt tiltak, som ikke minst er viktig for arbeidslinjen. Derfor synes jeg det er rart at statsråden i stad henviste dette direkte over til helseministeren.

Kari Henriksen (A) [12:24:10]: Årets budsjett er et innsparingsbudsjett. Det er vanskelige tider i Europa og verden, og i mange land ser vi stor sosial uro, høy andel arbeidsledige, store kutt i velferdsordninger og politikere som må ta langt vanskeligere valg.

Budsjettet sikrer arbeid til alle og øker oppslutningen om solidarisk fordeling av fellesskapets midler. I nedgangstider er det viktigere enn noensinne å stå sammen om utfordringene. Gabriel Scott forteller i boka Jernbyrden om fattigfolks hverdagsliv for ca. 100 år siden. Han skriver:

«Enhver er fullt optatt med sig selv, her er for lite samfunnsånd. Det kommer igjen av at det er smått med offerviljen. Og uten at her er offervilje, blir her ikke noen samfunnsånd – det er like ut den det skal gro op av, den som skal sveise det hele isammen.»

I nedgangstider er det mer nødvendig enn noensinne at vi som har mye, kan hente fram offerviljen og skape god samfunnsånd. Det er bedre å være sammen om utfordringene enn å stå alene. Dette er kjerneideen i Arbeiderpartiets fellesskapssamfunn. Sammen skal vi skape verdier, og sammen skal vi fordele dem, slik at ingen utnyttes eller støtes ut.

Budsjettet som vi skal vedta i dag, er det viktigste budsjettet for å skape, dele og omfordele. Arbeid til alle er mål nummer én. På Agder er det stadig avisnotiser som forteller om oppsigelser og permitteringer. Og krisen er ikke over, selv om det kan høres sånn ut når vi hører opposisjonens klagesang over alt som er galt i verdens beste land å bo i, og et av landene i verden med høyest produktivitet. Til tross for at verden nå gjennomlever sin største finansielle og økonomiske krise i moderne tid, har vi klart å opprettholde og utvikle samfunnet og tjenester og sette disse i stand til å møte innbyggernes framtidige behov på en god måte.

Et budsjett tuftet på fellesskapsideologi er et budsjett som favner bredt. God helse og trygge levekår er nødvendige forutsetninger for at hver og en av oss skal kunne arbeide og skape verdier. Velferd er ikke synonymt med velstand, slik man kan få inntrykk av når man hører opposisjonen overby hverandre i tiltak som skal gi mer velstand til individene i et samfunn der man står alene om oppgavene.

Høyresidens politikk for privatisering og skattekutt svekker oppslutningen om fellesskap som ordning. Høyre snakker om «forsørgerstat» og «utenforskap». Jeg synes – om jeg får lov til å si det – at det er to ekle ord. Hvilke signaler gir «forsørgerstat» og «utenforskap»? Jeg får ikke helt klarhet i det, men jeg vet med sikkerhet at jeg ikke ønsker verken å bli forsørget eller å være utenfor. Og jeg regner med at Høyre ikke snakker om seg selv når de bruker disse begrepene. Nei, det er nok de andre, de som ikke lykkes, de som oppfattes som byrdefulle, som passer inn i sånne begreper.

I mange andre land er eldre bare eldre, og syke bare syke. De finnes ikke i offentlige statistikker, kun i familiens omsorg. Filmen Karamell, om tre damer og en frisørsalong, viste hvordan en kvinne måtte velge mellom kjærligheten til en mann og sin senile mor som bodde på loftet. Dette er realiteten for mange i land uten gode offentlige velferdsordninger.

Opposisjonen synes å overgå hverandre, og spesielt regjeringen, i å skulle gi vinnerlodd til enkeltpersoner og enkelte grupper. Det er ikke mye samfunnsånd og offervilje i slik politikk. Det er langt fra Arbeiderpartiets mål om en velferdsstat, der det å sørge for trygghet og like muligheter for alle uansett sosial status, utdanning, økonomi, etnisk bakgrunn eller eventuell sykdom, er det mest sentrale ved statens oppgaver.

Regjeringens politikk om arbeid til alle realiserer verdier for den enkelte, familien, lokalsamfunnet og staten. Regjeringens tiltak på mange områder bygger opp om arbeidslinja og reduksjon av fattigdom. Å minske antallet som slutter i videregående skole, et kvalifiseringsprogram som gir mange muligheter i arbeidslivet, arbeidet med ny uførereform som skal gjøre det enklere å kombinere arbeid og trygd, bedre studielånsordning for funksjonshemmede og tidlig innsats overfor barn og unge sånn at man unngår at problematikken og manglende arbeidsmuligheter overføres fra en generasjon til neste, har alt som mål å få flere i stand til å ta ansvar for egne liv. De som trenger fellesskapets bidrag, skal ikke oppleve å bli kalt «utenforskap».

Høyre nærmer seg Arbeiderpartiet i retorikken, men Fremskrittspartiet i praktikken. Begge har politiske mål om å svekke velferdsstatens grunnpillarer: bredt skattegrunnlag med omfordeling, effektiv offentlig sektor og realisering av trepartssamarbeidet. Opposisjonen på høyresiden vil ikke ha det.

Laila Marie Reiertsen (FrP) [12:29:10]: Framstegspartiets budsjett signaliserer at det skal vera plass til alle i arbeidslivet, og det skal lønna seg å arbeida. Det offentlege fortset å esa ut. Samtidig er det ei stor gruppe vi ikkje finn plass til: dei funksjonshemma. Og det er ikkje berre denne gruppa som fell utanfor arbeidslivet. Ein har dei uføre som ikkje er 100 pst. uføre, men som har kapasitet til å utføra litt eller ein del arbeid. Vi har dei mange ungdommane som fell ut av utdanningssystemet og blir gjorde nærmast til ufrivillige sosialklientar eller uføre. Her manglar det meir handlekraft. Mange av dei arbeidsledige har søkt jobb lenge. Dei slit mest med å koma i arbeid

igjen. Det siste året har talet på personar som har søkt jobb i halvtanna år, meir enn dobla seg. Dette er ikkje bra.

56 000 deltidstilsette i helsesektoren ønskjer å arbeida meir. Her, kor ein så treng dei hendene ein kan få, opplever ein at på grunn av rigide system som gjer det enklare for arbeidsgjevar å tilsette folk på deltid framfor på heiltid, blir dei tilsette taparar.

Ifølgje Nav er også kvinner under 40 år ei gruppe som er aukande i arbeidsløyskøen. Dette er alarmerande. Eitt moment her som ein bør diskutera, er om foreldrepermisjonen, som no blir mindre for mor, er med på å skyva fleire ut i deltidarbeid enn før. For det er forskjell på å gå ut igjen i arbeidslivet når barnet er sju månader, og når det er ti månader. Dette bør regjeringa og statsråd Lysbakken ta på alvor, då denne gruppa er den som faktisk utgjer den delen som føder barn. Så ein bør ikkje bli overraska om denne gruppa vel deltidarbeid, eller – i verste fall – arbeidsløyse. Ein må etter kvart satsa meir på å få desse ulike gruppene, med deira individuelle omsynsbehov, inn i arbeidslivet, i staden for å avskriva dei med ulike trygdeordningar, som i verste fall kan bli utfallet. Det at regjeringa ikkje vil halda ein intensivitet på dette, er svært urovekkjande.

Framstegspartiet har auka talet på tiltaksplassar, sett meir fokus på oppfølging av sjukmelde og arbeidssøkjjarar i sitt budsjett – dette også i form av auking i innsatsen til «Raskere tilbake»-prosjektet – og har auka løyvingar til helsetenester, slik at sjukmelde er raskare tilbake i jobb, i staden for framleis å gå sjukmelde i påvente av behandling, noko som kostar samfunnet og den enkelte store summor og ein god del livssvekking. Dette vil igjen føra til store innsparingar i folketrygda sine samla utgifter, noko som vårt alternative budsjett viser. Samtidig er ein oppteken av at personar som ikkje på noko nivå kan vera yrkesaktive og kan skaffa seg arbeidsinntekt, skal motta ei yting frå folketrygda som kan gi eit verdig, nøkternt tilvære og trygghet for eigen livssituasjon. Men då skal ein utelukke all moglegheit for at det er noka arbeidsevne igjen, til det beste for enkeltmennesket og samfunnet. Derfor er det viktig at Nav her fungerer fullt ut. Då kan ein ikkje ha lange ventetider, rot i papira, dårleg oppfølging eller eit datasystem som har gått ut på dato for lenge sidan.

Samtidig er ein også nærmast prisgitt personleg behandling frå ein del Nav-tilsette. Ja, det er faktisk framleis slike tilbakemeldingar vi får frå brukarane. Derfor har vi igjen foreslått eit Nav-ombod, mens regjeringa tenkjer og tenkjer om dei skal gjera noko med det – og fleire og fleire blir berørte av ulike problem. Men kanskje dei trur behovet for eit Nav-ombod går over.

Tove Linnea Brandvik (A) [12:32:29]: Vi har et budsjett i år som viser at regjeringens politikk under finanskrisen traff riktig. Vi har den laveste ledigheten i Europa. Vi ligger fremdeles i toppskiktet når det gjelder andel av befolkningen som er i jobb, ifølge OECD. Arbeidslinjen er, kan jeg forsikre, grunnleggende for utformingen av regjeringens politikk. Så er det slik at vi må faktisk skape før vi deler.

I løpet av 2010 har vi gjort to vesentlige ting når det

gjelder vår måte å jobbe på, som jeg finner grunn til å gjenta, fordi det er en del av grunnlaget for dette året. Vi har innført arbeidsavklaringspenger, og vi har slått sammen de midlertidige ytelsene, slik at vi kan få brukt de riktige tiltakene på de riktige tidspunktene til de riktige folkene, og bryr oss ikke så mye om hva slags type inntektssikring du har hatt. Så har vi sagt at det skal være en arbeidsevnevurdering – det er en lovfestet mulighet du har – for vi vil gjerne vite hva vi kan gjøre for at du skal komme tilbake i jobb, og vi vil gjøre det sammen med deg. Det tror vi er grunnleggende for vår måte å jobbe på framover.

Så har man også i 2010 inngått en ny IA-avtale. Det er også grunnleggende for hvordan vi skal komme i mål, ved å sørge for at folk kommer ut i jobb og blir stående der når de først har oppnådd det. Derfor setter vi i 2011 av midler til tidligere og tettere oppfølging av den sykmeldte, tiltak for å styrke arbeidet i forhold til sykmelder. Vi skal til sammen bruke 153 mill. kr ekstra for å kunne følge opp intensjonene i IA-avtalen. Det er en grunnleggende og viktig måte å jobbe på. Det betyr tidligere, tettere og bedre oppfølging av dem som har behov for det. For vi vet at kommer du på langtidssykmelding, er risikoen for å havne på uføretrygd på sikt faktisk mye større. Det ønsker vi å hjelpe dem til å unngå.

Sysselsettingsgraden i Norge er svært høy. I Norge var den 76,5 pst. for alderen 15–64 år. Sammenligner vi oss med de andre OECD-landene, var den der på 64,8 pst. Det betyr rett og slett at i Norge klarer vi å sysselsette flere enn det resten av verden gjør. Det er et positivt trekk, og det skal vi gjøre enda mer av. Målet vårt er å øke denne andelen – ikke å la den stå der, men å øke den. Det betyr at vi er nødt til å utforme ordninger som gir dem som i dag ikke kommer inn på arbeidsmarkedet, riktig og god hjelp til riktig tid.

I dag kom resultatene fra PISA-undersøkelsene på skole. Norge har nå snudd den nedadgående trenden etter noen år med rød-grønn regjering, og vi er nå blant de ti beste landene i OECD-området innen lesing. Vi er faktisk nr. 2 innenfor OECD, men vi er blant de ti beste innenfor rangeringen. Det er en markant framgang siden resultatene i 2006. Det er viktig for å skape muligheten for jobb senere. Derfor har vi også satt i gang arbeidet med sysselsettingsstrategien – det å finne alle de gode tiltakene som skal virke sammen for å få til dette på lang sikt. Derfor er det positivt at Høyre signaliserer at de nå tar en runde, og skal prioritere å få flere inn.

Men jeg har én bekymring med hensyn til årets budsjett, som jeg faktisk er nødt til å drøfte med dere. Jeg ser at Fremskrittspartiet kutter omfattende i de store sikkerhetsnettene som vi som samfunn har utformet. De kutter i sykepengene, dagpengene og uføreytelsene. Det som bekymrer meg, er for så vidt ikke at man har en intensjon om å redusere behovet for disse ytelsene – det kan vi dele alle sammen. Men at man reduserer pengebruken før man har fått resultatene, bekymrer meg. Og det er store beløp. Jeg tenker bare: Hvor mange mennesker handler det om? For det er av og til enklere å forholde seg til mennesker enn til tall, til og med for en god, garvet økonom. I antall folk handler det om at hvis vi skal gjøre dette fra 1. januar,

er det nødt til å være 9 400 færre på sykepenger, 6 000 færre på dagpenger og 6 100 færre som går fra full uføretrygd og over til fullt arbeid – det er 21 500 mennesker som i et nyttårslofte skal kunne komme inn i et arbeidsliv som ikke står der klart i dag, de skal bli friske. Det er resultatet hvis dette gjøres fra årets start. Hvis vi sier at tiltakene trenger litt tid for å virke, oppfatter vi det slik at Fremskrittspartiet støtter opp om det. De tror at det må gjøres tiltak for å få folk tilbake i jobb. Da er det faktisk, hvis vi venter til 1. juli, snakk om 51 000 som skal ha den samme effekten. Det er krevende, og det må vi bare si at det tror ikke regjeringspartiene er mulig. Vi håper, på lik linje med Fremskrittspartiet, at det skal være færre som i løpet av 2011 har behov for den type ytelser. Men før vi vet at det er færre, reduserer vi ikke pengebruken. Det er å behandle virkelige mennesker i en virkelig verden med virkelig respekt.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Svein Flåtten (H) [12:38:04]: Det unisone budskapet fra regjeringspartiene i dag er at vi har det så godt her i landet. Alt fungerer. Velferden er utmerket. Vi har en lav arbeidsledighet. Vi er en øy i forhold til den samme ledigheten i det internasjonale samfunnet. Enhver som har andre forslag, gjør nærmest anslag mot den tilstanden vi har. Men slik er det ikke. Vi skal jo se fremover. Vi må tenke på hvordan vi skal opprettholde velferden, hvordan vi skal øke verdiskapingen og nettopp skaffe de jobbene som trengs.

Jeg hører ikke lenger noe særlig fra regjeringspartiene når det f.eks. gjelder å avskaffe fattigdom. Det er stille. Men fattigdom og næringspolitikk og arbeidsplasser er tett sammenvevde. Det er ikke slik som representanten Andersen sier i et innlegg her, at man håndterte finanskrisen så godt her i Norge, og så høres det ut som om det var et påfunn fra regjeringen. Men det var ikke ett eneste tiltak som ikke hadde full oppslutning fra alle partiene i Stortinget. Det gjaldt samtlige tiltak. Det var fordi de var fornuftige, og fordi det var helt nødvendig å gjøre det. Men å tilta seg et monopol på å ha sikret velferden og for så vidt også et monopol på hjertelag vil jeg absolutt advare mot. Vi må skape arbeidsplasser for å ta vare på velferden fremover, og det må noen gjøre. Vi må stimulere dem som skal jobbe i bedriftene. Da er det ikke slik at enhver stimulans gjennom f.eks. skattelettelser er et anslag mot velferden. Tvert imot – det er et tiltak for å skape mer velferd. Det er et tiltak for å løfte blikket, se fremover, se hva vi skal leve av i årene som kommer.

Oppe i dette, hvor opposisjonen beskyldes for nærmest å sparke beina under velferdssamfunnet, har samfunnet selv pådratt seg en betydelig økning i fattigdom her i landet, ikke minst når det gjelder barn. Det har vi hørt i innlegg her i dag. Det må jeg si er beklemmende. Etter at vi nå går inn i det sjette året med en rød-grønn regjering, har man ikke en bedre tilstand på det området, men benytter anledningen til stort sett å kritisere dem som vil skape arbeidsplasser som også kan bidra til å avskaffe eller i hvert fall redusere den samme fattigdommen.

Robert Eriksson (FrP) [12:41:19]: I denne debatten har jeg merket meg flere ting. For å ta det siste først, det som har kommet fra flere representanter fra Arbeiderpartiet, om at Fremskrittspartiet kutter i ytelsene: Bare for å gjenta det, den debatten tror jeg vi kan legge død. Vi forholder oss til de anslag som kommer fra Finansdepartementet. Finansdepartementet har også gjort egne anslag i forbindelse med salderingsproposisjonen. Det er jo merkelig at man legger én type anslag til grunn i sin egen salderingsproposisjon, og totalt andre ting til grunn når det gjelder Fremskrittspartiets beregninger i provenyspørsmål til et budsjett. Jeg tror de aller fleste skjønner at dette er – unnskyld begrepet, president – rett og slett visvas.

Så har jeg også registrert at regjeringspartiene er fornøyde med bevilgningene til Nav, det står eksplisitt i merknadsform. Betyr det at regjeringspartiene nå er fornøyde med at Nav må redusere antallet ansatte i lokalenhetene med 160 stykker?

Jeg har registrert at representanten Andersen uttrykte bekymring over at den politikken som Høyre la opp til, ville ha ført til færre ressurser og til at færre brukere ville fått hjelp. Det måtte i så måte være tilfellet med regjeringens egen politikk, som ikke tar de nødvendige løftene som den egentlig mener er riktige.

Et annet begrep som har gått igjen i stor monn i denne debatten – og Gullvåg var også inne på pensjoner – er «rettferdig fordeling». Fremskrittspartiet fremmer i sitt alternative budsjett forslag om å fjerne avkortingen for gifte og samboende pensjonister. Det nye pensjonssystemet vil føre til at de med lav inntekt vil få en langt større avkorting enn de som tjener over 400 000 kr. Det er godt dokumentert og kan regnes ut. Hvor er den rettferdige fordelingen der? Hvis du har en inntekt over 400 000 kr, skal du ikke skal ha avkorting, men har du en inntekt på rundt 300 000 kr, skal du plutselig ha rundt 25 000 kr i avkorting, noe som er en økning på over 10 000 kr i forhold til det som er avkortingen i dag. Det synes jeg er langt fra rettferdig fordeling. Her rammer man dem med lav inntekt. Det er også en konsekvens av den politikken som regjeringen har lagt opp til. Derfor hadde det aller beste vært å fjerne prinsippet om avkorting.

Vi registrerer at uførepensjonssaken blir utsatt til over jul. Vi registrerer at permanent regelverk for korttidsytelser ikke er på plass. En rekke uavklarte ting er ikke på plass. Det betyr at alle vet at pensjonsreformen vil starte 1. januar, men ingen vet hva som gjelder. Derfor hadde jeg ønsket at flertallet i denne salen hadde støttet Fremskrittspartiets forslag om å utsette hele reformen.

Presidenten: Presidenten vil bemerke at «visvas» er et uparlamentarisk uttrykk.

Lise Christoffersen (A) [12:44:38]: Regjeringen har et hovedmål om arbeid til alle. Høy sysselsetting sikrer velferd, reduserer sosiale forskjeller og fattigdom. Blant en del innvandrergupper er arbeidsledigheten betydelig høyere og sysselsettingen langt lavere enn for gjennomsnittet. Samtidig vet vi at arbeidslivet er den viktigste arenaen for integrering. Da må innsatsen settes inn der. In-

tegreringen er mer vellykket i Norge enn i mange andre land, men altså ikke bra nok. Sosiale forskjeller som følger etniske skillelinjer, er ikke et velferdssamfunn verdig.

ISF har kartlagt fattigdom i en 15-årsperiode. Det går fram at de fleste, også innvandrere, har hatt jevn inntektsutvikling i denne perioden. Men skattefrie overføringer og kommunale tjenester utgjør en større andel av inntekten for innvandrere, spesielt for flyktninger. 8 pst. av innvandrerne og 10 pst. av flyktingene er langtidsfattige, mot 1 pst. av befolkningen for øvrig. Andelen fattige er størst blant personer fra Somalia, Pakistan, Irak og Tyrkia.

Sammenhengen mellom mangel på arbeid og fattigdom er åpenbar. Fattigdomsbekjempelse betyr derfor mer enn noe annet å kvalifisere innvandrere til arbeid. Derfor ble jeg positivt overrasket over Fremskrittspartiets merknad der de uttrykker stor bekymring for fattigdom og fattige barn i Norge. Betyr det at Fremskrittspartiet heretter kommer til å ha en ny holdning til flertallets ulike forslag til positive virkemidler for økt inkludering av innvandrere? Intet ville vært mer gledelig. Men hvis det ikke innebærer ny kurs i inkluderingspolitikken, henger denne politikken ikke sammen. Da blir Fremskrittspartiets bekymring for fattigdom og fattige barn bare ord uten innhold.

ISFs kartlegging viser videre at arbeidsmarkedstiltak virker, også for innvandrere. Derfor er det viktig at tiltakene stadig forbedres, at innholdet tilpasses arbeidslivets behov, og at varighet og innhold tilpasses brukernes. Innvandrerkvinner er et stikkord i så måte. ISFs undersøkelse viser også at lønnskudd er ett av de mest effektive tiltakene vi har, men at det brukes lite overfor innvandrere. Lønnskudd gir jobb, nettverk og bedre integrering.

Helt til slutt: Når vi evaluerer Nav-reformen, og det gjør vi løpende, må vi også spørre om vi har gitt etaten nok fleksibilitet til å håndtere ulike behov blant de ledige, både når det gjelder språk, utdanning og kvalifisering. Jeg registrerer at Høyre vil kutte i Nav-budsjettet. På den annen side hevder også Høyre at de vil bekjempe fattigdom. Da er kutt i Nav neppe rette medisiner.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [12:47:49]: Nå må Arbeiderpartiet bestemme seg. Nå har statsråden akkurat stått her oppe og begrunnet regjeringens forslag til kutt i Nav med at det er bedre tider i arbeidsmarkedet. Det kan ikke være både slik at Arbeiderpartiets kutt er greit, mens Høyres kutt, som er godt begrunnet, er helt uakseptabelt. Det er typisk for den forvirringen som råder i Arbeiderpartiet i slike saker. Men det var ikke det jeg skulle si.

Jeg skulle si noe annet, og det er at hvis det var slik at man kunne vedta seg bort, snakke seg bort eller love seg bort fra fattigdomsproblemene i Norge, hadde man gjort det for lenge siden. Likevel er det slik at fattigdommen vokser. Det har selvfølgelig delvis med måten man måler fattigdom på, å gjøre. Vi har et relativt fattigdomsbegrep, som betyr at hvis alle får det bedre, mens de fattige får det litt mindre bedre, får vi flere fattige. Men det har også med en helt reell problemstilling å gjøre, nemlig at i et godt land som Norge, ser man konturene av en nyfattigdom, som ikke bare dreier seg om inntektsulikhet. Det dreier seg om en lang rekke kompliserte sosiale problemer. Jeg

er tilbøyelig til å mene at inntektsfattigdom i stor grad er et symptom på problemene. Det kan være sosial marginalisering, psykiske lidelser, rusproblemer, manglende integrering, manglende språkopplæring og veldig mange andre forskjellige ting. Det betyr at det aller første man må godta, er at fattigdomsdebatten i Norge er komplisert. Det å forsøke å redusere den til noe mindre komplisert, hjelper ikke fattigdomspolitikken.

For Høyre er det to sentrale innfallsvinkler. Den ene er hvordan vi kan hjelpe folk til å komme seg ut av fattigdommen. Det handler om politikken overfor foreldre – voksne mennesker som lever i fattigdom. Det handler om alt fra psykiatrien til rusbehandlingen, til Nav og hvordan man på en enklere måte kan løfte folk fra stønader og over i arbeidslivet.

Men så er det den andre delen av politikken som handler om hvordan man skal sørge for at særlig barna som lever i familier med dårlig råd, i minst mulig grad blir rammet av det. Da har jeg lyst til å henlede oppmerksomheten på noen forslag som Høyre har i sitt alternative budsjett, som burde kunne bli omforent politikk for hele Det norske storting, nemlig enkle, rimelige forslag for å sikre at alle barn i Norge har muligheten til å delta i fritidsaktiviteter ved å ha enkle, ubyråkratiske ordninger som gjør at foreldrene kan få støtte til det. Våre forslag vil kunne sørge for at alle kommuner i Norge har utlånsordninger for utstyr, slik at det ikke blir størrelsen på lommeboken som avgjør om man får skøyte i Spikersuppa eller skøyte i Porsgrunn eller andre steder i landet. Til slutt ønsker vi også å sørge for at man får kulturkortordninger over hele landet og i alle landets kommuner, som også er en veldig enkel og ubyråkratisk måte for å sørge for at de barna som lever i fattige familier, får de samme mulighetene til deltakelse som alle andre.

Hadia Tajik (A) [12:51:02]: Skal arbeidslivet fungere optimalt, må også skolen gjøre det samme. Skolen skal være et sted der elevene blir sett og utfordret, der de vokser som mennesker og der de får de ferdighetene de trenger.

I dag ble PISA-resultatene lagt fram. Enkelte politikere har framholdt tidligere PISA-resultater som det ultimate beviset på at det står dårlig til i norsk skole. Hvis det er riktig, så har trenden snudd. Den har snudd ganske grundig. Den har snudd på alle områdene som PISA undersøker, og den har snudd under vår regjering.

Når dette er relevant i debatten om arbeids- og sosialbudsjettet, er det fordi gode grunnferdigheter fra skolen er helt avgjørende for å kunne møte framtidens arbeidsliv. Vi står overfor et arbeidsliv i stadig omstilling – der teknologiske framskritt og et internasjonalt rettet næringsliv stiller høye krav til ferdigheter og kunnskap.

Ifølge OECD er vi det landet som har lavest andel av arbeidsstyrken i yrker som ikke stiller krav til utdanning. Behovet for ufaglært arbeidskraft vil fortsette å synke framover. Én utfordring som utmerker seg spesielt på utdanningsfeltet, er det høye frafallet blant elever på videregående skole. Man vet at de som faller fra på videregående, har større sannsynlighet for å oppleve arbeidsledighet, langvarig sykmelding eller uførepensjon enn de som fullfører.

Vår kunnskapsminister er den første som har tort å tallfeste et mål for frafallsarbeidet. Hun sier at gjennomføringsprosenten skal øke med 6 pst., fra 69 pst. til 75 pst. Det betyr at 3 000 flere elever skal fullføre årlig.

Flere tiltak er allerede i gang gjennom prosjektet Ny GIV. I statsbudsjettet for 2011 er det foreslått bevilget 175 mill. kr til forsterket innsats på dette området, både nasjonalt og i fylkeskommunene.

Det som da er viktig framover, er å fortsette det gode arbeidet. Vi må gjøre noe så traust som å holde stø kurs, jobbe møysommelig og langsiktig med de tiltakene som vi vet at virker – tidlig og målrettet innsats, tett oppfølging og tilpasset opplæring. Men framfor alt må vi ha flere gode lærere som møter elevene med forventninger. For vi skal ikke senke kravene, vi skal løfte elevene.

PISA-undersøkelsen måler ikke alt som er viktig i skolen. Det er viktig å huske i den videre diskusjonen, og det er viktig at den er edruelig. Men den måler noe. Resultatene fra i dag gir Skole-Norge god grunn til å rette ryggen, og de gir oss politikere grunn til å brette opp ermene. Vi vil sikre en god skole der alle elevene utvikler seg, og som går dagens og framtidens arbeidsliv i møte.

Bent Høie (H) [12:54:01]: Norge er et rikt land der de aller, aller fleste har det veldig bra. Derfor blir også fattigdommen blant dem som er utenfor og føler seg utenfor, mye tydeligere og mye mer alvorlig. Hvis en ser på fattigdommen i Norge og hvem som er fattige, er det mange årsaker, men det er ett fellesstrekk, og det er at de som er forsørgerpersoner i familien, er utenfor arbeidslivet over lang tid. Hvis en da ser på hva som er årsaken til at man er utenfor arbeidslivet over lang tid, er det ofte knyttet til en sykdomssituasjon. Spesielt rus og psykiatri er overrepresentert når det gjelder årsaken til at man er utenfor arbeidslivet i lang tid.

Psykiatrisk sykdom har den spesielle egenskapen at den faktisk er en ungdomssykdom. Tre av fire som får en psykisk lidelse, debuterer med den lidelsen før de fyller 25 år. Det betyr at noe av det viktigste en kan gjøre for å sikre at unge mennesker ikke faller ut av eller lar være å komme inn i arbeidslivet er så tidlig som mulig å gi et godt tilbud til dem som har psykiske lidelser. I 2009 var det 4 700 barn og unge med alvorlige psykiske lidelser som ikke fikk behandling innen en medisinsk fastsatt tidsfrist. Veldig mange av disse ble gående i månedsvis før de begynte på behandling. Dette er de som er så syke at de får en medisinsk fastsatt tidsfrist. Regjeringspartiene nekter å stemme for opposisjonens forslag om at disse skal kunne bruke ledig kapasitet på et tidligere tidspunkt. Det er ledig kapasitet, men regjeringspartiene nekter å la disse barn og unge bruke den ledige kapasiteten.

Innenfor rus ser man akkurat det samme bildet. Ventetiden har økt dramatisk under den rød-grønne regjeringen. Mange får ikke behandling, samtidig legges gode behandlingstilbud ned.

Den tredje gruppen er personer som er kronisk syke. De kunne fått rehabilitering, de kunne fått opptrening. Institusjoner over hele landet legges nå ned, selv om det er et stort behov for denne typen tjenester.

Det er disse virkemidlene som virkelig vil bety noe i kampen mot fattigdom i Norge, å gi syke mennesker behandling på et tidligst mulig tidspunkt.

Laila Thorsen (A) [12:57:17]: Det er viktig å forhindre at folk faller ut av jobb til arbeidsledighet ved sykdom. Det er viktig å ha gode sykepengeregler med tidlig innsats. En uførepensjon starter gjerne med første sykefraværsdag, og den kan også starte med første arbeidsledighetsdag.

I så måte er arbeidsmarkedstiltak ett av flere gode tiltak. Jeg registrerer her i dag at Fremskrittspartiet prøver å få det til å høres dramatisk ut, og en skulle tro at regjeringens forslag i budsjettet er rekordlavt. Denne regjeringen og Stoltenberg I-regjeringen har sørget for et historisk høyt nivå på arbeidsmarkedstiltak. Jeg er glad for at vi viderefører nivået for andre halvdel av 2010 til 2011.

Så er det viktig å kjenne arbeidsmarkedet på pulsen, sykefraværet og dem som faller utenfor arbeidslivet på uførestønad, om disse kan komme tilbake i jobb. Jeg har troen på at regjeringens fokus på IA-delmål om arbeid for personer med nedsatt funksjonsevne vil gi konkrete forslag som må følges opp med tiltak. Da kan det være aktuelt å se om en skal øke antall arbeidsmarkedstiltak, slik at vi gir ytterligere drahjelp for å få til resultater her.

Så en viktig ting i forhold til Nav: For en tid tilbake ble det satt ned et ekspertutvalg for Nav. Dette utvalget skulle se på tjenestetilbudet og oppgavedelingen internt i Nav, mellom fronttjenesten og fellestjenestene. Rapporten fra utvalget er ferdig. Jeg mener at en av de viktigste konklusjonene i denne rapporten, slik jeg ser det, er at en ikke skal øke tjenestetilbudet, men konsentrere det. For å få ro rundt Nav tror jeg det er nødvendig å få tatt denne rapporten ned og si noe om hva en tenker å gjøre med det som ligger der. Ting som dette vil være meget viktige bidrag for å få Nav opp og stå, slik representanten Trettebergstuen presiserte veldig tydelig tidligere i dag.

Til slutt vil jeg si at det er sagt mye om fattigdomsbekjempelse. En har her ulike svar. Fremskrittspartiet ønsker å kutte i overgangsstønaden for enslige forsørgere med mulighet for å ta utdanning. Jeg er selv enslig forsørger. For flere år siden gikk jeg på overgangsstønad. Jeg tok en annen utdanning og står i dag støtt økonomisk på egne bein. Om jeg ikke hadde hatt den hjelpen den gangen, men fått skattelettelse som Fremskrittspartiet her i dag svarer skal være til hjelp, er jeg usikker på hvor jeg hadde vært i dag. Skattelettelse av hva? Skattelettelse av ca. 5 000 kr per måned? Skattelettelse av ingenting, for jeg hadde ikke rettigheter til noe. Det ville ikke vært det som hadde ført meg og ungene ut av den vanskelige økonomiske situasjonen. Men at vi fikk hjelp i en overgangsfase, og at jeg fikk en utdanning, har fått meg på egne, selvstendige bein. Jeg fikk en mulighet!

Regjeringen har gjort mye med fattigdom, og vi skal fortsette kampen mot fattigdom med gode tiltak i tiden som kommer.

Karin Andersen (SV) [13:00:20]: Fattigdom – og barnefattigdom – er et stort problem. Det er nettopp derfor

vi i dette budsjettet har satset stort på barnevernet – på et annet budsjett enn vårt, men i det helhetlige budsjettet. Det er utrolig viktig, for dette er mange av de barna som i ettertid får alvorlige problemer fordi de ikke har fått hjelp tidlig nok. Da er det ganske spesielt å få kritikk fra de to partiene som har kuttet voldsomt i det statlige barnevernet. Det er disse ungene som har det aller verst, som trenger et statlig forsterket fosterhjem eller plass på en barnevernsinstitusjon.

Høyre var oppe i stad og sa at kanskje det viktigste vi gjorde, var å få flere til å lykkes i skolen. Ja, da hadde det kanskje vært hyggelig i dag at de også hadde anerkjent, når PISA-resultatene nå er kommet, at situasjonen ser ut til å være bedre, sjøl om jeg er helt enig med Hadia Tajik, som var oppe her i stad og sa at PISA ikke sier alt, men at det sier noe. Ja, vi setter inn innsatsen på disse områdene, og vi er også i ferd med å arbeide for å yrkesrette teorifagene i den videregående skolen, slik at mange flere skal kunne lykkes med dette. Vi gjør en innsats på dette området som er viktig for at færre barn skal få det vanskelig.

Men det det koker ned til her, oppfatter jeg synes når vi legger skattetabellene ved siden av retorikken til Høyre og Fremskrittspartiet. For der ser vi hvem det er som skal stimuleres med å få mer penger. Det er de som har gode jobber og høye inntekter. De skal stimuleres med å få skattelettelse i hundretusenklassen, mens mennesker som er syke, tydeligvis skal ha mer pisk for at de skal ville komme i arbeid.

Jeg vet ikke hvilke mennesker Høyre og Fremskrittspartiet omgås, når de tror at folk sitter og syns at det er så innmari stas å ikke få jobb, men å få en ytelse. Jeg kjenner ingen sånne, jeg! Alle sammen er lei seg, mange gråter. De er fortvilte når de er syke, og også når de blir diskriminert i arbeidslivet og ikke får jobb. De blir ikke stimulert av å få det mer utrygt når de er utenfor arbeid. De blir stimulert av å ha en trygg inntektssituasjon som gjør at de er i stand til å samle seg i en vanskelig livssituasjon og ta imot f.eks. utdanning eller arbeidstrening.

Dette er viktig, for det er også slik at forskjeller i helse følger økonomien som en strek gjennom et diagram, hvis man lager det. Det heter noe så vanskelig som gradientutfordringen. Det betyr at disse forskjellene må vi ta hensyn til på alle områder når vi skal føre politikk.

Jeg opplever at Fremskrittspartiet og Høyre gir skattelette til de friske, rike som har arbeid, og truer dem som er syke og utenfor arbeid, med pisk.

Vigdis Giltun (FrP) [13:03:38]: Fremskrittspartiet mener det er et viktig bidrag for å forhindre fattigdom at flest mulig deltar i arbeidslivet. En ny Fafo-rapport, som er utarbeidet på oppdrag fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, viser at 35 000 voksne, arbeidsføre, friske mennesker i dag lever av en stønad, og årsaken er at de er enslige forsørgere.

For mange år siden ble det opprettet en stønad som heter morstrygd. Jeg var selv en av dem som hadde morstrygd. Den gangen kunne man motta morstrygd i ti år. En viktig grunn til at den ble kuttet ned til tre år, var at veldig mange ikke kom seg ut i jobb igjen. Det var en stø-

nad hvor man ble hengende i fattigdomsfella, i trygdefella. Man var for lenge hjemme. I dag er den ordningen på tre år.

Da jeg hospiterte ved et Nav-kontor i sommer, fikk jeg signaler om at tre år på passiv stønad er for lenge. Veldig mange går ut treårsperioden uten å søke jobb, uten å begynne på en utdanning, uten å begynne med noen aktivitet. Jeg har i ettertid fått henvendelser fra andre Nav-kontor som sier det samme. Det var da vi begynte å se på om det ikke er mer riktig å sette den passive stønadstiden til ett år. Det er ikke snakk om nyfødte barn her, det er snakk om at en får et samlivsbrudd. Denne stønaden kan man motta fram til det yngste barnet er åtte år og i visse tilfeller fram til barnet er ti år.

Så viser det seg også i denne Fafu-rapporten at rundt 5 000 av dem som mottar stønaden, er innvandrerkvinner – de innvandrerkvinnene som har minst utdanning, de som kan dårligst norsk. De kommer seg ikke ut igjen. De får barn etter barn og blir gående i denne trygdeordningen.

Hanne Cecilie Kavli, som har utarbeidet denne rapporten, sier:

«Kvinner som ikke snakker norsk og som har lite eller ingen utdanning, trenger å lære en del før de kan håpe på å få jobb. Med mindre disse tar del i et program, er stønaden kun en pengeoverføring.»

Og det er det vi frykter at den er blitt – en pengeoverføring som holder folk i en passiv stønadstilværelse. Kanskje de som trenger det aller mest, er de som ikke setter i gang tidlig. De som er ressurssterke, de som ønsker en utdanning, og de som ønsker å komme i jobb, gjør det gjerne raskt, etter ett år. Vi mener derfor at det holder at den passive stønadstiden er ett år. Så må de, for å kunne fortsette å motta en stønad, over i en aktivitet for å komme seg over i jobb. Det er målet for alle, og det må også være målet for dem som er de minst ressurssterke i denne gruppa. For det er jo nettopp de minst ressurssterke vi prøver å ha trygdeordninger for i en periode, slik at de kan få et bedre liv. Dette er ikke for å gjøre tilværelsen dårlig for noen, det er for å bedre den og for ikke å fortsette å gjøre dem bjørnetjenester.

Steinar Gullvåg (A) [13:07:11]: Det har vært interessant å registrere i løpet av denne debatten hvordan Høyre forsøker å skape seg sin egen velferdsferniss. Denne gangen fikk vi høre representanten Røe Isaksen tale varmt og vakkert om dem som er i arbeid – de som bidrar til verdiskapingen i samfunnet. Da kan det være interessant å se på hva Høyre gjør for dem som er i arbeid. Jo, Høyre er imot ethvert forslag som går i retning av å hindre sosial dumping, de er imot solidarprinsippet, de har vært imot allmenngjøringsloven, de foretrekker at vi skal ha størst mulig konkurranse om arbeidskraften, de har gått inn for å svekke oppsigelsesvernet i arbeidsmiljøloven, de ønsker seg mer midlertidig arbeid og større usikkerhet for arbeidstakerne, de vil uthule normalarbeidsdagen med diverse arbeidstidsordninger, og de vil ha mer arbeidsutleie. Det eneste de vil bidra med av skatteskjerpelser, er å redusere fradraget for fagforeningskontingenten. Dette er Høyres tilbud til arbeidstakerne.

Så har jeg behov for å si noe om Nav, fordi vi mer enn noen gang er avhengige av å ha en velfungerende arbeids- og velferdsetat. Det vil nødvendigvis ta noe tid før en ny organisasjon setter seg etter en så vidt omfattende omstilling som det Nav har vært gjennom. Nav er myndighetenes viktigste redskap i velferdspolitikken, med den understrekning at Nav aldri må få leve sitt eget liv fristilt fra politikken og politiske prioriteringer. Når Stortinget f.eks. sier at nedgangen i antall tiltaksplasser ikke skal ramme dem som har varig tilrettelagte arbeidsplasser, venter vi faktisk at Nav innretter seg etter det, uten at jeg dermed har sagt at jeg ønsker å ha noen form for detaljstyring av etaten.

Kari Henriksen (A) [13:10:20]: Først vil jeg si at jeg synes representanten Sylvi Graham sa mye klokt i sitt innlegg, men hun sa noe om at det etter Høyres syn ikke skulle være automatikk i å få uføretrygd som 18-åring. Jeg kan forsikre, og minner Graham om, at slik automatikk ikke finnes. Det er en langvarig medisinsk vurdering som ligger bak all uføretrygding.

Så til Røe Isaksen, som i hele sin retorikk angriper regjeringen for å svikte arbeidslinja, og han kritiserer representanten Trettebergstuen for ikke å snakke om bedriftseiere, næringslivsledere og gründere. Så vidt jeg hørte både fra representanten Trettebergstuen og andre, pekte de på viktigheten av trepartssamarbeidet flere ganger. Det er arbeidsgivere, næringslivsledere og gründere som er en av de tre likeverdige partene i et sånt samarbeid. Røe Isaksen viste også til helhet i budsjettet og at alt i Høyres budsjett bygger opp under arbeidslinja. Da er det litt rart at Høyre fjerner 1,5 mrd. kr til distriktenes utviklingsfond – hele potten er borte med et pennestrøk. For Vest-Agders del betyr det 40 mill. kr mindre til aktiv næringslivspolitik, tilskudd som har bidratt til næringsutvikling, vekst og arbeidsplasser bl.a. hos NODE- og Eyde-nettverkene, som i dag er verdensledende innen energi- og offshoreindustrien, og som sier at de aldri ville vært der de er i dag, hvis de ikke hadde hatt et godt samarbeid med det offentlige. Men det er kanskje ikke så rart, for da Høyre hadde næringsministeren, hadde ikke Høyre flere verktøy igjen i verktøykassen. Nå har vi flere verktøy, og vi bruker dem slik at vi opprettholder sysselsettingen og skaper gode liv for næringslivsledere og ansatte.

Og så er det flere fra Høyre som har sagt at vi tar for lett på fattigdoms- og utjevningspolitikken. Når Røe Isaksen bl.a. mener å finne en forvirring hos Arbeiderpartiets representanter, må jeg si at jeg er ganske bekymret for hva slags tilstand som kommer til uttrykk i Høyres oppfatning, at vi tar lett på det. Vi tar ikke lett på det, og jeg har ikke hørt én eneste representant fra regjeringspartiene si at vi tar lett på fattigdomsbekjempelsen, inkludering eller samfunnsutviklingen. Vi er helt innforstått med at vi har mye hardt arbeid foran oss. Derfor arbeider vi med store endringer i samfunnet, med sysselsettingsstrategier, vi driver en aktiv næringslivspolitik, og vi har en klar og tydelig omfordelingspolitikk, som nettopp også bidrar til å gjøre livet og hverdagen bedre for bedriftseiere. Representanter fra regjeringspartiene har fra

talerstolen her i dag gitt tydelig uttrykk for dette harde arbeidet.

Høyre og Fremskrittspartiets forsøk på å skape oss om til selvtilfredse og overlegne politikere lykkes ikke. Regjeringen og Arbeiderpartiet vil bruke alt det verktøyet vi har. Vi skal forbedre, fornye og omstille.

Anette Trettebergstuen (A) [13:13:35]: Representanten Røe Isaksen beskyldte Arbeiderpartiet for å sitte på et partikontor i Oslo og vedta hvordan velferdsstaten ser ut – det er jo selvsagt ikke riktig. Arbeiderpartiet har mange partikontorer. Vi har partikontorer i alle kriker og kroker i landet. Det har vi hatt i mange hundre år. Der har vi ikke sittet og vedtatt hvordan velferdsstaten skal se ut. Vi har bygd velferdsstaten – stein for stein. Der har arbeidsfolk samles og bygd opp det som gjør at vi i dag kan kalle oss et av verdens beste samfunn. Det er pilarer som høyresiden har strittet imot oppigjennom den samme historien, og som de det siste halvåret har sagt at de støtter i retorikken, men som de hver eneste dag her i salen, ved sine konkrete forslag, viser at de vil rive ned, bit for bit, enten det gjelder svekking av velferdsordningene, svekking av fagbevegelsen, eller andre veivalg i den økonomiske politikken som fører til økt ledighet. Her er Fremskrittspartiet krystallklare, mens Høyre fortsatt er i politisk spagat. De har i hele høst forsøkt i retorikken å nærme seg oss, men vi ser at det ikke stemmer, og de har nå den siste uken til og med vært for å redusere sosiale forskjeller. Det er også kun i retorikken, og representantene fra Høyre har i Stortinget i dag bekreftet at det er bare i retorikken, for Høyre er ikke for å drive omfordeling. Man ønsker også å svekke velferdsordningene og rive vekk pilarene i den norske modellen. Høyre ser ikke på store inntektsforskjeller som noe problem, og er derfor ikke opptatt av omfordeling. Intet nytt under solen, altså, men en bekreftelse på at Høyre står der Høyre alltid har stått: på de sterkeste side. Fremskrittspartiet er det nødvendigvis ikke så mye å si om. De står støtt på ytterste høyre fortsatt, og viser det også i debatten i dag. Partiene finner sammen i en helhetlig politikk, som vil svekke velferdsstaten.

Kristelig Folkeparti derimot har det vært vanskelig å få tak i hvor står i den siste tiden, og definitivt også i debatten i dag. I innstillingen står de sammen med Høyre og Fremskrittspartiet om generelle merknader og tiltak, men representanten Ropstad bekrefter samtidig at når han ser helheten i opposisjonens politikk opp mot regjeringens politikk for velferd og mot fattigdomsbekjempelse i stedet for skatteutt, ja så er han enig i at det siste er en riktigere vei å gå. Kristelig Folkeparti er nødt til å gjøre opp politisk regnskap og velge side. Det må de. Det er store ideologiske forskjeller og konflikt mellom regjeringspartiene og høyresiden. Vi vil styrke arbeidslinja, inkludere flere ved å forebygge og gjøre arbeidslivet mer inkluderende. Vi vil sikre arbeidstakerrettighetene og bygge ut velferden før vi gir en krone i skattelette. Her må Kristelig Folkeparti velge side.

Sylvi Graham (H) [13:16:49]: Representanten Trettebergstuen hadde en god start på dagen da hun sa at et an-

svarlig budsjett er et som «sikrer trygghet for folks jobb og hjem». Det er jeg helt enig i. Dette gjelder også de funksjonshemmedes jobb.

Så spør SV om hvem som skal stimuleres, og hvem som skal piskes. Høyre tror at folk blir stimulert av at de har en jobb. Alle vet at Høyre er opptatt av å skape flere arbeidsplasser. Vi reduserer formuesskatten for å sikre norske arbeidsplasser. Vi hever innslagspunktet for toppskatten, slik at folk med vanlige inntekter skal slippe å betale toppskatt. Vi reduserer inntektsskatten mest for dem som tjener minst, slik at det vil lønne seg mer å jobbe, og at arbeidslinjen kan følges. Høyre tror på at folk flest helst vil greie seg selv.

Høyre vil også minne om at vi legger inn 150 mill. kr i budsjettet for å gradere barnehagesatsene og dermed gi rimeligere barnehager til dem med dårligst råd, slik at barnehagereformen ikke bare skal være en reform for middelklassen, men også for dem som tjener lite.

En gruppe som ofte strever i livet og i arbeidslivet, er nettopp funksjonshemmede. Høyre har ved denne budsjett-runden fremmet en rekke forslag, som jeg har redegjort for tidligere, for å sørge for at nettopp disse om lag 90 000 menneskene, som gjerne vil jobbe, kan gjøre nettopp det, ha et verdig liv og med stolthet kunne greie seg selv, så langt råd er med egen jobb.

I vår komité har vi ansvaret for bl.a. arbeidslivet. Arbeid til alle som vil ha, er viktig, f.eks. for funksjonshemmede. Regjeringen har et kollektivt ansvar for alle regjeringens forslag som gjelder dette, nemlig arbeidslivet i Norge. Derfor er det trist at fungerende likestillingsminister ikke er her. Derfor er det trist at fungerende arbeidsminister ikke finner å ville forholde seg til at BPA-ordningen er en ordning som bidrar til at mennesker med funksjonshemming nettopp kan benytte denne også for å kunne delta i arbeidslivet, og ikke bare ha den som et helsetilbud.

SV har vært opptatt av å telle uføre i det siste, og representanten Andersen har hatt flere innlegg, bl.a. i Finansavisen, der hun argumenterer omkring økningen av antallet uføre. Jeg lar det ligge, men jeg er interessert i et lite avsnitt som står der, og som jeg gjerne vil sitere:

«Vi diskuterer gjerne forslag som bidrar til å gjøre folk friskere, eller som gjør arbeidslivet mer tilgjengelig for de som er uføre.»

Hvorfor kan ikke SV diskutere med Høyre og rettighetsfeste BPA, og gjøre arbeids- og utdanningsreiser eller funksjonsassistenter til en rettighet, øke bevilgningene til disse tiltakene og rette 3 000 flere tiltaksplasser inn mot funksjonshemmede, eller gi 20 mill. kr mer til tiltak for dyslektikere, nettopp for å kunne hjelpe folk ut i arbeid og sørge for at de kommer seg gjennom skolen på en god måte?

Statsråd Rigmor Aasrud [13:19:58]: I en debatt som dette tror jeg det er grunn til å minne oss selv om at i Norge har vi flere sysselsatte enn noe annet land. Vi har færre arbeidsledige, og vi har færre som er privat forsørgt.

Nye tall fra SSB, som jeg står med foran meg, viser at i 1993 levde 18 pst. av innbyggere i Norge på en offentlig

lig stønad. I 2008 var tallet 15 pst. Det er altså færre som har stønad som hovedinntekt nå enn i 1993.

Så er jeg enig med alle dem som har vært på talerstolen her i dag og vært bekymret for at vi ikke klarer å få ned andelen funksjonshemmede som ønsker seg jobb. Derfor er delmål 2 i IA-avtalen en av de prioriterte arbeidsoppgavene for regjeringen i tiden framover. Vi jobber med en sysselsettingsstrategi, og vi kommer til å jobbe særskilt med å se om vi kan finne nye tiltak som treffer gruppen unge funksjonshemmede. Det er satt ned to idépaneler, som skal komme med nye tiltak nå. Vi har brukt mye penger på denne gruppen gjennom mange år, men vi har ikke klart å lykkes. Derfor må vi tørre å se om det er noen nye tiltak vi skal sette i verk.

Så er flere opptatt av fattigdom. Det har også regjeringen vært, og det kommer vi også til å være. Jeg mener det er viktig at vi ser fattigdomssatsingen i en stor sammenheng, der vi satser på barnevern, skole og barnehager. Men så er det også mange enkelttiltak, og jeg vil spesielt nevne det som har skjedd på russiden, der vi har økt bevilgningen med nesten 1 mrd. kr på noen år i tillegg til det vi gjør på kvalifiseringsprogrammet, som er viktig.

Økt og forbedret kommuneøkonomi har gjort at mange kommuner også kan sette i gang tiltak som utleie av sportsutstyr, som tilskudd til unger som er med på fritidsaktiviteter, slik at flere kommer med på aktiviteter.

Det å utjevne økonomiske og sosiale forskjeller er viktig for vår regjering. I den samme rapporten som kom fra SSB i dag, står det:

«Går vi tilbake til perioden 2001–2005, var det derimot en betydelig økning i ulikheten over tid, ved at den rikeste tidelen av befolkningen disponerte en økende andel av totalinntekten.»

Jeg er glad for at vår regjering har klart å snu den situasjonen.

Laila Marie Reiertsen (FrP) [13:22:55]: Eg håpar jo at det er like viktig for Arbeidarpartiet at det bur menneske i dette landet i kvar krik og krok, som at det er partikontor.

Men eg har lyst til å koma litt tilbake til det Karin Andersen frå SV sa tidlegare. Det er jo ikkje ofte i denne salen at SV og Framstegspartiet er einige om noko. Representanten Andersen klarte likevel å seia at opposisjonen gjekk imot bruk av 25 mill. kr til prosjekt ufrivillig deltid. Kanskje var det eit ønske frå SV og representanten som kom til uttrykk då ho påstod at vi i Framstegspartiet gjekk mot forslaget. Men, med respekt å melda, er det faktisk slik at vi går inn for å gje 25 mill. kr til tiltak for å få bukt med ufrivillig deltid. Så skal ein visa til andre sitt budsjett, bør ein først og fremst seia det som er riktig.

Senterpartiet sin representant fortalde om alle dei positive medarbeidarane han hadde treft på sitt besøk på Navkontoret i sommar, ei oppleving som eg òg deler med han. I mine besøk på ulike Nav-kontor kom det òg fram mykje. Tilbakemeldingane er – på like linje med representanten Pollestad – at noko må gjerast med IKT. Viktigheita av gode reiskapar for å få til ein god prosess blei påpeikt av representanten. Men 10 mill. kr vitnar ikkje mykje om mengder av reiskap til å gjera den store innsatsen. Fram-

stegspartiet har auka denne posten med 200 mill. kr. Då blir det også reiskap og ikkje berre planar.

Presidenten: Representanten Torbjørn Røe Isaksen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Torbjørn Røe Isaksen (H) [13:24:32]: Jeg hadde tenkt å ta ordet for å si noe pent om debatten og de andre partiene i og for seg, men det har kommet så mange angrep at jeg ikke får tid til det.

Karin Andersens frie fantasi om Høyres politikk har jeg ikke tenkt å kommentere. Det er ikke mulig å svare på det, og det er vel heller ingen grunn til det. Men hvis man har lyst på noen konkrete eksempler på at Høyre har gått i bresjen for viktige velferdspolitiske reformer, kan man ta dagens resultat i PISA-undersøkelsene. Kunnskapsløftet var et Høyre-initiativ. Det er faktisk grunn til å gi honnør til SV også, for SV stemte for store deler av Kunnskapsløftet der Arbeiderpartiet tviholdt på den gamle skolen, og det tok flere år før Arbeiderpartiet bestemte seg for at det ikke fungerte i en skole der man ikke lærte barna de mest grunnleggende ferdighetene.

Til slutt må jeg avvise at Høyre forsøker å skape et inntrykk av at Arbeiderpartiet er selvtilfredse og pompøse. Den jobben tror jeg ikke dere trenger hjelp med.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:25:45]: Som representanten Røe Isaksen vil eg òg seie at det har vore ein god debatt. Men eg vil òg seie at eg synest debatten har vore relativt lunken. Eg sit med eit inntrykk av at representantane for regjeringspartia eigentleg ikkje er så veldig stolte av budsjettet dei i dag skal stemme for. Eg har vel eigentleg heller fått inntrykk av at mange av forslaga til opposisjonen, og særleg Kristeleg Folkeparti sine, har vore så gode at dei gjerne skulle ha stemt for dei. Derfor synest eg det er eit interessant faktum, og har lytta på debatten.

Det er fleire som er inne på ein regjeringsdiskusjon når dei held sine innlegg, og krev svar frå Kristeleg Folkeparti. Eg kan seie at Kristeleg Folkeparti kjem til å svare på kva slags regjering me ønskjer etter valet i 2013, men å ta stilling til det no kjem me ikkje til å gjere. Det eg kan seia, er at me ønskjer å bytte ut dagens regjering. Me ønskjer ein ny kurs for landet, og Kristeleg Folkeparti, som eg var inne på i mitt innlegg, ønskjer eit tredje alternativ. Me ønskjer ein sentrumspolitikk som byggjer samfunnet nedanfrå, som tek inn over seg at det er gode løysingar på høgresida, men at det òg er gode løysingar på venstresida. Det eg synest er alvorleg med dagens regjering, er at ho ikkje lyttar til dei gode innspela som kjem frå høgresida, og som kjem frå sentrum, for t.d. ein viktig sektor som dei ideelle, frivillige organisasjonane og den innsatsen som dei gjer i samfunnet i dag, blir ikkje verdsett på ein god nok måte. Når ein ser at nokre av dei viktigaste områda for å drive ein god velferdspolitikk, ikkje kan ta i bruk dei verkemidla som er der, bekymrar det meg.

Representanten Karin Andersen var inne på barnevernet. Eg kunne sagt ruspolitikk i same slengen – ideelle organisasjonar og institusjonar som blir lagde ned, og som

no står i fare for å bli lagde ned på grunn av at helseføretaka ikkje ønskjer å bruke dei. Når representanten Andersen er inne på barnevernet, skal eg vere den første til å seie at eg synest det er flott at det kjem eit lyft i barnevernet, og det er på tide. Men eg synest det er eit paradoks at me har vore meir opptekne av å sikre full barnevernsdekning enn av å sikre alle barn ein heim. Det burde vore mogleg for dagens regjering å gå inn for ein plan der me sikrar full barnevernsdekning, for å sikre at alle dei barna som dessverre har falle utanfor frå starten av, kunne fått den heimen dei sårt treng.

Bent Høie (H) [13:28:20]: Representanten Karin Andersen holdt et piskende innlegg over Høyre som det er all grunn til å svare på. Hun hevdet i sitt innlegg at Høyre bruker pisk for å få fattige og folk som er på uføretrygd, tilbake igjen i arbeid. Da må jeg spørre: Hvilke forslag i Høyres alternative statsbudsjett er det Karin Andersen tenker på når hun åpenbart prøver å skape et inntrykk av at Høyre foreslår en reduksjon i de sosiale ytelsene for at folk skal komme tilbake til arbeid? Jeg klarer i hvert fall ikke å finne et eneste slikt forslag, og det hadde vært en fordel for debatten om Karin Andersen redegjorde for hvilke forslag det er. Er det sånn at når Høyre foreslår de samme sosiale ytelsene som regjeringen, bruker vi pisk, mens når regjeringen selv foreslår det, er det ikke pisk? Hvis det er debatten om uføretrygd representanten tenker på, oppfatter jeg at vi der er i en situasjon der Høyre nettopp diskuterer med regjeringen, som Karin Andersen er en del av, om hvordan vi kan gjøre endringer i uføretrygdordningen, slik at det skal bli lettere for uføretrygdete å jobbe, for dem som har mulighet til det. Det kan umulig være pisk å foreslå den type tiltak.

Så trekker Karin Andersen fram vårt forslag om å kutte i det statlige barnevernsbyråkratiet og framstiller det som en reduksjon i barnevernet. Det er feil. Høyre foreslår å flytte flinke barnevernsfagfolk som det statlige barnevernet har sugd fra kommunene og inn i et byråkrati, tilbake til kommunene, slik at de jobber med de barna som trenger flinke fagfolk rundt seg i en vanskelig situasjon.

Så har representanten også den frekkehets nådegave å snakke om de syke som en må hjelpe tilbake i arbeid, når regjeringspartiene, i en debatt som vi skal ha senere, kommer til å gå imot en samlet opposisjons krav om at nettopp pasienter som er psykisk syke, pasienter som er rusavhengige, og pasienter som er kronisk syke, skal prioriteres foran andre pasienter i vårt helsevesen. Dette går de rød-grønne partiene imot, og så har representanten Karin Andersen den frekkehets nådegave nærmest å stemple Høyre som et usosialt parti.

Innlegget fra Karin Andersen er et typisk innlegg fra henne, et innlegg som viser at hun har redusert sosialpolitikken til en misunnelsespolitikk, der det er viktigere å straffe dem som jobber mye, enn å gjøre det som hjelper: hjelpe fattige tilbake i arbeid.

Presidenten: Presidenten vil påpeke at uttrykket «frekkehets nådegave» er uparlamentarisk.

Laila Thorsen (A) [13:31:19]: Jeg vil få kommentere fremskrittspartirepresentantens utspill om å fjerne overgangsstønad for enslige forsørgere. Jeg er helt uenig i det hun mener, at tre år på passiv overgangsstønad er altfor lenge. Det jeg er veldig enig med henne i, er at tett oppfølging underveis er veldig nødvendig og veldig viktig.

Fra 1998 til 2000 jobbet jeg i trygdeetatens oppfølgingstjeneste som oppfølgingsleder for enslige forsørgere. Hovedoppgaven i jobben var å følge enslige forsørgere ut i arbeid eller aktivitet, enten i form av jobb eller i form av utdanning. Ut fra den erfaringen mener jeg at enslige forsørgere må få litt tid til å snu seg rundt. Det er mange forskjellige årsaker til brudd. Det er de som har opplevd vold. Det er de som har opplevd utroskap, død, sykdom eller syke barn – eller rett og slett har det vanlige trøtthetssyndromet. Uansett blir det en ny hverdag. Tre år er, ut fra mine erfaringer, det en kan trenge for å komme tilbake. Alternativet kan bli økonomisk sosialhjelp. Det kan neppe være den veien vi skal gå.

Svein Flåtten (H) [13:32:56]: Representanten Karin Andersen sier i sitt innlegg at det bare er å legge skattetabellene ved siden av hverandre, så ser man Høyres sosiale fordelingspolitikk.

Hva er det som er så usosialt ved å gi pensjonister en mindre skjerpet beskatning? Hva er det som er så usosialt ved å øke minstefradraget, slik at de som skal ut i arbeidslivet og vil tjene lite, får et større fradrag? Det er usosialt nå. Da Arbeiderpartiet foreslo det i et tidligere budsjett, var det greit. Nå reduserer det velferden. Hva er det som er usosialt ved å heve innslagspunktet for toppskatten, slik at folk med helt vanlig inntekt får litt mer igjen til egen disposisjon? Det var ikke usosialt og noe anslag mot velferden da regjeringen gjorde dette tidligere. Nå er det plutselig det. Hva er usosialt ved å redusere formuesskatten ved å heve innslagspunktet i bunnen, noe også regjeringen har gjort tidligere? Slik kan man gå igjennom alle Høyres skatteforslag.

Det eneste som ikke har vært tatt opp tidligere, er at vi senker formuesskatten noe mer. Det er rett og slett for at små bedrifter rundt omkring skal slippe å betale skatt når maskinene står, når de taper penger, men allikevel gjør en samfunnsinnsats ved å beholde folk i jobb. Det er slik dette virker.

Så må jeg også få lov til å si til representanten Henriksen, som var oppe her og sa at Høyre har angrepet de rød-grønne for fattigdomspolitikken, at vi – i hvert fall ikke jeg for min del – har sagt at man tok lett på det. Jeg har sagt at man overhodet ikke nevnte det, og det er atskillig verre. Men jeg ser at man har kommet på det etter hvert i debatten. Det var fraværende innledningsvis. Da konsentrerte man seg om å hylle den flotte situasjonen som man mener at man har.

Til slutt bare en liten visitt til representanten Trettebergstuen, som i flere innlegg i dag har manet frem et spøkelse om hvilke fortredeligheter som vil vederfares fedrelandet hvis noen andre skulle komme i ansvarlige posisjoner. Jeg synes at representanten heller skulle ta utgangspunkt i sitt første innlegg, hvor hun sier at det er en rekke ting som

det gjenstår å gjøre. Ja, det er det i aller høyeste grad. Vi er i det sjette året, og det burde ikke gjenstå så mye.

La meg også – siden det er litt tid igjen – avlegge representanten Gullvåg et besøk. Han snakker om sosial dumping i alle former, enten det er et fleksibelt næringsliv eller hva det måtte være. For meg er den aller verste sosiale dumping at vi ikke legger til rette slik at folk kommer i jobb, og slik ikke får noen inntekt i det hele tatt. Det er sosial dumping.

Presidenten: Karin Andersen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Karin Andersen (SV) [13:36:14]: Jeg registrerer at jeg antakeligvis har truffet et veldig ømt punkt hos Høyre, når de blir så utrolig provosert. Jeg registrerer at de i debatten snakker om moralsk forfall hos vanlige folk når det gjelder sykefravær og hvor lett det er å få trygd, og at folk velger trygd framfor arbeid. Det er uriktig.

Jeg legger her skattetabellene foran meg på bordet og leser at de som har svært små inntekter, skal få en hundrelapp i skattelette, mens man, hvis man tjener over 3 mill. kr, skal få opp mot 60 000 kr. Det er en fordelingspolitikk som SV er sterkt uenig i, som vil skape flere forskjeller, og som ikke vil få flere i arbeid.

Det er også riktig at Høyre har kuttet i det statlige barnevernet, og at det vil ramme de mest vanskeligstilte barnevernsbarna.

Fremskrittspartiets forslag om kutt i utdanningsstøtten til de enslige forsørgerne er et kutt direkte i det som kan få disse enslige forsørgerne i jobb.

Presidenten: Representanten Anette Trettebergstuen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Anette Trettebergstuen (A) [13:37:31]: Det er feil at ikke regjeringspartiene er stolte av budsjettet sitt. Da har ikke representanten fra Kristelig Folkeparti lyttet til budsjettdebatten. Vi er stolte over at vi har et ansvarlig budsjett som sikrer lav ledighet, tar vare på dem som i dag står utenfor arbeidslivet, får flere inn i aktivitet og arbeid, samtidig som vi finner rom til å bygge opp velferden og satse på det som er virkelig viktig, bl.a. barnevernsbarna, skole og eldreomsorg – de viktige velferdsordningene.

Så til Fremskrittspartiets kreative bokføring og trylling i budsjettet. Det er ikke riktig, som representanten fra Fremskrittspartiet sier, at de legger regjeringens tall til grunn. Fremskrittspartiet legger regjeringens tall for sykefraværet til grunn, og så kutter de i tillegg til det. Det er uansvarlig, og det henger ikke på greip. Hvis Fremskrittspartiets budsjett hadde blitt vedtatt fra 1. januar, måtte kuttet blitt tatt et annet sted dersom ikke de syke og uføre plutselig ble friske eller fikk en jobb. Da hadde det betydd reduserte ytelser for de uføre og syke.

Presidenten: Representanten Sylvi Graham har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Sylvi Graham (H) [13:38:54]: Høyre har i denne debatten ikke nevnt moralsk forfall med ett ord. Men Høyres skatte- og næringspolitikk vil skape flere jobber, og det er representanten Andersen opptatt av. Jeg leser videre fra det utmerkede innlegget hun hadde i Finansavisen. Der står det:

«For SV er det viktig å gi flere som i dag er uføre mulighet til å jobbe i den utstrekning de kan.»

Jeg kan fremdeles ikke forstå hvorfor SV ikke kan støtte vårt forslag om 10 mill. kr til etablering av grønt kort som tilretteleggingsgaranti for funksjonshemmede, gjøre ordningen med arbeids- og utdanningsreiser til et permanent tilbud, åpne tilbudet for minst 40 nye søkere, og øke bevilgningen med 5 mill. kr, gjøre uføretrygden mer fleksibel, slik at en kan gå ned til 20 pst. uføegrad i kombinasjon med jobb, opprette 3 000 flere plasser til yrkeshemmede, øke bevilgningen til hjelpemidler til elever med dysleksi med 20 mill. kr, pluss en rekke andre gode tiltak som vi har foreslått.

Thomas Breen (A) [13:40:08]: Jeg lytter med interesse når Høyre-folk snakker om rettferdig skattefordeling. For meg er skatt kanskje den viktigste fordelingsmekanismen vi har i den norske velferdsstaten, hvor man rett og slett yter etter evne.

Man snakker som om skattelette er det som skal skape mange flere arbeidsplasser. Hvor i verden finner man bevis på at det er riktig, sett i forhold til den norske modellen? Selv om vi har strammet inn etter Bondevik II, har vi skapt flere arbeidsplasser i denne perioden enn det som ble skapt under Bondevik II-perioden. Det er uomtvistelig, det er statistikk. Selv om vi har et moderat til høyt skattenivå i Norge, ligger vi 10 pst. over EU når det gjelder sysselsettingsgraden i befolkningen. Vi ligger på rundt 75 pst. Så hvor finner Høyre bevis på at deres skattepolitikk skaper flere arbeidsplasser? Kan de peke på i hvilket land det har vært en suksess? – Det er det ene.

Så til det andre som gjelder skatt. Bare formuesskatt-elementet, som både Høyre og Fremskrittspartiet sier at de skal fjerne, vil neste år utgjøre om lag 14,3 mrd. kr. Hvem er det som taper på det? Jo, Oslo kommuner taper 1,8 mrd. kr neste år hvis vi fjerner det, for sju ellevedeler av formuesskatten går til Kommune-Norge. Nå skal jeg være den første til å si at Oslo kommune har mye å gå på når det gjelder å effektivisere. For der har man laget et system med en massiv internfakturering, hvor tilbud og etterspørsel er det eneste som teller når det gjelder hvordan man skal drive kommunale tjenester. Men allikevel: 1,8 mrd. kr mindre til Oslo kommune vil gå hardt ut over finansieringen av velferden her i byen. Hvordan tror de deres eget byråd ville ha tatt imot den nyheten, sett i forhold til at man strever? Hvis vi ser rundt om i bydelene, hva er det man kutter i der? Jo, det er i velferden – det er i ungdomstiltakene, det er i omsorgshjemmene. Det går feil vei. Likevel vil de føre en politikk hvor man tar 1,8 mrd. kr fra Oslo by bare på formuesskatt-elementet.

Den eneste grunnen til at man ikke har innført eieendomsskatt i denne byen og i Asker og Bærum, er nettopp at man tjener stort på formuesskatten. Men hvordan en skal

dekke inn tapet på 14,3 mrd. kr, sier de ingen ting om. Det har en dynamisk effekt på Høyres budsjett på 300 mill. kr. De har et gedigent retorisk problem med hensyn til hvordan dette henger sammen. Det hadde vært interessant om de kunne ha vært tydelig på hvordan de skaper flere arbeidsplasser med skattepolitikken sin. Kan de bevise det? Hvilket land, hvilken statistikk kan de vise til? Hvordan skal de finansiere 1,8 mrd. kr i tap for Oslo kommune hvis man fjerner formuesskatten?

Tove Linnea Brandvik (A) [13:43:21]: Jeg vil i alle fall benytte anledningen, siden jeg har 3 minutter, til å takke folk for en god innsats i debatten. Det har vært lærerikt, det har vært spennende, og det har vært givende å delta. For det handler faktisk om å utforme de mest grunnleggende mulighetene vi har i dette landet.

Jeg skal gi en utfordring til oss alle sammen, på tvers av partigrensene, for på nyåret skal vi begynne å jobbe mer aktivt med sysselsettingsstrategien for funksjonshemmede. Og hvis vi merker oss de ordene som vi i løpet av debatten bruker når det gjelder inkludering av funksjonshemmede, når det gjelder beskrivelsen av folk på uføretrygd, syke mennesker som har behov for bistand for å komme tilbake i arbeid, handler det ofte om syke, svake, utenfor – alle beskrivelsene er negative og handler om svakhet.

Jeg tror jeg vil utfordre, for jeg tror faktisk at de som i dag er syke, de som er funksjonshemmede, og som er i fullt arbeid, ikke er representanter for svake mennesker. De er usedvanlig sterke. De er langt sterkere enn gjennomsnittsnordmannen – for ham er det å få jobb ren plankekjøring. Det må vi legge som grunnlag når vi skal fortsette denne jobben. For vi skal utforme tiltak for å fjerne de barrierene som samfunnet har bygd over generasjoner. Men vi skal fjerne dem i hodet til folk, for det er flere barrierer inne i hodet vårt enn det er i samfunnet rundt oss for øvrig.

Arbeidsgivere i Norge har blitt spurt om hva de tror er vanskelig i forbindelse med å ansette ulike grupper med funksjonshemninger. De meldte tilbake at blinde ikke kan bruke data. Det er for så vidt en grei tanke å ha, men det medfører jo ikke riktighet. Jeg tenker at det handler om holdninger. Det betyr at det er veldig mange arbeidsgivere som velger ikke å innkalle blinde til intervju, for de har en formening om at data kan de ikke bruke. Men vi har jo ordnet de hjelpemidlene for lenge siden! Det er de tiltakene vi skal pakke sammen for å synliggjøre at verdiskapingen i Norge kan utøves av langt flere enn dem som er inne på arbeidsmarkedet i dag.

Så dette blir en felles utfordring for oss alle: Vi må snu retorikken vår. Og jeg skyter ikke på opposisjonen; jeg deler denne utfordringen med både opposisjonen og posisjonen, for dette er vårt ansvar. Og hvis ikke vi i dette huset klarer å snu den retorikken, har ikke arbeidsgiverne så veldig mange muligheter, for da får de sine direktiver med en utforming som går på at folk er syke og svake. Nei, syke og svake i Norge er usedvanlig sterke mennesker, som klarer seg på tross av sine utfordringer!

Presidenten: Svein Flåtten har hatt ordet to ganger tid-

ligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Svein Flåtten (H) [13:46:14]: Jeg må tilstå at representanten Karin Andersen absolutt traff oss på et ømt punkt, men ikke når det gjelder skattepolitikken. Den står vi trygt på, og vi vet at det å stimulere på den måten skaper arbeidsplasser. Og jeg refererte i mitt forrige innlegg til en rekke skattearter som regjeringen selv synes er brukbare når *de* foreslår det, men et anslag mot velferdsstaten når andre foreslår det.

Men der jeg ble rammet, og det som har gjort at jeg tar ordet på nytt, er de rød-grønne partienes forsøk på å etablere et monopol på hjertelag, på ønsket om velferd for den norske befolkningen. Slik er det jo ikke! Vi deler synspunktene om at arbeid til alle er viktig, men for å skape arbeid til alle må vi faktisk ha noen arbeidsplasser. Det er det som er forskjellen på oss og posisjonen.

Presidenten: Representanten Steinar Gullvåg har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Steinar Gullvåg (A) [13:47:34]: Jeg får tåle at representanten Flåtten forsøker å harselere over mitt engasjement mot sosial dumping. Ja, jeg *er* opprørt over at norske arbeidsplasser i seriøse bedrifter, bl.a. i Flåtten's hjemkommune, trues på livet av norskeide utenlandsfirma registrert i Litauen med rumenske arbeidstakere og med lønns- og arbeidsvilkår som ingen norske bedrifter er i stand til å konkurrere med. Det er etter min oppfatning en av de alvorligste truslene vi har mot norsk arbeidsliv. Og jeg skulle ønske at Høyre gjorde felles sak med oss i kampen mot dette uvesenet.

Ingjerd Schou (H) [13:48:46]: Det som fikk meg til å ta ordet, var to innlegg fra denne talerstolen tidligere. Det gjelder Breen, som spør om vi kan vise til noe land som med Høyres skattepolitikk kan være med og sikre velferden. Ja, vi kan gå til Bondevik II-regjeringen og det som kalles det dekkede bordet som Stoltenberg-regjeringen gikk til, nemlig Norge. Høy sysselsetting og en økonomi i godt gjenge – det var det såkalte dekkede bordet. Man behøver ikke gå veldig langt for å se at grunnlaget for velferd og det å sikre arbeidsplasser faktisk var det som kjennetegnet det bordet.

Så en visitt til Karin Andersen. Nå tror jeg at jeg skal minne om at SV var det partiet som ville avskaffe fattigdommen. Der har partiet moderert seg, fordi man ser at det ikke går. Man skal prøve å legge bedre til rette, men det å avvikle har man avblåst. Jeg tør bare minne om at både Arbeiderpartiet og SV faktisk var med på handlingsplanen mot fattigdom, som ble fremlagt under Bondevik II-regjeringen, ikke under Stoltenberg I-regjeringen. Det var bred oppslutning i Stortinget om det som handlet om den individuelle tilretteleggingen for å sikre folk arbeid, bolig og støtteordninger, og det var bred tilslutning til det.

Det samme gjaldt tiltaksplanen for funksjonshemmede, som hadde akkurat den samme innretningen, hvor også

dette fikk god gjenklang i dagens posisjonsparti, som den gangen var i opposisjon. Det samme gjaldt det å legge til rette for velferd – som heller ikke Stoltenberg-regjeringen før hadde gjort – nemlig ved å lovfeste den enkeltes individuelle rett til en handlingsplan, som veldig ofte kjenner dem som nettopp trenger hjelp og skal ha dette sikkerhetsnettet som vi har lagt grunnlaget for alle sammen. Så det å prøve å klistre på Høyre et stempel på at vi ikke er opptatt av det enkelte mennesket, tilrettelegging for arbeid og ha en skreddersøm som gjør at det er mulig både å komme seg i arbeid, få egen bolig og ha det nødvendige nettet rundt seg for å få hverdagen til å gå, tror jeg på det mest bestemte jeg skal avvise.

Så må jeg si at jeg etterlyser en større grad av ydmykhet. Gjennom flere titalls år har denne forsamlingen vært opptatt av tverrpolitisk å legge til rette for et sikkerhetsnett og en velferdspolitik som gjør at vi i dag kan ha det som kjennetegner vårt velferdssamfunn, Norge.

Presidenten: Kari Henriksen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Kari Henriksen (A) [13:51:41]: Bare en liten kommentar til debatten som nå går om hvilke partier og retninger som er best på sysselsetting. Det er riktig at det var ting som skjedde under Bondevik I-regjeringen, men jeg kan også huske at det var ganske mange kritiske røster til den næringspolitikken som da ble ført. Jeg husker oppslag fra næringslivsledere som var svært misfornøyde med den sysselsettingsstrategien som regjeringen hadde. Det var store oppslag i media om kutt i kommunale tilbud, om tiltak som ikke ble finansiert over statlige budsjetter.

Alle er enige om at det er viktig å ha folk i arbeid, men når det gjelder hvordan vi skal lykkes med det, skilles våre veier. Der har vi forskjellige synspunkter.

Det handler ikke om å minimalisere eller å si at de ikke har moral, eller at de tenker annerledes om andre mennesker enn det vi gjør i Arbeiderpartiet eller i regjeringen, men det er virkemidlene som er forskjellige. Det er det denne debatten handler om.

Thomas Breen (A) [13:52:52]: Jeg skal ikke bruke hele min taletid på 3 minutter. Jeg vil bare si at statistikk og matematikk er for så vidt både vanskelig og enkelt, men når representanten Schou hevder at Bondevik II var bedre på å skape flere arbeidsplasser, er ikke det riktig. I dag har vi en historisk lav arbeidsledighet. Det er 20 år siden det har vært registrert så lav arbeidsledighet. Vi registrerer ledighet på nøyaktig samme måte som før. Samtidig er det en historisk høy sysselsettingsgrad. Aldri tidligere har det vært så høy sysselsettingsgrad, og så har vi flere folk i arbeidsfør alder. Da er spørsmålet: Er det blitt skapt færre eller flere arbeidsplasser under denne regjeringen enn under Bondevik II-regjeringen? Det er et ganske enkelt regnestykke, og det selv om vi tar med at vi har fjernet aksjerabatten. Næringslivet kom til oss og sa at vi kom til å få massiv arbeidsledighet om vi fjernet den, fordi det ikke ville bli penger til å investere i bedriftene i fram-

tiden. Det stemmer ikke. Retorikken fra Høyre rundt det å skape og dele stemmer ikke. Man finner ikke eksempler ute i den virkelige verden hvor den retorikken holder mål. Vi har den høyeste sysselsettingsgraden på tross av et moderat til høyt skattenivå i Norge. Vi ligger 10 pst. over EU. Den retorikken Høyre prøver seg på, holder ikke vann. Det synes jeg er viktig å påpeke, for det sies så ofte. Det er mange som går rundt og i vanvare tror at det ble skapt mer under Bondevik II enn under denne regjeringen. Man kan gjerne diskutere om det er riktig å skape arbeidsplasser i offentlig eller privat sektor, men da må Høyre mene det og være tydelig på det.

Ingjerd Schou (H) [13:54:36]: Jeg skal være veldig kort. Det er bare det at i dag har vi altså 800 000 som står utenfor arbeidslivet, og det er den største utfordringen, uansett hvordan man sammenligner med tidligere regjeringer. Det dekkede bordet var dekket da Stoltenberg II startet, men antallet som står utenfor arbeidslivet, er utgangspunktet for velferden, og det er formidabelt høyt. Det er høyere nå enn noen gang før, og det er utfordringen for denne debatten.

Statsråd Rigmor Aasrud [13:55:14]: Det overrasker meg litt når Høyre sier at det er «800 000 som står utenfor arbeidslivet». Det Høyre gjør, er å telle med alle som er på uføreytelser, og alle som har sykepenge, og så teller man med alle som får økonomisk sosialhjelp, i tillegg. Det er jo faktisk sånn at veldig mange av dem som får økonomisk sosialhjelp, har andre ytelser i tillegg. Tallet er feil, og det synes jeg Høyre ikke burde bruke ved en sånn anledning.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 1404)

Sak nr. 2 [13:55:48]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om endring i statsbudsjettet for 2010 under Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (Innst. 119 S (2010–2011), jf. Prop. 23 S (2010–2011) kap. 847)

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 1413)

Sak nr. 3 [13:56:17]

Forslag fra stortingsrepresentant Laila Marie Reiertsen på vegne av Fremskrittspartiet fremsatt i Stortingets møte 2. desember 2010 (jf. Innst. 72 L):

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det utarbeides retningslinjer for hvordan departementet, offentlige etater og virksomheter skal håndtere henvendelser i forbindelse med varslingsaker.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1413)

Sak nr. 4 [13:56:34]

Forslag fra stortingsrepresentant Laila Marie Reiertsen på vegne av Fremskrittspartiet fremsatt i Stortingets møte 2. desember 2010 (jf. Innst. 72 L):

«Stortinget ber regjeringen opprette en egen varsleravdeling i Arbeidstilsynet som gis nødvendig myndighet til å følge opp varslingssaker, samt ha nødvendig kompetanse til å kunne bistå i forbindelse med varslingssaker i arbeidslivet.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1413)

Sak nr. 5 [13:56:52]

Forslag fra stortingsrepresentant Laila Marie Reiertsen på vegne av Fremskrittspartiet fremsatt i Stortingets møte 2. desember 2010 (jf. Innst. 72 L):

«Stortinget ber regjeringen opprette et utvalg som skal evaluere innføringen av varslingsparagrafene som ble innført i 2007. Stortinget forutsetter at et slikt utvalg skal ha med medlemmer fra arbeidslivsorganisasjonene, samt at utvalget også må ha med minst ett medlem som har vært varsler. Utvalget skal fremme forslag til endringer i lovverket for å styre varslernes vern.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1414)

Sak nr. 6 [13:57:09]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2011, kapitler under Helse- og omsorgsdepartementet (rammeområde 15) (Innst. 11 S (2010–2011), jf. Prop. 1 S (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra helse- og omsorgskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 2 timer og 15 minutter, og at taletiden fordeles slik:

Arbeiderpartiet 45 minutter, Fremskrittspartiet 30 minutter, Høyre 20 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Senterpartiet 10 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter og Venstre 10 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegget fra partienes hovedtalere og inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på ta-

lerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Bent Høie (H) [13:58:24] (komiteens leder): Norge har et av verdens beste helsevesen, ikke minst takket være tusenvis av dedikerte og kompetente ansatte som hver dag løser kompliserte utfordringer og gir omsorg til mennesker i den dypeste krise og nød, og nødvendig assistanse, slik at hverdagen går rundt for mange. Men det er fortsatt store utfordringer og noen svært bekymringsfulle utviklingstrekk.

Helsetjenesten i 2010 har vært preget av mange skandaler knyttet til manglende kvalitetsarbeid og pasientsikkerhet. Det er blitt manipulert med ventelister, lister er strøket uten at pasientene har fått beskjed, og pasienter har blitt operert på sykehus som ikke skulle ha gjennomført denne type operasjoner.

Basert på en internasjonal undersøkelse er det grunn til å tro at så mange som fem–seks pasienter dør daglig som følge av feil og uheldige hendelser i helsevesenet vårt. 41 får varige skader. Om lag halvparten av disse dødsfallene kunne vært unngått med bedre systemer og mer fokus på kvalitet fra ledelsens side.

Dette har vært en hovedsak for Høyre over mange år. Vi opplever nå at denne saken endelig har fått mer oppmerksomhet i den helsepolitiske debatten. Det skyldes ikke minst at pårørende nå har engasjert seg og stått fram med sine historier. Det skyldes familiene Lie og Bistrup, som bestemte seg for at de skulle arbeide for at andre ikke skulle oppleve det de opplevde, nemlig å miste sitt barn som følge av feil i helsevesenet.

Dette har allerede fått politiske konsekvenser. Helseministeren har igangsatt en prøveordning med et raskere helsetilsyn. Som følge av Høyres representantforslag om bedre rettsikkerhet for pasienter og pårørende har helseministeren nedsatt et utvalg som skal jobbe med et forslag om lovendringer – med tanke på bedre rettssikkerhet for pårørende og pasienter. De som leser årets budsjettproposisjon og -innstilling, vil finne at kvalitet og pasientsikkerhet er mer omtalt enn tidligere.

Men det er fortsatt langt igjen. Arbeidet med pasientsikkerhet og kvalitet handler både om systemer og om ledelse. I vårt helsevesen i dag er dette ansvaret i altfor stor grad overlatt til den enkelte lege og sykepleier og deres faglighet. Det går stort sett bra, takket være nettopp flinke fagfolk. Men det er menneskelig å gjøre feil, og det hender også at mennesker som jobber i helsevesenet, lar andre forhold enn pasientens beste styre. Derfor er det behov for systemer som fanger opp feil, og en toppladning som prioriterer arbeidet med dette. Jeg mener at en vesentlig del av svikten skyldes at både ledelsen og helseministrene de siste årene har vært for ensidig opptatt av å styre økonomien og i for liten grad opptatt av å sikre innholdet i tjenestene. Dette preger dessverre også årets budsjettproposisjon. Om økonomi står det:

«De regionale helseforetakene rapporterer hver måned til departementet på resultat, likviditet, aktivitet og bemanning.»

Men om pasientsikkerhet og kvalitet står det:

«De regionale helseforetakene bør ha løpende oppfølging av hvordan regionale retningslinjer for funksjonsfordeling, for eksempel innen kreftkirurgien, følges opp. Videre bør de regionale helseforetakene ha systemer for å sikre at nasjonale faglige retningslinjer tas i bruk i tjenesten.»

Det er lett å høre hvor forskjellig regjeringen vektlegger økonomistyringen i forhold til kvalitetsstyringen – klare krav og månedlig rapportering på økonomi og hyggelige oppfordringer og «bør»-formuleringer når det gjelder kvalitet.

Skal vi lykkes med å bedre kvaliteten og styrke pasientsikkerheten, må helseministeren bruke like mye tid på å følge opp foretakenes kvalitetsledelse som økonomiledelse. Styrene må bli like opptatt av rapportene fra Helseilsynet som av økonomirapportene, og lederne må gi like ofte tilbakemeldinger på avdelingenes kvalitetsarbeid som på økonomistyring. I tillegg må vi gjøre helsevesenet vårt til en mer lærende organisasjon. Helsetilsynets rapporter om andre må brukes til å forbedre egen virksomhet. Det må også opprettes en havarikommisjon for helsevesenet. Helsetjenesten må lære å lytte til pasient og pårørende. De har ofte gitt beskjed før det har gått virkelig galt, men ikke blitt hørt.

Høyre vil sørge for at brukerne får et velferdstilbud med bedre kvalitet. Da trenger vi først og fremst flere kompetente fagfolk. Det er ikke nok med regjeringens telle-og-melle-politikk.

De ansatte i kommunene skal ivareta eldre med store helseproblemer og unge med sammensatte behov. Eldre i sykehjem har i snitt seks–syv aktive sykdomsdiagnoser og trenger kvalifisert helsehjelp. Kommunene får stadig mer ansvar for tjenester til funksjonshemmede, psykisk syke og andre. Om lag 30 pst. av de ansatte i den kommunale omsorgstjenesten er ufaglærte. De gjør en formidabel innsats, men vi trenger mer kvalifisert helsepersonell for å gi brukerne god hjelp. Med Samhandlingsreformen forventes de å ta enda mer ansvar for forebygging, behandling og rehabilitering. Da trenger vi først og fremst flere sykepleiere, flere leger og andre utdanningsgrupper i den kommunale helse- og omsorgssektoren. Hvis kommunen skal være en attraktiv arbeidsplass for sykepleiere, fysioterapeuter og andre, må de oppleve kommunen som en faglig stimulerende arbeidsplass. Høyre har vært opptatt av å foreslå nettopp å øke satsingen på kvalitets- og kompetansetiltak i den kommunale omsorgstjenesten. Dette skal sikre bedre muligheter for videreutdanning og fagutvikling. Dermed styrkes kvaliteten i tilbudet til brukerne, og de ansatte får mulighet for faglig utvikling. Dette vil gjøre det lettere å rekruttere fagfolk. Økt mulighet for forskning i omsorgssektoren vil sikre bedre hjelp til brukerne og samtidig gjøre sektoren mer attraktiv for de ansatte. For Høyre er det her svaret på Samhandlingsreformens utfordringer ligger, ikke i nye og kompliserte finansieringssystemer. Det er mennesker som skal samhandle, ikke systemer.

Mange eldre står i sykehjemskø fordi det er for få plasser i kommunene. Høyre vil gi kommunene bedre mulighet til å bygge flere plasser i sykehjem og omsorgsboli-

ger. Høyre foreslår å innføre samme gode låneordning for bygging av sykehjem som vi har for skoler og idrettsbygg. Kommunene skal få rentefrie lån i fem år i tillegg til tilskudd fra staten. Høyre vil gi kommunene lov til å samarbeide med private om bygging av flere plasser i sykehjem og omsorgsboliger, slik vi samarbeidet for å sikre full barnehagedekning. Regjeringen har satt ned foten for dette og mener at selv et samarbeid med boligbyggelag er uakseptabelt. Høyre mener samarbeid med private vil gi flere tilbud til eldre, noe som er en styrke for fellesskapet, ikke en trussel.

De som er avhengige av hjelp fra det offentlige, opplever ofte å være i en sårbar og maktesløs situasjon. Høyres Inge Lønning sa en gang: Det verste en kan gjøre mot et menneske, er å frata det ansvar og begrunne det med omsorg.

Mange gruer seg til at fremmede skal hjelpe dem med personlig pleie. De som trenger hjelp, må få mer innflytelse over egen hverdag. Da trenger vi et mangfold av tilbud, ikke et omsorgsmonopol.

Alle skal få gode tjenester finansiert av det offentlige, men private kan gjerne utføre tjenestene. Et mangfold av private og offentlige tilbud gir brukerne større valgfrihet og dermed innflytelse over eget liv. Selv om noen få er for syke til å velge, er det mange brukere og pårørende som faktisk kan vurdere hva som er best for dem selv og deres nærmeste.

277 416 pasienter venter på behandling 2. tertial 2010. Det er ca. 77 000 flere enn de som sto i kø 1. tertial 2006. Dette er et resultat av regjeringens politikk, ikke et resultat av tilfeldigheter. Fra 2001 til 2006, under den borgerlige regjeringen, ble sykehuskøen redusert med 70 000 pasienter.

Under den borgerlige regjeringen var det pasientenes helsetilbud, under den rød-grønne regjeringen er det blitt helsesystemets pasienter.

Hvis sykehusene ikke behandlet pasientene raskt nok under den borgerlige regjeringen, kunne de risikere at pasienten fant et annet tilbud. I dag må pasientene vente til en uklar frist blir brutt, hvis kvoten for behandling hos andre er brukt opp.

De offentlige sykehusene skal og vil stå for den aller største delen av pasientbehandlingen. Men hvis de eier pasientene, betyr fort hensynet til egen virksomhet sakte, men sikkert mer enn optimal organisering for å sikre pasientene rask behandling. Denne negative utviklingen blir forsterket gjennom at regjeringen har ventelistemål som er bevegelige og utydelige.

Dette er ikke hokuspokus – resultatene taler for seg selv.

En enstemmig komité går nå inn for at en nasjonal helseplan skal bli et operativt redskap for prioriteringer og politisk styring. Dette forslaget sto Høyre og Fremskrittspartiet alene om så sent som våren 2009. Vi er spent på om regjeringen faktisk følger dette opp i forbindelse med Stortingets behandling av helseplanen i 2011. Gårsdagens demonstrasjon for lokalsykehusene viser med all tydelighet at helsetilbud ikke bare er fag og byråkrati, men i høyeste grad også politikk.

Jeg tar opp de forslagene hvor Høyre er medforslagsstiller.

Line Henriette Hjemdal hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Bent Høie har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Tove Karoline Knutsen (A) [14:09:12]: Høyre har i sitt alternative budsjett øremerket 330 mill. kr av de regionale helseforetakenes budsjetter til kjøp av diagnostisering og behandling av private tilbydere.

I Nord-Norge er det ganske smått beventd med private behandlingsaktører. Som kjent er det litt mer attraktivt å etablere seg kommersielt der det bor mye folk på et lite geografisk område. Det betyr altså at f.eks. Helse Nord i henhold til Høyres alternative budsjett må ta en sum penger og sende dem til private tilbydere på Østlandet i stedet for å bruke den samme summen til å bygge opp og styrke det offentlige tilbudet i nord, der folk i Nord-Norge bor.

Syns Høyre at dette er en klok politikk?

Bent Høie (H) [14:10:10]: Ja, jeg er overbevist om – veldig kort – at hvis man hadde innført Høyres helsepolitikk, ville også private funnet det attraktivt å etablere seg i Helse Nord's område.

Vi opplever på flere områder i helsevesenet, f.eks. innen rehabilitering, at de få private institusjoner som faktisk finnes i Helse Nord, av denne regjeringen blir tvunget til å legge ned gode rehabiliteringstilbud til utsatte pasientgrupper. En legger ned et marginalt tilbud som er svært viktig. I realiteten tvinger man disse pasientene til enten å ta et dårligere tilbud eller å gjøre det representanten Tove Karoline Knutsen er opptatt av, nemlig å reise til andre deler av landet for å få et tilbud – istedenfor å få et godt tilbud lokalt, som denne regjeringen sørger for blir lagt ned.

Geir-Ketil Hansen (SV) [14:11:10]: Privatisering, økt konkurranseutsetting – også i helsepolitikken er jo det en viktig del av Høyres politikk.

Høyre har styrt Oslo i lag med Fremskrittspartiet siden 2003, og erfaringene er, som vi kan lese, 430 færre sykehjemsplasser, kostnadene til drift av sykehjemmene har økt dramatisk, ingen har oversikt over hvor mange eldre som trenger hjelp, Aftenposten kan fortelle at antall klager fra eldre er doblet på ett år, og jeg har sett at stoppeklokken har vært retningsgivende for hjemmetjenestene i Oslo.

Så mitt spørsmål til Høie er: Hva har Høyre lært av erfaringene fra omsorgspolitikken i Oslo kommune?

Bent Høie (H) [14:11:56]: Den framstillingen av tilbudet til eldre i Oslo som representanten Hansen her kom med, stemmer ikke med virkeligheten – verken slik den oppleves blant de eldre i Oslo, eller slik den faktisk er.

I motsetning til f.eks. den rød-grønne byen Trondheim kan eldre i Oslo velge hvem som skal komme hjem til

dem og utføre de hjemmebaserte tjenestene. Det gjør at de eldre i Oslo er mye mer fornøyd med tjenestene. Ikke minst gir mange uttrykk for at nettopp det at de får lov til å velge, og eventuelt velge vekk hvis de er misfornøyd, gjør at de blir mer fornøyd med tjenestene. En ser også at Oslo har et godt tilbud, selv om Oslo heller ikke har kommet langt nok i forhold til å bygge ut tilbud. Derfor ville de også vært glad for at Høyres budsjett hadde blitt vedtatt i dag, slik at de hadde fått mer penger til å bygge ut flere sykehjemsplasser og flere omsorgsplasser.

Kjersti Toppe (Sp) [14:13:11]: I den Høgre- og Framstegsparti-styrte Bergen har dei konkurranseutsett både heimhjelp og heimesjukepleie.

Mitt spørsmål er om kva valfridom er for Høgre, når det er slik at dei private tilbyderane i heimesjukepleia ikkje kan gi tilbod om natta. Det står i det skrivet dei gamle – dei som treng heimesjukepleie – får, at dersom dei treng hjelp nattetid, må dei ty til det offentlege hjelpetilbodet. Er det ikkje eit problem for Høgre at dei svakaste, dei sjukaste, ikkje har eit val, at dei må ty til det offentlege tilbodet, som etter vår meining då må prioriterast?

Bent Høie (H) [14:14:05]: Dette var et svært rart spørsmål. Nå framstiller representanten Toppe det som om det er et dårlig tilbud å få et offentlig tilbud om natten, mens Senterpartiets og de rød-grønnes svar jo er at vi skal ha et offentlig tilbud 24 timer i døgnet.

Høyre har jo i Bergen gjort det mulig å velge tilbud på dagtid, spesielt når det gjelder de hjemmebaserte tjenestene. Det er et gode, en fordel og en utvikling av tilbud. Og så er det jo ikke slik at man må ta til takke med et offentlig tilbud om natten – et offentlig tilbud om natten er sannsynligvis like godt i Bergen som i alle andre byer, ikke minst i de byene som er styrt av de rød-grønne.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Tore Hagebakken (A) [14:15:09]: Helse og omsorg har høyeste prioritet i statsbudsjettet for 2011. Etter at budsjettet ble lagt fram, har regjeringa presentert en ny, forsterket innsats i eldreomsorgen. Gjennom finansinnstillingen og denne innstillingen fra helse- og omsorgskomiteen økes innsatsen ytterligere overfor de eldre – særlig demente og deres pårørende. Dette viser for øvrig også at mange er blitt hørt i forbindelse med budsjettthøringene i vår komité.

Sykehusøkonomien styrkes med 970 mill. kr. Innenfor poliklinisk virksomhet blir den prosentvise økningen på hele 4,5 pst. Ventetidene til diagnostisering og behandling skal ned. Derfor økes innsatsen innenfor røntgen med 44 mill. kr. Sammenlignet med 2005 vil vi neste år bruke 9,1 mrd. kr mer til pasientbehandling.

Helse- og omsorgsdepartementets oppfølging overfor helseforetakene blir intensivert. Fristbrudd er uakseptable lovbrudd. Det blir spesiell oppmerksomhet på poliklinisk behandling.

Nye investeringslån til regionale helseforetak utgjør 446 mill. kr neste år, og vi kommer i gang med nytt

Østfold-sykehus. Økte bevilgninger til Samhandlingsreformen og opptrappingsplan for rusfeltet kommer godt med – med økninger på henholdsvis 200 mill. kr og 100 mill. kr. Innenfor psykisk helse gis det rom for 110 nye psykologstillinger i kommunene. Og på rehabiliteringsfeltet pålegges de regionale helseforetakene i 2011 kjøp fra private på minst samme nivå som i år.

Alle har rett til en verdig alderdom og krav på et trygt omsorgstilbud. De fleste får heldigvis også gode tjenester av flinke og engasjerte ansatte. Men dessverre ser vi noen eksempler på mennesker som ikke får den hjelpen de skulle ha hatt. Slik kan vi ikke ha det. Alle har rett til en trygg og verdig omsorg.

Derfor har vi lovet full dekning av sykehjem eller heldøgnsbemannede omsorgsboliger innen utgangen av 2015, og vi øker de statlige tilskuddene betydelig, med 230 000 kr per enhet. Det betyr f.eks. at en kommune som bygger 30 sykehjemsplasser, vil få et statlig tilskudd på nesten 27 mill. kr med justering av taksten. Kommuner som allerede har fått tilsagn om tilskudd, skal ikke komme dårlig ut, sjølsagt. Derfor gis de endringer som her skjer, tilbakevirkende kraft. Totalt vil staten bidra med over 9 mrd. kr til bygging i planperioden.

Kommunene får også en ekstra milliard i frie inntekter – og vi kaller det en eldremilliard, fordi det først og fremst er innenfor eldreomsorgen det trengs et ekstra tak. Statsministeren har for kort tid siden – her i spørretimen – understreket at det blir flere nye milliarder til kommunene i årene som kommer. Dette med én milliard ekstra sier for øvrig en samlet komité er positivt. Det var så langt vi kom da vi ble enige om å være enige når det gjaldt valg av superlativ.

I Arbeiderpartiet har vi nettopp gjort en undersøkelse som viser at over 70 pst. av ordførerne våre svarer ja til at de frie midlene vil bidra til å styrke eldeomsorgen. Jeg synes det lover godt. Andre har sett seg nødt til å bruke pengene til å rette litt på kommuneøkonomien. Noen av disse kommunene vet jeg også er kommuner som allerede har prioritert omsorgssektoren.

Samfunnet skal stille opp med den hjelpen en har behov for den dagen en trenger det. Men vi kan ikke vedta eller bevilge oss bort fra det faktum at alderdom kan bringe store endringer i livet. De fleste eldre lever heldigvis gode liv sammen med sine nærmeste, ikke minst takket være en stor innsats fra familiene sjøl og andre frivillige.

Men de som opplever ensomhet, og ikke lenger er like mobile som de en gang var, skal også ha mulighet for deltagelse og kulturelle opplevelser og derigjennom økt livskvalitet. Derfor er Den kulturelle spaserstokken et viktig bidrag. Derfor ønsker vi også – og det står en samlet komité bak – å lovfeste dagsentertilbud i alle kommuner senest innen 2015.

Vi lanserer en verdighetspakke på vel 52 mill. kr som gir mange gode bidrag til en bedre eldreomsorg – særlig fordi de aller fleste tiltakene skjer i regi av, eller i partnerskap med, frivillige krefter. Cirka 30 mill. kr går til tilbud overfor demente og deres pårørende, der pårørendeskoler utgjør den største satsingen.

Mange frivillige gjør hver dag en kjempeinnsats for å

hjelpe dem som føler seg utenfor i samfunnet, lever isolert eller trenger bistand for å få til det mange av oss tar som en selvfølge. Derfor gir vi ekstra støtte til Røde Kors' besøkstjeneste, Verdighetscenteret ved Bergen Røde Kors sykehjem, forebyggende hjemmebesøk hos eldre, utvidelse av hørselshjelpsordningen, lindrende behandling i kommunene og den inspirerende stiftelsen Livsglede for eldre. De har for øvrig som motto: «Alle skal få leve livet livet ut.» Vi kunne på en måte ikke oppsummere våre ambisjoner for eldreomsorgen bedre enn å bruke nettopp de ordene.

Det er helsetilstanden som skal avgjøre hvilket tilbud som ytes, ikke bosted, økonomi eller bakgrunn. Alle har rett til tilgang til sykehustjenester i landet. Det viktigste i framtiden blir å forebygge mer og reparere mindre. Vår resept i den sammenhengen er som en sikkert skjønner: Samhandlingsreformen. Den behandlingen folk trenger jevnlig, skal de få nærmest mulig der de bor. Den avanserte behandlingen folk trenger sjelden – aller helst aldri – ved alvorlig sykdom, skal gis ved toppspesialiserte sykehus.

Vi i Arbeiderpartiet står for et sterkt offentlig helsevesen. Likevel er det utstrakt bruk av private helsetilbud i Norge. Men vi vil ikke bygge ned det offentlige helsevesen for å gi plass til et større privat marked, slik høyresiden er opptatt av. Det er viktigere at det offentlige helsevesen beholder et stort behandlingsvolum, sikrer fornuftig ressursutnyttelse, har høy kvalitet og ikke minst god pasientsikkerhet.

Ventetiden skal ned, men verken skattelette eller privat helsemarked er svaret. Uansett om tjenesten er offentlig eller privat skal regningen betales, men ved offentlige tjenester slipper vi i hvert fall ekstra utlegg for at noen skal tjene penger – ha profitt.

De aller fleste som får behov for sykehusinnleggelse, slipper å vente en eneste dag. Det er fordi 70 pst. av sykehuspasientene blir innlagt for akutt behandling, og får hjelp umiddelbart.

Det er riktig at flere venter nå enn under Bondevik-regjeringa, men det hører definitivt også med til historien at over 90 000 flere mennesker nå får behandling ved norske sykehus. Den medisinske og teknologiske utviklingen gjør at vi kan behandle flere.

Høyre og Fremskrittspartiet har i sine alternative budsjetter foreslått en storstilt økning i bruk av private helse- og omsorgstjenester. Dette mener høyresiden er den beste løsningen på utfordringene med økende behov for helse- og omsorgstjenester i framtiden. Men andre land som har prøvd slike løsninger, viser at det slett ikke gir de helsemessige eller økonomiske gevinstene en argumenterte med. I Danmark har de borgerlige privatisert i stor skala gjennom flere år. Systemet der skaper store forskjeller mellom folk. Det er usolidarisk og koster skattebetalerne dyrt på mange måter. Flere i Danmark roper nå et varsku om at pasienter overbehandles i private sykehus, og at bruken av private aktører er ute av kontroll. Danmarks blå politikere har ført landet ut på en farlig vei, og køene har slett ikke blitt kortere. Slik vil vi ikke ha det her i Norge.

Det var en kraftfull demonstrasjon her ute i går til støtte for lokalsykehusene og særlig akutt- og fødetilbudet. Vi sier det klart: Lokalsykehusene er viktige helseleverandø-

rer og skal bestå, men det er viktig å organisere sykehus-tilbudet slik at det gir best mulig behandling. Det betyr at noen lokalsykehus kan få endringer i oppgavene de skal gjøre, kanskje særlig knyttet til kronikere, som det blir flere av, og eldre.

Når det gjelder fødetilbudet, er stikkordene nærhet, trygghet og kvalitet. Helse- og omsorgsministeren går nå grundig gjennom de regionale fødeplanene som Stortinget har bedt dem om å utarbeide. Jeg vet at statsråden følger nøye med på hva som planlegges gjennomført når det gjelder akuttilbudene, og vurderer om det er grunnlag for å gjøre endringer fra hennes side.

Også anbudsprosessene i regi av de regionale helseforetakene har skapt mye engasjement og, vil jeg legge til, uro, fordi det å tape anbud sjølsagt har store konsekvenser. Jeg vil gjenta det jeg sa i finansdebatten: Det er ganske nytt å drive anbud i helsesektoren, og da nekter jeg å tro at det ikke fortsatt er et forbedringspotensial, og at det også kan skje feilvurderinger. I så fall er det viktig å korrigere raskt, slik at nødvendige pasienttilbud ikke skades. Dette kan ikke understrekes sterkt nok med hensyn til klagebehandlingen som nå følger.

Helseforetakene må være seg sitt sørge-for-ansvar bevisst og, ikke minst, i særdeleshet ta det hensynet når det gjelder øyeblikkelig hjelp og rettighetspasienter.

I politikken gjør vi stadig små og store valg. Kampen om samfunnsretningen står hele tiden. Den norske modellen handler om å løse de store oppgavene i fellesskap. Det går ikke an å tappe felleskassa for mange titalls milliarder. Skattelette betyr velferdskutt og skaper større forskjeller mellom folk. Nå vil Høyre ha mindre forskjeller mellom folk, visstnok, samtidig som de fortsetter som sitt gamle jeg. De prøver seg på vår retorikk samtidig som de fører Fremskrittspartiets politikk på mange områder. Det store målet for å oppnå makt og skattekutt er å styre landet arm i arm med Fremskrittspartiet.

Solidaritet og like muligheter er viktig for oss. Vi bruker pengene på de store oppgavene, ikke minst innenfor helse- og omsorgssektoren.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [14:25:33]: Man skal lytte til selvskryt, for det kommer fra hjertet, heter det.

I sitt innlegg viste representanten Hagebakken til en verdighetspakke på rundt 52 mill. kr, som er de pengene som de rød-grønne helsepolitikkerne har fått lov til å disponere i denne budsjettbehandlingen. I tillegg viste han til den såkalte eldremilliarden.

Hagebakken har tidligere vært ordfører i Gjøvik, og hvis vi bryter ned disse tallene, vil Gjøvik få 346 000 kr mer til drift av eldreomsorgen. Det gir lønn til en sykepleier i åtte måneder, eller penger til drift av en sykehjemsplass i sju måneder. Gjøvik har 55 personer som venter på sykehjemsplass, og på en skala fra en til seks scorer kommunen 3,2 på brukertilfredshet i pleie og omsorg. Tør virkelig Hagebakken å se de eldre i Gjøvik i øynene og si at den rød-grønne satsingen nå vil gi en verdig eldreomsorg i Gjøvik og i resten av landet?

Tore Hagebakken (A) [14:26:23]: Ja.

Deretter: Dette var en utrolig merkelig form for matematisk framstilling. Det er jo slik at Gjøvik vitterlig får over 5 mill. kr av den milliarder. Hvis representanten Gåsvatn nå rister på hodet, må jeg si at akkurat når det gjelder å svare på dette spørsmålet, anser jeg meg som minst like kompetent, fordi jeg vet at tallet er i overkant av 5 mill. kr. Hvis du regner ut fra verdighetspakken på 52 mill. kr, er det kanskje mulig at du får et slikt tall, men den er fordelt på frivillige organisasjoner.

Det var et ubegripelig spørsmål. Men vi satser offensivt på eldreomsorgen, det er åpenbart. Og vi tømmer ikke først felleskassa for titalls milliarder kroner, så vi har faktisk pengene som trengs. Derfor kan vi i hvert fall se folk i øynene både nå og i fremtiden.

Sonja Irene Sjøli (H) [14:27:26]: Da vet vel også, som selvoppnevnt kompetent, representanten Hagebakken at det er godt dokumentert både fra SINTEF, fra Helse-tilsynet og Helse Sør-Øst at tilbudet om rehabilitering er svært mangelfullt.

I Hagebakkens eget fylke, Oppland, har rehabiliteringsinstitusjonene Kløverhagen, Sofienberg og Fron blitt lagt ned. Hvis Sølvskottberget nå blir lagt ned, er alle rehabiliteringsinstitusjonene i Gudbrandsdalen borte. Det berører 14 kommuner. Det er bare Skogli på Lillehammer igjen, som også har fått betydelig reduksjon i sin aktivitet. I tillegg står flere i fare for å bli nedlagt eller få redusert aktivitet – Tonsåsen, Steffensrud og Paulsrud. Av disse sju er fem familieeide institusjoner. Disse har gitt kvalitativt gode tilbud og bidratt til mangfold, til valgfrihet og til kvinnearbeidsplasser i flere generasjoner.

Hvorfor sitter Hagebakken stille og ser på at rehabiliteringstilbudet og opptreningstilbudet i Oppland raseres, og at mange gode tilbud til befolkningen blir borte og viktige kvinnearbeidsplasser forsvinner?

Tore Hagebakken (A) [14:28:33]: Jeg sitter på ingen måte passiv. Jeg har fått mange henvendelser og hatt drøftinger med dem som her blir berørt. Jeg oppfordrer alle til å klage, for jeg er opptatt av at vi får en ordentlig kvalitetssikring av disse prosessene, siden dette representerer viktige tilbud til ulike pasientgrupper. Som jeg sa, ønsker vi neste budsjettår å styrke rehabiliteringsinstitusjonene, eller minimum å kjøpe tjenester på samme nivå som i innværende år.

Som jeg også sa innledningsvis her, er vi veldig opptatt av at viktige pasienttilbud ikke blir borte, men om de da erstattes av andre, er det utrolig viktig at dette er kvalitetssikrede prosesser hvor alt har gått riktig for seg. Det er nytt å drive med dette i helsesektoren. Derfor kan det være begått feil her, og da er det veldig viktig at det blir rettet opp i tide.

Laila Dāvøy (KrF) [14:29:52]: Under budsjettdebatten i fjor diskuterte vi endringer i poliklinisk fysioterapi-tilbud. Det går på behandling etter operasjoner, og det går ikke minst på terapi i basseng for ulike grupper.

Representanten Hagebakken prøvde å berolige meg noe voldsomt med å si at med oppdragsdokumentene fra statsråden ville nå dette ordne seg, og at disse terapibas-sengene nok ville overleve.

Hva har så skjedd? Jo, det har skjedd at noen driver videre som før, mange er blitt avviklet, og noen vil bli avviklet eller få sterkt reduserte tilskudd i 2011.

Mitt spørsmål er: Hva mener Arbeiderpartiet at man nå skal gjøre?

Tore Hagebakken (A) [14:30:43]: Det er riktig som jeg sa, at jeg har tillit til at helseforetakene vil være opptatt av å rigge opp gode pasienttilbud.

Så har jeg også registrert hva som har skjedd. Utgangspunktet er at vi bevilger jo ikke mindre penger til dette formålet. Det er fortsatt 43 mill. kr, men pengene er fordelt på en annen måte, og jeg må nesten si, på en mer rettferdig måte enn tidligere. Men vi ser at det har hatt noen konsekvenser. Der vi har hatt slike tilbud, er noen blitt borte som følge av at de har fått mindre penger, fordi de har hatt mer enn de egentlig skulle hatt tidligere, hvis man ser det ut fra en rettferdighetsbetraktning. Så jeg er fortsatt opptatt av å følge med på hva som her skjer, for for noen pasienter er nok dette et viktig og godt tilbud. Vi vet jo at fysioterapeuter bl.a. også deltar i dette, og hvis man jobber i team med andre, så inngår man jo også i DRG-finansieringen overfor de regionale helseforetakene.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [14:32:13]: For halvannen uke siden hadde vi finansdebatten i denne sal. Det var en litt spesiell opplevelse. Regjeringspartiene sa nesten ingen ting om sin egen politikk, men vi fikk vite mye om Fremskrittspartiets politikk, mye om Høyres politikk, og vi fikk høre hvor fantastisk alt fungerte under det rød-grønne styret. Jeg håper denne debatten blir noe bedre.

Jeg begynte ikke med politikk for å fortelle om de vellykkede blant oss. Jeg er opptatt av dem som sliter, av dem som faller utenfor, og av dem som trenger det lille ekstra for å skape seg sitt gode liv. Politikk handler om å rette opp skjevheter og gi alle mulighet til å lykkes. Veien dit er lang og vil ta ekstra lang tid dersom de som faktisk bestemmer, ikke vil innrømme at feil og mangler eksisterer.

Fem år med rød-grønt styre har gitt oss store forskjeller i samfunnet og gjort det enda vanskeligere for enkelte å få hjelp. Antall fattige barn i Norge er tredoblet. Psykiatrien bygges ned. Antall rusmisbrukere i behandlingsskø øker. I tillegg har vi fått en uendelig lang behandlingsskø som har økt hvert eneste år. Dette har medført at vi har fått et todelt Helse-Norge. Stadig flere resignerer og kjøper seg ut av behandlingsskøen, og stadig flere kjøper seg privat helseforsikring fordi de har begynt å miste troen på at hjelpen vil komme den dagen de virkelig trenger den.

Spørsmålet blir da: Er regjeringen fornøyd med sin helsepolitikk? I så fall betyr det at det er en villet politikk å ha et todelt Helse-Norge. I motsatt fall har regjeringens helsepolitikk vært mislykket. Det hadde vært greit med en avklaring rundt dette.

Heller ikke i år forsøker man å få ned sykefraværet med de virkemidler som man vet virker. Riktig behandling til riktig tid skal vi fortsatt ikke ta i bruk som et virkemiddel. Folk skal fortsatt gå i månedsvis med utbetalinger av sykepenger mens de venter på en undersøkelse eller en operasjon. Ledig kapasitet skal fortsatt være nettopp det, ledig.

Rehabilitering er ofte avgjørende for at folk skal komme tilbake til jobb etter sykdom eller skade. Rehabilitering er ofte avgjørende for folk som lever med en kronisk sykdom i forhold til å kunne stå i jobb. Likevel får ikke alle dette tilbudet. Rehabiliteringsplasser legges ned, ventelistene øker. Varmtvannsbasseng blir borte, og færre får behandlingsreiser til varmere strøk.

Mer enn 2 mrd. kr ekstra bevilger Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett for å redusere helsekøen og for å stoppe reduksjonen innen varmtvannsbasseng, fysioterapi og behandlingsreiser.

Man kan oppnå mange goder ved å bo i Norge, men det krever litt flaks, litt hyl og skrik og litt fet lommebok om du skal komme i mål med disse godene. Fremskrittspartiet har også i år prioritert helse og omsorg veldig høyt. Helse og omsorg er viktige elementer for å gi folk flest et trygt og godt liv. God helse gir velferd.

Fremskrittspartiet har prioritert helse og omsorg høyt fordi vi mener at nå er det de eldres tur. Vi har prioritert helse og omsorg høyt fordi det gir innsparinger i sykepenger, arbeidsavklaringspenger og uføretrygd. Vi har prioritert dette høyt fordi vi vil kjempe mot den utviklingen vi har sett de siste årene, nemlig et todelt helsevesen som prioriterer dem med penger og dem som orker å skrike høyt. Fremskrittspartiets alternative budsjett ville gitt behandling til mer enn 50 000 flere mennesker enn regjeringens bevilgning gir.

Altfor mange rehabiliteringsplasser har forsvunnet de siste par, tre årene. Denne trenden vil Fremskrittspartiet snu før det er for sent, og vi bevilger derfor 180 mill. kr ekstra til rehabilitering. Der regjeringen prater, der handler Fremskrittspartiet.

Rusomsorgen står på stedet hvil. Bortsett fra en tilleggsbevilgning til ettervern i kommunene vil køen av behandlingstrengende fortsette å øke med dette budsjettet.

Men litt ros skal regjeringen få for at de styrker ettervernet i kommunene. Dette har vært et forsømt område altfor lenge og har gjort at vi ikke har hatt en rusomsorg som henger sammen. Et bedre ettervern kan gi flere mulighet til å lykkes. Derfor er det litt synd at beløpet er såpass lavt. Når man fordeler 70 mill. kr på alle kommunene i landet, blir det bare så altfor lite per kommune. Fremskrittspartiet styrker rusarbeidet med ytterligere 336 mill. kr i sitt alternative budsjett.

Ressurskrevende tjenester er en annen gruppe som fikk svi av regjeringen i fjor og forfjor. Det var en omlegging som fikk svært uheldige konsekvenser både for kommunene og bruker. Regjeringen lovet å reversere innstramningen dersom den fikk uheldige konsekvenser. Fra hele landet har vi fått melding om kutt i tjenestetilbudet grunnet regjeringens innstramning i ordningen, uten at regjeringen har reversert sin innstramning som lovet. Fremskrittspartiet

partiet har tatt kommunenes signaler på alvor og bevilger 700 mill. kr ekstra til de ressurskrevende tjenestene.

Eldreomsorgen har enda en gang blitt løftet opp på den politiske dagsordenen. Men det hjelper altfor lite. År ut og år inn har storting og regjering lovet en trygg og verdig eldreomsorg, uten å gjøre kommunene i stand til å følge opp lovnadene. Flertallet tviholder på et system som de vet ikke virker, og skandaleoppslagene står i kø. De eldre føler at de er en byrde, og føler seg sviktet og mindre verd.

Fremskrittspartiet inviterer atter en gang Stortinget til en dugnad lik den vi gjennomførte for barnehager. Foreløpig står Fremskrittspartiet helt alene om å ville gjenta barnehagesuksessen. I mellomtiden gjør Fremskrittspartiet det beste ut av situasjonen og dobler investeringstilskuddet til bygging av sykehjemsplasser og utvider antallet med 1 000 plasser i sitt alternative budsjett. Utbyggingstakten går med museskritt, og vi kommer mer og mer på etterskudd for hvert år som går. Men uansett antall sykehjemsplasser: Kommunene er tydelige på at det er å drifte disse plassene som er den største utfordringen. Fremskrittspartiet har derfor en tilleggsbevilgning på 2 mrd. kr i sitt alternative budsjett som er øremerket eldreomsorg. Samlet bevilgningsøkning for eldreomsorgen alene er dermed på hele 3,5 mrd. kr.

Men så litt tilbake til forskjellene i helsevesenet. I Brennpunkt nylig kunne vi følge en ung mor på metadon og hennes svangerskap. Det var rystende å være vitne til at disse kvinnene ikke blir behandlet som andre mødre fordi de er i LAR. Alle vordende mødre skal bli møtt med respekt, støtte og informasjon. Men LAR-kvinnene får ikke reell informasjon. De blir ikke møtt med respekt, rett og slett ved at de ikke blir hørt, og de får ikke reell støtte for sine valg, stikk i strid med det et samlet storting har sagt når det gjelder nettopp denne gruppen vordende mødre.

I filmen kom det fram at hun ønsket å trappe ned på metadon, men ble møtt med det motsatte. Legen økte hennes dose. Disse kvinnene får altså ikke reell informasjon om hva metadon gjør med deres ufødte barn, og de får altså ikke støtte i de valgene de ønsker å ta. For meg er slik forskjellsbehandling uakseptabel og rammer ikke bare kvinner, men aller mest rammer det det ufødte barnet.

Fremskrittspartiet styrker innsatsen for rusmiddelmissbrukere med 336 mill. kr i sitt budsjett. Bevilgningen skal dekke økt behandling, økt ettervern, tilskudd til bolig samt tilskudd til frivillige som arbeider innen rusomsorg og rusforebygging.

Regjeringen har en tro på at det offentlige kan løse alt for alle. Fremskrittspartiet mener at det offentlige i samarbeid med de private og de frivillige kan løse enhver oppgave og utfordring som måtte komme. Spesielt viktig er det arbeidet som tusener på tusener hver eneste dag legger ned i frivillig arbeid. Hadde alle disse frivillige streiket samtidig, hadde Norge rett og slett stoppet opp. Fremskrittspartiet øker derfor bevilgningen til frivillig arbeid i sitt alternative budsjett med litt over 200 mill. kr.

Å være en av de få kan by på utrolig krevende utfordringer. Du må nesten være frisk for å orke å kjempe for hjelp og oppfølging. Dette har vi dessverre flere eksemp-

ler på. Amalgamforgiftning, spiseforstyrrelser og ME er alle sykdommer hvor det er nesten umulig å bli sett og hørt. Flere har i årevis ligget alene i mørket og ventet på hjelp og behandling. Kunnskapen virker svak, de lærde strides, og de som har vært rammet av sykdom og blitt friske, har blitt friske på forskjellige måter, men er likevel enige om en ting: De blir ikke tatt på alvor, de blir ikke hørt.

Økt kunnskap og forskning som bygger på funn som er gjort andre steder i verden, må følges opp. ME rammer heldigvis ikke så mange, men den rammer hardt og brutalt, og vi trenger kunnskap nå. Altfor mange har solgt alt de eier og har, i sin desperate jakt etter en kur eller en medisin som kan gjøre dem friske.

Amalgamforgiftning er en annen slik sak. En håndfull kvinner har i årevis viet amalgamforgiftning all sin tid. Men de har møtt motgang år ut og år inn. Ingen vil ta et ordentlig ansvar. Man har en dokumentasjonsstabel uten sidestykke, utallige møter og brev til helseministre som har kommet og gått, nye lovnader og nye utvalg er satt ned, men ingenting skjer. Hvor lenge kan man kjøre denne uthalingsteknikken? Hvor lenge kan denne gruppen mennesker overses?

Også spiseforstyrrelser og ungdom som kutter seg, er tegn på at ting ikke er helt som de skal være, tegn som er lette å se. Det er ingen tvil, her er det noen som har vondt i sjelen. Men behandlingstilbud er det lite av, i hvert fall et behandlingstilbud som er riktig, og som virker.

Mange kunne vært reddet, og mange mener de kunne unngått lidelser gjennom mange år dersom riktig hjelp var satt inn tidligere.

Utfordringene står i kø for oss som stiller med helsepolitikk. Vi er ikke eksperter på alt. Vi må lytte, og vi må lære. Spørsmålet blir om vi alltid gjør det, og mange mener at vi ikke gjør det.

Sykdom og skader som rammer de få, blir grovt nedprioritert. Jeg synes virkelig synd på dem som år ut og år inn forsøker å få gehør for sitt bitte lille felt, for sin sykdom. Mange vil nok føle at de er glemt i år også.

Til slutt noen ord om psykisk helse, som Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjett styrker med 100 mill. kr. Dette gjør vi fordi Opptrappingsplanen for psykisk helse ikke nådde alle målene som ble satt, og fordi det nå kuttes i alle ledd over hele landet i det vi faktisk greide å bygge opp. Psykiske lidelser rammer svært mange og kan få alvorlige konsekvenser dersom det ikke behandles. Legger man sykefraværet og uføretrygden til grunn, viser det seg at det er svært mye å hente ved å yte god og riktig psykiatrisk behandling på et tidlig stadium. I motsatt fall kan vi oppleve psykisk syke som vandrer rotløst rundt i gatene, eller som stenger seg inne bak lukkede dører. Begge deler er like ille. Forvirret og desperate ender noen med å ta sitt eget liv, og noen skader andre.

Med en tilleggsbevilgning på 100 mill. kr kunne vi unngått kuttene i de resultatene vi nådde, og psykisk syke hadde sluppet å komme til stengte dører. Det gir som kjent noe kortvarig varme å tisse i bukse.

Jeg tar herved opp de forslag som Fremskrittspartiet har i saken.

Presidenten: Representanten Kari Kjønås Kjos har tatt opp de forslag hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Tore Hagebakken (A) [14:46:04]: Jeg vet at representanten Kjønås Kjos – og det har hun igjen demonstrert her i dag – har et ekte og sterkt engasjement knyttet til dem som sliter med rusproblemer. Jeg vil takke for den lille komplimenten vi fikk med hensyn til ettervernet. 100 mill. kr tror jeg vil komme godt med. Det kan hende det blir mer senere også. Ingen vet hva vi får til.

Så stusser jeg litt over at representanten Kjønås Kjos har som kampsak å få redusert avgiftene på tobakk og alkohol kraftig. Det trengs det en litt nærmere forklaring på. Jeg ser ikke helt logikken i det engasjementet og det merkelige standpunktet.

Kari Kjønås Kjos (FrP) [14:47:01]: Jeg har ikke personlige motforestillinger mot økte avgifter på tobakk og alkohol, men jeg har veldig liten tro på at det henger sammen med rusmiddelmissbruk. Det er ikke lov å selge eller bruke narkotika. Allikevel er det et økende problem. Når det gjelder tobakksavgifter, viser det seg at uansett hvor mye man legger på avgiftene, ønsker ikke folk å slutte å røyke på grunn av avgiften.

Jeg har vært mye mer opptatt av at vi skal gi god informasjon om hvilke skadevirkninger tobakk har. Og det virker, for vi ser at nyrekrutteringen til tobakk på ungdomsskolene og i den oppvoksende befolkningen er veldig, veldig mye lavere. Det handler ikke om avgifter, men om at vi nå vet hvilke skadevirkninger tobakk har. Det arbeidet vil jeg gjerne fortsette med.

Geir-Ketil Hansen (SV) [14:48:14]: Kjønås Kjos sa i sitt innlegg at Fremskrittspartiet er opptatt av dem som sliter. Ja, dessverre er det sosiale helseforskjeller i Norge – tolv års forskjell i levealderen i Oslo avhengig av om man bor i øst eller vest.

I en debatt om helseforskjeller uttalte lederen for Oslo FrP, Christian Tybring-Gjedde, følgende:

«Er det politikernes oppgave å få folk til å leve lenger, få folk til å spise epler, få folk til å spise gulrøtter i skolen eller grønnsaker til middag eller få folk til å slutte å røyke osv.? Er dette politikernes oppgave, eller er det folk flest som må ta ansvar for egne liv, hvis man har informasjon nok om dette? Da vil jeg si at det først og fremst er ansvaret til den enkelte.»

Mitt spørsmål til representanten Kjønås Kjos er om dette er representativt for Fremskrittspartiets politikk. Er det den enkeltes ansvar, eller skal vi ha en offentlig politikk for å bekjempe sosiale forskjeller?

Kari Kjønås Kjos (FrP) [14:49:20]: Jeg mener det er den enkeltes ansvar å ta vare på seg selv og leve sunt og godt. Det mener jeg, og det tror jeg alle ønsker for seg selv.

Det politikere må gjøre, er å legge til rette for at man kan gjøre de riktige valgene. Det er grunnen til at vi har vært opptatt av sunne matvaner, som frukt og grønt i skolen – kanskje for alle barn og ikke bare noen, som regje-

ringen ønsker det. Vi har ønsket å legge til rette for fysisk aktivitet ved å gi skattefradrag for medlemskap i idrettsforeninger. Det er å bruke gulrot i stedet for pisk, sånn at det er naturlig å tenke fornuftig og tenke på kroppen sin. Det gjelder for hele befolkningen uavhengig av hvor man bor i landet.

Kjersti Toppe (Sp) [14:50:31]: Framstegspartiet synes å visa ei veldig omsorg og interesse for dei som slit, og dei som fell utanfor. Representanten Kjønås Kjos sa i sitt innlegg: «Politikk handler om å rette opp skjevheter.» Eg synest det er oppsiktsvekkjende at Framstegspartiet som einaste parti ikkje støttar ein merknad om at «hovedlinjene i alkoholpolitikken må ligge fast med fokus på begrensning av tilgang og forbruk.»

Alkoholforbruket i Noreg er aukande, og med Framstegspartiets politikk med reduksjon i pris vil dette garantert auka ytterlegare. Mitt spørsmål er: Er det derfor Framstegspartiet i sitt alternative budsjett ser seg nøydd til å styrkja rusomsorga med 300 mill. kr, fordi det vert fleire rusmisbrukarar med Framstegspartiets politikk?

Kari Kjønås Kjos (FrP) [14:51:26]: Jeg synes det er litt underlig når en samlet komite, minus Fremskrittspartiet, først sier at de vil at den politikken som føres, skal det holdes fast ved fordi den er så vellykket, mens det i neste merknad står at alkoholforbruket i Norge har økt betydelig de siste årene – noe som ikke har skjedd andre steder i Europa. Da er det kanskje en grunn til å stoppe opp med den politikken man har ført, og se på hvorfor alkoholforbruket har økt så mye. Kanskje er det ting vi skal gjøre annerledes. Det ønsker i hvert fall vi å gjøre.

Presidenten: Da er replikkordskiftet omme.

Geir-Ketil Hansen (SV) [14:52:26]: Helsebudsjettet for 2011 er økt med 4,9 mrd. kr. Det er en økning på 3,8 pst. Korrigert for kostnads- og prisvekst er den reelle økningen på 1 mrd. kr. I tillegg har helsebudsjettet blitt styrket under stortingsbehandlingen med 58 mill. kr. Legger vi så til styrking av kommunenes budsjetttrammer i nysalderingen og økning av tilskuddet til bygging av nye heldøgns omsorgs- og sykehjemsplasser, har vi en betydelig styrking av helse- og omsorgsbudsjettet i 2011. Med disse budsjetttrammer vil Norge i 2011 være det land i verden, etter USA, som bruker mest penger på helse per innbygger.

I den siste rangeringen av hvilke land i verden som hadde det beste helsevesenet, målt etter kvalitet av British Medical Journal i London i 2007, lå Norge på andreplass, etter Sverige. Så kan jeg føye til at Helsedirektoratet i en rapport i vår kunne fortelle at helsetilstanden i befolkningen er veldig god – og aldri vært så god. Vi overlever stadig flere alvorlige sykdommer, vi lever lenger, og spedbarnsdødeligheten går ned. Men til tross for denne veksten og denne kvalitetsforbedringen i helsesektoren er det et område hvor vi ikke er blitt bedre, hvor vi ligger lavt i forhold til andre land det er naturlig å sammenligne oss med, og det er at vi har store helseforskjeller. Det forteller at

alle ikke har blitt med på denne velstandsutviklingen. Bakgrunn, utdanning og økonomi er veldig avgjørende for helsetilstanden.

Ifølge Folkehelseinstituttet kunne 42 000 dødsfall vært unngått hvert år dersom alle hadde hatt samme helse som de med høyere utdanning. I dette tallet ligger 5 400 lungekreftdødsfall, 10 061 hjertedødsfall, og 4 345 andre krefttilfeller kunne altså vært unngått. Dette er selvfølgelig teoretiske modeller, men det sier ganske klart hvor store de sosiale helseforskjellene egentlig er.

Jeg velger å fokusere på dette fordi jeg mener at det er et veldig beklagelig faktum at nasjonen Norge har det sånn. Vi burde med våre ressurser kunne løse dette mye bedre. Sånn burde det egentlig ikke vært her i landet. Vi bruker mer enn andre land på behandling av pasienter på sykehus, mens vi bruker mindre enn andre land på forebygging og tidlig innsats. Det er nettopp utenfor sykehusene innsatsen må rettes om vi skal bekjempe helseforskjellene.

Det er bevilget 140 mill. kr på årets budsjett til folkehelsearbeid. Det er egentlig en liten sum i et stort helsebudsjett – 0,1 pst. – men mer skal komme når Samhandlingsreformen skal iverksettes. Jeg mener at målet bør være at minst 1 pst., altså 1,3 mrd. kr, av helsebudsjettet burde gå til folkehelse og tiltak for å bekjempe sosiale helseforskjeller. Det burde vi sette oss som mål å nå allerede i 2012.

Fra og med 2010 ble de øremerkede midlene til psykisk helse innlemmet i rammetilskuddet til kommunene. Kommunene fikk samtidig tilført 3,5 mrd. kr. En betydelig opptrappingsplan er gjennomført, der det har vært investert 10 mrd. kr, driftsrammene er økt med 6 mrd. kr, og flere enn dobbelt så mange fikk behandling innenfor psykiatrien i 2009 enn i 1998. Det er derfor med stor bekymring vi må registrere at så mange som 18 pst. av landets kommuner varsler kutt i bevilgningene til psykisk helse, mens det meldes om vekst i helsesektoren generelt. Når vi vet at så mange som en sjettedel – altså 800 000 – av befolkningen til enhver tid har psykiske problemer eller rusproblemer, er ikke kutt i budsjettene svaret, men en styrking av både kvalitet og kapasitet i årene som kommer. Derfor vil jeg oppfordre helseministeren til å følge dette området svært nøye og vurdere nødvendige tiltak dersom det er nødvendig for å sikre at de som trenger hjelp, får det – og til rett tid.

Det samme gjelder på rusfeltet. Jeg er veldig glad for at opptrappingsplanen fortsetter i to år til, og at rammene er økt med 100 mill. kr. Men for mange står i behandlingsskø. Jeg er spesielt bekymret over at så mange unge venter på behandling. Her må også helseministeren være særdeles tydelig overfor helseforetakene på at fristbrudd ikke kan aksepteres.

I Samhandlingsreformen ble det slått fast at behovet for helsepersonell er sterkt økende. Vi trenger 134 000 nye årsverk innen 2020. Skal vi makte å rekruttere nok folk til denne sektoren, må vi kunne tilby attraktive arbeidsplasser. Derfor er jeg svært glad for at en samlet komité er enig med SV i at arbeidsvilkårene i sektoren er av avgjørende betydning. Vi jobber for mindre bruk av deltid og midlertidighet. Det handler om å vite at man har en fast jobb, å

vite når man skal jobbe, og hvilken lønn man får. Etter fire års utdanning er ikke deltid, 20 pst. eller 30 pst. stilling noe alternativ.

I innstillingen slår komiteen fast at heltid og faste stillinger skal være normalen. For å få det til må helseforetakene pålegges å kartlegge omfang og legge konkrete planer – og de må pålegges å gjennomføre planene. Jeg forutsetter at helseforetakene instrueres tydelig på dette, for signalene vi får, går ut på at utviklingen går i motsatt retning.

De overordnede målene i helsepolitikken er at alle skal ha lik rett til likeverdige helsetjenester uansett størrelsen på pengeboka og uansett hvor man bor i landet. For å nå dette målet må det offentlige helsevesenet styrkes og bygges ut. Bare om vi makter det, når vi målene og kan sikre velferdsstaten for fremtiden.

Høyresidens politikk på dette området er en trussel mot denne målsettingen fordi de foreslår å bygge ut det private helsevesenet på bekostning av det offentlige. Fremskrittspartiet sier helt klart i sine budsjettkommentarer: «å likestille private og offentlige tilbydere».

Omfattende privatisering kjenner vi konsekvensene av. Det private tar de enkle tilfellene. Det offentlige sitter igjen med de ressurskrevende pasientene. De private har ikke samme undervisningsansvar som det offentlige og framstår derfor ofte i mange sammenhenger som mer effektive. Når det offentlige heller ikke kan konkurrere på lønn, vil høyresidens idealverden være utarming av det offentlige helsevesenet til slutt. Det vil bety økte forskjeller, og det vil bety en sentralisering av helsevesenet på bekostning av bl.a. distriktene.

Det samfunnet vil ikke SV ha. Det å vite at man har tilgang på gode helsetjenester, det å vite at når en fødsel nærmer seg, rekker man fram til kvalifisert hjelp, og det å være trygg på at helsevesenet er tilgjengelig når ulykker inntreffer, er et spørsmål om folkehelse.

I går var det en landsomfattende demonstrasjon utenfor Stortinget til støtte for lokalsykehusene og den desentraliserte fødselsomsorgen. Demonstrasjonen uttrykte en betydelig bekymring for at en rekke lokalsykehus, fødeavdelinger og fødestuer kan bli nedlagt eller nedbygd som følge av de planprosessene som nå pågår i de regionale helseforetakene. Jeg skjønner dem som demonstrerte, veldig godt, og jeg mener at de fortjener honnør fordi de så sterkt slutter opp om det lokale helsevesenet.

Ett krav fra demonstrantene er at viktige endringer i helsetilbudet skal tas av politikere, av folkevalgte, og ikke av foretaksdirektører og foretaksstyrer. Det er også SVs syn. Om vi ser oss litt tilbake i historien, kan vi konstatere at nettopp fordi utbyggingen av det norske helsevesenet har vært styrt av folkevalgte, lokalt og sentralt, ikke av markedet, har vi et helsevesen i verdensklasse, nær der folk bor, med et tilbud til alle, uansett størrelsen på pengeboka. Og slik bør helsevesenet også styres i fremtida.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [15:01:32]: Rehabilitering og habilitering er av vesentlig betydning for de pasientene

det gjelder, og det er lønnsomt for samfunnet. Samhandlingsreformen slår fast at det er et viktig satsingsområde, og i Soria Moria II står det at det må settes av tilstrekkelig ressurser, slik at alle som trenger det, skal få det. Til tross for det er dette feltet bare tilgodesett med to og en halv sides omtale i statsbudsjettet, og regjeringen kutter altså i tilbudet selv om 150 000 mennesker står i kø.

Igjen er vi vitne til en regjering som lover gull og grønne skoger i festtaler, og ikke leverer når det kommer til konkret handling. Spørsmålet blir: Når vil regjeringen starte en opptrappingsplan på dette feltet? Når vil alle som trenger rehabilitering og habilitering, kunne forvente å få det? Og var det ikke slik at representanten Hansen lovet at det skulle komme øremerkede midler til rehabilitering? Er det kanskje motstanden mot private rehabiliteringsinstitusjoner som gjør at vi nå ser kutt isteden?

Geir-Ketil Hansen (SV) [15:02:26]: Til det siste: Det er ikke noen motstand mot private rehabiliteringsinstitusjoner. De utgjør en stor og viktig del av tilbudet.

Når det gjelder spørsmålet om øremerkede penger til rehabilitering, vil jo det komme opp i forbindelse med gjennomføringen av Samhandlingsreformen. Og i Samhandlingsreformen er rehabilitering en vesentlig del av hele grunnlaget i forhold til å gi et bedre tilbud nær der folk bor og i kommunehelsetjenesten. Så rehabilitering skal prioriteres. Men de konkrete svarene på hvordan dette skal gjennomføres, kommer i kommuneproposisjonen til våren og i forbindelse med behandlingen av Nasjonal helseplan til våren.

Bent Høie (H) [15:03:12]: Høyre deler fullt ut det representanten Hansen sier i sitt innlegg når det gjelder behovet for å prioritere rus og psykiatri høyere opp. Det norske helsevesenet har ikke bare sosiale forskjeller, det har også forskjeller avhengig av hvilken sykdom man lider av. For eksempel er fortsatt pasienter med psykiske lidelser og ruspasienter lavere prioritert enn andre pasienter. Derfor lurer jeg på hvorfor regjeringspartiene ikke er med opposisjonen på målsettinger for 2011 om at ventetidsreduksjonen må være sterkest innen psykisk helsevern for barn og unge og tverrfaglig spesialisert rusbehandling, og hvorfor regjeringspartiene ikke er med på merknaden og forslaget om at veksten innen psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling hver for seg skal være høyere enn veksten innenfor somatikk i alle helseforetakene, altså Ansgar Gabrielsens gylne regel? Hvorfor er regjeringspartiene nå imot dette?

Geir-Ketil Hansen (SV) [15:04:20]: Regjeringspartiene sier helt klart ifra om at ventetidene både innenfor rus og psykiatri skal ned, og de går også ned. Statistikkene viser det. Både helseministerens og regjeringspartienes krav overfor helseforetakene vil være at rus og psykiatri skal prioriteres i forbindelse med gjennomføringen av budsjettet, som har en netto vekst på rundt 1 mrd. kr. Av disse midlene skal altså rus og psykiatri prioriteres.

Laila Dāvøy (KrF) [15:05:04]: Jeg er helt enig i representanten Hansens uttalelse om at helsevesenet skal styres politisk.

I disse dager er man i slutfasen av ankebehandlingen av avslag på anbud, og en del har fått vite, senest fredag i forrige uke, at man opprettholder avslaget på anbud om videre drift, bl.a. i min egen region. Mitt spørsmål er om SV synes det er greit at flere ideelle rusinstitusjoner nå må stenge dørene nettopp fordi de ikke får nye avtaler, til tross for at vi har mellom 3 000 og 4 000 rusavhengige som står i kø.

Geir-Ketil Hansen (SV) [15:05:48]: Jeg er enig i den bekymringen som uttrykkes her når det gjelder konsekvensen av de anbudsrundene som nå har vært. Men vi står i et forhold hvor det på den ene siden er et ønske om å sikre kvalitativt gode behandlingsinstitusjoner. På den andre siden skal helseforetakene definere behov – konkret behov – og vi er forpliktet i forhold til en innkjøpsordning. Og så har vi diskusjoner rundt hvordan vi kan løse dette på en best mulig måte.

Nå pågår det ankebehandling i alle helseforetak. Noen er ferdige, noen ikke, og det er vanskelig å gå inn og gjøre noe konkret når man er i den prosessen man er i. Men dette er en utfordring som vi i fellesskap er nødt til å løse i tiden framover.

Presidenten: Replikskordskiftet er over.

Kjersti Toppe (Sp) [15:07:04]: Helse- og omsorgstilbudet er ein viktig føresetnad for eit godt samfunn. Noreg har i dag eit av verdas best utvikla helse- og omsorgstilbud. Helse- og omsorgsdepartementets samla budsjettforslag for 2011 er på om lag 133 mrd. kr. Det er mykje pengar. Det gir rom for viktige satsingar. Det gir rom for auka vekst og fleire pasientbehandlingar i sjukehus. Det gir rom for fleire nye etterlengta investeringar i sjukehusbygg. Det gir rom for meir midlar til Samhandlingsreforma, til styrkt innsats for omsorg, ein tiltrengt auke til rusfeltet og fleire andre mindre, men viktige satsingar.

Dette klarar vi å få til fordi vi prioriterer fellesskap framfor skatteutt. For oss er det eit overordna mål for politikken å redusera dei økonomiske skilnadene i befolkninga. Eit samfunn med minst mogleg forskjellar gir betre helse i befolkninga. Sosiale forhold som arbeid, inntekt og nettverk har stor betydning for folkehelsa. Økonomisk og sosial tryggleik er blant dei mest grunnleggjande føresetnadene for god helse og lik fordeling av helse.

Folkehelsa i Noreg er i dag betre enn nokon gong. 60- og 70-åringar har i dag ein heilt annan helsesituasjon og forventa levealder enn for berre ti år sidan. Men den gode helsa i befolkninga er ikkje likt fordelt. Det er framleis markerte forskjellar i helse og i forventa levealder mellom grupper i samfunnet. Dette er vår aller største helsepolitiske utfordring. For å utjamna sosiale helseforskjellar må vi utjamna forskjellar i levekår. Dette krev innsats i fleire samfunnssektorar. Grunnlaget for god førebygging blir først og fremst lagt utanfor helsetenestene. Kommunane er særleg viktige i dette arbeidet. Det må på alle nivå

tydeleggjerast korleis politikken i ulike sektorar påverkar folkehelsa.

Det blir no gjennomført høyring på utkast til ny folkehelselov. Lovforslaget rettar seg særleg mot kommunar og fylkeskommunar. Det skal leggjast til rette for meir effektivt og målretta folkehelsearbeid, og folkehelse skal lyftast fram som eit lokalt og regionalt politisk tema. Vi ser fram til at denne lova blir vedteken, og trur ho vil bety ei endring for betre og tydelegare folkehelsearbeid i åra framover.

Livsstilssjukdomar blir av mange omtala som den nye sjukdomsepidemien i Noreg. Risikofaktorar som tobakk, alkohol, fedme og fysisk inaktivitet påverkar kvar for seg eller saman førekomensten av folkesjukdomar som hjarte- og karsjukdomar, kroniske lungelidingar, diabetes og kreft. Men det positive er at ein stor del av desse kan forebyggjast. Tiltak for redusert bruk av tobakk og alkohol, meir fysisk aktivitet, betre kosthald og sunnare solingsvanar står heilt sentralt for å få til ei anna utvikling.

I dette arbeidet meiner Senterpartiet at vi må tørre og våga å ta i bruk sterke og effektfulle strukturelle tiltak. Det betyr at vi gjennom lovgiving, økonomiske verkemiddel som pris og avgifter og fysisk tilgjenge og utforming kan gjera dei sunne vala enklare og dei usunne vala vanskelegare. Det vil vera å byggja gang- og sykkelveggar for å stimulera til å gå eller sykla i staden for å bruka bil, det vil vera å auka avgifter på tobakk og alkohol, slik regjeringa foreslår for neste års budsjett. For det er ein klar og dokumentert samanheng mellom totalkonsumet av alkohol og helsemessige og sosiale skadar, sjukdom og ulykker. Auka avgifter på alkohol og tobakk bidreg til høgare prisar og redusert forbruk. Eg synest det er oppsiktsvekkjande at det ikkje er tverrpolitisk semje i dette storting om dette tiltaket.

Det er bekymringsfullt at Noreg er den nasjonen etter Australia som har høgast førekomensten av hudkreft. Eg er glad for fleirtalsmerknaden om dette i innstillinga, der regjeringspartia saman med Kristeleg Folkeparti viser til at fleire fagmiljø har etterlyst strengare krav til bruk av solarium. Det er òg bekymringsfullt at ungdom i Noreg er dårlegare til å eta frukt og grønt enn unge i land som Tsjekkia og Polen. Mange kallar det eit nederlag og peikar på at Noreg burde ha vore på topp med tanke på den levestandarden vi har i dette landet.

Det er påvist at mellom 10 og 60 pst. av pasientane i sjukehus og bebuarar i sjukeheimar er underernærte. Helseføretaka har sidan 2008 blitt bedne om at fokus på ernæring skal inngå i det samla tilbodet i spesialisthelsetenesta. Det er viktig å styrkja den ernæringsmessige kompetansen i det kommunale helse- og omsorgstilbodet. Det er derfor gledeleg at talet på studieplassar for klinisk ernæringsfysiologar frå hausten 2011 blir auka frå 25 til 45. Det er òg positivt at regjeringa varslar at ein har starta arbeidet med ein ny, gradert sukkeravgift, og at Noreg leier eit europeisk nettverk som arbeider for å redusera marknadsføringa av usunn mat og drikke overfor barn og unge.

Sjølv om helse i stor grad blir bestemt av faktorar som ligg utanfor helsesektoren, føregår det mykje viktig folkehelsearbeid i helsetenesta. Helsestasjon og skulehelsetenesta spelar ei sentral rolle i det befolkningsretta folkehelse-

searbeidet. Det er viktig at kapasiteten i tenesta blir sikra, slik at ho kan fungera som eit reelt lavterskeltilbod. Helsestasjon og skulehelsetenesta er eit kommunalt ansvar. I budsjettforslaget er det i tillegg lagt inn ein auke i øyremerkte statlege midlar til styrking av skulehelsetenesta i kommunar med sosiale helseforskjellar. Det er ei viktig nysatsing.

Dette storting bidreg til ei grunnleggjande omlegging i helsepolitikken. Samhandlingsreforma var ei retningsreform og har sørgja for eit anna fokus og ein annan inngang til helsepolitikken. Auken i helsebudsjetta skal i all hovudsak no gå til kommunane og til å styrkja kommunehelsetenesta. Fleire oppgåver skal flyttast ut til kommunane, og ansvar skal flyttast frå spesialisthelsetenesta til kommunehelsetenesta. Det skal leggjast meir vekt på forebygging og mindre på reparasjon. Dette er ei heilt nødvendig utvikling av helsesektoren, og det er brei politisk semje om behovet for denne omlegginga.

I tråd med regjeringsplattforma foreslår ein i budsjettet at sjukehusa sin økonomi blir styrkt, slik at fleire pasientar kan få behandling. Det vil bli stilt krav om at ventetidene skal reduserast. Arbeidet med kvalitet og pasienttryggleik skal styrkjast. Samla blir det foreslått om lag 1 mrd. kr meir til drift samanlikna med saldert budsjett 2010.

Nasjonal helse- og omsorgsplan blei sendt ut på høyring i oktober, og Stortinget skal handsama planen for sommaren. Ifølgje regjeringsplattforma skal denne planen utviklast til ein operativ reiskap for prioriteringar innanfor dei samla helse- og omsorgstenestene. Planen skal sikra god politisk styring gjennom å vera eit strategisk styringsdokument for helsetenesta.

Det har i haust vore veldig mykje uro mange stader i landet på grunn av føretaksstyrte endringsprosessar i sjukehusstilbodet. Det er viktig å slå fast at lokalsjukehuspasientar ifølgje Legeforeninga i dag utgjer ein plass mellom 60 og 75 pst. av alle sjukehuspasientar. Lokalsjukehusa utgjer på mange måtar ryggraden i sjukehusvesenet vårt. Det er viktig at lokalsjukehusa òg i framtida må vera utrusta til å ta seg av dei vanlegaste sjukdomane og skadane og kunna stabilisera pasientar som skal sendast vidare. Lokalsjukehusa sitt innhald må vera kjent for folk og vera mest mogleg likt over heile landet. Det er naturleg at ein del spesialiserte funksjonar blir sentraliserte til større einingar. Men då må det òg kunna skje ei desentralisering av andre oppgåver. Vesentlege endringar må vera godt politisk forankra og må gå via breie demokratiske prosessar før avgjerda blir teken. Det er eit overordna mål for regjeringas helsepolitikk at alle skal sikrast mest mogleg likeverdig tilbod av helsetenester uavhengig av diagnose, bustad, personleg økonomi, kjønn, etnisk bakgrunn og livssituasjon for den enkelte.

Dette budsjettet legg til rette for ei tiltrengt styrking i helse- og omsorgstenestene i kommunane. Dette er ei teneste som har vore i sterk utvikling dei siste 20 åra. Det blir stadig utøvd meir kompleks behandling i dei kommunale tenestene, og denne utviklinga skal fortsetja med Samhandlingsreforma. Ifølgje ein nyleg rapport frå SINTEF helseforskning satsar Noreg i dag meir på omsorgstenester til eldre enn nokon av dei andre landa i Europa.

Tilgjengelegheita til institusjonsplassar er like god eller betre enn i andre nordiske land. Berre danskane overgår oss når det gjeld tilbodet av heimetenester. Senterpartiet er spesielt oppteke av at vi for å møte framtidens helseutfordringar innan eldreomsorga må leggja meir til rette for at eldre kan bu lenger i eigen heim, i sitt eige nærmiljø. Fokus må flyttast frå store institusjonar til eigen bustad, eigen heim og eige nærmiljø. Derfor er det veldig bra at regjeringa sikrar ein reell vekst i kommunesektorens samla inntekter i 2011 på 5,7 mrd. kr. I tillegg kjem ein ekstra milliard i frie inntekter for 2010 og markert auke i tilskota for bygging av sjukeheimplassar og omsorgsbustader.

I motsetnad til opposisjonen meiner regjeringsspartia at det som er grunnleggjande for å sikra eit godt helsetilbod til alle, er ei sterk offentleg helseteneste der det offentlege i det vesentlege eig og driv sjukehusa, med private verksemder, avtalespesialistar og frivillige organisasjonar som nyttige og ønskte samarbeidspartnarar.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Per Arne Olsen (FrP) [15:17:19]: Jeg var et øyeblikk redd for at representanten Toppe ikke skulle komme innom lokalsykehusnedleggelse i det hele tatt – eller, som hun selv velger å kalle det, «føretaksstyrte endringsprosesser». Det betyr jo faktisk akkurat det samme.

Vi opplevde alle sammen «en kraftfull demonstrasjon» her i går, for å bruke Hagebakkens eget uttrykk. Som kjent er også Senterpartiet dobbeltkommunikasjonens mestre, men det er altså grenser for hvor lenge man kan ri to hester på én gang uten å forskreve seg.

Jeg har i den senere tid registrert at Toppe ønsker både at foretaksmodellen skal endres, slik at man blir kvitt regionale helseforetak, og – som hun gjentok i dette innlegget – en bred politisk behandling, gjerne i denne sal, før det tas stilling til nedleggelse. Mitt spørsmål blir da: Er det stortingsrepresentant Toppe fra Senterpartiet som mener dette, eller er det Senterpartiet som mener dette?

Kjersti Toppe (Sp) [15:18:18]: Når det gjeld foretaksmodellen og lokalsjukehus, kan eg godt svara på spørsmål. Men eg må ærleg talt innrømme at når det gjeld å ri to hestar, er iallfall Framstegspartiet flinke til å hoppa av hesten i tide, for Framstegspartiet var jo med på å innføra foretaksmodellen, då ein tok vekk den politiske styringa av sjukehussektoren og overlot det til eit føretaksstyre. Så det er nesten som eg ikkje vil svara på spørsmålet.

Vi er no i ei regjering der foretaksmodellen skal vidareførast, men som eg sa i innlegget, skal vi ha ein nasjonal helse- og omsorgsplan som skal sikra større politisk styring av dei viktige og vesentlege endringane i sjukehussektoren. Det er det vi jobbar for no, og Senterpartiet er levande oppteke av at vi skal ha eit mest mogleg desentralisert og likt helsetilbod i heile landet.

Eivind Nævdal-Bolstad (H) [15:19:28]: I går dagens Dagbladet tar representanten Toppe sammen med sin partileder et krast oppgjør med lokalsykehuspolitikken som de selv fører. De mener at den regjeringen de selv er en

del av, begår løftebrudd, og at deres egen styring av sykehusene er feilslått. Høyre støtter overføringene av eierskapet for sykehusene til staten, men vi ønsker ikke å gi de regionale helseforetakene så mye makt som man har i dag.

I 2009 foreslo Høyre å utarbeide en mer operativ nasjonal helseplan der Stortinget skulle gi klare politiske føringer for sykehusstrukturen. Dette stemte Senterpartiet imot. Det er Senterpartiet som har sikret flertall for den politikken som helseforetakene nå lar seg styre av. Det er altså Senterpartiet som har gitt helseforetakene makt i disse sakene. Regjeringen, som Senterpartiet er en del av, kan når som helst sette ned foten for de endringene som nå foreslås. Spørsmålet mitt til representanten Toppe og Senterpartiet er når man skal slutte å skylde på andre og heller ta ansvar for den helsepolitikken man står for.

Kjersti Toppe (Sp) [15:20:45]: Eg vil først seia at det er veldig hyggeleg at representanten Eivind Nævdal-Bolstad, min gode politiske venn frå Hordaland, kjem her kvar desember for å ha ein replikk på meg i budsjettdebatten.

Vi er veldig opptekne av lokalsjukehus, begge to. Eg vil seia det same til Høgre som til Framstegspartiet: De òg var med på den styringa av sjukehuspolitikken som vi har i dag, som eg må få lov å seia at Senterpartiet har vore imot. Så kven si skyld det er at styringa er sånn ho er no, kan iallfall diskuteras. Men vi tek ansvar for det politiske fleirtalet, og vi ønskjer å styrkja foretaksmodellen for at han skal få ei betre politisk forankring. Det trur eg er viktig for innbyggjarane, som må få betre tillit til foretaksmodellen, og det er viktig for denne salen at vi får ei betre politisk forankring av vesentlege, store endringar i helsetilbodet.

Laila Dævøy (KrF) [15:21:52]: Jeg skal fortsette på samme spor – men Kristelig Folkeparti er da imot. Jeg skal gjøre det på en litt annen måte og spørre representanten Toppe om hvordan hun opplever mulighetene for at forslaget om omstillinger ved lokalsykehusene som nå fremmes, rett og slett fryses og vurderes i forbindelse med Nasjonal helseplan, slik Senterpartiet har tatt til orde for.

Kjersti Toppe (Sp) [15:22:29]: Eg synest dette er eit veldig interessant og viktig spørsmål. Eg kan vel svara på den måten at dette no er noko som regjeringa må ta stilling til. Eg har vore klar på at Senterpartiet si stortingsgruppe har gitt tilslutning til det som var hovudkravet frå demonstrasjonen i går.

Så er det òg sånn at foretakslova er klar på at vesentlege endringar eller endringar som har samfunnsmessig betydning, ikkje kan avgjerast av foretaksstyra aleine. Det har dei ikkje mandat til. Det skal avgjerast av foretaksrådet, noko som i praksis betyr statsråden. Så blir det opp til dei, som eg sa i den førre svarreplikken. Eg trur denne saka har godt av å få ei større politisk forankring, og at ein avventar desse endringane til Nasjonal helse- og omsorgsplan er vedteken av Stortinget.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Laila Dávøy (KrF) [15:23:45]: Jeg vil gjerne begynne med å sitere fra Statistisk sentralbyrås bok «På liv og død – Helsestatistikk i 150 år» fra 2007:

«I 1960 var om lag halvparten av de 221 alminnelige sykehusene, klinikkene og sykestuene private. (...) De fleste private anstaltene var drevet av katolske institusjoner eller diakoniorganisasjoner, Røde Kors eller Norske Kvinners Sanitetsforening.»

Dette er tradisjonen vi står i. Det var organisasjonene som bygde opp våre helsetjenester. Slik er det også i dag. Hvem er det som har startet helsehjelp for papirløse migranter? Jo, det er Kirkens Bymisjon og Røde Kors. Disse organisasjonene jobber for å påvirke myndighetene til å utvide rettigheter og ordninger for et humant helsetilbud for folk uten lovlig opphold.

Tradisjonen må føres videre. I bunn og grunn handler det om politisk vilje til å gjøre det. Det er behov for nye regler for ideell sektor slik at institusjonene får forutsigbare og langsiktige betingelser. Vi trenger ideell sektor, som kan supplere og korrigere de offentlige helsetjenestene.

Også innenfor dagens regler er det mulig å sikre ideelle institusjoner en plass i helse- og omsorgstjenesten. For det første må unntakene for ideelle anbudsregler benyttes. For det andre må størrelsen på anbudene være slik at ledig kapasitet tas i bruk. Det er nød nok til alle. Vi vet at nesten 4 000 rusavhengige står i kø. Kristelig Folkeparti foreslår i alternativt budsjett 100 mill. kr for å gi rusavhengige et behandlingstilbud – og for å redde ideelle institusjoner som ikke har fått avtale med de regionale helseforetakene.

Eldre mennesker må sikres rett til verdig omsorg. Det betyr en sykehjemsplass når du trenger det, mulighet for aktivitet, å komme ut og å få lindrende behandling ved livets slutt. Dette var viktige deler av avtalen om en verdighetsgaranti for eldreomsorgen som Kristelig Folkeparti inngikk med regjeringspartiene og Venstre i 2007. Da verdighetsgarantien ble sendt på høring i juni 2009, var det et sentralt punkt at kommunene må kompenseres for de økte utgiftene dette medfører. Regjeringen har ikke fulgt godt nok opp den delen av høringsnotatet, og det er uheldig når verdighetsgarantien skal tre i kraft 1. januar 2011. Kristelig Folkeparti foreslår i sitt alternative budsjett for 2011 en satsing på eldreomsorgen på om lag 1 mrd. kr for bedre å kunne oppfylle verdighetsgarantien. Men vi vet ikke om det er nok.

Vi har også etterlyst at staten må ta mer av sykehjemsregningen. Blant annet foreslo vi dette i revidert nasjonalbudsjett i år. Byggingen går nemlig for sakte. Fra 2008 til 2009 ble det sågar 69 færre sykehjemsplasser ifølge SSB. Det er derfor behov for å stimulere ytterligere. Det kan gjøres gjennom å øke den statlige andelen av utbygging av sykehjemsplasser og omsorgsboliger. Det må være medisinske behov som avgjør om eldre mennesker skal få en sykehjemsplass. Men i dag synes terskelen for å få en plass å være for høy.

Det statlige stimuleringsstilskuddet til bygging av sykehjemsplasser skal øke fra 30 pst. til 40 pst. og for omsorgsboliger fra 20 pst. til 30 pst. Det er bra, og vi ser frem til regjeringens varslede proposisjon om dette. Kristelig Folkeparti foreslår i sitt alternative budsjett å bygge 500

sykehjemsplasser og omsorgsboliger utover regjeringens forslag for 2011. Det vil totalt bli 2 500 plasser.

Vi ønsker også å øke de frie inntektene til kommunene med 750 mill. kr av den milliarden jeg nevnte i sted. De skal gå fritt til kommunene, slik at de kan øke kvaliteten i eldreomsorgen, bl.a. til flere ansatte i hjemmetjenesten, men også på sykehjemmene. Ifølge KS er regjeringens forslag til økning i frie inntekter ikke nok. Det vil ikke gi rom for nye satsinger, kun for å ta unna økningen i antallet pleietrengende. Kommunene må få økonomisk handlefrihet for nye satsinger i eldreomsorgen.

Det må etableres flere dagtilbud for hjemmeboende demente. Dette er en forsømt gruppe. Bare 7 pst. har et slikt tilbud i dag. Dagtilbud gir mening i hverdagen og avlaster også pårørende. Dette kan igjen utsette behovet for institusjonsplass. Kristelig Folkeparti foreslår 20 mill. kr ekstra i sitt alternative budsjett til dette.

For å møte fremtidens utfordringer i eldreomsorgen er det også avgjørende å forske mer på demens. Vi foreslår derfor å styrke Norges forskningsråd med 10 mill. kr. Forskningsinnsatsen står ikke i forhold til sykdommens alvorlighetsgrad og omfang. Den forårsaker store menneskelige lidelser, både for den enkelte som rammes, og for pårørende. I høringsuttalelsene fra Nasjonalforeningen for folkehelsen fremkommer det at samfunnsutgiftene i forbindelse med demens er veldig høye. Nær 75 pst. av beboerne på sykehjem har en demenslidelse. Det finnes i dag ingen kur mot demens. Vi tror det er store gevinster å hente ved å kunne påvise og behandle demens så tidlig som mulig.

Sentralt i verdighetsgarantien er retten til lindrende behandling eller livshjelp i livets siste fase. Med bygging av 150 kommunale hospiceplasser i året vil behovet kunne være dekket etter fire år, slik vi har beregnet det. For neste år kan 150 slike plasser faktisk inngå under byggingen av sykehjemsplasser og omsorgsboliger. Det håper vi skjer.

Vi ønsker også å stimulere til etablering av ambulante team for lindrende behandling og kompetanseheving på lindrende behandling i hele helsetjenesten med til sammen 50 mill. kr i vårt budsjett.

I den nye refusjonsordningen for helsehjelp i andre EØS-land som skal iverksettes nå fra 1. januar 2011, legges det opp til at pasienten selv må betale alle utgifter til behandlingen, og deretter kreve refusjon fra Helfo. Det er viktig for meg at vi understreker at pasienten, som i dag, bør kunne være sikker på at utgifter refunderes når legen har rekvirert behandlingen. Det er dessverre slik at det er en uro blant pasienter i behandlingstiljøene. Det oppleves som utrygt og usosialt at pasienter må legge ut for behandlingen i forkant. Derfor ønsker vi at regjeringen ser nærmere på hvordan dette kan gjøres.

Vi viser i innstillingen til svar fra Helse- og omsorgsdepartementet på spørsmål om dette. Det svares at Helfo ikke kan avslå dersom folketrygdens vilkår er oppfylt. Kristelig Folkeparti forutsetter også at behandlingen ved godkjente institusjoner utenfor EØS-området fortsatt vil refunderes fullt ut, slik praksis er i dag, og slik både stortingspolitikere og brukere har oppfattet at det skal være.

For dem av oss som husker fjorårets budsjettdebatt, er

det litt trist å stå her og føle at man gjentar seg selv. Jeg har vært inne på det tidligere i dag, og vi skal ikke si så mye om det. Men det dreier seg om omleggingen av finansieringen til poliklinisk fysioterapi ved sykehusene. Dette har faktisk ført til et redusert tilbud. Vi har tidligere i år fremmet et representantforslag om rehabilitering, der vi ba regjeringen ta styring og snu den utviklingen vi så var i ferd med å bre om seg. Vi forventer at statsråden og departementet sørger for tilstrekkelig adgang til terapibasseng. Vi forventer at ingen tilbud legges ned uten at annet tilbud er etablert. Dette har statsråden selv tatt til orde for i andre sammenhenger. Vi mener regjeringen må reversere utviklingen av basseng som brukes til rehabilitering i dag og gjenåpne både den polikliniske fysioterapitjenesten og de terapibassengene som nå er blitt lukket.

Til sist mener vi at innsatsstyrt finansieringsrefusjon også for fysioterapitjenester kan være en riktig løsning nå. Ja, vi ser nesten ingen annen løsning, slik saken har utviklet seg. Vi er derfor i denne innstillingen medforslagsstiller til forslag om å be regjeringen vurdere ISF-refusjon for fysioterapitjenester i spesialisthelsetjenesten, og at det skjer i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2011.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Geir-Ketil Hansen (SV) [15:33:03]: I merknadene til budsjettet fra Kristelig Folkeparti og i innlegget kritiserer man regjeringen for ikke å følge opp forliket med Kristelig Folkeparti og Venstre om denne verdighetsgarantien. Jeg oppfatter innlegget slik.

Det som er et faktum for neste års budsjett, er at rammen for kommunesektoren er økt med 5,7 mrd kr, og så blir den ytterligere styrket i nysalderingen med 1 mrd. kr. Tilskuddssatsene for utbygging av pleie- og omsorgssektoren er økt fra gjennomsnittlig 25 til 35 pst. med tilbakevirkende kraft. Ordningen med behovsprøving i Husbanken er opphevet. Disse tingene skal bidra til at man når målet om 12 000 nye plasser innen utgangen av 2015. Kan representanten Laila Dāvøy bekrefte at dette er tiltak som nå vil bli gjennomført for å nå målet i verdighetsgarantien, og er det Kristelig Folkepartis oppfatning at dette ikke er fulgt opp?

Laila Dāvøy (KrF) [15:34:12]: Ja, det er veldig gode tiltak. Jeg kan bekrefte at dette vil være med på å gjøre det slik at vi lettere kan nå målene i verdighetsgarantien. Men problemet er at verdighetsgarantien gir veldig sterke nye rettigheter. Regjeringen har så langt ikke gjort det som man skulle gjøre, nemlig beregne hvor mye det ville koste å oppfylle verdighetsgarantien. Derfor er vi i den situasjon at så lenge dette ikke er utredet, så lenge vi ikke kjenner til kostnadene, kan heller ikke jeg garantere at verdighetsgarantien blir den garantien den skulle være. Det er utfordringen vi alle har, men jeg håper jo at regjeringspartiene og regjeringen når vi kommer utpå nyåret, vil se på hvordan dette går, og vil bidra til at vi kanskje må tilføre ytterligere midler.

Jorodd Asphjell (A) [15:35:20]: Kristelig Folkeparti og andre partier i komiteen har funnet hverandre i budsjett-

merknader i forbindelse med neste års statsbudsjett, bl.a. når det gjelder verdighetsgarantien og tilbud i eldreomsorgen og innen rusområdet spesielt knyttet til forebygging. Men Kristelig Folkeparti tar opp i sine hovedmerknader og i sitt innlegg at regjeringens anbudspraksis er skyld i at mange rusmiddelavhengige står i kø. Der stilles det kvalitative mål og kvantitative mål når det gjelder helse osv. Mine spørsmål er: Hvilke endringer er gjort siden Kristelig Folkeparti i regjering innførte anbudspraksisen? Hvilke endringer vil Kristelig Folkeparti innføre for å bedre denne situasjonen?

Laila Dāvøy (KrF) [15:36:11]: Jeg antar at representanten snakker om endringer i anbudsreglementet. I så fall kan man gjøre flere ting. For det første kan regjeringen praktisere det på en bedre måte for de ideelle institusjonene enn man gjør i dag. Når det f.eks. gjelder rehabilitering, er det akkurat i disse dager igangsatt en anbudsrunde som både gjelder kommersielle og ideelle samtidig. Det synes vi er veldig uheldig. I tillegg vet kanskje representanten at det har vært en dialog mellom de parlamentariske lederne for regjeringspartiene og vår partileder, der vi har kommet med en rekke forslag til tiltak for hvordan dette kan gjøres bedre. I andre EU-land praktiserer man anbudsreglene på en helt annen måte, der man beskytter de ideelle og gir et godt tilbud. Men kvaliteten skal selvsagt være like god der som i det offentlige.

Kjersti Toppe (Sp) [15:37:38]: Eg har eit spørsmål om foretaksmodellen, at Kristeleg Folkeparti vil gå vekk frå han, men at løysinga til Kristeleg Folkeparti er ei statleggjering – no må eg få korreksjon dersom eg har oppfatta feil – og at dagens regionale arbeid skal bli lagt inn under Helse- og omsorgsdepartementet. Eg trudde Kristeleg Folkeparti var oppteke av lokal folkevald styring av sjukehuspolitikken. Eg kan vanskeleg sjå at å leggja det inn under det store Helse- og omsorgsdepartementet vil kunna få den folkelege styringa som eg trur både Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet er oppteke av.

Laila Dāvøy (KrF) [15:38:29]: Takk for spørsmålet.

Representanten har nok kanskje misforstått noe. Vi ønsker en sentralisering av noe, f.eks. det som går på likeverdige helsetilbud – det har vi ikke mellom de fire regionale helseforetakene i dag – f.eks. en strukturutvikling, en nasjonal lokalsykehusplan. Så vil vi også desentralisere andre og viktige beslutninger som gjelder utførelsen av helsetjenesten, prioritering av hva befolkningen i det enkelte området trenger der og da. Det vil vi desentralisere. Jeg vil tro at det meste som i dag gjøres av de regionale helseforetakene, vil kunne desentraliseres. Men dette må selvsagt utredes nærmere.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Borghild Tenden (V) [15:39:36]: Venstre er som kjent ikke representert i helse- og omsorgskomiteen. Jeg håper det er midlertidig. Vi har derfor ikke hatt muligheten til å fremme Venstres posisjon i innstillingen vi nå behandler.

På samme måte som da Stortinget tidligere i dag behandlet arbeids- og sosialkomiteens budsjett, har Venstre valgt ikke å fremme bevilgningsendringer under enkeltposter i henhold til våre prioriteringer i salen i dag. Vi stemmer derfor for regjeringens budsjettforslag, som en konsekvens av at vårt forslag til alternativt budsjett under rammeområde 15 falt i forbindelse med Stortingets behandling av finansinnstillingen.

Jeg skal trekke fram to av Venstres prioriteringer på helse- og omsorgsbudsjettet: helsesøstertjenesten og rusomsorgen. Det ene handler om treffsikker forebygging. Det andre handler om de svakeste gruppene i Norge. Men først vil jeg si litt om de store utfordringene på helse- og omsorgsområdet.

Det er bare litt over et halvt år siden vi behandlet Samhandlingsreformen i denne sal. Intensjonene med reformen er gode, og utfordringene den skal møte, store. Derfor er vi i Venstre opptatt av at reformen gjennomføres. En viktig del av Samhandlingsreformen er en overføring av helseoppgavene til kommunene, og bedre fokus på forebygging og behandlingstiltak tidlig i sykdomsforløpet. Skal vi ha forsterkede institusjoner i kommunene og styrke primærhelsetjenesten, må kommunene gjøres i stand til det. Venstre har en tro på at større kommuner kan tilby bedre helse- og omsorgstjenester.

Venstre har satset på å styrke primærhelsetjenesten på en rekke områder, bl.a. gjennom økt kapasitet og bedre tilbud av helsesøstre og helsestasjoner.

Helsesøstre er viktig for mange ungdommer. En god helsesøster fanger lett opp vansker som ungdommer kan ha, og kan bygge opp et tillitsforhold som vanskelig kan erstattes av andre i helsesektoren. Helsesøstrene kjenner også systemet godt, og kan lett henvise en ungdom til rette fagmiljø.

Mange steder har imidlertid helsesøstertjenesten for dårlig kapasitet. Det er synd. For ikke bare er helsesøstertjenesten en god, forebyggende tjeneste, det er også en samfunnsøkonomisk billig måte å gi helseråd og helsetjenester på til ungdom. Venstre foreslår derfor en betydelig satsing på denne tjenesten i vårt alternative statsbudsjett.

Venstre har også prioritert behandling av rusavhengige. For rundt en måned siden la det europeiske senteret for narkotikaavhengighet fram en rapport som viste at Norge ligger helt i toppen blant europeiske land når det gjelder overdosedødsfall. Dette er en flau og trist førsteplass, som viser at vi trenger nye grep i rusomsorgen. Det er flaut at rusavhengige står i kø for akuttavrusning. Det er flaut at rusavhengige ikke får plass innen tverrfaglig spesialisert rusbehandling når avrusningen er ferdig. Og det er flaut at over 2 000 mennesker har dødd av overdose i de siste ti årene.

De som er avhengig av rusmidler, trenger behandling, helsehjelp og rehabilitering. Målet må ikke bare være rusfrihet, men også et verdig liv for dem som ikke klarer å bli rusfrie. Det må derfor gis skikkelig behandlingstilbud, bl.a. gjennom økt bruk av legemiddelassistert rehabilitering. Tverrfaglig spesialisert rusbehandling må styrkes. Venstre foreslår derfor en økt bevilgning til LAR og akuttavrusning med til sammen 150 mill. kr.

Jeg varsler til slutt at Venstre stemmer for mindretallsforslagene nr. 1–10 i innstillingen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Are Helseth (A) [15:44:04]: Jeg takker for innlegget.

Venstre er ikke representert i helsekomiteen, så det er mange Venstre-synspunkter vi ikke har kunnet få med oss. Jeg merket meg at representanten i sitt innlegg nevnte folkehelseaspekter flere ganger, og det er jeg glad for.

Siden Venstre ikke har egne merknader, har jeg måttet gå til Venstres forslag til alternativt statsbudsjett, og har blitt litt overrasket over noen av postene. Venstre foreslår å redusere avgiftene på vin med 150 mill. kr. Det vil kunne føre til at den norske helgealkoholkulturen forsterkes med kontinental alkoholkultur, med litt mer alkohol hver dag.

Mener Venstre at det vil bedre folkehelsen og bedre oppvekstvilkårene for barn at vi får mer hverdagsalkohol i tillegg til helgealkoholen?

Borghild Tenden (V) [15:45:01]: Ruspolitikk er viktig for Venstre, noe jeg brukte mye av mitt innlegg på. De rusavhengige må møte medisinske og sosialfaglige virkemidler, inkludert rehabilitering. Tilbud til pårørende er også veldig viktig i en sår fase. Jeg tror ikke – og Venstre tror ikke – at ruspolitikken undergraves av økt avgift på brennevin og redusert avgift på vin. Vi ønsker høyere avgift på sprit, men som også representanten sier, har vi redusert den på øl og vin. Det er korrekt.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [15:46:00]: Gode helse- og omsorgstjenester er et av fundamentene i en trygg velferdsstat. Når man blir syk, skal man være sikker på at man får god hjelp, og tilbudet skal være like godt til alle.

Vi skal ha et helsevesen med høy kvalitet, som ligger i front både medisinsk og teknologisk. Vi skal ha omsorgstjenester hvor den enkelte blir sett og møtt med respekt. Særlig må vi sørge for et helsevesen der de som opplever langvarig sykdom, blir bedre ivaretatt. Vi må ta inn over oss at terskelen for å be om hjelp er ulik i befolkningen, og derfor bygge et helsevesen som strekker ut en hånd til dem som trenger å bli sett eller kanskje ikke blir sett. I disse tider kan det være nødvendig å minne om at vi som folkevalgte og politikere har et særlig ansvar også for dem som ikke har aksjonsgrupper eller noen som går i fakkeltog for seg. Dette ansvaret tar vi best gjennom et offentlig helsevesen, og vi har et godt offentlig helsevesen i Norge. Vi ligger i front medisinsk og teknologisk. Vi behandler stadig flere, flere får god behandling, og vi overlever sykdommer vi før døde av. Men det er også rom for forbedringer, og regjeringen vil både forsterke, forbedre og fornye helse- og omsorgstjenestene.

Kvalitet og pasientsikkerhet er viktig for regjeringen. I høst la jeg frem ti punkter for å styrke kvalitet og pasientsikkerhet i sykehusene. Ahus, det nye sykehuset i Akershus, har vist at det med innsats og vilje er mulig. De har

reduisert sykehusinfeksjoner kraftig, og de siste to årene er antall uønskede hendelser nær halvert. Dette arbeidet er viktig fordi det er lønnsomt for sykehusene, men først og fremst fordi det handler om den enkelte pasients sikkerhet, trygghet og sparte lidelser. I 2011 har vi satt av midler til en egen pasientsikkerhetskampanje med vekt på utfordrende områder. Det er opprettet en egen utrykningsenhet som skal rykke ut ved alvorlige hendelser, og jeg har også skjerpet sykehusenes varslingsplikt når alvorlige hendelser oppstår. Helsetilsynet skal i sitt arbeid legge større vekt på pårørendes stemme og synspunkt i alle saker, og de pårørende skal ivaretas bedre.

Frem til 2009 har ventetidene i spesialisthelsetjenesten økt. Fristbrudd oppstår for ofte. Jeg følger derfor dette området tett og vil fra nyttår av få månedlige rapporteringer fra sykehusene om fristbrudd og ventetider. Pasienter skal få behandling innen avtalt frist. Jeg har presisert for foretakene at de må veilede pasienter slik at de får behandling før fristbrudd oppstår. Også her ser vi at målrettet arbeid gir effekt. Ved Sykehuset Østfold nærmer antallet fristbrudd seg null, og ved Nordfjord DPS er ventetidene for behandling blant landets laveste.

I årets forslag til statsbudsjett foreslår regjeringen en økning i sykehusenes budsjett på nær 1 mrd. kr. Det gir rom for å styrke kvaliteten og pasientsikkerheten. Det gir også rom for å gi flere behandling og redusere ventetider og antall fristbrudd.

Regjeringen har signalisert at det er stor usikkerhet knyttet til anslagene for pensjonskostnad og pensjonspremie for 2011, og ny informasjon kan tyde på at pensjonskostnadene kan bli høyere enn lagt til grunn i budsjettforslaget. Endelig pensjonskostnad vil først være kjent mot slutten av januar. Regjeringen vil komme tilbake til saken i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. I foretaksmøtet med de regionale helseforetakene vil styringskravene ikke bli påvirket av dette.

Mer penger til helse gir et godt grunnlag for å bedre kvaliteten og tilbudet i sykehusene. Men vi klarer ikke å bygge en bærekraftig helsetjeneste for fremtiden uten å gjøre strukturelle grep. Det er dette regjeringens arbeid med Samhandlingsreformen handler om. Vi blir flere med diabetes, kols og muskel- og skjelettlidelser. Flere rammes av kreft. Vi kan og vil hjelpe flere som opplever psykisk sykdom, og vi vil hjelpe flere ut av rusavhengighet. Overvekt og en mer inaktiv befolkning er en alvorlig utvikling vi også må møte med tiltak.

Det aller viktigste vi kan gjøre for å møte disse utfordringene, er å satse mer på forebygging. Vi må forebygge for at færre skal bli syke, og forebygge for at flere kan leve bedre liv dersom de først har fått en sykdom. Det er ikke en jobb for helsesektoren alene. Her må flere sektorer trekke i samme retning.

I høst la regjeringen frem forslag om en ny lov om kommunale helse- og omsorgstjenester. Vi har også lagt frem en ny folkehelseslov, hvor vi legger vekt på prinsippet om helse i alt vi gjør. Vi har lagt ut på høring grunnlaget for en ny nasjonal helse- og omsorgsplan. Med disse dokumentene konkretiserer vi Samhandlingsreformen, og vi går fra ord til handling. Gjennom disse fokuserer vi mer på

forebygging, på helhetlige og sammenhengende tjenester og særlig på at de store sykdomsgruppene skal få bedre behandling nærmere der de bor.

I årene fremover vil vi bli flere som trenger hjelp, samtidig som det blir færre til å ta seg av oss og gi denne hjelpen. Dette er også en utfordring for omsorgstjenestene. I forrige periode lyktes regjeringen med å rekruttere 13 000 nye faglærte som personell til omsorgstjenestene. I år viderefører vi satsingen gjennom Kompetanseløftet. Det gir resultater. Bare i fjor fikk 1 100 ufaglærte i omsorgstjenesten et tilpasset opplæringsløp som ga dem fagbrev. Antall legeårsværk i sykehjem øker, og det samme gjør den totale andelen med faglært utdanning. Dette er grunnleggende viktig for å kunne yte en god og verdig eldreomsorg.

Demens rammer den som får sykdommen, og også pårørende. Vi regner med at om lag 60 000 har demens i Norge. Mye tyder på at demens rammer i lavere alder. Kunnskap om sykdommen og behovene hos dem som rammes, gjør at vi kan hjelpe mer og yte bedre omsorg. Regjeringen viderefører sin satsing på omsorgsforskning, som er særlig viktig i denne sammenhengen. Vi bevilger mer penger til pårørendeskoler og kunnskapsheving hos personale. Jeg vil berømme regjeringspartiene på Stortinget, som har vist et særlig engasjement for demente og deres pårørende. De har fått på plass ekstra bevilgninger til bl.a. samarbeid med ideelle og frivillige. Dette er en anerkjennelse av deres svært viktige rolle i dette arbeidet.

Jeg vil avslutte med noe jeg også tok opp i finansdebatten. Vi trenger en debatt om vårt syn på eldre. Om vi ikke trenger en holdningsendring, så trenger vi en endring i holdningsretning. Samfunnets syn på eldre beveger seg i en retning som av og til bekymrer meg. Vårt syn på eldre og oppfatningen av alderdom må ikke være likestilt med tilbaketrekning. Vårt syn på eldre må gjenspeile hvordan vi selv ønsker å leve vårt liv, og hva vi selv ønsker i vår alderdom. Flere friske og aktive eldre kan bidra på en annen måte enn før i samfunnet. Vår respekt for og glede over eldre må være like tydelig som vår glede og entusiasme over våre unge. At vi blir stadig flere eldre som lever lenger, er et uttrykk for et samfunn som har lyktes, og dette må vi omfavne med glede.

Presidenten: Det blir åpnet for replikkordskifte.

Per Arne Olsen (FrP) [15:54:38]: Jeg må få lov til å berømme avslutningen på innlegget til statsråden, som jeg synes var veldig godt, men det er selvfølgelig ingen begrunnelse for ikke å gjøre mer og helt nødvendige ting med den delen av eldreomsorgen som ikke fungerer.

Denne høsten har vi jo alle sammen blitt møtt med – faktisk overøst med – oppslag i diverse medier om lite verdige forhold i eldreomsorgen, spredt over det ganske land, sikkert fra kommuner styrt av alle partier. Likevel presenterer både statsråden, statsministeren, og i dag også Hagebakken, dette som en ny og forsterket innsats innen eldreomsorgen. Hagebakken lovet sågar at 70 pst. av Arbeiderpartiets ordførere skulle bruke pengene på eldreomsorg. Samtidig sier altså én av seks ordførere, via KS, at de vil bruke eldremilliarden på eldre. Hva er det statsrå-

den vet som ikke vi, kommunene eller noen andre vet, som gjør at hun kan garantere at disse pengene går til eldre?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [15:55:50]:

Det er riktig at den ekstra milliarden ble gitt som frie inntekter, men det var jo også klare føringer på at det var ønskelig at pengene ble brukt til en bedre eldreomsorg. Så vet vi at det faktisk er noen kommuner som har en eldreomsorg som skinner. Det er faktisk noen kommuner også i nærheten av Oslo som har det, og som jeg selv har vært i. Og så er det noen kommuner som har valgt å redusere sin gjeld, men det gjør jo også at de får frigjort midler til å bruke mer på eldre.

Så må jeg med all respekt si at vi har hatt et virkelig betydelig løft i forbindelse med tilskuddene til heldøgns omsorgsboliger og sykehjemsplasser. Det er viktig for regjeringen. Det er viktig at vi klarer å bygge ut flere heldøgns omsorgsplasser, og at vi klarer å nå de målene vi har satt oss frem mot 2015. Samtidig er det viktig å øke antall ansatte, og det får vi gjennom frie midler i kommunene.

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [15:56:59]:

Tidligere i høst var helse- og omsorgskomiteen i Sveits og så på ruspolitikken der. Vi fikk høre at faren for dødsfall aldri var større enn like etter avrusning. Regjeringspartiene har i denne sal stemt imot et forslag fra opposisjonen om å rettighetsfeste behandling etter avrusning, så i Norge gis avrusning i stor skala nærmest som en slags pause for slitne kropper før man blir sluppet ut på gaten igjen.

Hva tenker egentlig helseministeren om en slik politikk som i andre land blir sett på som livsfarlig, men som er regelen i vårt eget land?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [15:57:48]:

Når det gjelder behandling av rusavhengige, tenker jeg på disse pasientene på samme måte som jeg tenker på alle andre pasienter – at de har rett til nødvendig helsehjelp, at de skal få individuelle frister, at de skal få et behandlingstilbud som er tilpasset den enkelte, og ikke minst at de skal få vurdering av faglig sakkyndige, av helsepersonell som både skal gi veiledning og få den enkelte inn på den rette behandlingen. Jeg tror at jeg og regjeringspartiene er like opptatt av som representanten Kjønaas Kjos å hjelpe rusavhengige ut av rusavhengighet, for dem som klarer det, eller å gi god legemiddelassistert rehabilitering til dem som har nytte av og ønske om det.

Bent Høie (H) [15:58:49]:

Over nyttår står flere viktige helseinstitusjoner i fare for å bli nedlagt. Det gjelder bl.a. Oslo Hospital, som er et viktig tilbud til psykisk syke med risiko for å utøve vold. Da helseministeren ble konfrontert med dette, svarte hun på spørsmål den 29. november:

«Jeg har tillit til at Helse Sør-Øst RHF gjennomfører en ryddig anbudsprosess for alle de involverte tilbyderne».

Det gjelder også Duedalen Blå Kors Behandlingssenter i Sandnes, som gir et viktig tilbud til rusavhengige. Helseministeren svarer på spørsmål den 1. desember:

«Jeg er derfor trygg på at de regionale helseforetakene har sørget for å anskaffe tjenester med best mulig kvalitet for de rusavhengige.»

En kan av og til tro at helseministeren fortsatt er forsvarsminister, men nå systemforsvarsminister. Kan ikke helseministeren gjøre som Høyre har foreslått: gripe inn, forlenge disse avtalene slik at man får utredet andre modeller som sikrer gode beslutninger for pasienter, for de utsatte pasientene, for ruspasienter og for psykisk syke pasienter i dette landet?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [16:00:00]:

Flere partier på Stortinget har vært veldig opptatt av at vi skulle benytte oss av ideelle organisasjoner innenfor både psykisk helse og rusbehandling.

Jeg var veldig tilfreds med at Helse Vest, da de gikk ut med anbud til rusbehandling, gikk ut til ideelle institusjoner. Helse Sør-Øst valgte å gå ut mot ideelle når det gjaldt de tilbudene de skulle ha innenfor psykisk helsevern.

Så er det også slik at da jeg svarte på spørsmålene, var anbudsprosessen i gang. Det kan være endringer når det gjelder hvilke institusjoner som har fått avtale. Det er selvfølgelig slik at vi ønsker å beholde de institusjonene som gir god behandling, og kvalitet og tilgjengelighet skal telle 70 pst. Jeg må ha tillit til at Helse Sør-Øst også har kvalitet og tilgjengelighet øverst på sin anbudsliste.

Bent Høie (H) [16:01:15]:

Høyres oppfatning er at vi har beslutningssystemer for å komme fram til kloke beslutninger. Når beslutningssystemene våre kommer fram til ukloke beslutninger, er det på tide å endre systemet. I denne sammenheng oppfatter jeg faktisk at helseministeren egentlig er enig i at resultatet av disse anbudsrundene ikke er kloke, at dette er institusjoner som en hadde ønsket. Jeg tror også at helseministeren ser at dette er institusjoner som det i høy grad er behov for.

Hvorfor er det da så vanskelig for helseministeren, som eier de regionale helseforetakene, å gripe inn og si at de avtalene som disse institusjonene har, forlenger vi med minst et halvt år, og så får vi utredet nye beslutningssystemer, slik at vi sørger for at disse institusjonene fortsatt kan leve videre og gi et tilbud som alle i denne salen, regner jeg med, mener det er behov for – ikke minst Oslo Hospital, som gir tilbud til en pasientgruppe som Olsenuutvalget nettopp har utredet at det er behov for å utvide tilbudet til?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [16:02:23]:

Noen ganger må jeg si jeg undrer meg over Høyre, som stadig etterspør mer bruk av private. Det er også slik at mer bruk av ideelle må vi på en eller annen måte selektere ut fra en innkjøpsprosess. Det er ikke sånn at jeg har adgang til å gå ut og direkteanskaffe tjenester. Det må skje gjennom innkjøpsprosesser. Det er slik regelverket er lagt opp.

Så tror jeg mange ganger at man kunne ønske at det var større fleksibilitet. Men vi har nå engang et regelverk, som jeg tror ganske mange partier er glad for at vi har, som både regulerer og beskytter. Så vil vi i fremtiden selv-

følgelig også skaffe oss erfaring med de prosessene som har vært. Det er heller ikke sånn at helseforetakene på den måten lever i et vakuum. Vi skal gjerne gå igjennom hvordan innkjøpsprosessene gjøres, og vi er også, som det er blitt sagt i Stortinget i dag, i en prosess for å se på hvordan vi bedre kan ivareta ideelle organisasjoner.

Laila Dāvøy (KrF) [16:03:41]: Helse Sør-Øst skrev i går på hjemmesidene sine at de mener det er nødvendig med en kapasitetsøkning i innkjøp fra private når det gjelder psykisk syke. De sier også at de er i dialog med Oslo Hospital om eventuelt å videreføre deres tilbud.

Så er man i Helse Vest bekymret for at en annen pasientgruppe, gruppen mellom 30 og 50 år innenfor rus, ikke vil få fullgod behandling. Det dreier seg om bl.a. Askøy Blå Kors Klinik. Der vil 30 døgnplasser gå tapt nå, ifølge det som skjedde på fredag. Ved fritt sykehusvalg, ifølge dem da, er ventetiden til døgnbehandling på denne klinikken så mye som 31 uker.

Mitt spørsmål til statsråden er om statsråden kan tenke seg å be Helse Vest foreberede en selvstendig, separat direkteanskaffelse for å styrke tilbudet til rusgruppen, som på Vestlandet altså er i et desperat behov for hjelp. Et slikt grep har vært tatt av regjeringen tidligere, hvis jeg ikke husker helt feil – 15 mill. kr fra Bjarne Håkon Hanssen for noen år tilbake.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [16:04:48]: Når det gjelder det første eksempelet som representanten Dāvøy tok opp, Oslo Hospital, har denne prosessen med anbud også vært gjenstand for en klageprosess. Så går man vel igjennom og ser om man har skaffet seg tilstrekkelig antall plasser.

Jeg må bare si at jeg forventer faktisk at de regionale helseforetakene har oversikt over hva de trenger av tilbud fra private og spesielt fra ideelle organisasjoner, i begge de kategoriene som representanten Dāvøy nevner.

Samtidig er det slik at forrige onsdag sto jeg her i Stortinget og svarte på ti spørsmål omtrent fra alle Kristelig Folkepartis stortingsrepresentanter. Alle hadde en institusjon som de brant spesielt for. Jeg har forståelse for at man ønsker å ivareta de institusjonene som man kjenner til, men samtidig er det slik at hvis vi skal ha et anbudssystem som skal velge ut etter kvalitet og tilgjengelighet, må vi forvente at helseforetakene med sin ekspertise klarer å gjøre den jobben.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Sonja Mandt (A) [16:06:25]: God velferd er spørsmål om fordeling av samfunnets ressurser. For Arbeiderpartiet vil en sterk offentlig sektor være garantisten for å oppnå en best mulig fordeling av godene og best mulig velferd.

Konkurransetsetting, privatisering og annen markedsretting utfordrer grunnvollene i velferdsstaten vår. Vi ser at de nye aktørene som vil overta det offentliges ansvar, er av en annen karakter enn de som har vært der før. Det kommer flere og flere profittbaserte internasjonale selskaper, registrert i skatteparadiser, som vinner anbud som legges

ut fra kommunene, mens ideelle og ikke-kommersielle gir opp eller blir kjøpt opp av pengesterke aktører. Vi ser det i barnehagesektoren. Arbeiderpartiet ønsker ikke dette i omsorgssektoren.

Jeg har lyst til å ta fram noen av de satsingene vi har gjort i budsjettet som vil gi en bedre omsorg, i en mangfoldig kommunal regi eller sammen med ideelle og frivillige. Jeg vil trekke fram økningene i demensomsorgen. Antall personer med demens er økende, og det er derfor viktig å sørge for kunnskap og god kompetanse til ansatte om behandling av dem som rammes av demens. Vel så viktig er det å se de pårørendes behov og finne ut hvordan vi skal hjelpe dem til best å takle denne vanskelige sykdommen. Demensplan 2015 har mange gode mål, og ved å styrke demensomsorgen slik vi gjør nå, kan vi gjennomføre planen slik vi ønsker.

Et av målene i planen er pårørendegrupper og samtalegrupper som skal være tilgjengelig i hele landet. Der tilbudet er i dag, skjer dette i et samarbeid mellom frivillige organisasjoner, som demensforeningene i Nasjonalforeningen for folkehelsen, Norske Kvinners Sanitetsforening og Kirkens Bymisjon. Vi vil gjøre dette tilbudet enda mer tilgjengelig, og vi vil videreutvikle det. Vi bevilger derfor 15 mill. kr mer til dette formålet i 2011, der både kommuner og organisasjoner kan søke om støtte. Slik vil enda flere kunne ta del.

Formålet med pårørendeskoler er å gi de pårørende kunnskap om sykdommen og hvordan en best kan takle det å være pårørende til en dement. Det å skjønne hva som skjer, vil kunne bidra til å øke livskvaliteten både for dem som er rammet, og for dem som står ved siden av. Tilbakemeldinger fra deltakerne, som f.eks. fra Årdal, der ordningen er evaluert, viser at de pårørende har god nytte av slike tiltak, og at det har gjort at det er lettere både å forstå og kunne hjelpe.

Kompetanse er viktig, og opplæringsprogrammet Demensomsorgens ABC, som er utarbeidet i regi av Nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse, er et flott bidrag. Over 8 000 ansatte i over 250 kommuner deltar. Vi mener dette er så viktig at vi vil styrke dette med ytterligere 6 mill. kr, slik at enda flere ansatte kan få opplæring.

Demenslinjens hjelpetelefon er et tilbud til alle som har spørsmål om demens. Det er alltid mange ubesvarte og vanskelige spørsmål som dukker opp. Derfor kan denne hjelpetelefonen være et godt tilbud for de mange som trenger det. Der møter en kvalifisert helsepersonell, som kan faget. Derfor styrker vi denne linjen med 500 000 kr.

Våre tre demensfyrtårn bør også nevnes, Kroken i Tromsø, Abildsø i Oslo og Songdalen i Vest-Agder. Dette er undervisningssykehjem som særlig har ansvar for kompetanseutvikling innenfor demensomsorgen. Til det viktige arbeidet de gjør, som fyrtårn og som kompetansebyggere, øker vi tilskuddet med 3 mill. kr.

I tillegg er utbyggingen av nye omsorgsplasser viktig. Det er veldig bra at tilskuddsordningen nå er styrket, slik at det kan bygges mer. Det kommer til å få betydning både for demente og andre som trenger heldøgns omsorg og pleie.

Det er viktig å framheve den innsatsen frivillige gjør

for en bedre dag for de eldre. Frivillige organisasjoner gjør hver dag en kjempeinnsats. Et godt eksempel på det er Røde Kors, en landsomfattende organisasjon med over 6 000 frivillige. Dette er et godt supplement til de tilbudene som det offentlige gir. De utfyller arenaer som det ikke gis tilbud på, de øker trivselen og bidrar til livsinnhold. Derfor styrker vi Røde Kors Besøktstjeneste for eldre med 1,5 mill. kr og øker tilskuddet til Kirkens Bymisjon, penger som vi vet vil bli brukt til glede og nytte.

Livsglede for Eldre er et annet tiltak som bygger på frivillighet, og som er ytterligere styrket i budsjettet her i Stortinget. Ingen klarer vel å være uberørt etter å ha sett hvordan de gir pleietrengende eldre et innhold i dagen, og ikke minst gir livsglede. Filmen vi så, der eldre med langt-kommen demens var på sledetur i kulda og spiste pølser stekt på bål, og den gleden de viste, burde gjøre inntrykk på alle. Jobben de gjør, er viktig, og derfor øker vi også det tilskuddet.

Samhandling med frivillige er viktig, men det må smøres med midler, for bare da kan mange gode krefter og tiltak utløses.

Øyvind Korsberg hadde her overtatt president-plassen.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [16:11:43]: Da dette statsbudsjettet ble lansert, ble det fra den rød-grønne regjeringen hevdet at budsjettet for 2011 var en satsing på videre utbygging av velferdsstaten. Velferd framfor skattelette har vært statsministerens mantra på inn- og utpust. Det var liksom det som skulle synliggjøre forskjellen mellom de rød-grønnes og opposisjonens politikk.

Hvis vi konsentrerer oss om spørsmålet om vi ser en bedring av velferdstilbudet, må vi se på hvem det er som står for den største velferdsproduksjonen. Norske kommuner står i dag for produksjon av nærmere 70 pst. av velferdstjenestene her i landet. Derfor er i dagens situasjon kommuneøkonomien helt avgjørende for velferden vår.

Under den rød-grønne regjeringen har kommunenes gjeld gått rett i været. Siden 2003 har kommunesektoren nesten doblet gjelden sin. Samtidig ber regjeringen om at kommunene øker sosialhjelpen, bygger ut barnehagene, ansetter flere lærere, gir tilpasset opplæring til alle som trenger det, fyller svømmebassengene, bygger omsorgsboliger og sykehjemsplasser, gir enerom til alle som ønsker det, gir pleietrengende hjelp ved måltider og tid nok til å spise og sørger for at brukere av pleie- og omsorgstjenester får medbestemmelse i forbindelse med den daglige utførelsen av tjenestene. Dette er et regnestykke som rett og slett ikke går opp, og budsjettet for 2011 gjør situasjonen enda verre. Allikevel presenterer finansministeren budsjettet som et budsjett for arbeid og velferd.

Vi har i denne salen flere ganger hørt at vettet er jevnt fordelt her i landet. Bekreftelsen på at det kan være noe i det utsagnet, fikk vi da Kommune-Norge protesterte kraftig og klart uttalte at det ikke ville bli bedre velferdstjenester, at budsjettet heller ikke ga rom for økte satsinger, og at regjeringen derfor burde la være med å framstille det sånn. Så kom TV 2 på banen med avsløringer om de

store variasjonene i omsorgstilbudet i norske kommuner. TV 2 hadde kommet fram til at 3 068 gamle, syke pleietrengende eldre ventet på plass i sykehjem. Ventetiden på sykehjemsplass kunne variere fra én uke og opp til ti år, fikk vi høre.

Departementet og Helsetilsynets umiddelbare reaksjon på avsløringene blir omtrent som om man skyter postmannen fordi man ikke liker innholdet i brevet han kommer med. De kommunene som hadde meldt fra om at pasienter sto på venteliste, skulle tas. Det er forbudt å ha ventelister, og alle har en lovfestet rett til nødvendig helsehjelp, fikk vi høre. Jeg vil derimot gi honnør til dem som har hatt mot til å si fra om at pasienter ikke får den nødvendige helsehjelpen på det såkalt beste effektive omsorgsnivå, eller etter BEON-prinsippet som ble lansert gjennom Samhandlingsreformen. I mine øyne bør de kommunene betraktes på linje med andre varslere i samfunnet, varslere som sier fra om at noe er fundamentalt galt.

I Fremskrittspartiet har vi lenge snakket om at det er en systemfeil når tilbud, utforming, kvalitet og innhold i viktige velferdstjenester som eldreomsorg, pleie og omsorgstjenester helt og holdent skal være avhengig av den enkelte kommunes økonomi. Når også kommunenes økonomiske handlingsrom forverres, burde alarmklokkene ringe hos regjeringen, men det gjør de ikke. Men TV 2s avsløringer har fått noen til å våkne. Det var vel én i regjeringskvartalet som fant ut at det var under ett år igjen til neste kommunevalg, og at statsbudsjettet og avsløringene kanskje ikke ga regjeringspartiene det beste utgangspunkt for den begivenheten. Så fikk vi da en reaksjon fra regjeringen som etter min oppfatning minner mest om en dødskrampe. Først skulle investeringstilskuddet til heldøgns plasser økes ytterligere, og ikke nok med det: Satsene skulle få tilbakevirkende kraft fra 2008, et kjempebra tiltak og helt i tråd med det vi fra Fremskrittspartiet har tatt til orde for i budsjettssammenheng de siste årene. Men det som er merkelig, er at mens Fremskrittspartiet har lagt inn penger til slike tiltak i sine budsjetter og blitt beskyldt for uansvarlighet i forhold til handlingsregel og for å bedrive voodooøkonomi, så lanserer regjeringen et slikt forslag, som forsiktig anslått koster 850 mill. kr, uten å legge én krone på bordet.

I tillegg lanserer regjeringen det de kaller en eldremilliard. Det høres jo flott ut, men er i realiteten en retorisk bløff. Pengene skal tilføres kommunene som en engangssum og som frie midler. Det vil i praksis si at de ikke kan brukes til drift. Kommunalministeren anbefaler at pengene brukes til å nedbetale gjeld, noe som ifølge KS vil gi kommunene 12 kr per innbygger i økt handlingsrom, som følge av reduserte renter og avdrag. Samlet sett kan denne milliard på landsbasis brukes til drift av 70 sykehjemsplasser, sier KS. Da er det bare 2 998 igjen som mangler plass, ifølge TV 2, og da forstår jeg med ett hva representanten Hagebakken egentlig mente da han sa at regjeringen bruker pengene smart.

Det hele toppes med at regjeringen lanserer den såkalte verdighetsgarantien. I åtte punkter trekkes det i forskrift fram hva regjeringen mener med en verdig omsorg. Jeg har stilt spørsmål til både statsministeren og helsemi-

nisteren om hva som er nytt i forhold til den 16-punkters kvalitetsforskriften vi har hatt i pleie- og omsorgssektoren siden 1997. Svarene jeg fikk, vitnet etter min oppfatning om ren uvitenhet. Helseministerens svar til meg gikk nærmest ut på å gradere kvalitetsforskriften som mindreverdig i forhold til den nye forskriften. Det er skremmende, og jeg blir bekymret på vegne av de mange pleietrengende som gjennom kvalitetsforskriften skulle se svart på hvitt hva de kan forvente seg av velferdstjenestene, og hva slags kvalitet det skal være på dem. Når vi i tillegg har gjeldende rett gjennom Fusa-dommen, som definerer at kommunen ikke har lov til å legge seg på et nivå under forsvarlig minstandard selv om kommunen har dårlig økonomi, burde pleietrengende ha en viss sikkerhet. Når regjerings-toppene snakker ned betydningen av kvalitetsforskriften, når kommunene ikke har midler til å løse alle de pålagte oppgavene, og pengene kommer som frie midler som lokalpolitikere kan benytte til alt annet enn eldreomsorg og bedret pleietilbud, ja da vil uverdigheten fortsette.

Så vet jeg at noen vil hevde at dette er svartmaling. Noen vil påpeke at det gjøres mye godt arbeid overfor våre mange pleietrengende. Selvsagt er det sant, men jeg aksepterer ikke at nettopp dét blir en sovepute for dem som har ansvaret for at systemet ikke fungerer. Jeg har mange ganger opplevd ansatte i helsesektoren som går gråtende hjem, fordi de mener at brukerne ikke har fått det tilbudet de faglig sett mener disse har behov for. Jeg vet ansatte ikke melder fra om avvik, fordi de mener det er bortkastet tid, og fordi de opplever at det ikke skjer forandringer. Noen opplever også at de blir uglesett på jobben hvis de melder fra om uverdige forhold. Slik har det vært både før og etter 1997, da kvalitetsforskriften kom, og det er ikke noe som tyder på at vi vil få forandringer.

Min hjemkommune har blitt styrt av Arbeiderpartiet sammenhengende i snart 100 år. Kommunen har vært en av de dårligste i landet når det gjelder enerom, til tross for at Arbeiderpartiet for 15 år siden lovet enerom til alle som ønsket det. Kommunen hadde planlagt å rette på noe av dette bildet ved å gjøre en rekke dobbeltrom om til enerom samt å åpne nye sykehjemsplasser med enerom i 2011. Da konsekvensene av statsbudsjettet ble kjent, ble det fra øverste hold i kommunen gitt uttrykk for at i min kommune må kvalitetsforskriften og verdighetsgarantien fortsatt stå på vent. Flertallet i kommunestyret trakk bare på skuldrene av det. Og selv da kommunen fikk 14 ekstra millioner som følge av en regnefeil i departementet, brukte flertallet pengene på ikke lovpålagte oppgaver. Men gamle syke og pleietrengende mennesker kan ikke vente, de må få hjelp nå.

Fremskrittspartiet vil ha klare lovfestede rettigheter. Vi ønsker også en automatisk statlig finansiering av tjenestene når det faglig sett er slått fast at behovet er til stede. Da først har vi mulighet til å få en verdig pleie- og omsorgstjeneste.

Fremskrittspartiet mener utbyggingen av heldøgns-plasser går for sakte, og vi mener at det er blitt bygget altfor få sykehjemsplasser i forhold til omsorgsboliger. Dette er dessverre økonomisk motivert fra kommunenes side, og det er ikke behovet som styrer. Derfor har vi i vårt alter-

native budsjett doblet det statlige tilskuddet til sykehjemsplasser og økt rammen, slik at vi kan få bygget 3 000 nye sykehjemsplasser neste år. Vi vet også at mange kommuner sliter med å finansiere driften både av plasser som er bygget, og plasser som planlegges. Derfor har vi lagt inn 2 mrd. kr øremerket til drift, som selvfølgelig også vil bli videreført i de kommende år.

Det er lite som tyder på vilje fra regjeringens side til å ta høyde for den kompetansehevingen som kommunene trenger for å møte utfordringene i Samhandlingsreformen. Allerede ser vi tendenser til at spesialisthelsetjenesten tilpasser seg, men kommunene er faglig sett ikke rustet til å ta imot. Det er en altfor stor andel ufaglærte i kommunehelsetjenesten. Kommunene er ikke flinke nok til å ta inn lærlinger. Kompetanseheving og opplæring koster, og kommunene har ikke de midlene som trengs. En samlet komité peker på behovet for flere faglærte og at andelen med treårig høyskoleutdanning økes. Målet og økningen regjeringen har foreslått når det gjelder antall legeårverk i kommunen, er etter vår oppfatning altfor svakt til å møte behovet. Alderspsykiatrien er dessverre nedprioritert, og tilbudet til parkinsonrammede i kommunale institusjoner er nærmest fraværende.

Jeg er skuffet over hvordan regjeringen har håndtert spørsmålet om rettighetsfesting av brukerstyrt personlig assistent. Alle ventet at vi nå skulle få en rettighetsfesting, som det egentlig er flertall for i Stortinget, men isteden opplever brukerne at tilbudet blir dårligere. Dette, på toppen av endringene som skjedde i fjor når det gjaldt ressurskrevende tjenester, forteller meg at funksjonshemmede ikke kan stole på denne regjeringen.

Det skal sies at det er en rekke små, men viktige bevilgningsendringer som gjøres i dette budsjettet. Flere av dem er vi enige om, som NOKLUS, Livsglede for Eldre, besøkstjeneste, kontakttelefoner og Hørselshjelpen, for å nevne noen. En skulle kanskje også glede seg over de små seire, som at regjeringspartiene i år har gått inn på flere av våre merknader som de i fjor sto utenfor, men jeg klarer ikke å hente fram den store entusiasmen. Regjeringen går med ryggen først inn i framtiden.

Regjeringen er mest opptatt av å bevare systemet. Hensynet til brukere som ikke får de tjenestene de har behov for, kommer i andre rekke. Regjeringen har få eller ingen konstruktive forslag til løsninger. Når selv konservative Høyre framstår som mer radikalt når det gjelder fornying av velferdstjenestene i offentlig sektor, så burde regjeringspartiene forstå at de har gått ut på dato.

Are Helseth (A) [16:20:53]: Det budsjettforslaget vi i dag behandler, blir et godt budsjett for helsearbeidet i Norge neste år. Det blir godt fordi budsjettet er stort, fordi innretningen bygger på en ideologi som ser fremover, og fordi budsjettet styrker områder og satsinger som tradisjonelt taper i en åpen konkurranse mellom sterke og svake aktører i helsetjenesten.

Budsjettet er stort, med en ramme på vel 133 mrd. kr. Samtidig som våre nære samarbeidsland i Europa er i dype gjeldskriser og kutter i offentlig og privat velferd, kan vårt helsebudsjett vokse med 3,8 pst. Dette innebærer en reell

vekst på 1 mrd. kr etter at økte kostnader og nye oppgaver er hensyntatt. Det er en hovedsatsing på sykehusene, med nye 970 mill. kr til mer pasientbehandling og kortere ventetider.

Selv i et stort budsjett blir det ikke plass til alt. Det er fortsatt store og små områder vi ønsker å gjøre enda mer på. Men velferdssamfunnets suksess er vel så mye avhengig av hva vi får ut av bevilgningene, som hvor mye vi klarer å bevilge på toppen. Materiell vekst vil alltid ha grenser. Innovasjon, gode arbeidsprosesser, god ledelse og medmenneskelighet har ingen grenser. Riktig bruk av 133 mrd. kr er viktigere enn å konkurrere til seg ytterligere midler som nå har gått til viktig arbeid innen utdanning og samferdsel.

Et godt budsjett har blitt enda bedre gjennom stortingsbehandlingen. Regjeringspartiene har merket seg de mange konstruktive innspillene fra ideelle og andre organisasjoner i høringene. Budsjettet er derfor styrket med 58 mill. kr i finansinnstillingen for øket innsats særlig for eldre og personer med demens. Et av de mange viktige samhandlingstannhjulene som har fått fullfinansiering, er sykehjemsprosjektet NOKLUS, som sørger for høy kvalitet på blodprøveanalyser i sykehjemmene.

Budsjettet er også godt fordi det bygger på en solidarisk modell for fordeling av tjenestene. Når vi er friske, har vi mange behov og mange ønsker. Valg og muligheter styres bl.a. av personlig økonomi. Når vi blir syke, har vi bare ett ønske: å få hjelp og bli bedre. Derfor kan slik hjelp ikke styres av samme marked som selger forsikringer. For Arbeiderpartiet må derfor sykehusene i det alt vesentlige være offentlige.

Høyrepartiene har grunnleggende en annen ideologi. I samtidsdebatten skryter ikke høyrepartiene av disse ideologier. Derimot er det ny tale om at private sykehus tilbud som betales av fellesskapet, ikke er ordentlig private. Dette vil sykehusinvestorene være uenige i. Men det er ikke lønnsomt å snakke høyt om egen ideologi nå. Private forsikringsselskaper må tjene penger for å ha trygge arbeidsplasser og sikre skadeoppgjørene. Rike mennesker kan da ha gode livsforsikringer. Fattige mennesker kan ikke ha livsforsikringer. Slik følger ubemidlethet slekters gang. Lik rett til helsetjenester krever et annet verdsett. Da kan ikke sykehusene flyte i et marked. Da er fellesskapsløsninger det beste.

Budsjettforslaget for 2011 har en hovedsatsing på sykehusene. Det skal bygges i Østfold, i Bergen og i Stavanger. Aktiviteten styrkes med 970 mill. kr. Vi har hatt en stor økning i behandlinger de siste årene, men nye muligheter og nye tilbud har dessverre ført til at ventetidene på mange områder ikke går ned – derfor større bevilgninger. Men mer penger er alene ikke nok. Det trengs utdanning av fagfolk, gode arbeidsmiljø og god ledelse. Samhandlingsreformen og stadig bedre kunnskap om ledelse i kunnskapsvirksomhet er nødvendig.

Vi har en time eller halvannen igjen av debatten. Så begynner raskt prosessene for et godt budsjett også for 2012. Representanten Dāvøy tok i sitt innlegg opp behovet for forskning på demens. Jeg støtter det engasjementet. Vi bør derfor i tiden som kommer, debattere initiativer

og tilnæringer for gjennombrudd i demensforskningen. Debatten bør inneholde både visjonære internasjonale grep og mindre nasjonale grep.

Sonja Irene Sjøli (H) [16:26:14]: Målet for helse- og omsorgspolitikken er å sikre at alle får gode helse- og omsorgstjenester når de trenger det – så enkelt og så vanskelig! Selv om den norske helsetjenesten på mange områder er i verdensklasse, er det fortsatt ingen selvfølge at man får hjelp når man trenger det. Ventetidene for planlagt behandling er lange og økende. Når et barn har psykiske problemer, er en ventetid på opp mot tre måneder altfor lenge. 4 700 barn og unge fikk ikke behandling innen behandlingsfristen i 2009.

Det er heller ingen selvfølge at vi får helsehjelp av høy kvalitet. En av fem pasienter i sykehjem opplever å bli feilmedisinert. Muligheten for å overleve kreft er betydelig høyere på sykehus med god trening og god kompetanse enn på enheter med mindre behandlingsvolum. Vi har med andre ord ingen grunn til å slå oss til ro med tingenes tilstand. Vi må kontinuerlig jobbe for å forbedre tilbudet, ikke bare forsvare systemet.

Pasient- og brukerorganisasjonene, SINTEF og Helse-tilsynet har i flere år pekt på betydelig svikt innen rehabilitering og habilitering. Mange opplever å få god helsehjelp i en akutfase ved hjerteinfarkt, ulykke, slag eller annen sykdom. Men når blålysene slukkes, opplever mange å bli glemt. Uten nødvendig opptrening mister mange muligheten for å bli friske og klare seg selv. Blindeforbundet har beskrevet dette godt i en høringsuttalelse til budsjettforslaget. De påpeker at bare et fåtall av dem som mister synet, får tilbud om opplæring og rehabilitering, og at ventetiden i snitt er fem år. Undersøkelser viser at uten rehabilitering blir man søvnløs og deprimert, mister kontakten med venner og blir inaktiv. Etter rehabilitering er de fleste tilbake i et aktivt liv, og problemene reduseres.

Med tanke på at 600 000 mennesker i yrkesaktiv alder står utenfor arbeidslivet på grunn av helseproblemer, er det oppsiktsvekkende at rehabilitering er så lavt prioritert som det er av denne regjeringen. Regjeringen ble kritisert av mer enn 45 organisasjoner for å ha brutt sitt løfte om å sikre opptrening til alle som trenger det. Regjeringens svar var ikke å forbedre tilbudet, men å redusere ambisjonene.

Per andre kvartal 2010 var det 5 698 som ventet på fysikalsk medisin og rehabilitering i spesialisthelsetjenesten, ifølge Helsedirektoratet. Dette er ca. 1 300 flere enn ved samme tidspunkt i 2007. Ved Sykehuset Innlandet er ventetiden for rehabilitering 72 dager i snitt. Da er det jo paradoksalt at flere rehabiliteringsinstitusjoner i dette området opplever kutt og trusler om nedlegging. De regionale helseforetakene er instruert om å kjøpe tjenester fra disse institusjonene på minst samme nivå som tidligere for å dekke opp behovet for slike tjenester. Tre av fire helseregioner har ikke innfridd dette kravet i perioden fra 2008 til 2009. Helse Sør-Øst har innfridd kravet, men rapporterer selv at kapasiteten på området ikke er tilstrekkelig. I lys av dette er det oppsiktsvekkende at regjeringspartiene reduserer de øremerkede bevilgningene til opptrening i budsjettforslaget.

Regjeringspartiene vedtok i budsjettbehandlingen for inneværende år å endre finansieringsordningene for poliklinisk fysioterapi. Dette advarte Høyre og de andre opposisjonspartiene mot, fordi de fryktet at dette ville svekke tilbudet. Dessverre fikk vi rett. Vi ser nå at bassengtrening og andre rehabiliteringstilbud legges ned over hele landet, både i Kristiansund, i Levanger, på Røros og i Oslo. Dermed mister mange pasienter et tilbud som setter dem i stand til å jobbe og mestre hverdagen.

Den svært generelle og lite forpliktende strategien for rehabilitering har heller ikke ført til gode resultater. Funksjonshemmedes fellesorganisasjon uttaler i sitt høringsvar til budsjettet at FFO hadde store forventninger til strategien, men konstaterer at den «ikke på noen måte har blitt det vendepunktet for innsatsområdet som var intendert og forventet».

Høyre ser en satsing på habilitering og rehabilitering som en investering i bedre helse og livskvalitet for pasientene. Derfor foreslår vi å øremerke 400 mill. kr innenfor rammen av økt aktivitet i helseforetakene, på rehabilitering, rusbehandling og behandlingsreiser til utlandet. Vi gir dermed klare politiske føringer for hvilket område som skal være prioritert, slik vi i 2004 innførte kravet om å prioritere psykisk helsevern og rusbehandling. Vi registrerer at regjeringspartiene ikke støtter dette, men vil overlate de politiske prioriteringene til helseforetakene. Høyre frykter at pasienter som trenger rehabilitering, vil tape denne prioriteringskampen nok en gang.

Wenche Olsen (A) [16:31:20]: Den norske modellen med et godt offentlig helsevesen supplert av et ideelt helsevesen gir helsetjenester i Norge som er helt i verdenstoppen. Det er vi stolte av, men det betyr ikke at vi er fornøyde. Vi vet godt at det fortsatt er uløste oppgaver innenfor helsevesenet, og derfor foreslår ikke vi noen reduksjon i skattene. Regjeringen prioriterer styrking av helse framfor skattelette.

Vi er opptatt av at de ideelle skal ha gode vilkår, men støtter at det settes krav til dem, slik at pasientene får gode tjenester. Jeg må jo si at jeg synes det er litt merkelig å høre Høyre, som er privatiseringspartiet framfor noen, si at nå skal avtalene fryses og at man tar avstand fra den konkurranselinjen man i alle år har sagt er løsningen på det meste. Jeg ser fram til å høre hvordan Høyre har tenkt at de private skal få avtaler om det ikke skal være ved anbud. Jeg trodde det var løsningen fra de borgerlige på det meste, all den tid de påstår at alt blir både bedre og billigere med konkurransutsetting. Det blir jo litt vanskelig, da, når man ikke skal velge bort noen.

Som østfolding må jeg si noen ord om den gledelige bevilgningen på budsjettet til nytt Østfold-sykehus. Det har vært en lang prosess å komme dit vi er i dag, fra fem sykehus til ett. Det har vært en prosess både ansatte, tilitsvalgte og befolkningen har vært med på, drevet fram av modige politikere. Nå får de sin belønning, med et moderne sykehus med enkeltrom og med det mest moderne innenfor bygg og utstyr. Det har østfoldingene fortjent, og det gleder vi oss over.

Gjennom de siste årene er det gjort en stor jobb in-

nenfor psykisk helse, både på spesialistnivå og ute i kommunene. Opptrappingsplanen har medført at over dobbelt så mange får hjelp i dag. Psykiske lidelser er vel kanskje blant de lidelsene hvor vi ser en stor økning, og da er det viktig at vi fortsatt prioriterer psykisk helse.

I den perioden har man bygd ut DPS-ene rundt omkring i landet, og folk får nå tjenestene i nærheten av der de bor. Utbygging av ambulante team og DPS-er har medført at man kan gi pasientene poliklinisk behandling og behandling i hjemmet, slik at man kan redusere antallet innleggelser. Det er positivt, og det gir bedre livskvalitet for pasientene. Nå som midlene til psykisk helse i kommunene er lagt inn i rammen, har vi fått noen bekymringsmeldinger fra kommuner som vurderer kutt i tilbudene innenfor psykisk helse. Dette skjer samtidig som kommunene øker helsebudsjettene totalt. Det viser at det fortsatt er viktig at vi har fokus på psykisk helse, og at den må ha samme status som somatisk helse.

Flere organisasjoner vi har møtt under budsjettarbeidet, har hatt et stort fokus på at veksten i bevilgningene innenfor psykisk helse må være i kommunesektoren. Det viktigste vi kan gjøre innenfor psykisk helse, er å forebygge, og da er det viktig at den enkelte blir fanget opp raskt. Det er i kommunene man har anledning til å forebygge og til å sette i gang en tidlig behandling, noe som igjen vil føre til redusert bruk av tvang. Derfor er jeg glad for at det er flere kommuner som prioriterer psykisk helse, og for at flere har benyttet seg av støtteordningen til å tilsette psykologer i kommunen. I budsjettet for 2011 er denne posten økt for å gi rom til 110 psykologer. Det er et godt bidrag til psykisk helse i kommunen. Hittil har kommunene rekruttert psykologer til familiesentre, helsestasjoner, skolehelsetjenesten og psykisk helsetjeneste for voksne. Vi har fått flere gode eksempler på at dette er tiltak som både virker forebyggende og kan forhindre en lang sykdomsperiode. Det er mange aktører innenfor psykisk helse, og det er viktig at vi stiller krav til god kvalitet og resultatoppfølging til både de offentlige og private aktørene. Sammen skal vi jobbe videre for en god utvikling innenfor psykisk helse med fokus på innhold og kvalitet.

Flere kommuner har satt i gang vellykkede prosjekter. Vi har møtt kommuner hvor de har tilsatt psykologer som barn og unge kan benytte seg av uten å måtte gå via fastlegen. De har statistikker som viser at de fleste klarer seg kanskje med et par-tre konsultasjoner, i stedet for at de, om de hadde gått syk lenge og sykdommen hadde fått utvikle seg, hadde fått behov for behandling i en lang periode.

Jeg er stolt av å tilhøre et flertall som prioriterer fellesskapet framfor den enkeltes lommebok, og som mener det er et ansvar for det offentlige å sørge for gode helsetjenester, men som ser på det ideelle som et helt nødvendig og godt supplement.

Per Arne Olsen (FrP) [16:36:25]: Jeg har lyst til å begynne med å si at også vi som representerer Vestfold, er glade på Østfolds vegne over at de får et nytt sykehus, og at det sågar er så moderne at det har enkeltrom, gleder vi oss også over.

Jeg har videre lyst til å komme med en innrømmelse, fordi da Anne-Grete Strøm-Erichsen overtok som helseminister, var jeg en av mange som håpet på at hun var en statsråd som ville gripe fatt i de store utfordringene som vi så innenfor spesialisthelsetjenesten. Dessverre er det slik at utfordringene bare har blitt flere og større under denne statsråden. Regjeringens budsjettforslag er i så måte bare en naturlig og dessverre en beklagelig oppfølging av den linjen som regjeringen har stått for. Det er en linje som har bidratt til at helsekøene vokser og vokser, og at pasientene må vente lenger og lenger.

I somatiske sykehus er det i dag om lag 12 600 sengeposter, mens det er nesten like mange byråkrater i helsevesenet som ikke arbeider med pasientrelatert arbeid. Sagt på en annen måte: Det finnes 2 000 flere byråkrater i sykehusene enn det finnes leger – forstå det den som kan.

Mens denne debatten pågår, vil sykehuskøene fortsette å øke. Nå venter ca. 277 000 mennesker på behandling i norske sykehus – en økning på over 70 000 mennesker siden regjeringen overtok. Likevel bidrar ikke de rødgrønnes budsjett her i dag til at helsekøene blir mindre, snarere tvert imot. Det er jeg så overbevist om at jeg er villig til å ta en debatt om det i forbindelse med neste års budsjett også.

Fremskrittspartiet representerer et alternativ til denne politikken, ikke bare gjennom at vi i vårt alternative budsjett foreslår 2,2 mrd. kr mer – nettopp for å øke pasientbehandlingen og til investeringer i medisinsk utstyr – men også gjennom at foretaksmodellen endres slik at vi blir kvitt de overbyråkratiske regionale helseforetakene – noe det visstnok skal være flertall for i denne salen. Men det er dessverre ikke slik at alle partier følger sin overbevisning i den saken.

Frigjøring av de ressursene som i dag brukes på unødvendig byråkrati, må etter Fremskrittspartiets oppfatning, i tillegg til det vi foreslår ekstrabevilget, bidra til å øke behandlingsskapasiteten. Gjennom vårt budsjettforslag bidrar vi med 620 mill. kr mer til helseforetakene for å øke pasientbehandlingen. I tillegg foreslår vi å øke ISF-andelen til 50 pst., slik at sykehusene får større incentiver for å behandle flere pasienter.

Vi foreslår også 800 mill. kr til kjøp av behandlingsskapasitet ved private sykehus. Dette alene ville ha bidratt til at nesten 20 000 flere kom ut av helsekøen og tilbake i arbeid. Dette ville ha spart kostnader ved sykmelding og bidratt til mer verdiskaping og velferd, ikke minst for den enkelte.

Helseforetakene må i dag redusere pasientbehandlingen for å finansiere investeringer i medisinsk utstyr. Fremskrittspartiet mener det er hensiktsmessig at det blir gitt en bevilgning til medisinsk utstyr, som ikke bare vil bidra til å bedre behandlingstilbudet, men også til å effektivisere behandlingen. Derfor foreslår Fremskrittspartiet å bevilge 800 mill. kr til dette formålet alene.

I går var det en stor demonstrasjon utenfor Stortinget. En stor flokk mennesker hadde reist til Oslo for å kjempe for sine lokalsykehus over det ganske land, og de hadde et sterkt og klart budskap, som vi alle hørte.

Helseministerens budskap var at man ikke trengte fø-

deavdelinger, akuttberedskap og andre sentrale funksjoner ved lokalsykehusene. Hun sa videre at det var så mange mennesker med nye diagnoser som trengte plass og ressurser for å behandles. Spøkefullt sagt fremsto det nesten som om ministeren ville omdanne lokalsykehusene til helsesentre hvor man kunne behandle kvinner som sliter med uønsket atferd, ved egen omsorg utenfor egen bolig, for å sitere et av de mest sette humorprogrammene på TV for tiden.

Jeg tror ikke vi kan stikke under stol at det faktisk trengs mer ressurser og en politisk vilje for å opprettholde lokalsykehus i Norge. Jeg mener derfor at helseministeren forsøkte å komme seg unna med det jeg oppfatter som en relativt virkelighetsfjern uttalelse.

Det er viktig å satse på medisinsk forskning, slik at vi også i fremtiden kan behandle sykdommer som vi i dag ikke har anledning til å behandle. Jeg har lyst til å avslutte med at Fremskrittspartiet derfor styrker den medisinske forskning og utviklingsprosjekter med hele 95 mill. kr.

Jorodd Asphjell (A) [16:41:44]: I dag behandler vi budsjettet for helse- og omsorgsområdet, et budsjett med en samlet budsjetttramme på 133,6 mrd. kr, et budsjett for fortsatt vekst og utvikling innenfor spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten og et budsjett som vil bidra til ytterligere utvikling av landets helse- og omsorgstjenester, men som vil kreve bedre samhandling mellom både staten, kommunene, private kommersielle aktører og frivillige og ideelle organisasjoner. Ja, faktisk er det foreslått å bevilge hele 580 mill. kr til samhandling i neste års budsjett, en økning på 200 mill. kr.

Oppfølgingen av Samhandlingsreformen gjennom en ny nasjonal helse- og omsorgsplan og ny folkehelselov er avgjørende for om vi skal lykkes med å dreie en større andel av helseressursene fra en mer og mer spesialisert helsetjeneste over til en desentralisert helse- og omsorgstjeneste, som kan gi en mer helhetlig tjeneste, nærmere der folk bor i dag. For å få til dette har regjeringen foreslått en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på 5,7 mrd. kr.

En av de største samfunnsutfordringene våre er alle de som har rusproblemer, og de pårørende som daglig sliter med dette i nær familie.

Hovedansvaret for alkohol- og narkotikapolitikken er forankret i Helse- og omsorgsdepartementet. Departementet har ansvar for en helhetlig og samordnet politikk, som skal bidra til å forebygge at rusmiddelproblemer oppstår, og til at rusmiddelavhengige gis nødvendig hjelp og gode tjenester. Ansvaret omfatter også samordning av tjenester og tiltak vedrørende rusfeltet som er forankret i andre departementer.

De regionale helseforetakenes ansvar for å sørge for spesialisthelsetjenester omfatter også rusbehandling. Med Rusreformen ble ansvaret for fylkeskommunale tiltak for rusmiddelmissbrukere overført til staten ved de regionale helseforetakene fra 1. januar 2004.

Regjeringen foreslår å styrke rusfeltet med 100 mill. kr for 2011. Dette vil bidra til å gi mennesker med rusproblemer et bedre hjelpe- og behandlingstilbud. Ikke minst

er dette viktig for familiene deres. Dette kommer i tillegg til tidligere bevilgninger og innebærer at denne regjeringen har økt innsatsen på rusfeltet med 1 mrd. kr siden 2005. I tillegg har en styrket økonomi i kommunene og helseforetakene lagt grunnlag for ytterligere utbygging av tjenestetilbudet på rusfeltet. Det foreslås å styrke kommunalt rusarbeid med 70 mill. kr til økt kapasitet i tjenestetilbudet til personer med rusproblemer. Styrking av de kommunale tjenestene vil over tid bidra til å redusere behovet for langvarige og kostnadskrevenne tjenester, redusere behovet for spesialisert rusbehandling og være med på å gi bedre livskvalitet for den enkelte.

For å sikre en forebyggingsprofil foreslås 5 mill. kr for å bedre kommunenes og fylkesmennenes kompetanse og forvaltning av alkoholloven.

Det foreslås 20 mill. kr til tverrfaglig spesialisert rusbehandling. Dette vil bidra til å gi flere et behandlingstilbud. Videre foreslås det 5 mill. kr til å etablere to nye rusmestningsenheter for å styrke det samlede tilbudet i fengslene for innsatte med rusmiddelproblemer.

Opptappingsplanen for rusfeltet gir rammene for regjeringens politikk på området. Planen har 147 tiltak innen forebygging, behandling, rehabilitering, forskning og kompetansebygging. Tilnærmet alle tiltak vil være påbegynt i løpet av dette året.

Vi bygger stein på stein for at flere skal få gode helsetilbud. Gratis tannhelsetilbud til rusmiddelavhengige er en av mange slike steiner. Siden 2005 har vi økt denne bevilgningen fra 8 mill. til 75 mill. kr – nær en tidobling. Dette har gitt mange av de svakeste i samfunnet et nytt og bedre liv.

For å sikre en grundig gjennomgang av Stoltenbergutvalgets rapport og Opptappingsplanen for rusfeltet har regjeringen besluttet å legge fram en egen stortingsmelding om rusmiddelpolitikken i løpet av 2011. I påvente av denne stortingsmeldingen blir Opptappingsplanen for rusfeltet forlenget med to år, altså ut 2012.

Forebygging skal bidra til å hindre at rusmiddelproblemer oppstår og utvikler seg. Forebygging består av både tilgjengelighetsreduksjon og etterspørselsreduksjon. De mest omfattende forebyggende tiltakene er det vi kan kalle de regulatoriske virkemidlene i alkoholpolitikken, dvs. omsetningsreglene for salg og servering av alkohol, alkoholavgiftene, reklameforbud mot alkohol samt regulering av salg av legemidler og forbud mot bruk av narkotika.

Et viktig mål er å forebygge, slik at rusmiddelavhengige i en rehabiliteringssituasjon ikke faller tilbake. Det er ofte et samspill mellom behandling og tiltak for å motivere til behandling, unngå tilbakefall og bidra til sosial inkludering.

Eivind Nævdal-Bolstad (H) [16:47:01]: En god helsepolitikk forutsetter bl.a. at pasienter har god tilgang til effektiv og trygg legemiddelbehandling. De fleste pasienter i Norge har god tilgang til nødvendig behandling, men det er likevel slik at norske pasienter på noen områder har et dårligere behandlingstilbud enn pasienter i andre land har.

De svenske forskerne Wilking & Jønsson publiserte i

2009 en rapport som sammenlignet kreftpasienters tilgang på medisiner i ulike land i Europa. Rapporten slår fast at Norge fortsatt bruker mindre av flere typer kreftmedisiner enn mange andre land i Europa. I 2007 brukte Norge mindre penger på kreftlegemidler per innbygger enn både Sverige og Finland, og langt mindre enn Danmark. Derimot gir selvfølgelig ikke rapporten et helt dekkende bilde av behandlingstilbudet til kreftpasienter, fordi den ikke omfatter nettopp andre behandlingsformer enn legemidler. Likevel gir rapporten grunn til bekymring for at tilbudet til norske pasienter henger etter utviklingen i andre europeiske land.

I Høyres regjeringstid fremla vår daværende helse- og omsorgsminister Ansgar Gabrielsen en stortingsmelding om legemiddelpolitikken, og Stortinget sluttet seg der til flere tiltak for å styrke pasientenes tilgang til trygg legemiddelbehandling. Dessverre ser vi at disse tiltakene ikke er fulgt opp av dagens regjering.

Statens legemiddelverk har anbefalt at refusjonsordningene med blå resept bør utvides til å omfatte ni legemidler, til pasienter med kols, kreft, schizofreni, beinskjørhet, blodpropp og Restless Legs-syndrom. Legemiddelverket vurderer at refusjon for de aktuelle legemidlene vil gi pasientene et bedre behandlingstilbud, og dermed bedre helse- og livskvalitet. Legemiddelverket har også vurdert at dette er kostnadseffektivt, bl.a. fordi andre helseutgifter da kan reduseres.

Et konkret eksempel er at Legemiddelverket vurderer at barn og voksne med leukemi eller magekreft kan få en betydelig helsegevinst med flere gode leveår dersom de får et aktuelt legemiddel på blå resept. Både Legemiddelverket og Kunnskapssenteret for helsetjenesten mener at pasienter med beinskjørhet kan spares for store helseproblemer relatert til bruddskader dersom de får en medisin som forebygger slike skader. Helsemyndighetene anslår at samfunnet bruker 4–5 mrd. kr på å behandle brudd relatert til beinskjørhet, og påpeker at bedre legemiddelbehandling også kan redusere disse utgiftene. På samme måte kan bedre legemiddelbehandling av kols også redusere behovet for akuttbehandling på sykehus.

Regjeringen Stoltenberg har derimot ikke funnet rom for å gi refusjon til et eneste nytt legemiddel i sitt budsjettforslag. Dermed påføres pasientene unødvendige helseproblemer, og samfunnet må bruke store ressurser på reparasjon og behandling. Dette er stikk i strid med mye vi har snakket om i dag, nemlig Samhandlingsreformen, som handler om å forebygge mer og reparere mindre. Dette forsterker også de sosiale helseforskjellene, fordi vi vet at effektiv behandling er forbeholdt dem som kan betale hele regningen selv.

Høyre mener at pasienter i Norge må få bedre tilgang til ny og effektiv legemiddelbehandling. I vårt alternative budsjett setter vi av midler til å innføre forhåndsgodkjent refusjon på blå resept til legemidler for behandling av kreft, kols, schizofreni og beinskjørhet. Fra Høyres side ser vi på dette som en god investering i bedre helse for pasientene og bedre bruk av ressursene i helsetjenesten.

Tove Karoline Knutsen (A) [16:51:40]: Det er et godt

helsebudsjett Stortinget skal behandle i dag. Særlig viktig er det at bevilgningene knyttet til Samhandlingsreformen blir økt til 580 mill. kr. Det er penger som skal gå til kommunesamarbeid, til lokalmedisinske sentre, til forskning og ikke minst til å få mer tidsriktige IKT-løsninger i helsesektoren – løsninger som kan kommunisere på tvers av alle nivåer.

Da Stortinget behandlet Samhandlingsreformen, var det stor enighet om at det må satses spesielt på rehabilitering. Det er de regionale helseforetakene som har ansvar for kjøp av tjenester ved private rehabiliterings- og opptreningsinstitusjoner, og foretakene har fått betydelig økning i sine budsjetter til nettopp slike kjøp. Fra 2005 til 2009 har kjøp av spesialistrehabilitering økt fra 995 mill. kr til 1,3 mrd. kr – og det skal brukes minst like mye i år. I tillegg kommer en ekstra bevilgning over helsebudsjettet for 2011 på ca. 31 mill. kr, som er et supplement til hovedbevilgningen. Derfor er det veldig vanskelig å skjønne at opposisjonen insisterer på at regjeringa satser mindre på rehabilitering enn det den forrige regjeringa gjorde. Det er rett og slett ikke sant. For eksempel har Helse Nord i sitt budsjett for 2011 økt sin innsats på kjøp av rehabiliteringsplasser med ca. 15 mill. kr, noe som er stikk i strid med det representanten Bent Høie meldte som svar på mitt spørsmål i replikkordskiftet.

Så er det også slik at metodene for rehabilitering er under stadig endring, og dermed også tidsbruken. Det er f.eks. flere nå enn før som har tilbud om dagrehabilitering, og derfor har enkelte rehabiliteringsinstitusjoner færre overnatningsdøgn enn tidligere. Det viktigste er imidlertid at regjeringas politikk betyr at flere har fått – og får – hjelp til rehabilitering og opptrening i spesialistinstitusjoner, ved mestringssentre, distriktsmedisinske sentre, helsehus og også i kommuner, sjøl om det også er riktig at flere nå venter på rehabiliteringstilbud fordi nye grupper nå er kommet med som kan få og ha nytte av rehabilitering, f.eks. kreftpasienter som ikke kunne få det før.

Også ordningen Raskere tilbake tilbyr rehabilitering til mennesker som av ulike årsaker er sykmeldt, eller står i fare for å bli det. Det er viktig at vi analyserer de resultatene vi har fra ordningen Raskere tilbake så langt, både det som er positivt, og det som er negativt, med tanke på hvordan vi gjennom en god rehabilitering kan få folk tilbake til hverdagen, og om mulig også tilbake til arbeidslivet.

Så skal jeg være enig med opposisjonen i én ting: rehabilitering og habilitering har ikke hatt det fokus i helsesektoren som feltet fortjener. Og det går et stykke tilbake i tid. Den erkjennelsen bør som sådan alle partiene ta inn over seg. Vi trenger mer fokus på kvalitet og kompetanse i rehabiliteringa, og vi trenger mer forskning på hvilke metoder som er de beste. Flere rehabiliteringsaktører har sjøl tatt til orde for at det bør utarbeides sentrale kvalitetsforskrifter for rehabiliteringsfeltet.

Det er viktig at vi får til stadig forbedring av den totale rehabiliteringsinnsatsen. Derfor kan det være nyttig å se på hvordan man kan få til de beste tilbudene innenfor rammene av lov om offentlige anskaffelser, og med bruk også av andre virkemidler enn rein anbudskonkurranse. Kjøp ved forhandlinger er et slikt alternativ – et syn som

regjeringspartiene merkelig nok står aleine om i budsjettmerknaden, til tross for at opposisjonen, som jo taler varmt for konkurranse når det høver seg sånn, i dag har uttrykt sterk bekymring for at det er noen som må tape i de samme anbudskonkurransene – forstå det den som vil.

Vi har ennå et stykke å gå, særlig når det gjelder å få gode og varierte rehabiliteringstilbud i primærhelsetjenesten. Forskning viser at nærhet mellom bruker/pasient og behandlingstilbudene som gis, har god effekt. En styrking av rehabiliteringstilbudene på første- og halvannenlinjenivå kan styrke heile behandlingsskjeden på rehabiliteringsfeltet, hvor de ulike nivåene kan samhandle til beste for pasienten. Derfor er det viktig – og helt i tråd med Samhandlingsreformen – at det utvikles rehabiliterings- og habiliteringstilbud som en del av primærhelsetjenesten, f.eks. knyttet til lokalmedisinske sentre.

Heldigvis finnes det gode eksempler vi kan lære av. Jeg besøkte nylig Mo i Rana, som i kommunal regi har opprettet Helseparken Rana, som samarbeider med Helgelandssykehuset og tre nabokommuner om å gi befolkninga et godt rehabiliterings- og opptreningstilbud. Dette er et lavterskeltilbud på halvannenlinjenivå. Jeg tror at nettopp slike rehabiliteringssatsinger som dette er veien å gå for å styrke dette feltet i årene framover, og hvor det er et samarbeid mellom spesialist, halvannenlinjetjenesten og kommunene.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Freddy de Ruiten (A) [16:56:56]: Jeg har lyst til å snakke litt om IOGTs prosjekt Sammen om Nøden. Det prosjektet driver en utstrakt virksomhet i store deler av landet. Virksomheten er til stede i Haugesund, Sauda, Karmøy, Flekkefjord, Kvinesdal, Kristiansand, Grimstad, Froland, Porsgrunn, Sandefjord og i Bergen fra nyttår, samt ar det er et samarbeidsprosjekt i Larvik og mulig oppstart av et prosjekt i Halden neste år.

Prosjektet tar sikte på å være med og dekke noe av behovet på rusfronten i Norge, ved å utvikle forebyggende tiltak, lavterskel helsetilbud, drive nødsarbeid, matutdeling og rehabilitering. Dette gjøres sammen med andre frivillige organisasjoner, kirker, næringsliv, humanitære organisasjoner og det offentlige.

Det foreligger også en rapport fra Høgskolen i Vestfold, ved Ulf Dahl, som viser hvilken samfunnsmessig nytte dette prosjektet har.

Det er ingen som helst tvil om at IOGT og prosjektets daglige leder, gateprest Olaf Lande, gjør en formidabel jobb med begrensede ressurser. Prosjektet kan sammenlignes med arbeidet som f.eks. Kirkens Bymisjon og Frelsesarmeen driver.

Jeg er derfor glad for at et stort flertall i komiteen peker spesielt på dette prosjektet i sine merknader og ber Helsedirektoratet om å prioritere dette spesielt i sin tildeiling av ressurser. Jeg vil også i den forbindelse berømme representanten Sonja Mandts mangeårige engasjement i saken.

Komiteen har også i 2007, 2009 og 2010 bedt om at

Sammen om Nøden burde prioriteres særskilt. Når man ser på utviklingen over tid, er det vanskelig å se at dette er gjort i tilstrekkelig nok grad. Prosjektet får i dag godt og vel 1 mill. kr i støtte, mens behovet er på ca. 1,8 mill. kr.

Jeg forventer at prosjektet får et skikkelig løft i 2011. Arbeidet som IOGT, Lande og alle andre gjør for å hjelpe mennesker som sliter i vårt samfunn, er svært verdifullt, og bør verdsettes deretter. Det er ingen tvil om at en her får mye igjen for pengene. Den offentlige støtten utløser det mangedobbelte i verdiskaping i prosjektet og tusenvis av frivillige arbeidstimer.

Tore Hagebakken (A) [16:59:55]: Jeg tror jeg ville hatt en litt mer solid stige hvis jeg skulle ha stått på det øverste trinnet og svartmalt på harde livet slik som Jæger Gåsvatn fra Fremskrittspartiet gjorde for en liten stund siden her. For egentlig er sannheten den at Fremskrittspartiet ikke er så opptatt av eldreomsorg – jeg våger den påstanden – i hvert fall sammenliknet med hvor opptatt de er av skattelette. Jeg skal straks begrunne det litt nærmere.

I Oslo ser vi Fremskrittspartiets omsorgspolitik i praksis. Bydeler har ikke engang råd til å kjøpe sykehjemsplasser av egen kommune, og antallet sykehjemsplasser er kraftig redusert. Skulle Fremskrittspartiet få mulighet til å fjerne formuesskatten slik de ønsker, mister vel Oslo mellom 1,5 og 2 mrd. kr og Kommune-Norge godt og vel 8 mrd. kr. Så det er mye som faller ut i forhold til å levere velferd.

Det er slik at Fremskrittspartiet først og fremst er et parti for nedsettelse av skatter og avgifter. De bruker mer penger enn vi andre gjør, og så omdisponerer de. De tar bl.a. 8 mrd. kr fra bistand, og så har de en helt spesiell sjølkonstruert regnestav, som gjør at det er mulig å finne ut at den dynamiske effekten av skatte- og avgiftslettelser vil være på 6,4 mrd. kr – merk at det er noe bak kommaet. Hvordan det er mulig å regne ut det, begriper ikke jeg. Men i tillegg klarer de, i hvert fall ved ulike former for akrobatikk, å komme fram til en skattelette på 19,5 mrd. kr. Da er ikke jeg imponert over at de kun har én milliard mer enn oss å dele ut til eldreomsorgen, når de har så mye penger til disposisjon. Derfor våger jeg den påstanden at egentlig er de ikke så opptatt av eldreomsorgen. De er ti ganger så opptatt av skattelette om vi sier at det ligger 2 mrd. kr der – ti ganger så opptatt av skattelette. Det er til og med nesten tre ganger så viktig å få ned bilavgiften. Den milliarder ekstra i forhold til det opplegget vi har, er det de skal sette ned avgiften på alkohol og tobakk med. Så da ser vi omtrent hvor mye punch det er i denne eldresatsningen.

Så dette med anbud: Det er ganske utrolig at disse anbudspartiene tar så lite konsekvens av at anbud gjør at noen taper. Da er det også særdeles merkelig at når vi peker på alternative måter å gjøre dette på i våre merknader, er verken Høyre eller Fremskrittspartiet og heller ikke Kristelig Folkeparti med. Da står vi rød-grønne alene, når vi f.eks. peker på kjøp ved forhandlinger som et alternativ. Så jeg trenger en nærmere forklaring på hva som egentlig er høyresidens løsning. Har de tenkt å stoppe med anbud, eller hva slags greie dreier det seg om?

Presidenten: Neste taler er Bent Høie. Da er det mulig at Hagebakken får svar på det spørsmålet han stilte.

Bent Høie (H) [17:03:17]: Først er det sånn at representanten Hagebakken er så imponert over Høyres helsepolitikk at han er nødt til å ta danskebåten og reise til Danmark for å lage et skremmebilde av konsekvensene av vår politikk. Det hadde vært mye enklere hvis Hagebakken bare hadde gått tilbake og sett på resultatene av Høyres helsepolitikk da Høyre satt i regjering, for da gikk vitterlig sykehuskøene ned med 70 000 pasienter, og ventetiden gikk ned. Mens under hans egen regjering har helsekøene økt mer, nemlig med 77 000 pasienter, og ventetiden har økt.

Det er ingen grunn til å reise til Danmark, men hvis han nå først reiser dit, kan han også få med seg at helseregionene der styres av folkevalgte, sånn at de eksemplene som Hagebakken kommer med, er gode eksempler fra de røde helseregionene i Danmark. De borgerlig styrte helseregionene i Danmark, f.eks. den sørligste helseregionen, går i balanse og har fått ned ventetiden og ventelistene fordi de har hatt et utstrakt samarbeid med private, i motsetning til, som den danske borgerlige helseminister sier, hovedstadsregionen, der de røde har ideologiske sperrer for samarbeid med private, og dermed øker både køene og underskuddet. Lyder det kjent?

Når det gjelder å bruke anbud, er Høyre for det, men vi er ikke for å bruke anbud med bind for øynene, sånn som den rød-grønne regjeringen lar helseforetakene gjøre. For eksempel: Når man sier at kvalitet skal gjelde 70 pst. og pris 30 pst., og så legger man bare til grunn at alle som har levert anbud, har tilfredsstillt kvalitet. Dermed er det bare pris som gjelder allikevel. Eller, som man gjør i helsevesenet når man utfører anbud fra ideelle organisasjoner når det gjelder rus; man gir én stor organisasjon stort sett hele anbudet, og utradrer dermed mangfoldet og valgfriheten for ruspasienter. Det er, etter min oppfatning, anbud med bind for øynene, og det er det den rød-grønne regjeringen står for.

Det er faktisk mulig å styre politisk fornuftig og innenfor et anbudssystem hvis man er villig til å styre, men det er åpenbart ikke denne regjeringen og ikke minst denne helseministeren, som altså er mer en systemforsvarsminister enn en helseminister.

Are Helseth har åpenbart ikke registrert konsekvensene av den rød-grønne regjeringens egen politikk når han beskylder oss for å føre en politikk der lomdeboken betyr mer i helsetjenesten. Det har vært en økning av salg av private helseforsikringer med 136 pst. under denne regjeringen, og det er flere, ikke færre, som i dag kjøper seg ut av helsekøen.

Kåre Simensen (A) [17:06:34]: Flere har vært inne på det i sine innlegg, at i årene som kommer, vil vi få mange flere eldre, og dermed oppstår behovet for å rekruttere nok varme hender til å ta seg av alle dem som har behov for omsorg.

Jeg har i mitt innlegg lyst til å ta for meg et område som jeg tror kommer til å kunne bidra positivt når det gjel-

der behovet for flere hender i omsorgstjenesten, og det er bruk av teknologi i omsorgstjenesten. Omsorgsteknologi kan aldri erstatte de varme hendene, men omsorgsteknologien kan bidra til at det blir nok varme hender. Mange hevder at her er det intet enten–eller, men et både–og. Det er jeg tilbøyelig til å være enig i.

Moderne, men allikevel utprøvd teknologi, kan og vil være en sterk bidragsyter til å oppnå at flere kan bo hjemme.

Teknologirådet ga i januar 2009 ut rapporten «Omsorgspolitik og ny teknologi». Konklusjonene er her entydige: Bruk av såkalt omsorgsteknologi og smarthusløsninger vil øke kvaliteten og øke produktiviteten i omsorgstjenestene.

St.meld. nr. 25 for 2005–2006 påpeker muligheter ved bruk av omsorgsteknologi for hjemmeboende omsorgstrequende, men jeg sitter igjen med et inntrykk av at det kanskje ikke er blitt fulgt godt nok opp. Kanskje kan det være fordi det er få eller ingen støtteordninger eller andre incentiver for å øke bruken av hjemmebasert omsorgsteknologi.

Det er ingen tvil om at eldrebølgen krever en dramatisk omlegging av dagens omsorgstjenester, og at det vil kreve en ny og kanskje mer dristig økonomisk satsing fra myndighetenes side – en satsing som på kort sikt kan virke dyr, men som over tid kan lønne seg.

Flere hevder at man gjennom bruk av omsorgsteknologi kan få eldre mennesker til i snitt å bo lenger hjemme, noe som igjen vil bidra til at det offentlige kan spare store beløp. Alternativet til å bo hjemme er som oftest å flytte på institusjon.

Det er med andre ord store penger å tjene, og derfor er jeg svært fornøyd med at en samlet komité gir uttrykk for det samme, og at de i sin innstilling setter fokus på mulighetene som ligger i bruk av ny teknologi i den hensikt å kunne gi brukerne av tjenestene best mulig trygghet og å kunne utnytte samfunnets ressurser best mulig.

Jeg registrerer at komiteen er utålmodig, og det er bra. Vi er mange som ser fram til at det regjeringsoppnevnte utvalget legger fram sine vurderinger og forslag om hvordan vi møter morgendagens omsorgsutfordringer.

Jeg vil avslutte med å gjenta meg selv: Omsorgsteknologi kan aldri erstatte de varme hendene, men omsorgsteknologi kan bidra til at det blir nok varme hender.

Sonja Irene Sjøli (H) [17:09:38]: Jeg må si jeg er noe forundret over regjeringspartiene når det gjelder retorikken i denne debatten. Noen fra Arbeiderpartiet skryter av at de vil fortsette samarbeidet med de private, mens andre igjen nærmest tar avstand fra de private sykehusene og rehabiliteringsinstitusjonene og nærmest beskylder dem for å være snyltere på fellesskapet. Spørsmålet kan jo da være: Gjelder det også de private fastlegene?

Representanten Wenche Olsen fra Arbeiderpartiet sier at Høyre er «privatiseringspartiet framfor noen». Privatisering betyr at folk må betale helsetjenestene sine selv. Det Høyre ønsker, er at private tilbydere også må få slippe til, og at staten betaler for å få ned helsekøene. Det er noe helt annet, og det vet selvfølgelig Arbeiderpartiet. De har bare

et sterkt behov for å ty til en vulgær retorikk for å dempe det som er den egentlige utfordringen i helsevesenet. Jeg konstaterer at regjeringspartiene synes det er bedre at folk står i de offentlige helsekøene enn at private får bidra til å redusere køene og ventetidene for det offentliges regning. Det er kanskje denne ideologien som gjør representanten Helseth og de rød-grønne så begeistret og stolte og glade. De er altså mer opptatt av å forsvare systemet enn av å sikre enkeltmennesker behandling. Den rød-grønne regjeringen har faktisk skapt klassedelte helsetjenester, når stadig flere må betale for behandling selv fordi den offentlige helsetjenesten svikter.

Salget av private helseforsikringer har eksplodert. Det har faktisk økt med 178 pst. under denne regjeringen. De private sykehusene melder om rekord i antall pasienter som betaler behandlingen selv. Hvis arbeidsgiverne i tillegg vil hjelpe sine medarbeidere til rask behandling, er jo det positivt, synes vi. Det viktigste er jo at folk blir friske, og ikke at flest mulig står i en offentlig helsekø.

De rød-grønne krever først inn en høy skatt. Så klarer de ikke å levere helsetjenester når pasienten trenger det, og på toppen av det hele sender de skatteregningen til dem som selv sørger for helsehjelpen. Dette er dobbelt usosialt.

Nei, regjeringspartiene har rotet seg opp i et ideologisk uføre som rammer pasientene i form av økte ventetider og økte helsekøer.

Jorodd Asphjell (A) [17:12:41]: Det har vært søkelys på eldreomsorgen og sykehjemsutbygging. I dette statsbudsjettet foreslår denne regjeringen 222 mill. kr til 2 000 nye sykehjemsplasser og omsorgsplasser. Det settes da spørsmålsteget ved at vi ikke greier å ha full dekning.

I dagens nettutgave av Adresseavisen sier Rita Ottervik, som er ordfører i den rød-grønne byen Trondheim, at i 2011 lover Trondheim kommune full sykehjemsdekning.

Trondheim var den første store byen som hadde 100 pst. barnehagedekning. Nå er det også den første byen som lover 100 pst. sykehjemsdekning. Hvordan er det da mulig for en rød-grønn by å innfri både barnehagedekning og sykehjemsdekning, mens det i Oslo ikke er mulig? Handler det da om politiske prioriteringer, eller handler det om politisk vilje til å gjennomføre en politikk på vegne av fellesskapet? Det er jo det dette handler om. Og når vi ser at enkelte byer får det til, og enkelte byer ikke får det til, må vi heller stille spørsmålene: Hvorfor får ikke Oslo det til? Hvem er det som styrer Oslo i dag?

Når det gjelder strukturdebatten innenfor helsevesenet, er det også mye å si. Den aksjonen som var her i går, var en viktig, folkelig og god aksjon som har engasjement i lokaldemokratiet. Vi har også hatt mange slike strukturdebatter. Vi husker HVPU-reformen i 1991, hvor de store sentralinstitusjonene ble desentralisert ned til kommunene for å kunne gi et bedre helsetilbud. Vi har hatt Opptappingsplanen for psykisk helse, hvor de store sentralinstitusjonene i all hovedsak er erstattet med lokale DPS-sentre. Når vi nå har en lokalsykehusdebatt, handler det ikke om nedleggelse, men det handler om å gi et tilbud som er bedre for folk der de bor, gjennom Samhandlingsreformen.

Jeg var på Røros sykehus senest på søndag, et sykehus

som har vært nedleggingstruet mange ganger. Der bygger de i dag to nye operasjonsstuer, framtidens operasjonsstuer, som skal gi et nytt innhold, et nytt tilbud til et bredere lag av befolkningen i Røros og i fjellregionen. Så her handler det om å se på hvilke tilbud som befolkningen i den regionen har behov for, og hvordan skal vi tilpasse det, slik at kvaliteten på helsetjenestene er best mulig for dem som bor der. Det er det dette handler om, på flere områder.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [17:15:41]: Først til representanten Hagebakken, som tydeligvis, også ut fra ordvekslingen, ikke skjønner forskjellen på øremerkede og frie midler, og spesielt ikke midler som gis som en engangssum. Jeg forsto ut fra det spørsmålet jeg hadde om Gjøvik kommune, at han ikke skjønner den modellen som KS har regnet ut, at den frie milliarden bare ville utgjøre 12 kr per innbygger. Ganget med Gjøviks 28 800 innbyggere skulle det gi summen til Gjøvik – forutsatt at Hagebakken ikke vil svi av denne engangssummen på drift umiddelbart, men det er så sin sak.

Så sier han at vi ikke satser på eldreomsorg, at vi bare har 1 mrd. kr mer til eldreomsorg enn regjeringspartiene. Da vil jeg be Hagebakken lese budsjettet en gang til. Vi holder nå på med nysalderingen, og det er der de henter den frie milliarden sin. Den milliarden har vi også tatt til orde for, i form av økte satser på heldøgns plasser. Vi har 1 mrd. kr i kommunebudsjettet til frie inntekter til kommunene, som vi også viser til vil styrke eldreomsorgen. Vi har 2 mrd. kr øremerket til eldreomsorgen, og vi har 2 mrd. kr til spesialisthelsetjenesten, som også vil komme eldre som har behov for spesialisthelsetjenester, til gode. I tillegg satser vi formidable summer på rehabilitering og habilitering, som også eldre vil nyte godt av. Det må være en feil med kalkulatoren til Hagebakken dersom dette bare skulle bli 1 mrd.

Så vil jeg også ta ordet med hensyn til Sykehuset Østfold. Jeg jubler også i dag over at vi nå får et nytt østfoldsykehus. Jeg var en av dem, de titusen, som i 1989 sto i gatene for å bevare lokalsykehuset i Sarpsborg. Jeg har gjennom mange år vært vitne til brutte valgløfter. Jeg har vært vitne til at Arbeiderpartiet har drevet fram sykehusendringer ved å fjerne funksjoner, plukke dem bort en etter en, nedlegge gode fagmiljøer, helt uten mening, men nærmest som en hånd-til-munn-politikk. Det ble store problemer med å rekruttere og beholde kvalifisert arbeidskraft – jeg ser nå paralleller til det som skjer i det ganske land. Til slutt hadde vi ikke noe valg i Østfold. Det var ingen vei tilbake. Vi fikk en tverrpolitisk samling om at vi nå måtte ha ett sykehus, slik at vi kunne ha tilfredsstillende tilbud. Det er vi selvsagt glad for. At sykehuset kanskje blir for lite, og at det fortsatt er en delt løsning, er vi ikke fornøyd med.

Jeg ser allerede nå, før man har satt spaden i jorda, at man tar til orde for at man kanskje skal begynne å fjerne funksjoner. Karkirurgien er den som nå er truet på Sykehuset Østfold. Jeg vil sterkt advare mot å fjerne den. Jeg synes det er på tide at vi får en helhetlig plan innenfor Helse Sør-Øst for funksjonsdeling, at man ser dette i en sammenheng, framfor igjen å starte med å plukke bort

bit for bit fra sykehusvesenet vårt. Det er nødvendig å se disse ulike spesialitetene i sammenheng med hverandre.

Kari Henriksen (A) [17:18:48]: Det viktigste målet for god helse er at alle har meningsfulle hverdager, at de som kan jobbe, får anledning til det, og at de som av en eller annen grunn ikke kan delta i arbeidslivet, får en hverdag med meningsfull aktivitet. Også innenfor helsebudsjettet er arbeid et viktig og godt virkemiddel.

Det å være utenfor arbeidslivet kan ha mange årsaker. For noen reproduseres uførhet og arbeidsledighet over generasjoner. Det er viktig å bryte dette mønsteret. Tidlig intervensjon er avgjørende viktig. Jeg er spesielt glad for at denne regjeringen har satt barn og pårørende på dagsordenen gjennom lovverk og i samarbeid med frivillige organisasjoner. Barns Beste ved Sørlandet sykehus, Foreningen for Fangers Pårørende, Voksne for Barn, Alarm og flere andre institusjoner og organisasjoner har fokus på dette etter politisk trykk. Den danske regjeringen vil bruke Norge som mal når den skal utarbeide retningslinjer for helsepersonell i møtet med pårørende.

Det bekymrer derimot når jeg leser at sykehusene prioriterer de ressurssterke. Sykehusene skal også oppfylle et samfunnsoppdrag. Det er viktig at de tar dette ansvaret inn over seg. Det er gitt klare signaler om at sosiale helseforskjeller skal utjevnes. Her må en bringe disse debattene inn i sykehusstyrene og finne ordninger, slik at man jobber systematisk med utjevning av sosiale forskjeller også innenfor sykehusstrukturen.

Samhandlingsreformen og endringer i sykehusstrukturen henger sammen. De kan ikke løsrives fra hverandre. Det er gledelig å høre fra Østfold at man har fått til gode endringer til beste for dem som trenger behandling, for det alle endringene innenfor helsetjenesten består i, er å skape bedre behandling for brukerne.

På Agder er det også utfordringer. Men jeg vil berømme sykehusstyrets tillitsvalgte og ledelse for at de har tatt tak, og at det nå ser ut til at samhandlingen nå blir bedre. Det skjer mye. I Listerregionen og i Knutepunkt Sørlandet har en et overordnet samarbeidsorgan der en prinsipielt blir enig om hvordan en skal løse de forskjellige utfordringene, både i kommunene og i sykehusene, og få til gode samarbeidsordninger. Man har sågar satt i gang et prosjekt der en har felles stillingsbank for å øke andelen hele stillinger mellom sykehuset og kommunen.

Til slutt vil jeg si litt om oppfølgingen av Stoltenberg-utvalgets rapport. Det er gledelig at en vil lage en egen melding om rusbehandling og rustjeneste. I Kristiansand har man nå satt i gang et spennende prosjekt for rehabilitering av rusmiddelavhengige, etter modell fra Italia. For noen av de mest utslåtte rusmiddelavhengige personer har Stoltenberg-utvalget pekt på noen forslag til løsninger. De setter spørsmålsteget ved om straff alene har en ønsket effekt. Dette er en debatt som jeg forutsetter at både Justisdepartement og Helsedepartementet vil ta tak i når man kommer med den varslede meldingen.

Ingjerd Schou (H) [17:22:03]: Man kan jo alltså tro at nasjonalforsamlingen har styring med spesialisthelse-

tjenesten. Så er ikke tilfellet. Det har regjeringen. Det har statsråden. Kommunehelsetjenesten får vi håpe og tro at kommunene har styr på.

Når det gjelder det som Høyre har etterlyst gjennom lang tid, en nasjonal operativ helseplan som tar tilbake den politiske styringen av både helsesektoren og helsetjenesten i Norge, er vi veldig glad for at det er politisk flertall også for det standpunktet. Vi trenger å ta tilbake det politiske lederskapet. Det er ikke i denne sal, selv om det høres slik ut i mange innlegg jeg har hørt her i dag. Det har vi med regionaliseringen lagt til statsråden, og regjeringen, og det er også den eneste overordnede de regionale helseforetakene kjenner.

Det som er i ferd med å skje nå, er at den spesialiserte delen av helsesektoren bit for bit, uten plan, rives i stykker. Den siste sykehusplanen som jeg kan huske, kom på 1970-tallet. Når man ikke har en operativ nasjonal helseplan med et politisk mandat, vil også trykgheten råde. Det så vi i går. Utrykgheten er stor i Østfold, i Sogn og Fjordane, i Vest-Agder, i Aust-Agder, i Møre og Romsdal – alle fylkene er berørt.

Jeg kjenner lusa på gangen. Som sykehusdirektør i nær innpå syv år, hadde jeg ansvar for å avvikle fødeavdelingene. Det startet med fødeavdelinger – fra fem til to til én. Så gikk akuttkirurgien, fra fem til tre til to til én – ett sykehus. Så gikk akutt indremedisin – og dermed var også den samlet. Og tilbake på de lokale sykehusene, som ikke lenger var sykehus, var adferdsfagene med barne- og ungdomspsykiatri, voksenpsykiatri og sosialmedisinske poliklinikker. Dette pågikk i ti år før noen av disse beslutningene om å avvikle fødeavdelingene i første runde ble fattet. Da var fagmiljøene utarmet, og rekrutteringen var vanskelig.

Det som skjer nå, er en ytterligere demontering av det som skulle og kunne være komplette sykehus. Hva er et komplett sykehus? Like vanskelig som enkelt, dvs. at man må kunne ta imot akutte tilfeller, behandle og/eller stabilisere for videresending, og man må kunne ta hånd om komplikasjoner. Begynner man å demontere det, som man gjør nå med karkirurgien rundt omkring, så vil utrykgheten fortsette – bit for bit uten en nasjonal operativ plan.

Den klare forventningen til statsråden og regjeringen nå er at man tar det politiske lederskapet og kommer med en operativ nasjonal helseplan. Det betyr nemlig at man ikke trenger de regionale helseforetakene. Helseforetakene rundt omkring er så store at man kan ta imot bestillingen og ha en bestiller/utfører-organisering. Men det politiske lederskapet ligger hos regjeringen, og det etterspørres.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [17:25:19]: Jeg har egentlig lyst til å minne Stortinget om en sak, for det er flere som har vært inne på den demonstrasjonen som var i går. Den hadde sitt utspring i de regionale planene for fødetilbudet. Og hvem er det som har bedt om at det skulle utarbeides regionale planer for fødetilbudet? Jo, det var faktisk Stortinget under behandlingen av fødsels- og barselomsorgsmeldingen En gledelig begivenhet. Da sluttet Stortinget seg til at det skulle utarbeides regionale planer for fødetilbudet i alle regionene i Norge. Og alle par-

tiene, så vidt jeg kjenner til, sto bak det. Man må bare vite hvorfor det arbeidet ble satt i gang. Så kan man godt være uenig i helseforetak, eller man kan være uenig i det som blir resultatet, men man må faktisk erkjenne at dette er et resultat av den behandlingen som Stortinget hadde i forbindelse med den meldingen.

Så hører jeg at Ingjerd Schou etterspør politisk lederskap, og hun nevner som eksempel karkirurgi. Det er faktisk også slik, som veldig mange og også representanten Schou vet, at noe behandling kan man ikke gjøre alle steder. Så må det gjøres en vurdering av hvor man skal gjøre ulike typer behandling. Jeg vil ikke komme inn på det nå.

Videre vil jeg bare si til representanten Per Arne Olsen at jeg setter pris på at han siterer meg, men han må sitere meg riktig. Jeg har ikke sagt at ikke alle lokalsykehus trenger et fødetilbud, men jeg har sagt at de har ikke nødvendigvis et fødetilbud på alle lokalsykehus – uten å ta stilling til hvor man skal ha fødetilbud nå.

Under første innlegg til lederen av helse- og omsorgskomiteen var jeg enig i veldig mye av det som ble sagt om kvalitet. Men så gikk han opp en gang nr. 2 og snakket om Høyres helsepolitikk og om ventetidene som gikk ned. Det er faktisk riktig – ventetidene gikk ned, men underskuddet røk i været. Det gikk opp til 2 mrd. kr. Det er også en del av den historien, og for at vi skal kunne jobbe med kvalitet, er det faktisk viktig at det er balanse i regnskapet.

Så har jeg tenkt å muntre opp Fremskrittspartiet litt med noen gode tall som også dreier seg om ventetid og behandling. Jeg har bare lyst til å si at jeg gleder meg, og det er jeg sikker på at resten av Stortinget også gjør, over at ventetiden på rusbehandling er redusert med seks dager, og at rusbehandlingen faktisk har økt med over 30 pst. fra 2005 til 2009. Så det er flere som får hjelp, og de venter nå kortere – selv om vi vil at de skal vente enda kortere.

Per Arne Olsen (FrP) [17:28:37]: Jeg får takke for den oppmuntringen. Det er mulig jeg ikke siterte helt korrekt, men buingen fra dem som hørte på i går, ga vel et visst inntrykk av hvordan man oppfattet svaret.

Det var representanten Hagebakkens tre minutter med patos som fikk meg til å reagere. Han snakker vanligvis med patos og stor glede om Fremskrittspartiets politikk, og det er på mange måter forståelig at han ikke har samme patos og glede når han diskuterer og fremstiller Arbeiderpartiets politikk. Men når han får seg til å stå her og si at det er Fremskrittspartiet som svartmaler situasjonen, som om det ikke er noe som er galt der ute, er det nesten så man må spørre om verken tv, aviser eller radio har kommet til Gjøvik ennå. Man skal ikke ha fulgt mye med, eller vært mye utenfor denne sal, for å skjønne at det er mye å gripe fatt i. Når han da får seg til å si at Fremskrittspartiet ikke er opptatt av eldreomsorg, og han kommer med et beløp for å slå fast det – et beløp som for øvrig er feil, og som er korrigeret av representanten Gåsvatn – har altså pipa fått en annen lyd enn tidligere. Tidligere har vi fått kritikk for at vi bruker for mye penger. Nå har han i det minste kommet til den erkjennelse at vi bruker mer – nå bruker vi bare ikke nok. Men vi skal ta det signalet med oss videre.

At representanten Hagebakken heller ikke har forstått noe særlig om dynamiske effekter, hadde vi kanskje ikke regnet med. Men for ordens skyld vil jeg bare gjøre oppmerksom på at det er statsministerens tidligere arbeidsplass, SSB, som har beregnet de dynamiske effektene for Fremskrittspartiet. Men det er gjort etter at han sluttet der.

Jeg har lyst til kort å komme innom påstanden at Fremskrittspartiet og de andre borgerlige partiene ikke er så glad i anbud når noen taper anbud. Det er ikke riktig. Det som er sannheten, er at vi reagerer når anbud blir brukt på en måte for å kvitte seg med konkurrenter, at anbud lages på en måte som gjør at man ikke får det tilbudet som kundene, pasientene, etterspør. Det kan man ha grunn til å tro har skjedd når det gjelder f.eks. Oslo Hospital.

Helt til slutt må jeg også kort innom representanten Toppe, som står i denne sal og sier at det er Fremskrittspartiets ansvar fordi man i 2003 stemte for en foretaksmodell, som Fremskrittspartiet understreket var første skritt på noe som skulle samle Helse-Norge til ett rike. Men det er altså det som er begrunnelsen for at Senterpartiet i dag sitter i regjering og stemmer for lokalsykehusedleggelser. At man har en foretaksmodell, er altså begrunnelsen til Senterpartiet for at Senterpartiet sitter i regjering og skjuler seg bak den samme reformen. De sier én ting i denne sal og noe annet utenfor denne sal, men de sitter i regjering og gjør noe helt annet, nemlig legger ned lokalsykehus etter lokalsykehus.

Tove Karoline Knutsen (A) [17:31:38]: Representanten Høie snakket om at man ikke trengte å dra til Danmark for å se hvordan dette private regimet fungerer. Nei, det har han rett i – man kan dra til Oslo. Jeg vet ikke om man i Oslo driver med det som kalles for styrte anbud, men det som er helt sikkert, er jo at de siste årene har antallet ideelle tilbydere gått ned, og vi har jo hatt møte med flere som sier at dette er vanskelig. Her klarer man ikke å henge med i galoppen.

I Oslo, som har vært styrt av Fremskrittspartiet og Høyre i syv år, har man konkurranseutsatt åtte sykehjem, og man har planer om å konkurranseutsette flere, så vidt jeg har skjønt. Fremskrittspartiet har vel planer om å konkurranseutsette alt som er av sykehjem. Er det så den kvinnelige gründeren Gunda fra Grorud som har fått tilslaget her? Nei, det er det ikke. Alle disse sykehjemmene drives av store, internasjonale konsern, delvis datterselskaper av konsern som har adresse på Jersey og Guernsey og andre steder som man gjerne benevner som skatteparadis. Hvordan overskuddet som man tar ut, brukes, og hvem som får det, er det ingen som vet. To og to er fremdeles ikke fem – hvordan henter man overskuddene? Jo, bl.a. ved at man betaler betydelig lavere pensjonskostnader for de ansatte i private, sammenlignet med det offentlige og de ideelle. Byrådet i Oslo har sjøl regnet ut at forskjellen – i en anbudsperiode på seks år – når det gjelder hva man har av pensjonskostnader for et middels stort sykehjem, er på 35 mill. kr. Så mye lavere pensjonskostnader har altså de kommersielle. Det er ikke rart at man får tilslaget, og det er kanskje heller ikke så rart at man henter ut litt overskudd på det. Det er jo selvfølgelig hele grunnen til at de

store konsernene går inn i det som jeg tror blir indrefiletten i framtida, nemlig eldreomsorgen.

Har man fått ned kostnadene? Nei, man hadde et kostnadsdriv på drift av sykehjem i Oslo. Har man fått ned ventetidene? Nei, det ser ikke sånn ut, for det er ingen som egentlig vet hvor mange som står og venter på plass, for man fører ikke liste over dem som venter. Det byrådet sjøl har sagt, er at antall sykehjemsplasser har gått ned. Fremskrittspartiets Svenn Kristiansen snakket om 250 færre sykehjemsplasser. Som sagt: Man har ikke oversikt over behovet.

De siste tiders oppslag i media om stoppeklokketyranni og desslike, som til og med har fått Ingrid Espelid Hovig til å gå ut, skulle vel tyde på at alt ikke er som det skal være i eldreomsorgen i Oslo. Jeg mener at det også er mange andre plasser man heller ikke er god, men man bør slutte med eventyrfortellingen om at ventetidene skal gå ned, det skal bli billigere, og alle får plass bare man slipper kommersielle til.

Are Helseth (A) [17:34:56]: Jeg har lyttet godt i denne debatten, og jeg synes opposisjonen så langt har vært overraskende lavmælt. Det virker som om opposisjonen er skuffet over å være overraskende fornøyd med regjeringens budsjettforslag. Jeg synes egentlig det er avfyrt veldig få verbale salver som treffer blinken ved siden av den vi sikter på, men det er – kanskje heldigvis – noen hederlige unntak.

Representanten Kjønås Kjos uttalte i sitt hovedinnlegg at behandlingsskøene i Norge er uendelig lange – uendelig? Nei, det mener jeg må være på en annen planet. Representanten Kjønås Kjos uttalte også at man trenger flaks for få del i helsegodene i Norge. Det er jeg helt uenig i. Jeg tror at hvis vi etter denne debatten hadde tatt oss en reise rundt til de pasientene som ligger på ett av våre sykehus etter å ha fått en ny nyre, et nytt hjerte eller nye lunger, ville de også være av en annen oppfatning.

Jeg synes også representanten Jæger Gåsvatn er ganske kraftfull når han i avslutningen av sitt hovedinnlegg uttrykker at regjeringen «går med ryggen først inn i framtiden». Jeg antar dette kan forstås slik at regjeringen i nesten seks år har gått baklengs inn mot fremtiden når det gjelder helsepolitikken. Jeg minner da om at Høyres hovedtalsmann, komitéleder Bent Høie, åpnet sitt hovedinnlegg med å si – og jeg siterer etter hukommelsen – at Norge har en av verdens beste helsetjenester. Da forstår jeg at Fremskrittspartiet blir bekymret. For med en slik virkelighetsforståelse, at regjeringen går med ryggen inn mot fremtiden, hva slags helsetjeneste kan ikke denne regjeringen da skape den dagen vi spurte oss?

Kristin Vinje (H) [17:37:16]: Jeg reagerer på den måten både SV og Arbeiderpartiet framstiller Oslos eldreomsorg på. Skole, barnehager, bolig til vanskeligstilte og eldreomsorg er nettopp blant Oslos prioriterte satsinger i budsjettet for 2011. Høyre ønsker ikke omsorg styrt av stoppeklokker; den eldre må selv få bestemme over den hjelpen og omsorgen de trenger.

Byrådet i Oslo skal bruke 2,2 mrd. kr på sykehjem

og omsorgsboliger fram til 2015. De rød-grønne har ikke foreslått mer penger til dette. Siden 2007 har byrådet bevilget 405 mill. kr ekstra i friske penger til bydelene, bl.a. til eldreomsorg. I tillegg har de fått kompensert utgifter til lønns- og prisvekst og demografiendringer.

Ti av femten bydeler i Oslo er styrt av de rød-grønne. De har ansvar for omsorgstjenesten og må nok feie for egen dør. Bydelsstatistikken viser en nedgang på 169 sykehjemsbeboere i de sosialistisk styrte bydelene fra 31. desember 2007 og ut året 2009. I samme periode har de borgerlig styrte bydelene benyttet flere plasser. De sosialistiske bydelene har i tillegg høyeste avslagsprosent på søknad om sykehjemsplass. I 2009 fikk 14,3 pst. av de som søkte om plass i de sosialistiske bydelene, avslag, mot 11,2 pst. i de borgerlig styrte bydelene.

Når jeg leser aviser, får jeg inntrykk av at Oslo-budsjettet vil rasere det meste. Det er ikke sant. Det at Oslo strammer inn noe på budsjettet, betyr ikke at verden raser sammen. Det betyr at Oslos politikere sikrer gode velferdstjenester, samt handlefrihet, også i fremtiden, og det viser at det er evne til å styre byen.

Det frie brukervalget i hjemmetjenesten i Oslo er en stor suksess. 22,6 pst. har selv valgt en privat leverandør siden innføringen i 2006. I 2011 får vi faktisk også på plass fritt brukervalg innen hjemmesykepleien. Oslo får dermed landets første frie brukervalg i hele hjemmetjenesten. Tilbakemeldingene er veldig gode.

Når jeg leser i avisene om kutt i Oslos budsjett, kjenner jeg meg overhodet ikke igjen. Det er en overdrivelse av dimensjoner. Vi snakker faktisk om en innstramming i størrelsesordenen 0,5 pst. på et driftsbudsjett på 41 mrd. kr. Å framstille dette som en krise er ikke riktig. I Hellas er det krise. I Irland er det krise. I Oslo er det ikke krise.

Afshan Rafiq (H) [17:40:23]: De rød-grønne påstår stadig at de private helseforsikringene skaper en klasses delt helsetjeneste, og at Høyre vil gi skattefradrag for dette. Høyre vil først og fremst sørge for at alle pasienter kan få behandling ved private klinikker for statens regning. Da vil vi få slutt på at bare de rike kan hjelpe seg ut av køen, slik det har blitt under den rød-grønne regjeringen. Det er den rød-grønne regjeringen som skaper en klasses delt helsetjeneste, når stadig flere må betale behandling selv fordi den offentlige helsetjenesten svikter.

Det er verdt å understreke at salget av private helseforsikringer har eksplodert under denne regjeringen. De private sykehusene melder om rekord i antall pasienter som betaler behandling selv. Hvis arbeidsgivere i tillegg vil hjelpe sine arbeidstakere med rask behandling, mener Høyre det er positivt. Jeg skjønner ikke hvorfor den rød-grønne regjeringen er så imot dette. Det viktigste er at folk blir friske, ikke at de står i en offentlig helsekø.

De rød-grønne krever først inn høy skatt. Så klarer de ikke å levere helsetjenester når pasientene trenger det. På toppen av det hele sender de en skatteregning til dem som selv sørger for helsehjelpen. Dette må da være dobbelt usosialt.

Det er også verdt å legge merke til at både helsekøene og ventetidene har økt i Stoltenberg-regjeringens tid. Dette

viser Helsedirektoratets egne tall. Rusavhengige venter ti dager mer enn for to år siden. Det er en hån mot de 277 416 menneskene som står i helsekø – når regjeringspartiene sier at det ikke er et problem. Mennesker som står i helsekø, opplever nødvendige smerter og problemer med å mestre hverdagen og jobben. Vi mener at helsekøene er unødvendige, de er urettferdige, og de er usosiale. Vi ønsker å få folk ut av helsekøen, inn i behandling, slik at de kan bli friske så fort som mulig og få den livskvaliteten de har rett til.

Presidenten: Jorodd Asphjell har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Jorodd Asphjell (A) [17:43:23]: Jeg skal gå inn på et område som ikke har vært debattert hittil i debatten. Det er kanskje en av de største utfordringene vi har for framtidens helsevesen, og det handler om folkehelsen.

I HUNT-undersøkelsene – HUNT 1, HUNT 2 og HUNT 3 – ser vi at overvekt og fedme er en av de største utfordringene for barn, unge og voksne i fremtiden. Dette er en utvikling vi ikke kan behandle oss ut av. Dette er en utvikling vi må ta tak i gjennom et langsiktig, målrettet og systematisk arbeid, med forebyggende virkemidler. Gode vaner er virkemidler. Gode vaner som fysisk aktivitet og sunt kosthold må til for å endre denne utviklingen, og dette må skje i samarbeid med andre parter. Sukker, usunn mat, tobakk og alkohol må avgiftsføres langt sterkere enn hva vi gjør i dag, for å holde tritt med denne utviklingen.

Presidenten: Tore Hagebakken har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Tore Hagebakken (A) [17:44:43]: I Danmark har 59 pst. av dem som tjener mellom 500 000 kr og 700 000 kr, arbeidsgiverbetalt helseforsikring. 12 pst. av dem som tjener under 300 000, har det. Dette er usosialt.

For øvrig: Gjøvik har fått helt nøyaktig 5,9 mill. kr ekstra i år – bekreftet i tekstmelding til nåværende ordfører.

Representanten Vinje sa at det var krise i Hellas og ikke i Oslo. Jeg skal være enig i det: I det perspektivet er det vel heller ikke helt krise i Norge.

Derfor synes jeg det får være grenser for svartmaling fra Fremskrittspartiets side. Og til Olsen: Jeg har tv – til og med farge-tv.

Presidenten: Presidenten antar at farge-tv er kommet for å bli.

Sonja Irene Sjøli har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Sonja Irene Sjøli (H) [17:45:47]: Selv om flere pasienter får rehabilitering, er det færre som får døgnopphold. Mange rehabiliteringsinstitusjoner er nå i ferd med å avvikles. Dette gjelder f.eks. Salangen Helse rehab. Ordføreren i Salangen kommune uttaler at dette vil være dramatisk når det gjelder tilbudet for innbyggerne i Midt-

Troms, Sør-Troms, Ofoten og Vesterålen. Nærmeste rehabiliteringsinstitusjon vil være i Bodø og Tromsø, noe som innebærer betydelig økte reiseavstander og en drastisk sentralisering av viktige rehabiliteringstilbud i landsdelen for svært mange. Det er dette representanten Knutsen skryter av.

Et annet eksempel er Valnesfjord Helse- og rehabiliteringssenter, som har drevet rehabilitering av barn. I Handlingsplan for habilitering av barn og unge fremkommer det at Helse Nord har det laveste volum per innbygger på disse tjenestene. Likevel vil Helse Nord kutte i avtalen med slike tjenester fra Valnesfjord, selv om dette tilbudet har fått høyeste kvalitetsvurdering. Dette rammer bl.a. barn med cerebral parese. Er det dette regjeringspartiene mener er god rehabilitering?

Thomas Breen (A) [17:47:02]: Aller først vil jeg benytte anledningen til å rose komitélederen, som faktisk var ryddig nok til å si at det var ikke så verst likevel. Det tror jeg er en erkjennelse vi alle kan stå inne for. Det går tross alt ganske godt i Norge – spesielt når man drar sammenligninger med andre land, som Hellas og andre som sliter ganske tungt om dagen. Jeg synes det er et bra utgangspunkt for debatten, og det er kanskje også en årsak til at det ikke har tatt helt av.

Likevel er det problematisk når man diskuterer budsjettet – den ene store, sentrale debatten i året i denne sal – og man skal måle ting opp mot hverandre. For hva er det vi måler mot? Jo, vi måler regjeringspartienes alternativer kontra opposisjonens alternativer. I det perspektivet må en analysere hva som er det mulige framtidsscenarioet av en annen politikk enn den som føres. Det er ikke det komitélederen i et senere innlegg gjorde, nemlig å måle mot Bondevik II, som er reelt. Per i dag er det i hvert fall lite som tyder på at vi får en sentrum–Høyre-regjering i 2013, eller at det er alternativet. Men det er en regjering som ligger til høyre for partiet Høyre. Det er noe helt nytt i norsk politikk, noe vi ikke har hatt siden krigen, som vi står overfor som et mulig scenario. Det er derfor det har vært avgjørende for i hvert fall Arbeiderpartiet i finansdebatten og for så vidt i fagdebattene å diskutere vår politikk mot det alternativet man kan anskueliggjøre gjennom de alternative budsjettene.

Det er i det perspektivet jeg synes regnestykket til f.eks. Gåsvatn før i dag blir litt søkt. For ja, det er godt mulig at Fremskrittspartiet har lagt inn 1 mrd. kr ekstra øremerket til kommunene. Men når man samtidig sier at man skal fjerne formuesskatten, som er på 14,3 mrd. kr, noe som da betyr 8,9 mrd. kr til kommunene, blir det altså manko på 7,9 mrd. kr. Det er det regnestykket man har.

Så vil jeg utfordre Fremskrittspartiet på en ting til: Nestlederen i Fremskrittspartiet, Olsen, står her og sier at SSB går god for de dynamiske effektene i deres forslag. Jeg vil gjerne se den dokumentasjonen, for når jeg snakker med SSB, sier de at det gjør de ikke. Det er et demokratisk problem når man ikke kan forholde seg til den kutymen man har hatt før i Stortinget, nemlig at Finansdepartementet regner på de forskjellige effektene. Det har vært en lang tradisjon som nå er brutt. Man må i hvert

fall kunne framlegge bevisene, og når det hevdes gang på gang på gang at SSB går god for 6,4 mrd. kr i dynamisk effekt, vil jeg gjerne se det – spesielt når SSB selv sier at de ikke gjør det. Det er en ganske vanskelig debatt å ha, når man diskuterer antagelser og ikke realiteter.

Frank Bakke-Jensen (H) [17:50:04]: Du skal se at det er to stykker som er ansatt i SSB – det er nok det som er grunnen.

Helsepolitikk er blant de områdene der man både som lokal-, regional- og rikspolitikker lettest blir konfrontert med egen politikk. Det å gi gode tjenester til folk innen disse feltene, der de er som mest sårbare, er også noe av det viktigste vi gjør. Da må vi se på det lange, mangfoldige landet vårt og se hvordan man kan gi gode tjenester til alle, og gi alle en mulighet til å få tilbudet på forskjellige måter. Det at det bare er det offentlige som kan levere gode tjenester, virker som et mantra fra de rød-grønne. Jeg tror nok at alliansen stor, tung offentlig sektor og tette bånd mellom regjeringspartiene og ansatteorganisasjonene her gir seg noen merkelige utslag.

Som lokalpolitiker og ordfører i en liten kommune var jeg med på en stor statlig satsing for å hjelpe unge med rus- og psykiatriproblemer. Her vil jeg vel kanskje få lov å legge til – for kanskje å dra på meg litt ros senere – at dette altså var en rød-grønn satsing, og det gikk rimelig bra. Denne satsingen måtte vi gjøre ved hjelp av en kombinasjon av offentlige og private aktører. Satsingen ble så vellykket at fylkesmannen kunne reise rundt og bruke oss som eksempel på hvordan man utøvde god lokalpolitikk og leverte gode tjenester.

Jeg blir derfor litt forbauset når jeg kommer inn i denne salen og hører alle fare-ropene om det å bruke private aktører innenfor omsorgstjenestene. Etter min mening er mangfold en forutsetning for å tilby gode tjenester over hele vårt mangfoldige land. Mangfold forutsetter at man flytter makt og midler ut til dem som ser det konkrete behovet man har lokalt. Da må regjeringen se på rammevilkårene for offentlige og private. Med private må jeg få nyansere – også ideelle leverandører.

Gode rammevilkår for disse næringsaktørene er anbuds- og kontraktsbetingelser som gir langsiktighet, det er skatteordninger som gir rom til investeringer, og det er et offentlig innkjøpsapparat som er så godt på innkjøp at det kan tilby innbyggerne gode tjenester, uansett hvor i landet man bor.

Avslutningsvis vil jeg ta et par replikker. Først til Tove Karoline Knutsen: Hvis man skal følge hennes logikk, er det faktisk sånn at man spør et offentlig sykehjem hva det koster å være sykehjem – og så er det fasiten for disse tjenestene, uavhengig av hvor man bor, uavhengig av hvor mange som er der, uavhengig av hvor stort det er, og uavhengig av hva det skal levere.

Anbudsprinsippet er viktig for at vi skal være helt sikre på at det offentlige leverer så gode tjenester som mulig for de midlene de har fått tildelt, og som de skal forvalte. Hvis det offentlige er gode innkjøpere, er det ikke så veldig nøye hvor de kjøper disse tjenestene, bare de vet hva de skal kjøpe, og får det de skal kjøpe.

Så registrerer jeg at representanten Tove Karoline Knutsen gjerne bruker Oslo som eksempel på elendigheten. Jeg vil jo minne om at det er fullt mulig å gå til Tromsø og finne dårlige eksempler på offentlige tjenesteleveranser, hvis det kniper.

Laila Dávøy (KrF) [17:53:15]: Jeg har egentlig først en kommentar til det siste innlegget fra statsråden. Jeg har en viss følelse av at statsråden snakker som om det som nå skjer der ute med fødetilbud, er noe som Stortinget omtrent har pålagt henne å gjennomføre, og at hun dessverre må gjøre det. Jeg synes det er å sette det litt på spissen. Selvfølgelig vil Stortinget ha planer, og selvfølgelig sluttet vi oss til at vi ville ha planer når det gjelder fødetilbud i hele landet. Men vi vil jo at de skal være politisk styrte. Vi vil jo at de skal være helhetlige, og ikke minst vil vi – noe som mangler i dag – at de planene som nå foreligger, skal konsekvensutredes. Jeg har lyst til å anbefale statsråden å be de regionale helseforetakene som har fått inn ulike planer, om å skaffe konsekvensutredninger av de enkelte tilbud. Meg bekjent og ut fra de signaler jeg får inn, foreligger ikke det i svært mange av tilfellene.

Så er det klart at de regionale helseforetakene også skulle utrede fødetilbudene, sammen med kommunene. Det sluttet også Stortinget seg til. Det var klokt. Men når kommunene sier at de egentlig ikke føler at de har vært med på det, når ordfører etter ordfører står utenfor her og protesterer, som i går, og man sier til oss i Stortinget, i hvert fall har noen sagt det til meg – la meg ta ett eksempel – at de fikk seg forelagt tre ulike forslag, «take it or leave it», ett av disse må dere velge – det var opsjonen som noen av kommunene fikk – da føler ikke kommunene at de har vært med på å utarbeide og utrede løsninger, og heller ikke har det vært konsekvensutredet.

Kommunene er jo faktisk dønn uenig en del steder i det som er fremkommet. Da er mitt poeng at det må jo være noe galt med prosessen, selv om vi alle ønsker utredninger og forslag til gode løsninger. Jeg er heller ikke imot endringer på noen måte innenfor både helseforetakene, tilbudene og oppgavedeling osv., men det må gjøres på en god måte, og det må gjøres slik at det skapes trygghet. Mange mennesker har fått seg forelagt planer der de ikke aner hvilket fødetilbud de skal ha i neste runde, bak neste dør. Jeg tror det er veldig mye av frustrasjonen.

Det at prosessen ikke har vært god nok, synes jeg også at Senterpartiets partileder, bl.a. i et innlegg i Dagbladet i går sammen med stortingsrepresentant Kjersti Toppe, synliggjør veldig godt. Det er ankepunktet mitt – faktisk.

Presidenten: Tove Karoline Knutsen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Tove Karoline Knutsen (A) [17:56:22]: Til opposisjonen: Jeg tror faktisk at det produseres veldig god eldreomsorg både i Oslo, i Tromsø og andre steder i landet, og så er det mangler også alle steder. Det eneste jeg ber om, er at Fremskrittspartiet og Høyre skal slutte å snakke om konkurranseutsettingens himmelske fortrefelighet

når det gjelder å ha med mennesker og omsorg å gjøre. Det kan passe mange andre steder, men ikke akkurat der.

Så til representanten Sjøli: Det har vært runder i Helse Nord hvor de rehabiliteringstjenestene man nå kjøper, svarer til det behovet befolkningen har. Kurbadet i Tromsø er en meget god rehabiliteringsinstitusjon som nå har fått mer å gjøre. LHL-senteret i Skibotn har fått mer å gjøre. Begge de to stedene har varmtvannsbasseng, som vi alle etterspør, og som er viktig i opptrening. Så har jeg og vi, til representanten Sjølis orientering, god kontakt med Salangen. Jeg er helt sikker på at vi skal kunne finne gode løsninger for akkurat den rehabiliteringskompetansen som er der.

Presidenten: Bent Høie har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Bent Høie (H) [17:57:26]: Jeg synes ikke denne debatten har vært preget av at Høyre og Fremskrittspartiet har framhevet konkurranseutsettingens fortrefelighet – tvert imot. Vi har understreket at dette er et virkemiddel som kan brukes, men som i høyeste grad må styres. Det er jo helseministeren som har framhevet systemets fortrefelighet og ikke er villig til å gjøre noe, når konsekvensen av systemet blir negativ, og opposisjonen har tvert imot kommet med konstruktive forslag til hvordan en kan styre dette systemet og få de resultatene som en ønsker politisk.

Så til Thomas Breen – og jeg takker for hyggelige ord: Jeg mener det er absolutt grunn til å vise ydmykhet for alle oss som er engasjert i helsepolitikk, og til å nærme oss dette temaet med det utgangspunkt at vi har et av verdens beste helsesystemer – som har sine utfordringer – og alltid snakke fint om de tjenestene som vi har, for de er veldig bra. Men det er også grunn til å etterlyse en større edruelighet når en omtaler andre partier. Når en prøver å lage et skremmebilde av en blå-blå regjering, vil jeg nevne at jeg har tre års erfaring med å forhandle om dette budsjettet med Fremskrittspartiet og John I. Alvhheim. For å være helt tydelig på det: Det var ikke usosiale kutt som sto på kravlisten; det var påplussinger på viktige sosiale områder fra et parti som også har et sterkt engasjement på dette området.

Kjersti Toppe (Sp) [17:59:00]: Først til representanten Per Arne Olsen: Vi seier det same i denne salen som vi seier utanfor, nemleg at vi skal styrkja den politiske styringa av sjukehussektoren. Det skal skje gjennom Nasjonal helse- og omsorgsplan, slik det òg står i Soria Moria-erklæringa.

Eg klarer ikkje med mine beste evner å ta Framstegspartiet på alvor i lokalsjukehuskritikken mot Senterpartiet. Framstegspartiet var ikkje før ferdig med å stemma inn føretaksmodellen med bedriftsøkonomisk tankegang når det gjeld styring av helsetenester, før dei snur ryggen til og sjølve er dei fremste kritikarane.

Eg er faktisk inderleg glad for at vi i dag har ei raudgrøn regjering og ikkje ei regjering av Høgre og Framstegspartiet. Dei fører ein politikk med skattelette i mil-

liardklassen, og dette vil føra til større helseforskjellar i Noreg. Dei vil saman aldri ta grep for å styrkja folkehelsa i Noreg. Ikkje eingong auka alkoholavgifter støttar dei i dag. Høgre unner ikkje sjølv den minste og fattigaste litle eleven i grunnskulen ein gratis banan. Dei prioriterer heller å gi skattelette.

Under Bondevik-regjeringa fekk vi ein stor auke i private sjukehus, mens det offentlege sjukehusvesenet var svelteføra. Vi har styrkt sjukehusøkonomien. Vi har retta opp i den skeivdelinga som var. Det har vi gjort fordi vi har pengane. Under Bondevik II kom det – etter det eg hugsar her – 8 000 nye folk i kommunane til helse og skule. Vi fekk 40 000 i førre periode. Det har vi fått fordi vi har pengane.

Dersom det gjekk an å skrive ein resept på ei regjering og korleis ein kan styrkja folkehelsa, ville eg ha ordinert dei raud-grøne. Høgre og Framstegspartiet burde ha vore kontraindiserte på grunn av biverknadene.

Folkehelsa i befolkninga heng saman med korleis samfunnet er organisert. Eit samfunn med minst mogleg forskjellar gir betre helse i befolkninga. Det er det overordna som vi som helsepolitikarar må ta fatt i, og det er der opposisjonen feilar så totalt i denne debatten.

Frank Bakke-Jensen (H) [18:01:49]: Jeg skal være kort.

Det kan virkelig ikke være sånn at man kan avlevere fra denne talerstolen at folk fra andre politiske partier er så iskalde og så kjølige som dette. Det kan ikke være sånn at det at man vil bruke midler på at barna skal lære seg å lese i stedet for at de skal spise en mandarin, er iskaldt og hjerterått.

Når det gjelder helsedebatten, kan jeg ikke veldig mye om helsepolitikken, men jeg registrerer fra oppdrettsnæringen at der er det noe som heter resistens. Man kan altså overmedisinere. Jeg tror faktisk vi nå ser eksempler på at den rød-grønne klining med kun offentlig sektor snart kan betegnes som resistent. Altså: Medisinen preller av, helseleverandørene tåler ikke penicillin. Penicillinet virker ikke, og vi får ikke gode tjenester.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 1414)

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da skulle vi være klare til å votere over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 32 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–8, fra Robert Eriksson på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 9–14, fra Robert Eriksson på vegne av Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 15–24, fra Robert Eriksson på vegne av Fremskrittspartiet

- forslag nr. 25, fra Torbjørn Røe Isaksen på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 26, fra Torbjørn Røe Isaksen på vegne av Høyre
- forslagene nr. 27 og 28, fra Kjell Ingolf Ropstad på vegne av Kristelig Folkeparti
- forslagene nr. 29–32, fra Borghild Tenden på vegne av Venstre

Forslagene nr. 1–28 er inntatt i innstillingen på sidene 71–73, mens forslagene nr. 29–32 er omdelt på representantenes plasser i salen.

Det votes over forslagene nr. 29 og 30, fra Venstre.

Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre minstekrav til arbeidstidsreduksjon i dagpengeforskriften § 6-6 for å beholde dagpengerettighetene fra 40 prosent til 20 prosent.»

Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget ber regjeringen tilpasse regelverket for rullerende permittering slik at bedriften der det er enighet mellom ansatte og arbeidsgiver kun betaler arbeidsgiverperiode for det antall stillinger som faktisk er permittert.»

Votering:

Forslagene fra Venstre ble med 101 mot 2 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.14.30)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 31, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest innføre normerte sykemeldingsperioder etter svensk modell.»

Høyre har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 83 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.14.57)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 32, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett legge fram en forpliktende opptrappingsplan for å styrke selvstendig næringsdrivendes sosiale rettigheter.»

Kristelig Folkeparti har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 96 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18:15:23)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 27 og 28, fra Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide og fremme et forslag hvor rett til 100 pst. dekning av lønn fra folketrygden i perioden etter 12. uke gjøres betinget av at dialogmøte etter 12. uke er avholdt, og rapport fra dette er innsendt Arbeids- og velferdsetaten. Dersom betingelsen ikke er oppfylt, avkreves arbeidsgiver et medvirkningsansvar på 10 pst. i denne perioden, frem til dialogmøtet er avholdt. I tilfeller hvor dialogmøte er åpenbart unødvendig, skal en se bort fra dette kravet.»

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide og fremme et forslag hvor rett til 100 pst. dekning av lønn fra folketrygden i perioden etter 6. måned gjøres betinget av at arbeidstaker har deltatt på dialogmøte etter 6. måned, eller at arbeidstaker har gjort Arbeids- og velferdsetaten oppmerksom på at innkalling til møtet ikke er motatt innen en nærmere angitt frist. Dersom betingelsen ikke er oppfylt, avkreves arbeidstaker et medvirkningsansvar på 10 pst. i denne perioden, frem til dialogmøtet er avholdt med arbeidstakers tilstedeværelse. I tilfeller hvor dialogmøte er åpenbart unødvendig, skal en se bort fra dette kravet.»

Votering:

Forslagene fra Kristelig Folkeparti ble med 98 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18:15:47)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 26, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen åpne for større lokal styring i arbeidsmarkedspolitikken, basert på modellene for oppgavedifferensiering og med erfaringene fra forsøket med oppgavedifferensiering i bydel Sagene i Oslo kommune.»

Venstre har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Høyre ble med 84 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18:16:11)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 25, fra Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om en systematisk gjennomgang av sanksjonsbruken i forhold til dagpenger ved arbeidsledighet, med tanke på større utnyttelse av mobilitetskriteriet.»

Venstre har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 78 mot 26 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18:16:35)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 16–24, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Stortingets vedtak av 15. juni 2001 om at ingen skal tape på å ha tjent opp pensjonspoeng i folketrygden følges opp og gjennomføres.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at arbeidsevnevurderingen blir reell for alle i arbeidsfør alder.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette ned et utvalg som har som mandat å se på sammenslåing av Petroleums-tilsynet og Arbeidstilsynet. Sammenslåingen skal være gjennomført innen tre år.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2012 foreta nødvendige endringer i pensjonssystemet slik at tilleggsoptjeningsprosenten på 1,05 pst. som ytes av staten, til de med rett til AFP i privat sektor, gis til alle uavhengig av om man er omhandlet av AFP-avtale eller ikke.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med de nødvendige lovendringer angående støt-teordninger for kjøp av parykk/hårerstatning, slik at aldersgrensen for avkorting av refusjon økes fra 18 til 23 år.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av dagens satser for kjøp av parykk/hårerstatning, og at det legges frem i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2011.»

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hva som er den reelle årsaken til at færre arbeidsgivere søker om tilskudd til tilrettelegging på arbeidsplassen, og sørge for at arbeidsgivere er kjent med virkemidlene som har som mål å hindre utstøting og utestengning fra arbeidslivet.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utsette gjennomføringen av pensjonsreformen inntil man har fått avklart blant annet ny uførepensjon, permanent regelverk for kortidsytelser og forholdet til alderspensjon.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2011 legge frem en egen sak om gravferdsstønaden, der man foretar en total gjennomgang av ordningen.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 78 mot 25 ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18:16:58)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 15, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om å gjøre den kommunale sosialhjelpen om til et statlig ansvar under Nav, og at man innfører normerte satser tilnærmet likt over hele landet.»

Venstre har varslet at de støtter forslaget.

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 75 mot 26 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18:17:21)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 9, 13 og 14, fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme de nødvendige lovforslag som sikrer at arbeidsplasser for personer med nedsatt funksjonsevne tilrettelegges basert på støtteordninger finansiert av Nav.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om snarest å sette en tidsfrist for når all film og alle TV-sendinger skal tekstes av hensyn til hørselshemmede.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2011 med forslag til endringer og forbedringer i bestemmelsene om kjørelengde og gjenkjøpstid for trygdebiler fra 2012.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble med 73 mot 31 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18:17:46)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 10–12, fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at informasjon rettet mot allmennheten blir inkludert i betegnelsen fysiske forhold i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 Plikt til generell tilrettelegging.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) i arbeidsliv og utdanning blir omfattet av diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 Plikt til generell tilrettelegging (universell utforming).»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at krav om universell utforming innarbeides i offentlige anbud.»

Venstre har varslet at de støtter forslagene.

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble med 71 mot 32 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18:18:12)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 1–5 og 8, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere en ordning som gjør det mulig i helt spesielle tilfeller for brukerne å kunne skifte Nav-kontor.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om hvordan brukere kan få mulighet til å bytte saksbehandlere i Arbeids- og velferdsetaten.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere metodeverktøy for effektmåling av arbeidsmarkedstiltak. Effektmålingen bør inneholde informasjon om overføring til ordinært arbeid etter avsluttet tiltak, samt hvorvidt en tidligere tiltaksdeltager forblir i arbeid etter henholdsvis tre og fem år.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre ordningen med arbeids- og utdanningsreiser om til en varig ordning innenfor folketrygden.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre ordningen med funksjonsassistent om til en varig ordning innenfor folketrygden.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak med sikte på å oppheve taket for lese- og skrivehjelp for blinde og svaksynte.»

Venstre har varslet at de støtter forslagene.

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 53 mot 51 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18:18:37)

Presidenten: Det votes over forslagene nr. 6 og 7, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en organisering og finansiering av servicehund som hjelpemiddel for bevegelseshemmede på linje med førerhund for blinde i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2011.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en justering av nivået på grunnstønad i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2011.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 54 mot 50 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 18:19:01)

Komiteen hadde innstilt:

**Rammeområde 7
(Arbeid og sosial)**

I

På statsbudsjettet for 2011 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
			Utgifter	
600		Arbeidsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	164 690 000	
601		Utredningsvirksomhet, forskning m.m.		
	21	Spesielle driftsutgifter	61 950 000	
	22	Tiltak mot ufrivillig deltid	25 000 000	
	50	Norges forskningsråd	111 940 000	
	70	Tilskudd	23 420 000	
	72	Tilskudd til Senter for seniorpolitikk m.m.	11 340 000	
604		Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 45</i>	34 620 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan</i> <i>overføres, kan nyttes under post 21</i>	127 080 000	
605		Arbeids- og velferdsetaten		
	1	Driftsutgifter	9 565 210 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	26 560 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan</i> <i>overføres</i>	230 700 000	
	70	Tilskudd til helse- og rehabiliteringstjenester for sykemeldte, <i>kan overføres</i>	227 730 000	
606		Trygderetten		
	1	Driftsutgifter	62 690 000	
611		Pensjoner av statskassen		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	20 900 000	
612		Tilskudd til Statens pensjonskasse		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	8 963 000 000	
	70	For andre medlemmer av Statens pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i>	100 000 000	
613		Arbeidsgiveravgift til folketrygden		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	773 000 000	
	70	For andre medlemmer av Statens pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i>	9 000 000	
614		Boliglånsordningen i Statens Pensjonskasse		
	1	Driftsutgifter	40 000 000	
	70	Tap/avskrivninger	2 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
615		Yrkesskadeforsikring		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	72 000 000	
616		Gruppelivsforsikring		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	156 000 000	
621		Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inkludering		
	21	Spesielle driftsutgifter	37 110 000	
	63	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte, <i>kan overføres</i>	179 150 000	
	70	Frivillig arbeid, <i>kan overføres</i>	52 760 000	
	74	Tilskudd til pensjonistenes organisasjoner mv.	9 890 000	
634		Arbeidsmarkedstiltak		
	21	Forsøk, utviklingstiltak mv., <i>kan overføres</i>	78 350 000	
	76	Tiltak for arbeidssøkere, <i>kan overføres</i>	7 253 490 000	
635		Ventelønn		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	155 000 000	
640		Arbeidstilsynet		
	1	Driftsutgifter	427 500 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	4 190 000	
642		Petroleumstilsynet		
	1	Driftsutgifter	185 950 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	21 750 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 680 000	
643		Statens arbeidsmiljøinstitutt		
	50	Statstilskudd	98 000 000	
645		Regional verneombudsordning i hotell- og restaurantbransjen og renholdsbransjen		
	70	Tilskudd til oppstartskapital	6 000 000	
646		Pionerdykkere i Nordsjøen		
	72	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	2 990 000	
648		Arbeidsretten, Riksmeklingsmannen m.m.		
	1	Driftsutgifter	14 600 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	1 760 000	
	70	Tilskudd til faglig utvikling	4 000 000	
649		Treparts bransjeprogrammer		
	21	Spesielle driftsutgifter - Treparts bransjeprogrammer	10 000 000	
660		Krigspensjon		
	70	Tilskudd, militære, <i>overslagsbevilgning</i>	165 000 000	
	71	Tilskudd, sivile, <i>overslagsbevilgning</i>	405 000 000	
664		Pensjonstrygden for sjømenn		
	70	Tilskudd	395 270 000	
666		Avtalefestet pensjon (AFP)		
	70	Tilskudd	1 650 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
667		Supplerende stønad til personer over 67 år		
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	380 000 000	
847		Tiltak for personer med nedsatt funksjonsevne		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 71</i>	27 134 000	
	50	Forskning	5 600 000	
	70	Tilskudd til funksjonshemmedes organisasjoner	161 400 000	
	71	Tiltak for økt tilgjengelighet og universell utforming, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	19 479 000	
2470		Statens pensjonskasse		
	24	Driftsresultat:		
		1 Driftsinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	-517 420 000	
		2 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	434 040 000	
		3 Avskrivninger	103 890 000	
		4 Renter av statens kapital	27 650 000	
		5 Til investeringsformål	18 070 000	
		6 Til reguleringsfondet	7 610 000	73 840 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		347 930 000
2540		Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn		
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	30 000 000	
2541		Dagpenger		
	70	Dagpenger, <i>overslagsbevilgning</i>	12 900 000 000	
2542		Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.		
	70	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv., <i>overslagsbevilgning</i>	850 000 000	
2620		Stønad til enslig mor eller far		
	70	Overgangsstonad, <i>overslagsbevilgning</i>	2 680 000 000	
	72	Stønad til barnetilsyn, <i>overslagsbevilgning</i>	415 000 000	
	73	Utdanningsstønad	52 000 000	
	75	Tilskudd til flytting for å komme i arbeid	300 000	
	76	Forskuttering av underholdsbidrag	801 200 000	
2650		Sykepenger		
	70	Sykepenger for arbeidstakere mv., <i>overslagsbevilgning</i>	31 980 000 000	
	71	Sykepenger for selvstendige, <i>overslagsbevilgning</i> ...	1 830 000 000	
	72	Omsorgs- og pleiepenger ved barns sykdom m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	555 000 000	
	73	Tilretteleggingstilskudd, <i>kan overføres</i>	281 880 000	
	75	Feriepenger av sykepenger, <i>overslagsbevilgning</i>	1 790 000 000	
2651		Arbeidsavklaringspenger		
	70	Arbeidsavklaringspenger, <i>overslagsbevilgning</i>	36 750 000 000	
	71	Tilleggsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	570 000 000	
	72	Legeerklæringer	330 000 000	
2655		Uførhet		
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	20 655 000 000	
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	33 190 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	72	Særtilllegg, <i>overslagsbevilgning</i>	2 087 000 000	
	75	Menerstatning ved yrkesskade, <i>overslagsbevilgning</i>	110 000 000	
	76	Yrkesskadetrygd gml. lovgivning, <i>overslagsbevilgning</i>	72 000 000	
2661		Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.		
	70	Grunnstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 730 000 000	
	71	Hjelpestønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 790 000 000	
	73	Hjelpemidler mv. under arbeid og utdanning	110 000 000	
	74	Tilskudd til biler	995 000 000	
	75	Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler	2 870 000 000	
	76	Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler som tjenester	165 000 000	
	77	Ortopediske hjelpemidler	1 015 000 000	
	78	Høreapparater	505 000 000	
2670		Alderdom		
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	45 915 000 000	
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	76 500 000 000	
	72	Ventetilllegg, <i>overslagsbevilgning</i>	24 000 000	
	73	Særtilllegg, <i>overslagsbevilgning</i>	5 770 000 000	
2680		Etterlatte		
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	1 260 000 000	
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	1 040 000 000	
	72	Særtilllegg, <i>overslagsbevilgning</i>	107 000 000	
	74	Utdanningsstønad	500 000	
	75	Stønad til barnetilsyn, <i>overslagsbevilgning</i>	6 000 000	
2686		Gravferdsstønad		
	70	Gravferdsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	175 000 000	
2690		Diverse utgifter		
	70	Sykestønadsutgifter i utlandet	195 000 000	
	77	Pasienter fra gjensidighetsland mv.	130 000 000	
		Totale utgifter		321 215 533 000
Inntekter				
3605		Arbeids- og velferdsetaten		
	1	Administrasjonsvederlag	21 000 000	
	6	Gebyrinntekter for fastsettelse av bidrag	19 500 000	
3614		Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse		
	1	Gebyrinntekter, lån	26 000 000	
3615		Yrkesskadeforsikring		
	1	Premieinntekter	153 000 000	
3616		Gruppelivsforsikring		
	1	Premieinntekter	91 000 000	
3634		Arbeidsmarkedstiltak		
	85	Innfordring av feilutbetalinger, arbeidsmarkedstiltak	2 000 000	
3635		Ventelønn		
	1	Refusjon statlig virksomhet mv.	40 000 000	
	85	Innfordring av feilutbetaling av ventelønn	1 600 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3640		Arbeidstilsynet		
	1	Diverse inntekter	1 100 000	
	4	Kjemikaliekontroll, gebyrer	5 500 000	
	5	Tvangsmulkt	2 000 000	
	7	Byggesaksbehandling, gebyrer	17 950 000	
3642		Petroleumstilsynet		
	2	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	820 000	
	3	Refusjon av tilsynsutgifter	81 560 000	
	6	Refusjoner/ymse inntekter	2 790 000	
5470		Statens pensjonskasse		
	30	Avsetning til investeringsformål	18 069 000	
5607		Renter av boliglånsordningen i Statens pensjonskasse		
	80	Renter	1 229 000 000	
5701		Diverse inntekter		
	2	Diverse inntekter	295 100 000	
	3	Hjelpemiddelsentraler m.m.	38 000 000	
	71	Refusjon ved yrkesskade	1 045 000 000	
	73	Refusjon fra bidragspliktige	381 400 000	
	74	Refusjon medisinsk behandling	20 000 000	
	80	Renter	1 700 000	
5704		Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.		
	2	Dividende	170 000 000	
5705		Refusjon av dagpenger		
	1	Refusjon dagpenger, statsgaranti ved konkurs	80 000 000	
	3	Refusjon av dagpenger fra EØS-land	1 000 000	
		Totale inntekter		3 745 089 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeidsdepartementet i 2011

kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 600 post 1	kap. 3600 post 2
kap. 601 post 21	kap. 3601 post 2
kap. 605 post 1	kap. 3605 post 1, 4, 5 og 6
kap. 605 post 21	kap. 3605 post 2
kap. 621 post 21	kap. 3621 post 2
kap. 640 post 1	kap. 3640 post 1, 6 og 7
kap. 642 post 1	kap. 3642 post 6 og 7
kap. 642 post 21	kap. 3642 post 2

III

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeidsdepartementet i 2011

kan:

- omdisponere inntil 40 mill. kroner fra kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 76 Tiltak for arbeidssøkere til kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 1 Driftsutgifter.

- omdisponere mellom bevilgningene under kap. 601 Utredningsvirksomhet, forskning m.m., post 73 Tilskudd til helse- og rehabiliteringstjenester for sykmeldte, kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 70 Tilskudd til helse- og rehabiliteringstjenester for sykmeldte og kap. 732 Regionale helseforetak, post 79 Tilskudd til helse- og rehabiliteringstjenester for sykmeldte.

3. omdisponere mellom bevilgningene under kap. 604 Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen, post 21 Spesielle driftsutgifter og kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 1 Driftsutgifter.
4. omdisponere mellom bevilgningene under kap. 604 Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen, post 45 Større nyanskaffelser og vedlikehold og kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

IV

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Arbeidsdepartementet i 2011

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
634	76	Arbeidsmarkedstiltak Tiltak for arbeidssøkere	2 995,5 mill. kroner

VI

*Fullmakt til å gjennomføre investeringsprosjektet
PERFORM*

Stortinget samtykker i at Arbeidsdepartementet i 2011 kan gjennomføre PERFORM-prosjektet i Statens pensjonskasse, herunder forpliktete staten innenfor en samlet kostnadsramme på 1,287 mill. kroner.

VII

Fullmakt til å ettergi rente- og avdragsfrie lån

Stortinget samtykker i at Arbeidsdepartementet i 2011 kan ettergi rente- og avdragsfrie lån gitt til arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede der dette blir vurdert som nødvendig for å sikre den videre driften.

V

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Arbeidsdepartementet i 2011 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

VIII

Fullmakt til nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Arbeidsdepartementet i 2011 kan nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 604 Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen, postene 21 og 45 og kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, postene 1, 21 og 45, refusjoner av kommunenes andel av utgifter til opprettelse og drift av Nav-kontorer.

IX

Folketrygdytelser

Stortinget samtykker i at med virkning fra 1. januar 2011 skal følgende ytelser etter folketrygden utgjøre¹:

	kroner
1a. Grunnstønad for ekstraavgifter ved uførhet etter lovens §6-3 (laveste sats)	7 452
1b. Ved ekstraavgifter utover laveste sats, kan grunnstønaden forhøyes til	11 376
1c. eller til	14 940
1d. eller til	21 996
1e. eller til	29 832
1f. eller til	37 260
2a-1. Hjelpetønad til uføre som må ha hjelp i huset ^{2 3}	12 420
2a-2. Hjelpetønad etter lovens § 6-4 til uføre som må ha tilsyn og pleie ⁴	13 356
2b. Forhøyet hjelpetønad etter lovens § 6-5 til uføre under 18 år som må ha særskilt tilsyn og pleie ⁴	26 712
2c. eller til	53 424
2d. eller til	80 136
3. Behovsprøvet gravferdsstønad opptil	19 944
4. Stønad til barnetilsyn etter lovens §§ 15-11 og 17-9 ⁵	
for første barn	41 136
for to barn	53 676
for tre og flere barn	60 816

1) Satsene under 1, 2 og 4 er årsbeløp for ytelsene.

2) Stønad til hjelp i huset gjelder tilfeller før 1. januar 1992.

3) Fra 1. januar 1997 skilles det mellom stønad til hjelp i huset og stønad til særskilt tilsyn og pleie.

4) Gjelder også ved uførhet som skyldes yrkesskade, jf. lovens § 12-18.

5) Fra 1. januar 2004 dekkes 64 pst. av dokumenterte utgifter til barnetilsyn. Beløpene i tabellen er maksimale refusjonssatser. Stønaden er inntektsprøvet.

Presidenten: Presidenten antar at Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 53 stemmer mot og 51 stemmer for komiteens innstilling.

(Voteringsutskrift kl. 18:19:34)

Presidenten: Vi prøver på nytt igjen.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 52 stemmer mot og 52 stemmer for komiteens innstilling.

(Voteringsutskrift kl. 18:20:34)

Presidenten: Dette stemmer vel ikke helt med det som sannsynligvis burde være resultatet. Vi må sjekke om det er noe feil med voteringssystemet.

Sigvald Oppebøen Hansen (A) [18:21:16] (frå salen): Kan me ta voteringa ein gong til og klargjere voteringstemaet veldig tydeleg?

Presidenten: Det har kommet anmodning om at vi klargjør voteringstemaet en gang til, og jeg refererer: Ram-

meområde 7 med I til og med IX tas opp til votering. Presidenten antar at Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 53 mot 52 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 18:21:55)

Arne L. Haugen (A) [18:22:10] (fra salen): Jeg stemte for, men på skjermen kommer det opp at jeg har stemt mot, og det liker jeg dårlig.

Presidenten: Da har vi merket oss Haugens utfordring når det gjelder å få rettet resultatet på skjermen. Det får vi sjekke opp litt senere.

Det har kommet opp en beskjed på skjermen min: Se feilmeldingen.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2010 blir det gjort følgende endring:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
847	21	Tiltak for personar med nedsett funksjonsevne Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttast under post 71, blir redusert med ...</i> frå kr 28 121 000 til kr 26 381 000	1 740 000

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Det voteres over forslag fra Fremskrittspartiet fremsatt i Stortingets møte 2. desember 2010 (jf. Innst. 72 L):

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det utarbeides retningslinjer for hvordan departementet, offentlige etater og virksomheter skal håndtere henvendelser i forbindelse med varslingsaker.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 75 mot 27 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18:24:52)

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Det voteres over forslag fra Fremskrittspartiet fremsatt i Stortingets møte 2. desember 2010 (jf. Innst. 72 L):

«Stortinget ber regjeringen opprette en egen varslervdeling i Arbeidstilsynet som gis nødvendig myndighet til å følge opp varslingsaker, samt ha nødvendig kompetanse til å kunne bistå i forbindelse med varslingsaker i arbeidslivet.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 79 mot 25 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18:25:25)

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Det voterer over forslag fra Fremskrittspartiet fremsatt i Stortingets møte 2. desember 2010 (jf. Innst. 72 L):

«Stortinget ber regjeringen opprette et utvalg som skal evaluere innføringen av varslingsparagrafene som ble innført i 2007. Stortinget forutsetter at et slikt utvalg skal ha med medlemmer fra arbeidslivsorganisasjonene, samt at utvalget også må ha med minst ett medlem som har vært varslar. Utvalget skal fremme forslag til endringer i lovverket for å styre varslarrens vern.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 79 mot 24 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 18.25.51)

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Til denne saken er det satt fram i alt 15 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–10, fra Bent Høie på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 11, fra Bent Høie på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslagene nr. 12–15, fra Kari Kjønaas Kjos på vegne av Fremskrittspartiet

Det voterer over forslagene nr. 12–15, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en nasjonal sykehusplan innen utgangen av 2011.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2012 sørge for at Dissimilis kultur- og kompetansesenter blir gitt forutsigbare og gode økonomiske rammevilkår gjennom opprettelse av en egen post på statsbudsjettet.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2011 å vurdere økt tilskudd til Norsk Pasientforening slik at driften kan opprettholdes.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere en annen finansieringsmodell for Norsk helsenett slik at kommunene slipper en årlig medlemsavgift.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 79 mot 25 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 18.26.54)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 11, fra Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å foreslå å øke den innsatsstyrte finansieringen til 50 prosent i forslaget til statsbudsjett for 2012.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 60 mot 44 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 18.27.18)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 1–10, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Venstre har varslet at de støtter forslagene.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen kartlegge årsakene til den høye forekomsten av medikamentell behandling av ADD/ADHD, samt å analysere hvorfor det er så stor fylkesvis variasjon.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere om det skal opprettes en tilskuddsordning som stimulerer kommunene til å knytte til seg personer med klinisk ernæringsfaglig kompetanse.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen på alle barneavdelinger på sykehus opprette stillinger for rådgivere som skal ha en koordinerende og rådgivende funksjon for familier som venter eller får et barn med nedsatt funksjonsevne.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen bidra til at kommunene oppretter stillinger for koordinatorene for familier med barn som har behov for sammensatte tjenester på grunn av nedsatt funksjonsevne.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at prosjektet ved Føderiket ved Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet, videreføres ut prosjektperioden, og evalueres.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å øke utdanningskapasiteten for jordmødre.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere ISF-refusjon for fysioterapitjenester i spesialisthelsetjenesten i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2011.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere en egen tilskuddsordning for bygging og drift av hospice i Norge innen 1. juni 2011.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest sette inn nødvendige virkemidler for å kunne rekruttere og beholde

vitenskapelig personell ved de odontologiske lærestedene.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en sak for Stortinget i løpet av våren 2011, som omhandler fremtidig strategi for legemiddelpolitikken i Norge.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 53 mot 50 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 18.27.47)

Komiteen hadde innstilt:

Rammeområde 15 (Helse og sosial)

I

På statsbudsjettet for 2011 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
700		Helse- og omsorgsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	160 324 000	
702		Beredskap		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i> ...	33 973 000	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	3 307 000	
703		Internasjonalt samarbeid		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	51 532 000	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 60</i>	16 401 000	
710		Nasjonalt folkehelseinstitutt		
	1	Driftsutgifter	481 516 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	517 925 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	17 598 000	
711		Ernæring og mattrygghet		
	1	Driftsutgifter	19 576 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i> ...	11 102 000	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	1 009 000	
	74	Skolefrukt, <i>kan overføres</i>	17 825 000	
712		Bioteknologinemnda		
	1	Driftsutgifter	8 339 000	
715		Statens strålevern		
	1	Driftsutgifter	73 727 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	41 562 000	
716		Statens institutt for rusmiddelforskning		
	1	Driftsutgifter	37 084 000	
718		Rusmiddelforebygging		
	21	Spesielle driftsutgifter	89 343 000	
	63	Rusmiddeltiltak, <i>kan overføres</i>	28 118 000	
	70	Frivillig arbeid, <i>kan overføres</i>	93 641 000	
719		Annet folkehelsearbeid		

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 79</i> ...	57 418 000	
	60	Kommunetilskudd, <i>kan overføres</i>	12 211 000	
	70	Smittevern mv., <i>kan overføres</i>	25 206 000	
	73	Fysisk aktivitet, <i>kan overføres</i>	32 464 000	
	79	Andre tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	7 603 000	
720		Helsedirektoratet		
	1	Driftsutgifter	785 746 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	86 068 000	
	22	Elektroniske resepter, <i>kan overføres</i>	55 861 000	
	70	Refusjon helsehjelp i utlandet	8 000 000	
721		Statens helsetilsyn		
	1	Driftsutgifter	87 836 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	6 000 000	
722		Norsk pasientskadeerstatning		
	1	Driftsutgifter	114 823 000	
	70	Advokatutgifter	30 895 000	
	71	Særskilte tilskudd	2 128 000	
723		Pasientskadenemnda		
	1	Driftsutgifter	37 805 000	
724		Statens autorisasjonskontor for helsepersonell		
	1	Driftsutgifter	28 965 000	
725		Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten		
	1	Driftsutgifter	124 199 000	
726		Statens helsepersonellnemnd		
	1	Driftsutgifter	6 543 000	
728		Klagenemnda for behandling i utlandet og Preimplantasjonsdiagnostikknemnda		
	1	Driftsutgifter	3 551 000	
729		Pasient- og brukerombud		
	1	Driftsutgifter	55 794 000	
732		Regionale helseforetak		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 433 000	
	70	Særskilte tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 72, 73, 74 og 75</i>	371 783 000	
	72	Basisbevilgning Helse Sør-Øst RHF, <i>kan overføres</i>	42 044 403 000	
	73	Basisbevilgning Helse Vest RHF, <i>kan overføres</i>	14 669 420 000	
	74	Basisbevilgning Helse Midt-Norge RHF, <i>kan overføres</i>	11 164 389 000	
	75	Basisbevilgning Helse Nord RHF, <i>kan overføres</i>	9 920 256 000	
	76	Innsatsstyrt finansiering, <i>overslagsbevilgning</i>	19 907 259 000	
	77	Poliklinisk virksomhet mv., <i>overslagsbevilgning</i>	2 382 276 000	
	78	Forskning og nasjonale kompetansesentre, <i>kan overføres</i>	884 716 000	
	79	Raskere tilbake, <i>kan overføres</i>	498 558 000	
	82	Investeringslån, <i>kan overføres</i>	647 024 000	
	83	Opptrekksrenter for lån fom. 2008, <i>overslagsbevilgning</i>	20 000 000	
733		Habilitering og rehabilitering		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 79</i>	18 633 000	
	70	Behandlingsreiser til utlandet	106 651 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	72	Kjøp av opptrening mv., <i>kan overføres</i>	30 686 000	
	79	Andre tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	16 552 000	
734		Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustiltak		
	1	Driftsutgifter - Kontrollkomisjonene	37 083 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	9 200 000	
	70	Tvunget psykisk helsevern for pasienter som ikke har bosted i riket	2 187 000	
	71	Tvungen omsorg for psykisk utviklingshemmede	67 490 000	
	72	Utviklingsområder innen psykisk helsevern og rus	47 674 000	
750		Statens legemiddelverk		
	1	Driftsutgifter	208 353 000	
751		Legemiddeltiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	12 278 000	
	70	Tilskudd	59 156 000	
761		Omsorgstjeneste		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 79</i>	142 639 000	
	60	Omsorgstjenester, <i>kan overføres</i>	188 762 000	
	61	Vertskommuner	965 149 000	
	66	Brukerstyrt personlig assistanse	84 790 000	
	67	Utviklingstiltak	189 988 000	
	71	Frivillig arbeid mv.	23 906 000	
	72	Landsbystiftelsen	65 580 000	
	73	Særlige omsorgsbehov	20 530 000	
	75	Kompetansetiltak	9 270 000	
	79	Andre tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	12 988 000	
762		Primærhelsetjeneste		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	41 202 000	
	60	Helsestasjonstjenesten og skolehelsetjenesten	9 205 000	
	61	Fengselshelsetjeneste	122 989 000	
	70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	38 897 000	
	71	Frivillig arbeid mv.	6 211 000	
	73	Forebygging av uønskede svangerskap og abort, <i>kan overføres</i>	29 896 000	
	74	Stiftelsen Amatheia	15 444 000	
763		Rustiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 71</i>	61 869 000	
	61	Kommunalt rusarbeid, <i>kan overføres</i>	407 381 000	
	71	Frivillig arbeid mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	165 394 000	
	72	Kompetansesentra mv.	88 859 000	
764		Psykisk helse		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	61 456 000	
	60	Psykisk helsearbeid, <i>kan overføres</i>	200 712 000	
	72	Utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	392 363 000	
	73	Vold og traumatisk stress, <i>kan overføres</i>	109 511 000	
769		Utredningsvirksomhet mv.		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	31 262 000	
	70	Utredningsvirksomhet mv., <i>kan nyttes under post 21</i>	4 330 000	
770		Tannhelsetjenester		

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	11 895 000	
	70	Tilskudd, kan overføres, <i>kan nyttes under post 21</i>	88 245 000	
780		Forskning		
	50	Norges forskningsråd mv.	265 898 000	
781		Forsøk og utvikling mv.		
	21	Spesielle driftsutgifter	70 066 000	
	70	Norsk Helsenett SF	19 000 000	
	79	Andre tilskudd	37 394 000	
782		Helseregistre		
	21	Spesielle driftsutgifter	16 149 000	
	70	Tilskudd	32 992 000	
783		Personell		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 79</i>	26 242 000	
	61	Turnustjeneste	122 728 000	
	79	Andre tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	28 178 000	
2711		Spesialisthelsetjeneste mv.		
	70	Spesialisthjelp	1 434 200 000	
	71	Psykologhjelp	199 000 000	
	72	Tannlegehjelp	1 396 000 000	
	76	Private laboratorier og røntgeninstitut	401 000 000	
2751		Legemidler mv.		
	70	Legemidler	7 910 000 000	
	71	Legeerklæringer	11 000 000	
	72	Medisinsk forbruksmaterie	1 515 000 000	
2752		Refusjon av egenbetaling		
	70	Egenandelstak 1	3 948 700 000	
	71	Egenandelstak 2	194 506 000	
2755		Helsetjeneste i kommunene mv.		
	62	Fastlønsordning fysioterapeuter, <i>kan nyttes under post 71</i>	283 000 000	
	70	Allmennlegehjelp	3 490 000 000	
	71	Fysioterapi, <i>kan nyttes under post 62</i>	1 748 100 000	
	72	Jordmorhjelp	44 000 000	
	73	Kiropraktorbehandling	110 000 000	
	75	Logopedisk og ortoptisk behandling	86 000 000	
2756		Helsehjelp i utlandet		
	70	Helsehjelp i utlandet	50 000 000	
2790		Andre helsetiltak		
	70	Bidrag	198 100 000	
		Totale utgifter		133 635 454 000
Inntekter				
3703		Internasjonalt samarbeid		
	3	Refusjon fra Utenriksdepartementet	2 540 000	
3710		Nasjonalt folkehelseinstitutt		
	2	Diverse inntekter	167 308 000	
	3	Vaksinesalg	105 300 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3715		Statens strålevern		
	2	Diverse inntekter	40 494 000	
	4	Gebyrinntekter	3 100 000	
	5	Oppdragsinntekter	4 221 000	
3716		Statens institutt for rusmiddelforskning		
	2	Diverse inntekter	2 248 000	
3718		Rusmiddelforebygging		
	4	Gebyrinntekter	1 551 000	
3720		Helsedirektoratet		
	2	Diverse inntekter	2 482 000	
	3	Refusjon helsehjelp i utlandet	8 000 000	
	4	Gebyrinntekter	1 000 000	
3722		Norsk pasientskadeerstatning		
	2	Diverse inntekter	1 203 000	
	50	Premie fra private	11 400 000	
3723		Pasientskadenemnda		
	50	Premie fra private	500 000	
3724		Statens autorisasjonskontor for helsepersonell		
	4	Gebyrinntekter	20 070 000	
3725		Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten		
	2	Diverse inntekter	128 000	
3732		Regionale helseforetak		
	80	Renter på investeringslån	516 000 000	
	85	Avdrag på investeringslån fom. 2008	163 000 000	
	86	Driftskreditter	550 000 000	
3750		Statens legemiddelverk		
	2	Diverse inntekter	2 038 000	
	4	Registreringsgebyr	120 766 000	
	6	Refusjonsgebyr	2 566 000	
3751		Legemiddeltiltak		
	3	Tilbakebetaling av lån	181 000	
		Totale inntekter		1 726 096 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2011 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 700 post 1	kap. 3700 post 2
kap. 703 postene 21, 60 og 70	kap. 3703 post 3
kap. 710 post 1	kap. 3710 post 2
kap. 710 post 21	kap. 3710 postene 2 og 3
kap. 715 postene 1 og 21	kap. 3715 postene 2 , 4 og 5
kap. 716 post 1	kap. 3716 post 2
kap. 720 postene 1 og 21	kap. 3720 post 2

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 720 post 70	kap. 3720 post 3
kap. 721 post 1	kap. 3721 postene 2 og 4
kap. 722 post 1	kap. 3722 postene 2 og 50
kap. 723 post 1	kap. 3723 post 50
kap. 724 post 1	kap. 3724 post 4
kap. 725 post 1	kap. 3725 post 2
kap. 750 post 1	kap. 3750 post 2

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2011 kan foreta bestillinger utover gitte bevilgninger,

men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
710	21	Nasjonalt folkehelseinstitutt Spesielle driftsutgifter	180 mill. kroner

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2011 kan gi tilsagn utover gitte bevilgninger, men

slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
761	79	Omsorgstjeneste Andre tilskudd	1 mill. kroner

V

Diverse fullmakter

Stortinget samtykker i at:

1. Helse- og omsorgsdepartementet i 2011 kan gi de regionale helseforetakene inntil 6,332 mrd. kroner i driftskreditt, men slik at utestående lån ved utgangen av 2011 ikke skal overstige 5,782 mrd. kroner.
2. Investeringslån og driftskredittrammen til regionale helseforetak aktiveres i statens kapitalregnskap.

Presidenten: Presidenten antar at Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 54 mot 50 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 18.28.24)

Sak n r. 7 [18:28:36]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 18.29